הארץ

יום שישי י"ט בתשרי תשנ"ו, 13 באוקטובר 1995 OCTOBER 13 VOL.77/23170 6.20 שקלים
כולל מע"מ, באילת 5.30 שקלים

פתרונות בזמן!!!
לביא
שעוני נוכחות ותוכנה לחישוב שעות עבודה
לביא מחשבים בע"מ ... טל' 03-6775110 פקס' 03-6775233

2 חיילים נהרגו ו–7 נפצעו בפיצוץ מטען ליד שיירה שנעה בדרום לבנון

צה"ל פוצץ את הבית בו הסתתרה חוליית חיזבאללה שפצעה קשה את איתי צוק, שלשום

מאת איתן רבין
סופר הצבאי של "הארץ"

שני חיילים נהרגו ושבעה נפצעו באורח קל עד בינוני בפיצוץ מטען צד סמוך לשיירה של צה"ל בדרום לבנון.

מטען חומר הנפץ התפוצץ בשעה 9:15 בערב, ליד כלי רכב של צה"ל שנסעו בשיירה בין הכפרים מארג' עיון ועישייה, בגזרה המרכזית של רצועת הביטחון בדרום לבנון. לאחר פיצוץ המטען נפתחה על השיירה אש מן המארב, שכללה ירי אר־פי־ג'י ומרגמות. ככל הנראה הופעלו גם מטענים נוספים. אחד מכלי הרכב נהרס לחלוטין.

סוכנות הידיעות רויטר מסרה כי ארגון החיזבאללה הודיע בביירות כי הוא אחראי להתקפה.

מיד לאחר פיצוץ המטען החלו תותחים וטנקים של צה"ל להפגיז עמדות אפשריות של המחבלים באזור. מסוקים ומטוסים של צה"ל ירו פצצות תאורה, והפגיזו עמדות חיזבאללה מצפון לרצועת הביטחון. לא נמסר על נפגעים בקרב תושבי דרום לבנון.

שני ההרוגים מתו מפציעתם עוד לפני שפונו לבית חולים. הפצועים קיבלו טיפול ראשוני בשטח והוטסו לבית החולים רמב"ם בחיפה.

כוחות של צה"ל, בעיקר של חיילי הנח"ל, פשטו שלשום בלילה על הכפר תיבנית שמחוץ לרצועת הביטחון בדרום לבנון, ופוצצו את הבית ממנו ירו כמה שעות לפני כן המחבלים לעבר כוח צה"ל, ופצעו באורח קשה מאוד את חייל צה"ל סמל איתי צוק, בן 20 מחטיבת הנח"ל.

מקורות צבא בכירים בפיקוד הצפון מסרו כי בעקבות התקרית שבה נפצע החייל, יצאו כוחות של הנח"ל לעקוב אחר היושבים הכפר תיבנית, שממנו נורו היריות.

לדברי המקורות, פשטו הכוחות על אחד הבתים, וגילו בו מצבורים של טילי לאו וסאגר, נשק ותחמושת רבה וכן ציוד צילום, ככל הנראה להנצחת פעולות ארגון החיזבאללה.

שני המחבלים עצמם הצליחו כנראה לברוח למקום מסתור בתוך הכפר, לאחר שככל הנראה נפצעו, וייתכן שכבר המשיכו משם למוצבות של החיזבאללה.

מתחקירים שנערכו בעקבות האירוע בו נפצע איתי צוק עולה, כי שלושת המחבלים מארגון החיזבאללה אשר חדרו לתחום רצועת הביטחון מאזור תיבנית תיכננו לבצע מארב לשיירה של צה"ל שהיתה אמורה לעבור ככל הנראה במקום.

נראה שהמחבלים העריכו, כי באזור שבו הציבו את המארב יעברו שיירות או סיורים של צה"ל ולפיכך החליטו לתקוף וגם להנציח במצלמת וידאו ולתעד את התקיפה. ואמנם, המחבלים הבחינו בחיילי הנח"ל שעברו במקום במהלך פעילות ביטחון שוטף, ופתחו בירי.

ראש הממשלה, יצחק רבין, מוקף בשומרי ראש בעת ביקור בתערוכת השריון בכיכר מלכי ישראל בתל אביב
תצלום: [illegible]

דיווח שהגיע ממצרים על פגישת אסד־מובארק: נשיא סוריה מאוכזב מרבין

אסד למובארק: ספק אם רבין מסוגל להחליט על נסיגה מלאה מרמת הגולן

כריסטופר ביטל את מסע הדילוגים המתוכנן שלו באזור "בגלל הוועידה על עתיד בוסניה"

מאת אלוף בן
ושליח "הארץ" בארה"ב

נשיא סוריה, חאפז אל־אסד, מאוכזב מראש הממשלה יצחק רבין, ומטיל ספקות ברצינות ובנחישות הישראלית להתקדם במשא ומתן לשלום עם סוריה. אסד סבור כי רבין מתקשה להחליט על נסיגה מלאה מרמת הגולן, ואולי כלל אינו מסוגל לקבל החלטה כזו. כך עולה מדיווחים שהגיעו אתמול לישראל על פגישתו של אסד עם נשיא מצרים, חוסני מובארק, השבוע בדמשק.

אסד אמר למובארק, לפי הדיווחים, כי רבין הבהיר לפני הבחירות ב־92' על התנגדותו לנסיגה מרמת הגולן, בשעה שהליכוד, לדבריו, כלל לא ראה בגולן חלק מארץ ישראל.

עם זאת, אסד הבהיר שלא יפסיק את המשא ומתן עם ישראל, וימשיך במגעים עם צמרת הממשל האמריקאי.

בשיחתו עם מובארק העריך אסד כי מזכיר המדינה האמריקאי, וורן כריסטופר, יבוא בסוף החודש לדמשק, במסגרת מסע למזרח התיכון לרגל ועידת העסקים בעמאן. אסד אמר כי הוא סבור שביקור כריסטופר יהיה הזדמנות טובה לקידום המשא ומתן לשלום. אסד גם מרוצה מערוץ השיחות הטלפוני שהוא מקיים עם נשיא ארה"ב, ביל קלינטון.

אולם, דובר מחלקת המדינה, ניקולס ברנס, הודיע אתמול שכריסטופר לא יבוא לירושלים ולדמשק לאחר שישתתף בוועידת עמאן בסוף החודש. מקורות בוואשינגטון מסרו כי ביטול מסע הדילוגים אינו קשור לעניינים שבמהות אלא ללוח זמנים שאינו מאפשר לכריסטופר להישאר באזור, משום שעליו לשוב מיד לוואשינגטון כדי להשתתף בוועידה על עתיד בוסניה.

הנשיא הסורי דיבר באריכות רבה על התנגדותו להפעלת תחנת התרעה בגולן לאחר נסיגת ישראל. אסד אמר, שלא יסכים בשום אופן לנוכחות של חיילים ישראלים על אדמה סורית.

בעקבות הפגישה גובשה במצרים ההערכה, שצריך למצוא נקודת מוצא חדשה לשיחות בין סוריה לישראל, עד שתושג הבנה שתסיר את המחלוקת ביחס לתחנות ההתרעה. המצרים הבהירו לישראל, כי שום גורם ערבי לא ישכנע את סוריה להסכים לנוכחות של חיילים ישראלים בגולן.

7 סיבות להקדמת הבחירות
יואל מרקוס
עמ' 1ב

הסוד הגדול של הפרשה
אמיר אורן
עמ' 5ב

משפטן הרייך השלישי
דוד ארזונה
עמ' 6ב

בגליון זה
52 עמודים
בחמישה חלקים

לוח העיר
חלק ב' – 10–11
חלק ג' – 10–11
חלק ד' – 6–12
חלק ה' – 1–4

בורסה

שבוע המסחר הסתיים בעליות שערים: מדד המשתנים עלה ב־0.98% ל־197.16 נקודות.

שערי מטבע

	דולר	השינוי
יציג	3.0000	+0.03%
שחור	3.02	—
סל יציג	3.4360	-0.04%

MAGNIFY
UPS – אל פסק
177-022-3123
מאגניפיי - מערכות אלקטרוניות בע"מ

פרס וערפאת ידונו מחרתיים בטענות הפלשתינאים על עיכוב בפינוי ג'נין

מאת אלוף בן, איתן רבין, עקיבא אלדר ועמירה הס

שר החוץ, שמעון פרס, ויו"ר הרשות הפלשתינית, יאסר ערפאת, ישיכו ביום ראשון את הדיון ביישום הסכם הביניים, ובהעברת השליטה בשטחים שצה"ל יפנה בגדה. סוכנות הידיעות הפלשתינית מסרה, כי מועד הפגישה נקבע אתמול בשיחה טלפונית בין פרס לערפאת.

השניים דנו בהיערכות החדשה של צה"ל בפגישתם במחסום ארז השבוע, ומקורות בישראל מסרו כי השיחה היתה קשה. ערפאת העלה טענות על הסירוב לשחרר את כל האסירות, ועל עיכובים בפינוי צה"ל מג'נין. פרס דרש ממנו למנות אחראים לקבלת הסמכויות בגדה, מידי צה"ל והמינהל האזרחי.

ראו עמוד 3א

אתמול שיגר ערפאת לראש הממשלה, יצחק רבין, איגרת שנשלחה גם למנהיגים בעולם. באיגרת מאשים ערפאת את ישראל בהפרת הסכם הביניים, בגלל הסירוב לשחרר ארבע אסירות – בניגוד להתחייבות שכולן ישוחררו. ערפאת גם טען, כי ישראל מעכבת את לוח הזמנים לפינוי צה"ל מהגדה, והחלה לפנות עיירות ליד ג'נין במקום לפנות את העיר עצמה.

רבין כינס אתמול בלשכתו בתל אביב דיון ביישום הסכם הביניים, בהשתתפות פרס, שר המשטרה משה שחל, וראשי צה"ל ושב"כ. בדיון הועלו טענותיו של ערפאת, וסוכם כי פרס ידון בהן עמו בפגישתם מחרתיים.

הרמטכ"ל רא"ל אמנון שחק, ראש השב"כ, אלוף פיקוד המרכז אילן בירן, ומתאם פעולות הממשלה בשטחים האלוף אורן שחור, דיווחו על הפינוי וההיערכות החדשה של צה"ל ושל הרשות הפלשתינית בגדה. כמו כן נדונה סלילת הכבישים העוקפים, בעיקר עוקף חלחול, שצה"ל אמור לבצע בזמן הפריסה מחדש. ראשי הצבא הודיעו לרה"מ ושר הביטחון, כי צה"ל יוכל לעמוד בלוח הזמנים.

מקור צבאי מסר, כי צה"ל, מע"ץ והגורמים נוספים האיצו בשבועות האחרונים את סלילת הכבישים, וההערכה היא כי הם לא יגרמו לעיכוב בפריסה. עוד אמר, כי בנובמבר יתחיל פינוי כוחות צה"ל מג'נין. בפיקוד המרכז הוצאו כבר פקודות מבצע ולוחות זמנים לפריסה מחדש.

הרשות הפלשתינית הודיעה, כי עדיין לא החליטה אם תשתתף בוועידה הכלכלית בעמאן בסוף החודש. בהודעה נכתב, כי ההיסוס נובע בעיקר מהסגר הממושך על השטחים בכלל ועל הרצועה בפרט.

"העם הפלשתיני אינו מבין מהי התבונה בהשתתפות בוועידה לפיתוח כלכלת מדינות האזור, כולל ישראל, כשאף סוחר אינו יכול לייצא ארגז ירקות או תפוזים, לנוע או לייבא מהרצועה", נמסר מלשכת ערפאת.

המשלחת הפלשתינית בוועדת ההיגוי שמתכנסת בוואשינגטון לקראת הוועידה, החרימה את המפגש. סגן שר החוץ יוסי ביילין, שבא למפגש, הודיע כי המשלחת הפלשתינית מוחה על איחור בהיערכות מחדש בגדה. ביילין דחה את הטענה, והביע את ביטחונו כי הפלשתינאים ישתתפו בוועידה.

בתוך כך ציין, כי העיר בפני ראש צוות השלום דניס רוס, שנותרו חודשים ספורים בלבד לקידום המו"מ בין ישראל לסוריה, וכי הסיכויים להתקדמות יצטמצמו מאוד בסוף השנה.

(עי"ד) ארצות הברית מתכננת לחתום על הסכם סחר חופשי עם הרשות הפלשתינית – כך הודיע אתמול נציג הסחר האמריקאי מיקי קנטור. לדבריו, "ארה"ב החליטה להעניק מעמד של סחר חופשי לסחורות מהגדה המערבית ומרצועת עזה, כדי לסייע בייצור מקומות עבודה ולעזור לכלכלת האוטונומיה".

קנטור מסר שבשבוע הבא יבוא למזרח התיכון, וכי הוא מקווה לקבל מהמנהיגים הפלשתינאים איגרת שתעניק לארה"ב גישה בלתי מוגבלת לשוקי האוטונומיה. הוא הדגיש, כי האיגרת אמורה לכלול התחייבות פלשתינית לסיים את החרם הערבי על ישראל. ההסכם טעון את אישור הקונגרס.

הותר לפרסום: 2 אנשי חמאס נעצרו בחודש שעבר בחשד לרצח ישראלי ב–1992

מאת ראובן שפירא

השב"כ, בסיוע המשטרה וצה"ל, חשף בחודש שעבר חוליה של תנועת חמאס שחבריה חשודים ברציחתו של שמעון אברהם, תושב היישוב מיטב שבחבל התענך, ב־15 באוקטובר 92'.

אמש הותר לפרסום כי בחקירת השב"כ הודו שני חברי החוליה, עבד אל־ראזק אמין שלבי ומחמוד פתחי סלאם שלבי, כי רצחו את אברהם. החשודים, תושבי אזור ג'נין בני 25, נעצרו באמצע חודש ספטמבר 95'.

לטענת השב"כ, הם סיפרו לחוקרים כי במסגרת הכנותיהם לרצח, הם ערכו סיור מקדים באזור התענך, ורכשו שני סכיני מטבח. בבוקר יום הרצח יצאו השניים לאזור שבו תיכננו לבצע את הפיגוע, אותו הכירו היטב.

הם התכוונו לנצל את העובדה שבאזור התענך יש הרבה בתים מבודדים, הגובלים באזורי שדות פתוחים. באותה תקופה נהגו חקלאים ישראלים רבים מהיישובים בסביבה לעבוד בגפם בשדות המרוחקים מבתיהם, והם שימשו יעדים קלים לפיגועים.

על פי גרסת החשודים, הם פגשו תחילה באשה יהודייה והתכוונו לדקור אותה, אך מחשש שתצעק ותביא ללכידתם, הם החליטו לא לפגוע בה. השניים המשיכו בדרכם, וחיפשו קורבן אחר במקום מבודד. הם נתקלו בשמעון אברהם, שעבר בגפו בשטח חקלאי.

על פי עדות החשודים בחקירה, הם ניגשו אל אברהם כשהם מתחזים לפועלים המחפשים עבודה. כאשר אמר להם כי לא יוכל להעסיקם, הם דקרו אותו למוות. לאחר הרצח נמלטו השניים במכוניתו של אברהם. תוך כדי נסיעה אירעה תקלה במכונית, והם נאלצו לנטוש אותה וברחו ברגל.

בראיון ל"הארץ" דוחה ראש השב"כ הידיעות על מעקב אחר פעילי ליכוד

ראש השב"כ: "אין לערבנו בוויכוח פוליטי, אפילו ב'זו ארצנו' לא מטפלים"

מאת יזרח טל

"הדבר המטריד בעיני הוא שבכל המבוכה המפוליטיקה השוררת כעת, מישהו אולי מנסה לגרור את שירות הביטחון הכללי למוקד פוליטיות. זה הרה לי והדאיג אותי מאוד כאשר ניסו לעשות זאת עם הצבא, ועכשיו זה מדאיג אותי כשמנסים לערב את השירות" – כך אמר אתמול ראש השב"כ בראיון ל"הארץ".

ראו עמוד 2א

הדברים נאמרו לאחר שאתמול טענו בכירים במפלגת העבודה כי על שולחנו של ראש הממשלה הונח מסמך, המצביע על מעורבותם של בכירים בליכוד בפעילות מחאה מאורגנת נגד ראש הממשלה ושריה. לטענת בכירים בעבודה, המקורבים לראש הממשלה, הדבר עולה ממידע רב שנאסף בידי "גורמי איסוף שונים, כמו המשטרה וגורמים אחרים", שאותם לא פירטו. הליכוד טען כי זוהי "עלילת דם", והאשים את ראש הממשלה כי הוא מערב את המשטרה והשב"כ בעניינים פוליטיים.

(סוף בעמוד 18א)

75% מהתלמידים הנושרים ממערכת החינוך הם ערבים

מאת אור קשתי
סופר "הארץ" לענייני חינוך

מספר התלמידים שנשרו ממערכת החינוך עמד בשנת הלימודים תשנ"ה על כ־85 אלף תלמידים. מבין כלל הנושרים, כ־75 אחוזים הם תלמידים ממערכת החינוך הערבית, כך מסר אתמול פקיד בכיר במשרד החינוך. בחודש דצמבר הקרוב אמור להסתיים עריכת סקר תלמידים בכל הארץ, שבמסגרתו מקווים במשרד החינוך לדעת במדויק, כמה תלמידים נשרו ממערכת החינוך. בהשוואה לשנת הלימודים תשנ"ג, ירד מספר התלמידים שנשרו ממערכת החינוך בכ־8,000 בני נוער.

לדברי הפקיד במשרד החינוך, העוסק בתחום נשירת התלמידים, "קשה לדעת אם הירידה במספר התלמידים הנושרים בהשוואה למצב לפני שנתיים היא בגלל הפעולות נגד הנשירה שמשרד החינוך עשה בתקופה הזו, או בגלל שיכולת האיתור שלנו היום היא טובה יותר, כלומר – אנחנו סוף סוף יודעים היכן נמצאים בני הנוער, שפעם הגדרנו מיד כנושרים. היכולת להגיע למספרים האמיתיים של בני נוער, שלא לומדים בשום מסגרת חינוכית, היא טובה יותר מבעבר. יש לנו יותר כלים לכך. יש הרבה מקרים בהם תלמידים שחשבנו שהם נושרים, לומדים, למעשה, בבית ספר אחר, והבעיה אתם היא רק מבחינת המעקב שלנו אחריהם".

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ח"כ דליה איציק, אמרה בתגובה, כי תערוך כינוס דחוף של הוועדה, כבר בשבוע הבא, כדי לדון בעניין הנשירה ממערכת החינוך. "הרבה מאוד זמן אני מסתובבת עם תחושה הרגשה שמצב התלמידים הנושרים מבתי הספר הוא בכי רע, ושהמספרים של התלמידים האלה הם הרבה יותר גדולים ממה שמשרד החינוך אומר לנו. מדובר במחדל לאומי מהסוג הגדול ביותר. אנחנו נתכנס כדי לטפל טיפול שורש בבעיה, ונלווה אותה כל הדרך".

(סוף בעמוד 10א)

סימפסון: באן־בי־סי התכוונו לחקור אותי בפני "חבר־מושבעים רחב"

כוכב הפוטבול בראיון ראשון: לא נותר דבר מהדימוי שלי, לא אוכל להיות דובר חברות ממתקים

מאת ביל קרטר
New York Times

או־ג'יי סימפסון התראיין אתמול לראשונה לאחר זיכויו, בשיחה טלפונית ארוכה עם כתב העיתון "ניו יורק טיימס". הוא אמר, כי ביטל את הסכמתו להתראיין שלשום ברשת אן־בי־סי, לאחר שעורכי־דינו שכנעו אותו כי הסכמתו להשיב לשאלות שהוא עשוי היה להישאל, היתה עלולה לפגוע ביכולתו להגן על עצמו מול התביעות האזרחיות שיתנהלו נגדו. לדבריו, הוא גם חשש שרשת הטלוויזיה תהפוך את הראיון למעין־חקירה.

סימפסון תיאר את חייו ותחושותיו בשלושת הימים שחלפו מאז שהוכרז חף מפשע, באולם בית המשפט בלוס אנג'לס. הוא דיבר גם על מצבו הכספי, על יחסיו עם ילדיו ועל דימויו הציבורי והעסקי. הוא קרא לעצמו "לוחם", אך מודה: "לא נותר דבר מהדימוי שלי. אני מציאותי. אני יודע שלא אוכל אף פעם להיות דובר של חברות לייצור ממתקים".

בראיון טלפוני שארך 45 דקות, אמר כוכב הפוטבול כי שגה כאשר "פעל פיזית" על אשתו, ניקול בראון סימפסון, בתקרית ב־89' שהובילה להודאתו באישום בתקיפתה. הוא הביע נכונות להיפגש עם נשים מוכות, כדי "לדבר אתן על מערכת היחסים שניהלתי".

הוא ציין כי המשפט לא הביא להרשעתו, וכי הוא נמצא "בתמימות דעים" עם משפחתה של אשתו בהתנגדותם לשני ילדיה כי הביטוי "קלף הגזע", שאותו טבע הסנגור השיבות מכרעת במשפט, "נוצר על ידי כלי התקשורת", כי סירב להצעות של חברות תקשורת אמריקאיות ואחרות, לרכוש את הזכויות להדפסים שונים של סיפורו, ושהוא מוכן בכל רגע "לשבת ולהתווכח" עם התובעת הראשית, מרשה קלארק, על התיק. הוא גם משוכנע כי יוכל למצוא עבודה.

"תמיד מצאתי את הדרך הנכונה, אני אמריקאי", אמר סימפסון. "יש לי הזכות למצוא עבודה ולדאוג למשפחתי". הוא שיש את הראיון, כשהתקשר שלשום ללא התראה מוקדמת ל"ניו יורק טיימס". ככל הנראה הוא ביקש להביע חלק גדול מהדברים שתכנן לומר בראיון בטלוויזיה, אך מבלי להתחייב לענות על שאלות של מראיינים, שלדעתו עמדו לשפוט אותו מחדש.

הוא אמר, כי רצה להסביר מדוע נמנע מהחלטתו לקיים את הראיון בטלוויזיה. לדבריו, הוא הסכים להשתתף בראיון שהיה אמור להיות שידור הטלוויזיה הגדול ביותר בהיסטוריה. הוא גם הודיע כי באופן כללי למקרי הרצח ולמה קרה בתאריך ההוא, אך לא התייחס לשאלות שעמדו בעמוד הראשון של עיתונו לשעבר.

לדבריו, הוא התכוון להשתמש בראיון הטלוויזיה כדי להלחם ב"עיוותים בקורס" בכלי התקשורת, ...

(סוף בעמוד 10א)

המכונית עברה תאונה?
היכנס לאחד ממוסכי ההסדר של קבוצת מגדל ותרוויח עד 40% הנחה מדמי ההשתתפות העצמית!

מוסכי הסדר קבוצת מגדל

זה קורה במשפחות הכי טובות. קרתה תאונה קטנה, צריך לתקן את האוטו. נכון, יש לך ביטוח, אבל עדיין צריך למצוא מוסך טוב ואמין, מוסך שאפשר לסמוך עליו. ובכן בקבוצת מגדל חושבים בדיוק כמוך. כדי להקל עליך, בדקנו, בחרנו ואישרנו 40 מוסכים איכותיים ברחבי הארץ. אם תתקן את רכבך באחד ממוסכים אלה, תהנה לא רק מעבודה מצויינת אלא גם מפיקוח צמוד שלנו, אחריות המוסך על עבודות הפחחות לשנה והנחה של עד 40% מדמי ההשתתפות העצמית. כמבוטח בקבוצת מגדל אתה נהנה מקדימות בטיפול במוסך ומביצוע מהיר של התיקונים.

שיהיה לך טוב
קבוצת מגדל
מנהל משה הוגן שמשון ולת

04081524
هكذا من الأصل

התקפות על שרי הממשלה

נתניהו קורא לרבין להיפגש אתו כדי "להקטין את המתיחות"

פעילים ב"עבודה": צחי הנגבי ועוזרו, ראובן צדוק, עומדים מאחורי ההפרעות לרבין, בתיאום עם הימין הקיצוני ובידיעת נתניהו

מאת ירח טל, גדעון אלון וסוכנות עתים

יו"ר הליכוד, ח"כ בנימין נתניהו, קרא אתמול לראש הממשלה להיפגש עמו "לרוץ בדרכים לגשר על הפערים, להקטין את המתיחות ולהביא לאיחוד העם". הוא אמר את הדברים בתגובה למתיחות ההולכת וגוברת בין הליכוד למפלגת העבודה, על רקע הניסיונות האחרונים של פעילי ימין להתנכל ליצחק רבין ולשרים בממשלה.

"כדי לפתור עתה את הבעיה של הקרע ההולך ומתרחב בעם, כתוצאה מהתבטאויות קיצוניות מכל הצדדים והמעשים בלתי אחראים", אמר נתניהו, "אני קורא לראש הממשלה להיפגש אתי בהקדם, על מנת ששנינו יחד נרוץ בדרכים לגשר על הפערים, להקטין את המתיחות שבמצב, ולהביא לאיחוי הקרע בעם. למרות היריבות הפוליטית בינינו, יש לנו מטרה אחת — לשמור על אחדות העם הזה".

במפלגת העבודה שבו והאשימו אתמול את הליכוד בחלק גדול מההפרעות וההתנכלויות לראש הממשלה ולשרים, וטענו כי הם פרי מסע מאורגן ומתוכנן היטב של הליכוד. לדברי חברים במפלגה, אגף המבצעים של הליכוד — בראשותם של ח"כ צחי הנגבי ועוזרו ראובן צדוק — עומד מאחורי רבות מההפגנות וההפרעות לראש הממשלה; הנגבי מתאם את פעולותיו עם גופים נוספים בימין, בהם אנשי הימין הקיצוני. הם הוסיפו כי כל פעולה של אגף המבצעים נעשית בידיעתו ובאישורו של בנימין נתניהו.

בלשכת ראש הממשלה טענו כי ראובן צדוק מוגדר כ"קמב"ץ ההפגנות" של הליכוד, והוא כפוף להנגבי ולנתניהו. במפלגת העבודה אומרים כי צדוק אף נעצר בחודש מאי השנה, בעת שעמד בראש קבוצת מפגינים של צעירי הליכוד, שהפריעה לרבין בעת שביקר בבת ים.

אגף המבצעים בליכוד משיג מראש את לוח הזמנים להופעותיו המתוכננות של רבין, ודואג לשלוח לשם מפגינים, במטרה להפריע ולהביך את רבין ואת שרי העבודה באמצעים שונים, דוגמת ההפרעה של הנגבי לנאום ראש הממשלה בעצרת ירושלים שלשום. הנגבי התחזה לעובד עיריית ירושלים, התחבר למערכת ההגברה ערב העצרת, והשמיע דברי התקפה וחירופים על הממשלה בעת שרבין אמור היה לנאום.

הנגבי: מחאה לגיטימית

הנגבי אמר אתמול כי בכל מקום אליו יגיע רבין, הוא ישמע את קול האופוזיציה. לדבריו, מעשהו בעת עצרת ירושלים הוא פעולת מחאה לגיטימית. "לפעמים אין לנו ברירה אלא לנקוט צעדים בלתי צפויים ובלתי שגרתיים כפי שנקטנו בעצרת ירושלים, מאחר שבניסיון לימור כי משתמשים במשטרה כדי למנוע מאתנו להשמיע את רבינו ומחאתנו", אמר הנגבי.

בנימין נתניהו הגיב בסלחנות למעשה של הנגבי. בראיון לקול ישראל אמר נתניהו: "זה מעשה של קונדסות פוליטית. לפעמים גם חברי הכנסת הטובים ביותר והמבוגרים ביותר יכולים לגלוש למעשה שובבות בעירית. אני חושב שזו המסגרת שבה צריך לחשוב על זה".

הוא הכחיש בתוקף את הטענות במפלגת העבודה לפיהן הליכוד עומד מאחורי ניסיונות ההתנכלות לרבין. נתניהו אמר: "אלה טענות חסרות שחר, שהן הפוכות מהמציאות. אני מגנה בפומבי, וגם לא בפומבי, כל גישור של אלימות בכלל ונגד שרי ממשלת ישראל בפרט, וגם קריאות מסוג מסוים, שאין להן מקום בפוליטיקה הישראלית. בשוליים של מחנה גדול מאוד, תמיד יש שוליים מתהוללים של קומץ אנשים".

נתניהו ביקר את רבין ואת חברי הכנסת שתוקפים אותו "מתחסדים הצבועים". "אני לא זוכר פעם אחת שיצחק רבין, או שמעון פרס, או חיים רמון האחרים, שהיום מטיפים לנו מוסר, פעלו בעבר בהפגנות השמאל כשהתנגחו כרוזות 'בגין רוצח', 'שרון רוצח', דברים איומים, תמונות איומות. כך שהדבר האחרון שאני רוצה זה לקבל הטפות מוסר מהצבועים האלה. צבועים מתחסדים, אם אין לכם מה לומר, אל תגידו", אמר נתניהו.

דוברת הליכוד, רונית אקשטיין, מסרה בתגובה להאשמות נגד הליכוד: "מדובר בהכפשות חסרות כל בסיס, כהרגלה של מפלגת העבודה וראשיה. כל הפגנות המחאה של הליכוד מבוצעות ברישיון. הממשלה לא מסוגלת להתמודד עם הסלידה הציבורית המתרחבת למדיניותה, ולכן אינה בוחלת בשום אמצעי של הכפשת יריביה הפוליטיים וניסיון לסתום פיות".

ראש הממשלה הגיב אתמול לראשונה על ניסיונות הימין להתנכל לו. בראיון לגלי צה"ל אמר כי אינו מודאג מאפשרות שאנשי ימין קיצוניים ינסו לפגוע בו. "אני רואה בראייה כוללת", אמר רבין. "הליכוד לא יכול להתנתק מאחריות ליצירת רקע של אלימות מילולית חריפה, שלא היתה זמן רב כמותה. כשראשי הליכוד מגנים זאת, הם מגלים צביעות. הם הרי משתתפים בהפגנות של אותם אנשי ימין. הם נוקטים אלימות מילולית בלתי נסבלת כלפי הממשלה הזו, והם נותנים לגיטימציה להסתה נגד כוליטיסים לבסות ולפגוע בי ובשרים".

"אין לי טענה לאיש"

רבין נשאל אם הוא כועס על אוהדי הממשלה שאינם יוצאים להפגנות נגד. "אין לי טענה לאיש", השיב רבין. "תמיד הרי יותר קל להפגין נגד הממשלה מאשר בעדה. בשום פנים ואופן לא הייתי רוצה שתומכי הממשלה ינקטו באותן דרכים בלתי נסבלות, כפי שעושה זאת הימין".

יו"ר ההסתדרות, ח"כ חיים רמון, האשים את בנימין נתניהו באחריות להתפרעויות הימין. הוא אמר כי מפלגת העבודה אינה מספקת לרבין תמיכה מספקת מולן. בראיון לקול ישראל אמר רמון כי המתפרעים עצמם אינם מהווים בעיה, אלא נתניהו, "העומד בראש המסיתים".

"את העצרת שבה הונפה תמונת הוועדה של רבין במדי קצין באצי, היה על נתניהו להפסיק, והוא לא עשה זאת", אמר רמון. "אם הוא היה נלחם נגד הקיצוניים, הוא לא היה נמצא במבוכה, אבל הוא דווקא נהנה ממעשיהם".

יו"ר הקואליציה, ח"כ רענן כהן, האשים את מנהיגי הליכוד ב"מסע מתמשך של הסתה ופרובוקציות בריוניות ומתוכננות נגד הממשלה, שנועדו להסית ולזהם את האווירה בציבור לקראת מערכת הבחירות הקרובה". לדבריו, "הצימר הכפול של הסתה מילולית פרועה, שלאחריה בא תמיד גינוי מגומגם בחצי פה, היא טאקטיקה בזויה ומרושעת".

ח"כ רפי אלול (עבודה) פנה ליועץ המשפטי לממשלה, וביקש ממנו לבדוק את האפשרות להעמיד לדין את ח"כ צחי הנגבי, "בשל התנהגותו הבריונית בעצרת ירושלים". אלול ציין כי בכוד נתן לגייס חתימות של 30 חברי כנסת, כדי לכנס את המליאה לכינוס פגרה מיוחד על "ההסתה הפרועה של ראשי הליכוד".

יו"ר תנועת צומת, ח"כ רפאל איתן, גינה בחריפות רבה את האיומים לפגוע בראש הממשלה ובשרים. לדבריו, יש לפעול בנחיצות ובנחישות נגד המאיימים. "אלימות תגרור אלימות, ואין לדעת לאן היא תגרור אותנו", אמר.

יו"ר ועדת ההסברה של הליכוד, ח"כ לימור לבנת, אמרה כי לא צפויה כל סכנה לראש הממשלה ולשריו. "הסכנה הצפויה", לדבריה, "היא תבוסה בקלפי. אין כל סכנה לשלומם של ראשי העבודה. מפלגת העבודה עושה שימוש פוליטי ציני בגורמי ביטחון".

"אני מרגיש טוב ובטוח", אמר רבין בביקור בכיכר מלכי ישראל, כשסביבו אבטחה כבדה

מאת יוסי ורטר

"אני מרגיש טוב ובטוח, גם כאשר יש תופעות שליליות. עברתי מספיק בשירות הצבאי שלי כדי לא לחשוש מדברים כאלה" — כך אמר אתמול ראש הממשלה, יצחק רבין, כשנשאל אם הוא חושש מפגיעה בו בידי פעילי הימין הקיצוני. רבין ביקר בתערוכת חיל השריון בכיכר מלכי ישראל בתל אביב כשהוא מלווה במאבטחים רבים — אנשי היחידה לאבטחת אישים של השב"כ ושוטרי יחידת סיור של משטרת מחוז תל אביב.

"בעיית האלימות היא בעיה שנתקלים בה ביתר חריפות", אמר רבין לעיתונאים. "יש רקע של אלימות מילולית מרובות, האווירה סביבה יוצרת הפרעות קולניות, וזה גם יוצר אלימות בפועל. האלימות בפועל מבוצעת על ידי השוליים הקיצוניים בלבד, אבל הם נישאים באווירה שנותנת להם לפעול".

"תשאלו אותו"

רבין סירב להתייחס להצעת יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, להיפגש עמו כדי לצנן את המתח בין השמאל לימין ולגנות את מעשי האלימות. בתשובה לשאלה, אם נתניהו מתחסד כשהוא מגנה את מעשי האלימות בהפגנות הימין, ענה רבין: "תשאלו אותו".

הוא התייחס לסוגיית האסירות הפלשתינאיות, ואמר: "לפלשתינאים הובהר שגם כשלממשלת ישראל יש מגמה לשחרר אסירים, או החוק הסמכות הם בידי נשיא המדינה ואלופי הפיקודים". הוא הוסיף כי לא יוכל להבטיח שישראל תשחרר את כל האסירים, "לרבות אלה שהשתתפו בפיגועים בהם נמצאו או נהרגו ישראלים".

ראש הממשלה דחה את הטענה, כאילו המגעים עם הפלשתינאים נקלעו למשבר. "אנו עומדים בלוח הזמנים וההידברויות בינינו. אני חושב שלשני הצדדים יש עניין לממש את ההסכם", אמר.

עשרות שוטרים היו בכיכר מלכי ישראל בעת ביקור רבין במקום. רוב הנוכחים בכיכר קראו לעבר ראש הממשלה קריאות עידוד, אך בשני מקרים נאלצו השוטרים להרחיק אנשי ימין שניסו להתקרב לרבין. אשה אחת צעקה לעברו: "הוא שיקר את העם, הוא מכר את המדינה". השוטרים גררו אותה הצדה. אדם אחר, שקרא "באוסלו הקמת את מדינת פלשתין", נדחף אף הוא בידי השוטרים.

רבין ביקר בביתנים השונים בתערוכת השריון, כשהוא מלווה על ידי ראש עיריית תל אביב, רוני מילוא, מפקד חילות השדה, האלוף זאב לבנה, וקצין שריון ראשי, תא"ל דב טל.

תצלום: יואב לנר

איתמר בן גביר (במרכז), בבואו לדיון בהארכת מעצרו. הצטלם עם סמל מכוניתו של רבין

שוחרר ממעצר פעיל כך החשוד בחבלה במכונית רבין; השופט: הראיות קלושות

מאת יוסי ורטר

רכז תנועת הנוער של "כך", איתמר בן גביר, שוחרר אתמול ממעצר. בן גביר ופעיל כך נוסף, אריה אורנג', נעצרו שלשום בחשד שחיבלו במכוניותיהם של ראש הממשלה ושר השיכון בהפגנת הימין ביום חמישי שעבר, מול משכן הכנסת. פרקליטות המדינה תערער היום על ההחלטה לשחרר את בן גביר.

בבקשה להארכת מעצרו של בן גביר, בן 19 ממבשרת ציון, נכתב כי הוא חשוד בחבלה בכדויר למכוניתו של יצחק רבין, בגניבת סמל המכונית ובתקיפת מכוניתו של השר בנימין בן אליעזר. אורנג' שוחרר מבלי שהובא לפני שופט.

נציג היחידה המרכזית של משטרת מחוז ירושלים, רס"מ אשר לוי, אמר בבית משפט השלום בירושלים כי מפגינים התנפלו על מכוניתו של רבין, עלו על גג המכונית, רקדו עליו וגרמו נזק. שעה לפני שהגיעה מכוניתו של רבין, היה שר השיכון בדרכו להצבעה בכנסת. לדברי המשטרה, מכוניתו של בן אליעזר נעצרה על ידי המפגינים, ואלה תקפו גם אותה.

נציג המשטרה ציין כי בן גביר "יצא לכלי התקשורת, והרבה הילול במשטרה, הצטלם עם סמל מכונית הקאדילק של רבין". הוא ציטט את בן גביר שאמר לידיעות אחרונות: "אם הגענו לסמל, נגיע לרבין".

בחקירתו הכחיש בן גביר את המעשים המיוחסים לו. הוא ציין כי צוטט לא נכון ב"ידיעות אחרונות", ובעצם לא הוא תלש את הסמל, אלא אנשי כך אחרים, והוא רק מצא אותו על הארץ.

השופט פיליפ מרכוס קבע כי הראיות הקושרות את בן גביר לעבירות המיוחסות מסתכמות בדבריו של בן גביר עצמו. "לא עלה בידי המשטרה להצביע על דמותו של בן גביר כמעורב בפרשה", אמר השופט. "הראיות הקושרות את בן גביר לאירועים המסוימים הן עדיין קלושות מאוד". הוא הוסיף כי לא שוכנע ששחרורו של בן גביר יפגע בחקירה. "האירועים הנדונים היו לפני שבעה ימים", ציין השופט. הוא דחה את בקשת המשטרה לעצור את בן גביר לשמונה ימים, והורה לשחררו בערבות. בן גביר חויב להתייצב למשטרה ולמשפט בכל עת שיוזמן.

עם שחרורו אמש, אמר בן גביר ל"הארץ": "מעצרי היה מעצר פוליטי. המשטרה ניסתה להלביש עלי כל מיני תיקים שלא הייתי קשור אליהם. מעציב אותי שהמשטרה עוצרת אנשים על בסיס פרסומים בתקשורת".

המפכ"ל חפץ: המשטרה נערכת להתגברות אפשרית של האלימות נגד שרים

מאת ראובן שפירא ואיתן רבין

מפכ"ל המשטרה, רב ניצב אסף חפץ, אמר אתמול כי המשטרה הגבירה את התיאום ושיתוף הפעולה עם השב"כ באבטחת ראש הממשלה, שרים ואישי ציבור, נוכח גילויי האלימות האחרונים מצד אנשי ימין.

במשטרה נערכים לאפשרות שהפעולות האלימות נגד שרי הממשלה יגברו. לדברי חפץ, ניתנה ליחידות המשטרה הנחיה להגביר את האבטחה במקומות שבהם מבקרים ראש הממשלה ושרים, וכן להוסיף כוחות לאבטחתם האישית.

חפץ אמר כי אין בידי המשטרה מידע ספציפי על כוונות לפגוע באישים מסוימים, אך ההערכה היא שייעשו ניסיונות כאלה. הוא הדגיש כי המשטרה תפעל בכל הדרך למנוע זאת, גם באמצעות מעצרים מקדימים.

בראיון לקול ישראל אמר חפץ: "ללא ספק יש, כתוצאה מהתהליך המדיני, יותר בישויים קיצוניים, שמחייבים אותנו להיערכות יותר חזקה. השב"כ והמשטרה צריכים תמיד לקחת בחשבון הנחות שיכולים להיות דברים יותר חמורים, ולכן אנו נערכים".

מקורות במערכת הביטחון מכחישים את הפרסומים האומרים, לפיהם תוגברה היחידה לאבטחת אישים של השב"כ. עם זאת, הם מציינים כי נעשה שינוי בהיערכות היחידה לאבטחת שרים.

"הערכות מצב יומיות"

לדברי המקורות, ראש הממשלה ושר החוץ נמצאים ממילא תחת אבטחה יומיומית, ואבטחת שאר השרים נקבעת על פי "הערכות מצב יומיות". במקרה ששרים הנחשבים שנויים במחלוקת מבקרים במקומות פתוחים, הם זוכים לאבטחה צמודה.

במערכת הביטחון צפים כי לקראת מערכת הבחירות, תשתנה ההיערכות לאבטחת השרים, אשר עתידים להשתתף בעצרות ובכנסים. ראש אגף האבטחה בשב"כ הוא שקובע את אופי האבטחה הדרושה.

פרקליטות המדינה תיתן עדיפות לטיפול בתביעות נגד אנשי ימין המאיימים לפגוע ברה"מ

מאת גדעון אלון

פרקליטות המדינה, דורית ביניש, החליטה לקבוע עדיפות גבוהה לטיפול בתביעות משפטיות נגד קיצונים בימין המאיימים לפגוע בראש הממשלה והשרים.

בעקבות ניסיונות לפגוע ביצחק רבין בכנס של יוצאי מדינות אנגלו־סאקסיות והניסיונות לתקוף את שר הדתות שמעון שטרית ברחבת הכותל, שוחחה אתמול ביניש עם ראש אגף החקירות במשטרה, ניצב יוסי לוי. היא ביקשה ממנו להעביר לה דיווח על היקף הפעילות שנוקטת המשטרה נגד המאיימים לפגוע ברה"מ ובשרים.

"להתייחס במלוא הרצינות"

גורם משפטי בכיר אמר: "על כל הגורמים המופקדים על אכיפת החוק — המשטרה, השב"כ, הפרקליטות — לפעול בתיאום רב, כדי להבטיח שקיצונים המאיימים לפגוע באישים פוליטיים לא יוכלו לממש את איומיהם. עלינו להבטיח מצד אחד את חופש ההפגנה, אבל מצד שני יש להתייחס במלוא הרצינות לכל איום, קל וחומר לניסיון פגיעה של ממש".

שבת

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.34	5.44
תל־אביב	4.52	5.46
חיפה	4.42	5.44
באר־שבע	4.50	5.47

פרופ' הלל וייס מברר אפשרות להעמיד את רבין ופרס לדין באשמת בגידה

(עו), אנשי ימין בודקים אפשרות משפטית להעמיד לדין את יצחק רבין ושמעון פרס, באשמת בגידה במדינה.

בימים האחרונים פנה פרופ' הלל וייס, פעיל ימין ואיש חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי, לקבלת ייעוץ משפטי בנושא. וייס ביקש מעו"ד הואזד גריף — שלה מצה"ב שהיה בעבר חבר בתנועת התחייה — לבדוק מה הן האפשרויות לפרש את סעיפי החוק הישראלי, העוסקים באשמת הבגידה, כך שניתן יהיה להעמיד לדין מי שיחשד באשמה זו. בין המועמדים בולטים ראש הממשלה, שר החוץ ושרים נוספים, וכן קציני צבא ומשטרה. משפט מעין זה אמור להיערך רק לאחר חילופי שלטון.

פרופ' וייס אישר את הדברים. אך יחד עם זאת טען, כי בשלב זה נבדק רק ההיבט התקני של הסוגיה. "אם לא נמצא כי ראש הממשלה, שרים, קצינים ואחרים עברו על סעיפי החוק הדנים בבגידה — לא נעמידם לדין", הבהיר אתמול, "אנחנו אנשים שומרי חוק הנפעל רק על פיו", הוסיף.

אתמול

טלוויזיה

תיעוד מקצועי ומרגש

מופע הפרידה של משינה, ערוץ 1, 21:00

הייתכן שהסימפוניה הבלתי גמורה שנקראת סיבוב הפרידה של משינה — עם חברי הלהקה המצוברחים, עם המעריצים המרוגשים, עם היח"צנים התוססים ואנשי התקשורת המתרחים — הייתכן שהדרמה ההיסטורית הזו אכן הגיעה אל סיומה ואפשר כי בליל שעבר, שגם בחורים כי נגמר?

אבן כן, וערוץ 1 היה שם — כמלכתי כתמיד — כדי לתעד את האירוע. אמנם דן בירון עדיין אינו מארטין סקורסזה, וכנראה שמופע הפרידה של משינה לא הגיע לפסגות של "הוואלס האחרון", מופע הפרידה של הבאנד, אבל זה היה משדר טלוויזיה סימפטי, קליל, לעתים היכבי ולעתים רציני, ובעיקר מקצועי ומרגש כאחד. במלים אחרות, זה היה תיעוד נכון למופע של משינה.

כמו בתקליטם הכפול האחרון, "מכונת הזמן", ביצעו חברי משינה במופע את רוב להיטיהם המוכרים בגרסאות שהיו בלתי מוכרות לפני שהמופע התקליט הספיק להפוך לרבי מכר. זה היה ערב ללא הפתעות: המופע, התקליט, השידור בטלוויזיה — אך קלטת הווידאו שוודאי תצא בקרוב — כבר הוכיח שמאחורי כל סיכום של משינה מסתתר סיכום נוסף. נדמה שזה בסוד: אחרי עשר שנים של שירות מוצלח בשורות השפע העברי, הם ראויים לפרידה הולכת ומתמשכת.

בינתיים בטלוויזיה, בזמן שמשינה נפרדו ממעריציהם בפארק הירקון, רנו יעל אבקסיס וגשית מכטינגר בכובד ראש בתופעת הדוגמניות הצעירות (מבטן של השתיים היה מודאג, כראוי לכובד השאלה); אצל דן שילון ביצעה סי היימן ברגש רב את "למה לי לקחת ללב" (מבטה היה מבועת, כראוי לגודל הרגע). כנראה שהעולם ימשיך להסתובב גם אחרי מופע הפרידה (תסתכו על הדוגמניות הצעירות), אבל עכשיו — ללא משינה, ללא המשפט של אריג'י סימפסון — נדמה שהוא נע קצת יותר לאט.

גידי אביבי

כלכלה קלה

כסף, מגזין שוק ההון, ערוץ 2, 21:30

כלכלה זה כיף — הוא המסר שמפיץ המגזין הזה, ולרגעים נראה שמטרתו היא דרבון והפצת אופטימיות, ופחות הבאת עובדות חדשות: נהיה יזמים, גמישים, מוכשרים, בעלי רעיונות, והכל יהיה טוב.

במבחן קשה של טיפול בענייני כלכלה, עומדים כאן יפה כל חלקי התוכנית מרובים, להערכתי, לבוגרי י"ב כיתות. האם המובנות מושגת במחיר יקר מדי, כלומר הרידודה? כן ולא. בקטעים הפרשניים השוגה מידה צנועה של התעמקות בלי להקטין את מעגל המבינים. בכתבות הרמה צנועה. הן היו "מבושלות" היטב, אבל כמו תרגיל שקיבל ט"ם על עריכה בקורס טלוויזיה. לא קונפליקט, לא ריכוזו.

בכתבה שהצביעה על האפשרות לשכור צימר לכמה ימים אפילו בכרך כמו תל אביב (במקום מלון) לא היה יותר מאשר הצבעה על האפשרות הזאת ותוויה עליה, והמחשה חוזרת באליזם: צילומים שמדגימים חדר מה, לובי של מלון מה, וילון מה, מיטה מוצעת מה. אחר כך שודרה כתבה שעניינה החלפת מקצוע ופתיחה בקריירה שניה, והבאנליות היתה מוקצנת. השיא היה המלצתו שלמומחה, כי מי שרוצה להחליף מקצוע טוב לו שישיג מידע על המקצוע החדש שהוא רוצה ללמוד, ועל סיכויי התעסוקה בו.

סיום התוכנית היה מביך בכתבות של הענקת זמן מסך כפרס על הצטיינות. בפעם קודמת גילה בעל כתביעת מצליח שהסמל שלו הוא להיות "צמר" (צמרן, מען, רעיונו); אמש העידה על עצמה מנהלת להקת בת שבע שיש לה כשרון מלידה במכירות ובהשגת תקציבים מהציבור ומתורמים.

יצא במקרה — אני מנחש — שמתות ההצלחה הזאת התקשרה יפה לקטע הפתיחה של התוכנית, שמרסלר סיפר כי מצב הרוח של שר האוצר טוב בימים אלה, מפני שהתברר לו שקרן השפע האמריקאית תמשיך להזרים כספים לישראל. אם כך, באמת אין מה לדאוג.

דני ויטרין

פסטיבל חיפה

כישלון עצוב

הסרטים: "לילה לבך" ו"תושיה"

"לילה לבך", סרטו הראשון כבמאי של ארנון צדוק, הוא כישלון עצוב, אבל את האצבע המאשימה צריך להפנות לא רק כלפי צדוק אלא בעיקר כלפי הקרן לעידוד סרטי איכות שתמכה בסרט. איכות התסריט היא אמת המידה העיקרית על פי מחלקת הקרן את הכספים שעומדים לרשותה. ושוב חמק תסריט פגום, שאינו מבחין בין עיקר וטפל, בין אצבעות הלקטורים הרבים שמשמשים אותה. זה יכול היה להיות סיפור מצוין; סיפורו של אסיר, שהואשם ברצח או בניסיון לרצח של אשתו (אפילו את זה התסריט לא מצליח להבהיר), שגואל את עצמו על ידי כך שהוא גואל אסיר עבריין ותיק, מכור לסמים.

סיפור שכזה דורש טיפול מהוקצן ומעמיק, שיחדור אל תוך שתי הדמויות המרכזיות שמעורבות בו, ויבהיר את המניעים שלהן. אבל במקום זאת גודש צדוק את הסרט בשלל קלישאות שמוכרות לנו מעשרות סרטי כלא, ובאפקטים רגשיים הדרמטיים צעקניים וסנסציוניים. הסיפור שיכול היה להיות, הולך בו לאיבוד. זה היה צריך להיות סיפור אהבה שגאולה בצדו, אבל העלילה מלאה בחורים, היא מוצגת בפנינו בהעמדה מתומה, והסרט הופך בהדרגה לתשדיר שירות על כמה שהחיים ללא סמים הם טובים יותר.

"לילה לבך" הוא אחד משני הסרטים העלילתיים שמשתתפים בתחרות שמתקיימת השנה בפסטיבל לראשונה (השני הוא "קרה הקדושה", שעליו דיווחתי לפני כמה ימים). שני סרטים נוספים שהיו אמורים להשתתף בה נשרו, לאחר שלא הושלמו בזמן.

באסופת הסרטים הצפון אפריקאים שמוקרנת כאן כלולה הפקה אלג'ירית־צרפתית אחת: "תושיה", סרטו של רשיד בוהרג', שהוא מעניין בגלל נושאו אבל הביצוע שלו ראשוני ואפילו חובבני בחלקו.

אורי קליין

(ידיעות וביקורות נוספות בנושאי תרבות — בעמוד 6א)

תירוש

מוצאי שבת 14.10.95
21:00

אמנות ישראלית ובינלאומית חשובה

הדרך הנכונה לאספנות

תצוגה
שישי 13.10.95 11:00-15:00
שבת 14.10.95 11:00-15:00

נוגה וגבר
חובקים את בנם בכורם
אשר

נכד ל:
ברוך ורות רפופורט
ג'נבה

אידן ודדי
ג'נבה

וייצמן דחה פנייה של ראשי שלום־עכשיו לשחרר את שתי האסירות הפלשתינאיות

מאת לילי גלילי

נשיא המדינה, עזר ויצמן, דבק בעמדתו שלא להתערב על שחרורן של שתי האסירות הפ־לשתינאיות, ואין בכוונתו לש־נות את דעתו בעניין.

ויצמן דחה את פנייתם של ראשי שלום עכשיו, ביניהם צלי רשף, ג'נט אביעד וצבי בר גיל, שהגיעו ללשכתו ביוזמתם. עם זאת, בשיחה שנמשכה כשעה וח־צי, הביע ויצמן תמיכה בתהליך השלום, ואף חזר על עמדתו הנח־רצת מעבר לדיון בהסדר הקבע כבר בשלב זה. הוא אף הדגיש, כי רצוי היה להקדים את הדיון על הסדר הקבע ליציאת צה"ל מבית לחם ומרמאללה. בבאתם מהפגישה, ציינו כמה מהמשתתפים כי להערכתם, עמדת ויצמן באשר לאופיו של הסדר הקבע אינה שונה מאוד מעמדתם.

"ההסכמה בינינו היא ב־99 אחוז מן הנושאים", אמר רשף בתום הפגישה.

עם זאת, קבלו ראשי התנועה באוזניו של ויצמן על כך, שא־לי מבלי שהתכוון לכך, הוא גורם אופוזיציוני, או לפחות זהו הרושם שיוצרו דבריו בציבור. לדברי בר גיל, הביעו באוזני הנשיא אי נחת מן הדרך שבה הוא מתערב במשא ומתן, והופך עצמו ל"טוטר שלטוני", וגורם אופוזיציוני", אף כי ידוע שאין זו עמדתו בנושא התהליך המדיני. ויצמן השיב בעניין זה כי הוא מותח "ביקורת טאקטית" על המשא ומתן. בכירי התנועה אף קבלו באוזני ויצמן על כך שד־בריו מזינים את הימין וגם אמנה, המבססים על ידם, "על אף שלו שמעו את דעתו על תהליך השלום, לא היו רוצים לצטט אותו בנושא זה".

אביעד הביעה באוזני ויצמן את דעתה כי טוב שהפך את בי־תו כתובת לכל האמרות, והיה לאוזן קשבת למתנחלים, אך הוד־יעה על כך שלעתים קרובות נוצר הרושם שהוא מדבר בשמם, ומייצג אותם. בין השאר, העלתה את הטענה כי לאחר כל פיגוע מעודד ויצמן שאלות ומד־פקות באשר להמשך התהליך, במקום לחזק אותו.

לדברי המשתתפים בפגישה, אמר ויצמן כי גם בעתיד לא יהסס לבטא את דעתו ואת תגו־בותיו לפיגועים, אך יבחן את הסגנון. הוא אף הביע צער על כך שראשי התנועה לא נועדו עמו קודם. בסיכום הפגישה, הוח־לט על מפגשים נוספים. כמו כן, הביע ויצמן נכונות לארח בבית הנשיא מפגש משותף לנו־ער ישראלי־פלשתינאי מטעם שלום עכשיו.

פעילי "זו ארצנו" מובילים כבשים בהפגנה בירושלים: "לא נלך כצאן לטבח", אמרו

ארגוני הימין קוראים לציבור להחרים את מפקד האוכלוסין

(ע). ארבעה ארגוני ימין פרסמו אתמול קריאה לציבור, להימנע מהשתתפות במפקד האוכלוסין שייערך בשבוע הבא. הארגונים – "מועצת יש"ע", "חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי", "זו ארצנו" ו"מטה המאבק לביטול תוכנית האוטונומיה" – חילקו כרוזים בירוש־לים, בהם קריאה "להשהות את מסירת טפסי המפקד, עד לאחר קיום בחירות חדשות". פעו־לה זו אמורה להיות "אקט של אי־ציות".

"זהו ביטוי מובהק של אי־שיתוף פעולה עם השלטונות", הסביר פרופ' אלי פולק. "יש לנו חוסר אמון בסיסי בלשכה המרכזית לסטטיסטי־קה, שהיא זרוע של משרד ראש הממשלה. ממשלת רבין התגלתה כבלתי אמינה, לרבות בנושא השמירה על זכויות הפרט, ויש חשש שהמשטר הזה ינצל לרעה את האינפורמציה הניתנת לו". כוונת הארגונים היא לפתוח במסע הסברה, שיבהיר למתיישבי השטחים על זכותם לסרב להשתתף במפקד האוכלוסין.

אליקים העצני, שדיבר בפני פעילי ימין בכינוס בירושלים, הסביר את הסיכון הכרוך בצעד זה. "אני רוצה להזכיר לכם", אמר, "שכל מי שלא מוסר את טפסי מפקד האוכלוסין, עו־בר על החוק ודינו מאסר. כל מי שיאסר בעק־בות סירוב כזה, יוכל להתגאות בכך".

ח"כ שאול יהלום (מפד"ל), שהגיע אף הוא לכינוס, אמר, כי איננו מקבל את קריאת העצני להחרים את המפקד. יחד עם זאת, ליהלום עצ־מו יש השגות בקשר למפקד, למשל, הסעיף בשאלון, המאפשר להגדיר גם דו־מיניים כבני זוג לחיים.

פעילי תנועת "זו ארצנו" הפגינו אתמול בבוקר ברחבת המשביר בירושלים, נגד הסכם הביניים עם הפלשתינאים ומדיניות השלום של הממשלה. ההפגנה נערכה תחת הסיסמא "לא נובל כצאן לטבח". המפגינים, כ־100 איש, הביאו עמם כבשים.

זמן קצר לאחר תחילת ההפגנה, פנו עשרות מהמפגינים אל צומת הרחובות קינג־ג'ורג'־בן יהודה, וניסו לחסום אותו. שוטרים, שהיו במ־קום, הדפו את המפגינים חזרה אל המדרכה, ומנעו את חסימת הצומת לתנועה. לאחר ניסיון החסימה, דרשה המשטרה מן המפגינים להתפזר ולאחר שסירבו, פיזרה אותם בכוח. כמה מהמפ־גינים עוכבו לחקירה. במשטרה נמסר, כי ההפ־גנה נערכה ללא רשיון.

חמאס ממשיכה לדחות את דרישתו של ערפאת כי תשתתף בבחירות בשטחים

מאת עמירה הס וסוכנויות הידיעות

שיבוש בתרגום דבריו של יו"ר הרשות הפלשתינית יאסר ערפאת, אתמול, כי על תנועת חמאס להחליט על השתתפות בבחירות בשטחים, יצר ידיעה כאילו כבר התקבלה החלטה כזו בחמאס. התנועה הכ־חישה זאת נמרצות.

ערפאת הודיע אתמול, כי על חמאס לשנות את עמדתה ולהגיע להחלטה על השתתפות בבחירות בשטחי האוטונומיה, שאמורות להיערך בשנה הבאה. הוא אמר לכתבים בעזה, כי "הצעד החשוב ביותר הוא החלטה להשתתף בכל התהליכים הפוליטיים, כולל תהליך הבחירות". ער־פאת דיבר אנגלית, ודבריו עשויים גם להי־תפרש כאילו "חמאס החליט להשתתף בתהליך הבחירות" – וכך אכן קרה מבד־גם הדברים.

"אנו מכחישים זאת, זו אינה אמת", אמר בתגובה דובר חמאס, אברהים רושה. "התנגדות חמאס לבחירות ברורה, ולכן אנו דוחים כל השתתפות בהן – החלטה זו בתוקף גם היום". לדבריו, הבחירות מיישמות את הסכמי אוסלו, ולכן אין להשתתף בהן.

בברור שהפיצה התנועה בשטחים נאמר, כי את החלטות התנועה קובעת אך ורק המנהיגות הבכירה בסוריה. בהודעה לעי־תונות נמסר שבעמדת חמאס לא חל כל שינוי, וכי "כלי התקשורת הציוניים" סילפו את דבריו של ערפאת.

על פי הסכם הביניים בין ישראל לרשות הפלשתינית, יקיימו הפלשתינאים את הבחירות בגדה המערבית וברצועת עזה לאחר שצה"ל יוציא את כוחותיו מכל מרכזי היישוב. למעשה, חמאס אינה שו־ללת השתתפות בבחירות, אך דורשת רד־שים מהרשות הפלשתינית להתיר את הקמתן של מפלגות פוליטיות.

העיתון "אלחיאת אלג'דידה", המופיע ברמאללה, מסר אתמול על דרישה בין הרשות הפלשתינית לתנועת חמאס, במסג־רה להביא לפיוס ביניהן. זאת, לאחר שבת־חילת השבוע שוחרר אחד ממנהיגי חמאס, מחמוד א־זהאר, שהיה עצור מזה חודש יד־מי.

על פי ידיעה ביומון, דובר של חמאס הציע להפסיק זמנית את הפיגועים נגד ישראל שמתבצעים ברצועת עזה או מתוכ־ננים בתחומה. בידיעה מוזכרת הצעת הסד־כם, שלפיה חמאס יוכפף לרשות הפלשתינית. התנועה תשעה את "מבצעיה הצבאיים", לתקופה שתחולט על ידי שני הצדדים.

הרשות הודיעה, כי ביקשה מתנועת חמאס "לכבד את ההתחייבויות שקיבל על עצמו אש"ף, ואת ההסכמים שעליהם חתם עם ממשלת ישראל". תנועת חמאס הודי־עה שלשום, כי עדיין לא הסכימה להפסיק את הפיגועים נגד ישראל.

מחמוד א־זהאר הגיב על דבריו של ער־פאת בראיון לקול־ישראל בערבית. לדב־ריו, "קודם כל על החמאס להקים מפלגה פוליטית, ולאחר שגם הארגונים האחרים יקימו מפלגות פוליטיות, הם יחליטו אם ישתתפו או לא".

רוצים להקים מפלגה

עוד אמר, כי למיטב ידיעתו לא התקב־לה עדיין החלטה על השתתפות בבחירות, בשיחות שנערכות בסודאן בין ארבעה מרא־שי התנועה לבין מנהיגיהם בחו"ל. "אם יש (לרשות) מידע מהמשלחת שבאה מסו־דאן, אני מקווה שיידעו גם אותי", הוסיף. א־זהאר מסר, כי דיון על הקמת מפלגה של חמאס התקיים כבר במחנה המגורשים ברדום לבנון. להערכתו שוררת תמימות דעים בתנועה, בנוגע להקמת מפלגה.

גם דוברו של ערפאת, מרואן כנפאני, הודיע כי תוצאות השיחות בסודאן עדיין לא ידועות, אך "הן יצרו אווירה של צי־פייה חיובית בקרב העם הפלשתיני".

רג'וב חנך משרדים בכפרים בנפת ג'נין שמהם התפנה המנהל האזרחי

גורמי ביטחון: אנשי רג'וב נמצאים בכפרים, אך לא פועלים מהם

מאת איתן רבין
סופר הצבאי של "הארץ"

ראש שירות הביטחון הפלש־תיני, ג'יבריל רג'וב, חנך אתמול משרדים בכמה כפרים בנפת ג'־נין שמהם התפנה השבוע המי־נהל האזרחי.

ואולם, במערכת הביטחון מד־גישים כי מנגנון הביטחון המס־כל אינו פועל שם, אף שאנשיו נמצאים בהם זה זמן.

מקורות בכירים במערכת הבי־טחון ציינו, כי נוכחות צה"ל נמשכת באזורי הכפרים שמהם התפנה המינהל, וכי מנגנון הבי־טחון המסכל אינו רשאי לפעול ואינו פועל בהם. המקורות איש־רו כי אנשיו של רג'וב נמצאים שם, אך לא מדובר בפתיחת מש־רדים.

רג'וב התארח אתמול בקבטיה, ובא לשם בליווי שומרי ראש כדי לעמוד על פינוי המינהל האזרחי מהעיירה. הוא חנך שם, רשמית למחצה, משרד של מנג־נון הביטחון המסכל, שהוא עומד בראשו.

משם הוא יצא לחנוך משרדים של המנגנון בכפרים נוספים בנ־פת ג'נין – שובאם, ג'בע, יאמון, יעבד והעיר ג'נין עצמה. המהלך נעשה יום לאחר סגירת בנייני המינהל האזרחי בקבטיה, וכחו־דש לפני הפריסה מחדש של כו־חות צה"ל באזור.

רג'וב הבהיר כי הרשות הפ־לשתינית כבר מוכנה לפריסה מחדש, ובטקסים קצרים הונפו דגלים מעל בנייניות המנגנון, שבאופן רשמי הם עדיין משרדי פתח.

ביישובים שאליהם בא, קיבלו אותו פעילי פתח באזור, הפוע־לים באזור לא רשמי כאנשי המנגנון שלו זה יותר משנה.

מאוחר יותר הכחיש רג'וב כי בא לחנוך את משרדי המנגנון, והסביר: "זהו סיור ביקורת הכנה להעברת הסמכויות". עוד אמר, כי "לא ייפתחו משרדים של הביטחון המסכל בשטחים הנמ־צאים תחת הכיבוש הישראלי, ואת לפי ההסכם".

בתשובה לשאלות עיתונאים, ביחס לביקורת הקשה על פעי־לות אנשיו והפגיעה בזכויות הפרט, אמר רג'וב: "משרתנו אי־נה דיכוי, והמנגנון לעולם לא יפעל בשיטות הדיכוי הקיימות במדינות ערב או בישראל".

שוטרים לא חמושים של הרשות הפלשתינית כבר מסיי־רים בערי הגדה, כדי להכיר את השטח לקראת נסיגת צה"ל מהן.

בקבוק תבערה הושלך אתמול בערב לעבר מגדל השמירה במ־פקדת הסיבת ג'נין. לא היו נפג־עים ולא נגרם נזק.

הבקבוק התנפץ ליד החייל ששמר במגדל, אך לא התלקח. החייל ירה לעבר משליכי הבקב־וק, אך לא פגע בהם.

(ע). מפקד המשטרה הפלשתי־נית, גנראל נאסר יוסף, ביטל אתמול ביקור מתוכנן במשרדים ובסוכה של התנועה הקיבוצית המאוחדת בתל אביב.

מלשכתו נמסר, כי נקרא לישיבה דחופה אצל יאסר ער־פאת ועליו לבטל את הביקור. גנראל יוסף היה אמור להתארח במשרדי הוועדה הפוליטית של התק"ם, ובסוכת השלום של התנ־ועה, שהוקמה בחוות הבניין.

תושב שכם נכפת ונורה למוות בקאסבה לעיני עוברים ושבים

מקורות פלשתיניים: נצי הפתח אחראים למעשה

מאת איתן רבין וסוכנויות

סאמר סברי אל־כורדי (35) תושב שכם, נורה למוות אתמול בבוקר לעיני עוברים ושבים במרכז העיר כנראה על ידי אנשיו של אחמד טאבוק, ראש נצי הפתח.

בסביבות השעה 11 לפני הצהריים תפסו שני צעירים חמושים את אל־כורדי בכיכר פלשתין בעיר. הם כיסו את עיניו, כפתו את ידיו והובילו אותו לקאסבה. שם העמידו אותו מול הקיר ליד מסגד א־נאצר, כשהוא צועק: "אני חף מפשע".

עדי ראייה סיפרו כי לאחר שהורחקו ממנו כ־4 מטרים ירו הצעי־רים בגבו ולאחר שנפל, ירו מספר יריות מנשק אוטומטי לעברו. אחד מתושבי הקאסבה סיפר אחר כך כי שאל את היורים מדוע עשו זאת והם השיבו: "אנו לא יודעים, אחמד טאבוק שלח אותנו". אל־כורדי מת מפצעיו בדרכו לבית החולים רפידיה.

אנשיו של טאבוק טענו בעבר, כי הם פועלים למגר את הפשע בעיר הם מהווים מעין מחלק מוסר. עיתונאים בשכם אמרו כי אל־כורדי לא היה מוכר כבעל עבר פלילי.

באותה עת, תחקירן של ארגון "בצלם", האשים את הרשות הפלש־תינית באחריות לפעילותיו של טאבוק. לדבריו, הוא פועל בתיאום עם אחד ממנגנוני הביטחון שלה, המספקים כספים ונשק לארגונו. "העובדה שלא עוצרים אותו, מוכיחה זאת", אמר עיד. בעבר התנערו אנשי הרשות הפלשתינית מפעילותו של טאבוק. ג'יבריל רג'וב, העו־מד בראש מנגנון הביטחון המסכל, אמר שמעולם לא היה האיש מא־נשיו ולעולם לא יהיה.

בקבוק תבערה נזרק אתמול בערב לעבר מגדל שמירה במפקדת הנסיבה של צה"ל בעיר ג'נין. בקבוק התבערה התנפץ, אך לא התל־קח. לא היו נפגעים. השומר במגדל ירה, כך מסר דובר צה"ל, על פי הנהלים לעבר הזורק שהצליח להימלט.

כוחות משטרה וצה"ל ערכו סריקות לאחר ששוטר שמע יריות באזור מחנה הפליטים דהיישה אתמול אחר הצהריים. הסריקות לא העלו דבר. היריות נשמעו בערך בשעה 3 אחר הצהריים כאשר ניידת של משטרת מרחב יהודה הייתה בדרכה ממשטרת בית־לחם לתחנת המשטרה בחברון.

באזור חברון דווח על שלושה מקרים של ידוי אבנים לעבר כלי רכב ישראליים, אזרחיים וצבאיים. איש משמר הגבול נפצע קל.

שני פלשתינאים נעצרו שלשום בערב במחנה הפליטים עסכר שבעיר שכם, כשברשותם אקדח, מחסנית ומספר כדורים. התחמושת והנשק הועברו למשטרה והשניים נלקחו לחקירה.

באזור העיירה סלפית, שם פינה המינהל האזרחי את משרדיו, נב־לא צעיר פלשתינאי שנחשד בשיתוף פעולה. הצעיר הצליח לברוח, והגיע למשרדי המינהל האזרחי והתלונן.

פיס

בהגרלת הפיס שהתקיימה אתמול עלו בגורל המספרים הבאים:

בסך 1,000,000 שקל כרטיס מס' 752640

במכונית זכה כרטיס מס' 330486

בסך 5,000 שקל כרטיסים מס': 545318 469961 749561 261285 523410 334603 742147 524422

בסך 1,000 שקל כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 ספרות 70417 90050 81288 18781 67568 40308 40133 41816 93420 27885 61648 44410 89573 38142 35302 96017 87859 35907 04264

בסך 100 שקל כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 ספרות 015 344 244 350 954

בסך 24 שקל כל הכרטיסים המסתיימים ב־שתי הספרות 97 78 70 53 87

בסך 8 שקלים כל הכרטיסים המסתיימים בספרות 4 8

هكذا من الأصل

חילוקי דעות ב"רם" באשר לעתידה הפוליטי

רמון נוטה לחזור ל"עבודה". פרץ ואביטל לוחצים להקמת רשימה עצמאית. "העבודה" בהסתדרות תובעת התמודדות על תפקיד היו"ר, אם יפרוש רמון

מאת יהה גל וחיים מאור

בתוך סיעת רם בהסתדרות התגלעו חילוקי דעות ביחס לעתידה הפוליטי. ח"כ עמיר פרץ לוחץ על רמון לא לחזור למפלגת העבודה, ולהקים רשימה עצמאית שתתמודד בבחירות לכנסת ואילו רמון עצמו עדיין מהסס ונוטה לחזור למפלגת העבודה אם יתקבלו התנאים שהוא מציב.

רמון ייפגש בסוף השבוע עם ראש הממשלה, יצחק רבין, וההערכות הן שבפגישה זו יוכרע אם רמון וחבריו שבים לעבודה. ראש הממשלה עשוי למנות את השר עוזי ברעם לנהל מטעם העבודה את המגעים להחזרתם ושילובם מחדש של רמון וחבריו בעבודה. בעבודה מציינים, כי בצעד כזה יי[illegible] חשב בפגיעה במזכ"ל זוילי. עמיר פרץ האשים את חילי הגורמים אתיים בעבודה כי הם מהווים המכשול המונע את חזרת חברי רם.

יו"ר חבר מזכירי מועצות הפועלים ומזכיר מועצת פועלי בית שאן מטעם העבודה, פיני קבלו, אמר אתמול, כי אין בכוונתו ובכוונת חבריו להתנגד לחיים רמון ולחבריו בפריימריס אם יחזרו לעבודה.

מכתב ברוח זו העביר קבלו לראש הממשלה, יצחק רבין, לקראת פגישתו הצפויה היום או מחר עם חיים רמון. קבלו כתב לרבין, כי אין בכוונת מזכירי מועצות הפועלים וחברי ההסתדרות ממפלגת העבודה להתנגד לרמון, לעמיר פרץ ולשמואל אביטל עם חזרתם למפלגה. "כל החלטה שתתקבל במישור המפלגתי בנוגע לחזרת רמון וחבריו למפלגה תוביל לשיתוף פעולה מצד מזכירי מועצות הפועלים", כתב קבלו לרבין. קבלו כתב עוד במכתבו: "לרמון ולחבריו אין מה לחשוש ממנו. אנו חושבים כי רמון יכול לתרום במגרש הפוליטי־מדיני שהוא המגרש הביתי שלו". קבלו הוסיף: "נאבקנו בתחום ההסתדרותי מאחר והאמנו, כי ההסתדרות איננה המגרש שלו והמקום בו הוא מבין ויכול לתרום. אין לנו כל טינה אישית אליו. המאבק שלנו היה פוליטי ועל דרך ולא אישי כנגד רמון או עמיר".

חיים רמון תקף אתמול את מפלגת העבודה. הוא אמר כי אין לו בעיה עם רבין, שבו הוא תומך ללא סייג לראשות הממשלה ויעשה הכל שיחזור וייבחר, אלא יש לו בעיה עם מפלגת העבודה. רמון אמר, כי מפלגת העבודה לא למדה דבר משגיאותיה בעבר והיא חוזרת עליהן עתה, כאשר היא ממשיכה להיות שבויה בידי אנשי מנגנון ועסקני מפלגה שמונעים את פתיחת המפלגה ושורותיה.

חבר לשכת מפלגת העבודה, עו"ד גדעון בן־ישראל, עתר אתמול בפני המוסד לבירור עתירות במפלגת העבודה נגד ניהול משא ומתן עם רמון וחבריו על תנאים לשובם למפלגת העבודה. בעתירתו טוען בן־ישראל כי ניהול משא ומתן כזה נוגד את החלטת מרכז המפלגה מיום 23 למארס '95 שקבעה כי חזרת החברים היא ללא תנאים ואין לנהל אתם משא ומתן. העותר מבקש מהמוסד לתת החלטת ביניים שתאסור על יו"ר המפלגה, יצחק רבין ועל מזכ"ל המפלגה, נסים זוילי, ועל כל גורם אחר מטעם העבודה לנהל כל משא ומתן עם רמון וחבריו על תנאים להחזרתם למפלגה ואם הם חפצים לחזור למפלגה עליהם לשוב ללא כל העמדת תנאים כפי שנהגו גם כלפי 280 החברים והחברות שהוצאו מהמפלגה ובהחלטת המרכז ניתנה להם האפשרות לחזור למפלגה.

ראש הממשלה, יצחק רבין, הבהיר אתמול, כי "האינטרסים של סיעת העבודה בהסתדרות יילקחו בחשבון במסגרת החזרה האפשרית של רמון למפלגת העבודה". רבין אמר את הדברים במהלך פגישה שקיים עם פיני שומר, יו"ר האגף לארגון ומועצות פועלים בהסתדרות, המחזיק בתיק הבכיר של העבודה בהסתדרות. פיני שומר שוחח עם רבין על ההשלכות של המצב הפוליטי בהסתדרות, נוכח אפשרות שובו של רמון.

ראש הממשלה אמר בפגישה, כי אין כרגע סיכומים לגבי העתיד בהסתדרות ולגבי מחליפו של חיים רמון בתפקיד יו"ר ההסתדרות. הכל תלוי בפגישות שיקיים רבין עם רמון עצמו. כזכור, פורסם כי רמון סיכם עם עמיר פרץ שהוא יחליפו בתפקידו כיו"ר ההסתדרות במהלך השנה הבאה, ואילו רמון עצמו יישאר יו"ר חברת העובדים. בעבודה העריכו, כי עזיבת רמון את תפקיד יו"ר ההסתדרות תחייב התמודדות מחודשת על התפקיד "כנדרש על פי כללי הדמוקרטיה התקינים".

שומר, הנחשב למקורבו של רבין, הציע לרבין שעם שובו של רמון למפלגת העבודה, יוקם מערך בין סיעת רם והעבודה בהסתדרות. השניים הסכימו שקלושים הסיכויים לכינון איחוד מלא בין שתי הסיעות, מאחר שמהלך זה יעורר התנגדות בקרב מרצ וש"ס, המהוות חלק מסיעת רם בהסתדרות.

גזבר ההסתדרות, ח"כ חיים אורון (מרצ) כבר התבטא בעבר נגד איחוד שתי הסיעות, אך לא שלל "שיתוף פעולה ביניהן". להערכת גורמים במפלגת העבודה, התנגדות של ש"ס ומרצ לאיחוד סיעות רם והעבודה בהסתדרות, נובעת מהחשש, כי מהלך זה יגרום לאיבוד עצמאותן בארגון זה.

רבין: לא יהיו שריונים

יו"ר סיעת העבודה בהסתדרות, חיים הברפלד, אמר אתמול שתפקיד יו"ר ההסתדרות "אינו ירושה פרטית של אף אחד, ואם התפקיד יתפנה יש לעבודה מספר מועמדים טובים המתאימים לתפקיד". בין השמות של פעילי העבודה המועמדים האפשריים לכהונה זו מונים את פרופ' שלמה בן־עמי, ח"כ רענן כהן, פיני שומר ויורם אבורקוביץ'.

ראש הממשלה רבין, הפריך אתמול בפגישה עם שומר, כי הכוונת עמיר פרץ ושמואל אביטל "לוחצים על רמון להקים רשימה עצמאית, בה הם מעריכים שיהיה להם קל יותר להיכנס לכנסת". רבין אמר בפגישה, כי הוא מעוניין מאוד בשובם של רמון וחבריו למפלגת העבודה, אך הדגיש כי לא יהיו שריונים.

תצלום: עדי [illegible]

אביגדור קהלני ויהודה הראל (עם פניהם למצלמה) בישיבת הנהלת הדרך השלישית אתמול. ב־5 לנובמבר תבחר מועצת התנועה יו"ר, שיהיה גם ראש הרשימה לכנסת

ב־24 לאוקטובר תחליט "הדרך השלישית" על הפיכת התנועה למפלגה

מאת יהה גל
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

הנהלת תנועת הדרך השלישית אישרה אתמול את לוח הזמנים להפיכת התנועה למפלגה. ב־24 לחודש זה תכונס מועצת הדרך השלישית בקיבוץ שפיים, לקבל החלטה על התמודדות התנועה בבחירות '96. כ־200 חברי המועצה יכריעו האם תתמודד התנועה בבחירות. ההערכות הן שההצעה לרוץ בבחירות תזכה לרוב גדול.

על פי לוח הזמנים שנקבע אתמול, לאחר שהמועצה תאשר את ההצעה להתמודד בבחירות, תכונס שוב המועצה ב־29 לאוקטובר כדי לאשר תקנון וחוקה למפלגה החדשה. כשבוע לאחר מכן, ב־5 לנובמבר, תכונס המועצה לבחור יו"ר, שיהיה גם ראש הרשימה לכנסת, ואת מוסדותיה הנבחרים של התנועה.

עדיין לא נקבעה השיטה על פיה ייבחרו שאר המועמדים ברשימת הדרך השלישית לכנסת. בתנועה קיימים חילוקי דעות ביחס לדרך שבה ייבחרו המועמדים.

קבוצה אחת, בראשותו של דן שומרון, תומכת בקיום מפקד חברים לתנועה ובחירת המועמדים בפריימריס בעוד שקבוצה אחרת, בראשותו של יהודה הראל, תומכת בבחירות במועצה הקיימת, בנימוק שזו השיטה המתאימה ביותר לתנועה פוליטית בהתהוות.

בישיבה אתמול התגלעו חילוקי דעות גם בשאלה מתי לבחור את יו"ר התנועה, שיהיה גם ראש הרשימה לכנסת.

קבוצה בראשותו של דן שומרון הציעה לדחות את בחירת ראש הרשימה למועד מאוחר יותר, לאחר תהליך ההתפקדות למפלגה וקיום פריימריס ואילו קבוצה אחרת הבה קהלני, הראל ואחרים עמדה על כך שהבחירה לא תתעכב ותיעשה ב־5 לנובמבר.

בסופו של דבר הוסכם להביא את הנושא להכרעה ב־5 לנובמבר.

עובד מסעדה נעצר בחשד שהתעלל בחתול וגרם למותו

כלב רוטוויילר הושלך ממכונית נוסעת

(ש). עובד מסעדה בקרית שאול נעצר שלשום בחשד שהתעלל בחתול וגרם למותו. עמותת "תנו לחיות לחיות" הגישה תלונה רשמית למשטרת מרחב דן שפתחה בחקירה.

המעשה נחשף על־ידי אשה שסעדה במסעדה. היא הבחינה בעובד הנוטל חתול בזנבו והוכח בו בעוצמה רבה אל קיר המבנה. אחרי שראתה כי החתול מת, השליך אותו אל מחוץ למסעדה ושב לעבודתו, כאילו לא אירע דבר.

הסועדת טילפנה לדוברת עמותת "תנו לחיות לחיות", אתי אלטמן, ודיווחה על מה שראתה. אלטמן הגיעה במהירות למסעדה, ועל פי התיאור שנמסר לה מפי הסועדת, ניגשה לעובד ואמרה לו, כי היא מבקשת ממנו להישאר במקום עד שהמשטרה תגיע. היא הזעיקה את המשטרה והשוטרים עצרו את העובד, בן 35, לחקירה.

כלב רוטוויילר גדול הושלך אתמול אחר הצהריים ממכונית נוסעת באזור שכון צהלה לשכונת נווה שרת בצפון תל אביב, ונחבל בכל חלקי גופו. אזרחים דיווחו לעמותת "תנו לחיות לחיות" ואנשי העמותה באו למקום, נטלו את הכלב והעבירו אותו לטיפול וטרינארי. בשעות הערב נמסר, כי השתפר מצבו.

אנשי העמותה טיפלו באירוע חריג אחר שאירע בהרצליה, משם הגיע דיווח על קבוצת פועלים מתאילנד, שנראו בשעות הבוקר המוקדמות עולים לדירה ברחוב ויינגייט בהרצליה כשהם אוחזים בידיהם חתולים. אנשי העמותה סברו, כי ככל הנראה הפועלים התאילנדים אכלו מבשרם של החתולים.

משטרת הרצליה פתחה בחקירה אחרי שאנשי העמותה הגישו תלונה רשמית על כך.

אלפים בעצרת הודיה עם המתנחלים בחברון בהיכל הספורט בתל אביב

(ש). תחת הכותרת "כל ישראל חברים לחברון, מחוברים ומושרשים עמוק בתוכה", התכנסו אמש אלפים מהציבור הלאומי, הדתי־לאומי והחרדי בהיכל הספורט ביד אליהו בתל אביב, לערב הודיה עם המתנחלים בחברון.

את הערב כיבדו בנוכחותם הרב הראשי לישראל, ישראל מאיר לאו, יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, ראש עיריית תל אביב, רוני מילוא וח"כ [illegible]. הרב לאו אמר כי "ארץ ישראל מיועדת לא לחלוקה למחצה, לשליש ולרבע, אלא לשלמות. זכותנו איננה ניתנת לחלוקה. חברון היא אחת מארבע הערים הקדושות ליהדות, והראשונה למלכות דוד, לפני ירושלים", אמר הרב הראשי, בציינו כי הערים ירושלים, חברון, צפת וטבריה "מבטאות את שובנו לארצנו. באנו לכאן זה להושיט יד ולתת לישיבה מחדש של עיר המלוכה הראשונה – חברון", אמר.

נתניהו, שעלה לבימה חבוש כיפה לקול מחאות הכפיים של הקהל, אמר כי "לאלה שאומרים, שחברון היא עיר ערבית ואפשר להחזיר אותה, יש בעיה בתוכן, משום שרבים הגדלים היום בארץ אינם ספוגים בחינוך יהודי. דווקא בישראל הלכו ונצטמצמו לימודי התנ"ך וההיסטוריה היהודית", אמר נתניהו, כשהוא מבטיח לקהל כי "כשתעלה ממשלה לאומית לשלטון, היא תחזיר לראש סדר העדיפויות הלאומי את החינוך היהודי, האהבה לארץ ישראל ואת לימוד התנ"ך".

מילוא אמר כי אם ליהודים אין זכות לשבת בחברון, אין להם גם זכות לשבת בתל אביב. "מי שלא יגן על הזכות ההיסטורית שלנו לשבת בעיר האבות, לא יוכל להגן על זכותנו לשבת בתל אביב, חיפה וכו'".

נציגי כנסייה באירופה: "על ישראל להחזיק במקומות הקדושים לנצרות"

"דוד המלך הוא מייסדה של מדינת ישראל"

מאת עירית רוזנבלום

"[illegible]" הנוצריים התומכה הדעה שעל מדינת ישראל להחזיק במקומות הקדושים לנצרות", אמר אתמול שנדור נמט, ראש "כנסיית האמונה" ההונגרית ש־6,000 מחבריה ומחברי הכנסייה המקבילה בגרמניה, "הקהילה שבדרך", אמורים להגיע לירושלים בינואר '96 לכנס בינלאומי. לדבריו, יש כיום באירופה דור חדש שרוצה ללמוד מן העבר ולהביא יסודות חדשים ליחסים עם העם היהודי. "לפי השקפתנו, יש משמעות פוליטית לכך שדוד כבש את ירושלים והפך אותה לבירתו. ישראל המודרנית קיימת ברצון האל. אנחנו רואים בדוד המלך את מייסד מדינת ישראל, והציפייה למשיח מקרבת את הדת היהודית והנוצרית", ציין.

בבסיס "כנסיית האמונה" עומדת התורה אל התנ"ך בכלל, ואל דוד המלך בפרט. הולפרט מרגיס, ראש "הקהילה שבדרך" הדגיש כי הם רואים חשיבות בהפגנת אהבתם לירושלים, ומצרים על שהאיחוד האירופי החרים את אירוע הפתיחה של חגיגות ה־3000: "ההסתייגות של הכנסייה הנוצרית מישראל אינה לרוחנו. כמו כן אנחנו מודאגים מהתחדשות האנטישמיות והניאו־נאציות באירופה", אמר והוסיף כי במשך מאות שנים נתפסו היהודים והנוצרים כאויבים.

"חשוב לנו שתדעו שיש שינוי דרמטי ביחס של הנוצרים לישראל, וכיום מונה הכנסייה כ־500 מיליון מאמינים ברחבי העולם שלכם הולם למען ישראל", אמר מרגיס.

במרכז הכנס שיתקיים בינואר יעמוד יום עיון שבו ירצו פרופ' שלמה סימונסון וד"ר ריבה פרת, לבקשת האורחים, על נושאים הקשורים לניתוח גורמי השואה, נגע האנטישמיות, המנטליים ברוחות השונות, תולדות ירושלים ותהליך השלום.

אחד מראשי המאפיה הרוסית, שהשקיע בנדל"ן בישראל, נעצר במוסקווה

מוסקווה (ע"צ). משטרת מוסקווה עצרה את אחד מראשי המאפיה הרוסית, סרגיי לאקאלין, בן 43. הוא יעמוד לדין על מרמה בלבד, הואיל וברוסיה טרם נחקק חוק נגד הפשע המאורגן. המשטרה טוענת כי הלבין את הכנסותיו על ידי השקעות בנדל"ן, בעיקר בישראל.

סוכנות הידיעות איטר־טאס מסרה כי לאקאלין, המכונה "לוצוק", נעצר לפני חודש וכעת הוא מואשם במרמה ובמעשי הונאה. עם זאת הדגיש מפקד המדור למאבק בפשע המאורגן, ויקטור בולגאקוב, כי להרשעה אין כל קשר למעשיו האמיתיים של "לוצוק".

על פי החשד, הנאשם עומד בראש המאפיה של פודולסק, עיר המרוחקת 30 ק"מ ממוסקווה, והוא נמנה על תשעת ראשי המאפיה החזקים ביותר באזור הבירה.

בולגאקוב אמר, כי המכשלה המרכזית היא שלאקאלין כבר הלבין את רוב הכנסותיו הבלתי חוקיות, באמצעות השקעות בנדל"ן – בעיקר בהולנד ובישראל.

מפקד המדור ציין, כי כ־8,000 ארגוני פשע מתחלקים בשליטה במוסקווה ובסביבותיה, הם מאורגנים בעיקר לפי מוצא אתני.

נקנסו ישראלים שלא דיווחו על קניית־יתר בחנויות הפטורות ממכס

מאת סופר "הארץ"

עובדי המכס בנמל התעופה בן גוריון תפסו אתמול מאות קרטונים של סיגריות, בקבוקי משקאות חריפים, בשמים, עשרות מכשירי וידאו, שנקנו בחנויות "דיוטי־פרי" מעבר לכמות הפטורה ממכס.

אנשי היחידה המסויה של המכס בנתב"ג ערכו תצפיות ועקבו, אחר נוסעים שקיבלו חבילות בעמדת המסירה "פטור ושמור" של חנויות "דיוטי־פרי". זאת, כדי להרתיע ישראלים החוזרים מחו"ל, מהתחמקות מהצהרה על מוצרים שנקנו בחנויות אלה מעבר לכמות המותרת.

נוסעים שקיבלו חבילות המסומנות בתווית אדומה ומכילות מכסת מוצרים גבוהה מדי, ושלא באו להצהיר ב"מסלול האדום" – נתפסו ונקנסו. עם זאת, רבים הצהירו מיוזמתם על המוצרים שהביאו לצורך תשלום מכס.

מנהל המכס, אריה זייף, אמר: "מניסיון שצברנו, אנו מסוגלים לראות מבריחים פוטנציאליים המתכננים לנסות ולעבור את מעברי המכס, מבלי לשלם עבור סחורות שחרגו מהמכסה".

יבוטלו המכסות המגבילות את תנועת התיירים בין ישראל לירדן

מאת סופר "הארץ"

מנהל המכס, אריה זייף, העומד בראש יחידת מעברי הגבול עם ירדן, וגנראל מוחמד סאוזי, מפקד משטרת הפנים של ירדן, סיכמו אתמול על ביטול המכסות המגבילות תנועת תיירים בין ישראל לירדן. עד כה היתה מכסה של 900 תיירים ליום שיכלו לעבור מישראל לירדן.

בפגישה גם סוכם כי החל מיום ג' הקרוב (17 באוקטובר '95) יפעלו מעברי הגבול בין ישראל לירדן במשך 7 ימים בשבוע, ויורחבו שעות הפתיחה של המעברים. ניתן יהיה לעבור במעברים מישראל לירדן ולהפך בימים ראשון־חמישי בין 06:30 ל־20:00. בימי שישי ושבת המעברים יהיו פתוחים בין 8:00־18:00.

עד עתה המעברים היו סגורים בימים שישי ושבת.

זייף אמר כי לביטול המכסות חשיבות רבה, מאחר שבעבר ישראלים רבים נתקלו בקשיים במעבר הגבולות, נוכח עודף ביקוש לחבילות תיור לירדן שעלה על מכסת התיירים.

לדבריו, תוך מספר חודשים יוכלו לעבור גם כלי רכב מישראל לירדן ולהפך. הוא מקווה שעד סוף החודש ייחתם הסכם התחבורה בין ישראל לירדן.

בפגישה שנערכה במעבר הגבול נהר הירדן נכחו גם נציגים של רשות שדות התעופה, משרדי הפנים והמשטרה.

הסכם על העברת מטענים

רבת עמון (ע"מ). לעיתון הירדני "אל־אסואק" נודע, כי ירדן וישראל הגיעו להסכמה על הקמת מרכזים ותחנות ריכוז על גבולות היבשה, בהן למשאיות ירדניות וישראליות המעבירות סחורות בין שתי המדינות.

מקורות ממשלתיים מסרו כי המרכזים שיוקמו בסמוך למעברי הגבול שנפתחו לאחר החתימה על הסכם השלום בין שתי המדינות בסוף שנת '94, יפרקו את המטען מהמשאיות, כאשר הישראליות יביאו מטענים בישראל אל הסוחרים, ויעבירו אותן באמצעות המשאיות הירדניות לתחנתן הסופית.

מדיירה.
אי האביב הנצחי

זה הזמן לבלות חופשה מהנה במדיירה - אי האביב הנצחי ולגלות את מקום הבילוי החביב כל כך על התיירים מאירופה.

מדיירה מחכה לכם בלב האוקינוס האטלנטי עם מזג אויר המתמם את האווירה. במדיירה תמצאו נופים מרהיבים, קניות ומחירים זולים, יינות מפורסמים, אוכל משובח, חיי לילה תוססים, פסטיבלים וטיולים.

פרסים והזמנות אצל נציגים בישראל

978 קמ"ר דרומית מערבית לליסבון. 57 ק"מ אורך, 22 ק"מ רוחב בשטח כולל של 741 קמ"ר. הטמפ' הממוצעת-21 מעלות צלסיוס והמים חמימים בכל ימות השנה בשל הקרבה לזרם הגולף. ממש אי של אביב נצחי.

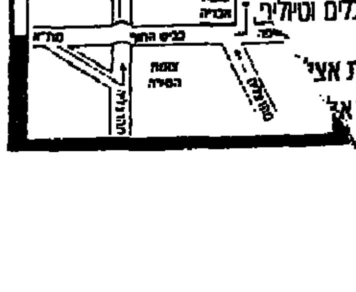

tap AIR PORTUGAL

אוניברסיטת תל־אביב

היחידה ללימודי חוץ

צועדים לקראת המאה אלף!

כ־ 100,000 לומדים נהנו עד כה ממגוון בלתי רגיל של קורסים והשתלמויות ביחידה ללימודי חוץ של אוניברסיטת תל־אביב.

הצטרפו גם אתם ללימודי החוץ של האוניברסיטה הגדולה בישראל.

בין הנושאים:

- מיומנויות ניהול
- ניהול השיווק
- עולם הפרסום
- יחסי ציבור
- העסק הקטן
- שוק ההון
- הכרת המחשב
- תוכנת "חלונות"
- עריכה ותרגום
- חוק ומשפט
- קרימינולוגיה
- יחסים בינ"ל
- אנגלית
- ערבית
- סינית
- צרפתית
- איטלקית
- גרמנית
- ספרדית
- פילוסופיה
- קבלה
- אמנות
- עיצוב
- מוסיקה
- אשנב לפסיכולוגיה
- תקשורת בין אישית
- חשיבה יצירתית
- הורים וילדים
- שינה וחלום
- מצבי לחץ
- מוח והתנהגות
- תרופות ופעולתן
- תזונה נבונה
- דיבור בציבור
- מסעות בעולם
- מיסטיקה ופולקלור

ההנחה למקדימים להירשם הוארכה עד 23.10.95

בסוכות המשרד פתוח בימים ג' 10.10, ד' 11.10, א' 15.10 בשעות הבוקר.

פרטים והרשמה:
אוניברסיטת תל־אביב, היחידה ללימודי חוץ
רמת אביב, רח' קלאוזנר 8 (ליד בנין הלפטון)
טל' 03-6425452 (24 שעות),
03-6408388, פקס' 03-6411156.

גזור ושלח
לכב' אוניברסיטת ת"א, היחידה ללימודי חוץ, רמת אביב, ת"א 69978
נא שלחו אלי פרטים על הקורסים
השם: ....
כתובת ומיקוד: ....

תודה!

לאלפים שהשתתפו אתמול, באירוע אמנות בטבע "וודסטוק" [illegible]
קק"ל השלמתה של 14 פסלים חדשים ב"דרך הפסלים" ביער הנשיא.

תודה קק"ל המיוחדת לאמני ישראל, הפסלים:

דב אמנון, [illegible] ארצי, אברהם בורנשטיין, אהרון בן אריה, שלומי ברנש, עודד הדודה, [illegible], ישראל מושנוב, מנשה קדישמן, [illegible], יהושע [illegible] תומרקין.

ולאמנים שיצירותיהם כבר מוצבות בדרך הפסלים:

מנוחה אברמסון, [illegible] בראון, יהודה גבעולי, אלי גלבר, סבטה דוברובסקי, דב הלר, לודמילה [illegible], לאוניד זילבר, [illegible], יצחק לוי, חנה ליבאי, [illegible] מקין, מרק סבן, [illegible] פינק, סטפה פלום, פסח פלכט, טניה פרמינגר, [illegible] קמציק, זאב [illegible], סטון [illegible], אלכסנדר [illegible], רוני שמוקלר, [illegible] שרף.

קרן קיימת לישראל

هكذا من الأصل

30 פליטים עיראקים העצורים בישראל תובעים 6 מיליון שקל ממשרד הפנים

(ע). 30 אזרחים עיראקים העצורים בישראל לאחר שנכנסו מארצותיהם כפליטים, תבעו אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב יותר משישה מיליון שקלים ממשרד הפנים.

התובעים טוענים כי משרד הפנים מחזיקם במעצר ושולל את חירותם במשך תקופה ארוכה, למרות שהיה מנוע מלהחזיקם במעצר, שכן מעמדם כפליטים מחייב הענקת מקלט מדיני, לפחות באופן זמני.

להליכים טוענים התובעים, כי משרד הפנים הפעיל את סמכות המעצר בחוסר סבירות משוועת וברשלנות, תוך אפלייתם לרעה בשל מוצאם ודתם, בניגוד לחוק הבינלאומי וחוקי היסוד של ישראל.

בכתב התביעה נטען כי התובעים עזבו את מולדתם בשל התנגדותם לאורח החיים ולמשטר הקיים, והם אינם יכולים ואף אינם רוצים לחזור לשם, בגלל הסכנה הנשקפת לחייהם אם יעשו כן.

כמו כן נטען, כי עם היכנסם לישראל, נעצר כל אחד מהם לחקירה ולאחר כמה ימים הוצא נגדם צו גירוש. כמה מהעצירים טוענים, כי עונו בעת חקירתם. "ותיק" העצירים נתון במעצר בישראל מאז 4 באוקטובר 1992 ואילו "הטרי" שביניהם, עצור מאז מאי 1994. הנציב העליון של האו"ם הכיר בכולם כפליטים, במיוחד נוכח העובדה כי בהיכנסם לישראל – גזרו על עצמם דין מוות במולדתם.

התובעים מוסיפים כי לא נענו בקשותיהם למקלט מדיני בישראל ואף לא פניותיהם לגורמים רבים בארץ ובעולם, כדי שתוזרז ממעצר לאחר שהיו כלואים כשנה וחצי ורק לאחר שעתרו לבית המשפט העליון. לבסוף ניתן להם מקלט מדיני זמני עד שתימצא מדינה שתיאות להעניק להם מקלט מדיני קבוע. רובם קיבלו מקלט מדיני באירופה וקנדה.

בכתב התביעה נטען עוד, כי ננקטה סחבת בכל ההליכים הקשורים לשחרורם וכי צוות בי־

ותיק הכלואים הזרים עצור בישראל מאז 4 באוקטובר 92'; "הטרי" שביניהם – מאז מאי 94'

להביא לשחרורם מהכלא. לבסוף לקחה על עצמה האגודה לזכויות האזרח בישראל את ייצוג התובעים והיכתה את כל עתירותיהם.

בשם התובעים, עורכי דין צבי ריש ועידא רוזה, טענו כי ביקשו ממשרד הפנים לשחרר את התובעים בתנאים הדומים לתנאי שחרורם של 12 פליטים עיראקים שנעצרו בנסיבות דומות לפני כארבע שנים. אלה נמשרד, שמונה על ידי ראש הממשלה בינואר 1994, טרם הגיש את המלצותיו.

באי כוח העותרים מוסיפים, כי בפסק דין של בית המשפט העליון משנת 1994, קבע השופט אהרן ברק, כי היה צריך לסיים מזמן את הבדיקות השונות והתקופה בה נמצאים התובעים במעצר, היא ארוכה מדי.

טרם הוגש כתב הגנה.

צוות אווירובאטי ירדני ביצע מטס ראווה מעל ירושלים

(ע). צוות אווירובאטי מירדן – "הרביעייה האווירובאטית המלכותית" – קיים אתמול בבוקר מטס ראווה מעל ירושלים, כחלק מיום קלוב התעופה הישראלי, שנערך בשדה התעופה עטרות.

מפקד הצוות, מוסאד תנסאנה, אמר לעיתונאים, כי הוא שמח להיות בישראל ובירושלים, וכי הוא מקווה שהמטס הירדני יקדם את השלום באזור.

מאות צופים השתתפו ביום התעופה, בו הוצגו כלי טיס ונערכו מופעים אווירובאטיים של מטוסים ומסוקים זעירים.

אחד המטוסים הזעירים (אולטראלייט), שהיה בדרכו לאירוע יחד עם 30 כמותו, ביצע נחיתת אונס סמוך לשעה 8 בבוקר על כביש גבעת־זאב–בן שמן, ליד היישוב בית חורון.

הטייס שי נוי, שלא נפגע, סיפר כי למטוס אירעה תקלה במנוע. הוא הוסיף, כי הצליח לנחות ולעצור מטרים ספורים ממכונית שעברה על הכביש. המטוס פונה מהמקום על ידי המשטרה.

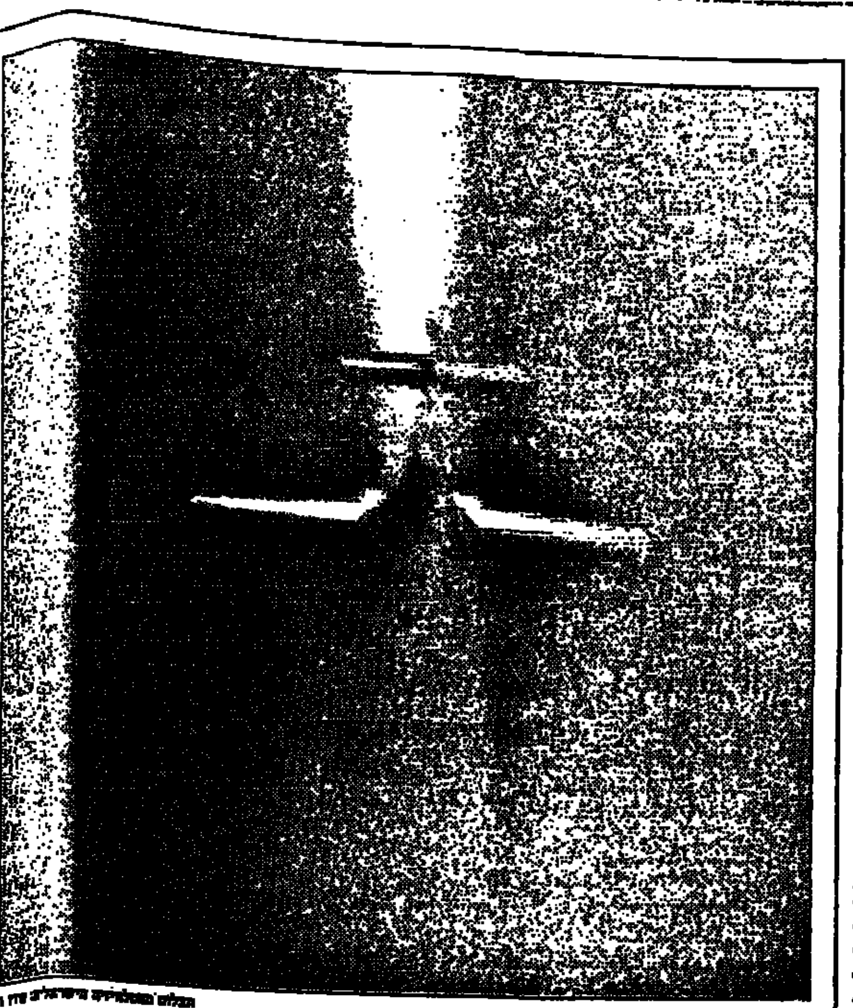

הצוות האווירובאטי המלכותי של ירדן בעת המטס בשמי ירושלים

שגריר ישראל בצרפת זכה בעיטור הגבוה ביותר של לגיון הכבוד

מאת ניצן הורוביץ
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). שגריר ישראל בצרפת, הד"ר יהודה לנקרי, קיבל מידיו של שר החוץ הצרפתי ארווה דה־שארט את מדליית "מפקד לגיון הכבוד". הד"ר לנקרי המסיים בסוף החודש את כהונתו בפאריס, הוא השגריר הישראלי הראשון בצרפת הזוכה בתואר זה.

"לגיון הכבוד" כולל שלוש דרגות: אביר, קצין, ומפקד. דרגת המפקד היא הגבוהה ביותר ומוענקת לכעשרה אנשים בשנה, על סמך תרומתם לחברה הצרפתית או אישיותם ופועלם המיוחדים בתחומים שונים. בדרך מאגר לדבות מיד בדרגת "המפקד". בדרך כלל יש להמתין מספר שנים בין דרגת האביר לדרגת המפקד, והקידום נעשה על־פי המלצה של הדרגים הבכירים ביותר. במקרה זה "הוקפץ" לנקרי ישירות לתואר "המפקד".

ביחס לשגרירים זרים, הדבר נדיר עוד יותר. אם מחליטות הרשויות הצרפתיות לכבד שגריר, הוא עשוי לזכות בעיטור של "מסדר הישגים", הנחשב לדרגה אחת מתחת "ללגיון הכבוד". בפאריס מציינים, כי העובדה שהד"ר לנקרי זכה בדרגה הגבוהה ביותר של "לגיון הכבוד", היא אירוע יוצא דופן המעיד על ההערכה כלפי השגריר הישראלי ועל השיפור הניכר במרקם היחסים עם ישראל בשנים האחרונות.

העיטור בו זכה השגריר ניתן על־פי הליך מיוחד, הקבוע בחוקות לגיון הכבוד. הליך זה מצריך החלטה אישית של נשיא צרפת. היה זה ז'אק שיראק שחתם על צו מיוחד להענקת התואר, שהתפרסם בעיתון המדינה הרשמי.

בדברי ברכתו, הביע שר החוץ דה־שארט את "הערכתה של צרפת למשימות בהן ביצע הד"ר לנקרי את שליחותו".

דה־שארט הלל שבחים להיכרותו המעמיקה של השגריר הישראלי עם תרבות צרפת, לשונה, וספרותה. השגריר הודה לו במלים חמות, ואמר כי ברור לו שהתואר הכבוד הזה מיועד ומכוון למדינת ישראל, אותה הוא מייצג.

שגריר יוצא, יהודה לנקרי

"צרפת מאבדת ידיד"

שלשום נערכה לד"ר לנקרי קבלת פנים מטעם אגודות הידידות של ישראל בסנאט ובאסיפה הלאומית. נשיא הסנאט, רנה מונורי, נפרד מהשגריר הישראלי: "עם עזיבתך, צרפת מאבדת ידיד", אמר. את מקומו של הד"ר לנקרי יתפוס מתחילת החודש הבא אבי פזנר, המכהן כעת כשגריר ישראל באיטליה.

זוהתה גופתו של עמרם אטיאס, מי שהיה הטבח הראשי ב"מינראל דמפייר"

(עש"ת). אחת משלוש הגופות שנמשו לפני כמה ימים מהאנייה הטבועה "מינראל דמפייר" זוהתה אתמול כגופתו של הטבח הראשי באנייה, עמרם אטיאס שהיה בן 60 במותו. גופתו של עמרם אטיאס נמצאה על סיפון האנייה. שתי הגופות האחרות התגלו באחד מחדרי המגורים של צוות האנייה.

חוקר של המחלקה לזיהוי פלילי של משטרת ישראל, שהגיע לסיאול, זיהה בוודאות את גופת הימאי הישראלי, על־פי סימני זיהוי שהועברו לו מישראל. שתי הגופות האחרות שהתגלו הן של קצין מכונות פיליפיני וימאי תימני.

דובר משרד התחבורה, אלי רונן, מסר, כי בנמל פוסאן שבקוריאה נעשים הסידורים המתאימים להעברת גופתו של עמרם אטיאס לישראל. שגרירות ישראל בסיאול מטפלת בהעברת הגופה לארץ.

מאז החלו החיפושים לפני כ־4 חודשים נמצאו עד כה 11 גופות מתוך 27 נעדרים, שהיו על האנייה. 5 מהגופות שהתגלו היו של אנשי צוות ישראלים. שר התחבורה, ישראל קיסר, הנחה את מינהל הספנות, להמשיך את החיפושים אחר ארבעת הישראלים, שעדיין נעדרים. זאת, למרות תנאי מזג האוויר הקשים והזרמים התת־ימיים החזקים, המקשים על פעולות הצלילה.

החיפושים כוללים עד כה למעלה מ־50 צלילות בתוך האנייה הנמצאת בעומק 80 מטרים. עלות החיפושים עד כה מסתכמת ב־5 מיליון דולר.

מינהל הספנות הפיץ הודעה באלפי עותקים, לכל ספינות הדיג הנמצאות בים סין המזרחי, על מנת שידווחו על ממצאים שהתגלו הקשורים בנעדרים. במרכז שהודה קריאה בכל הודעות הדייג המקומיות המשודרות לדייגים, לדווח על כל ממצא הקשור לאנייה הטבועה.

האנייה "מינראל דמפייר" טבעה ב־22 ביוני בהתנגשות עם אנייה קוריאנית, שאירעה 160 קילומטרים דרומית לקוריאה. האנייה נשאה עפרות ברזל מברזיל למזרח הרחוק.

ח"כ הירשזון דורש משוחט לדחות בקשת תנובה לייקר את החלב; "זוהי עזות מצח"

תנובה: הבקשה אושרה לפני פרשת הסיליקון

מאת לאה פורת

יו"ר הסתדרות העובדים הלאומית, ח"כ אברהם הירשזון (ליכוד), פנה אתמול לשר האוצר, אברהם שוחט, בדרישה לדחות על הסף את בקשת תנובה לייקר את החלב ב־7% עד 8%. תנובה נימקה את הבקשה בהתייקרות בענף החלב.

לדברי הירשזון, הציבור אינו חייב לממן את מחדלי תנובה בפרשת הסיליקון. "זאת עזות מצח מצד תנובה לדרוש מהציבור לכסות את הפסדיה, לאחר שבתקופה האחרונה הונתה תנובה את הציבור, כשטענה שלחלב העמיד שהיא מייצרת לא הוחדר סיליקון", כתב הירשזון.

בתגובה מסרה תנובה "הידיעה שעליה הסתמך הירשזון, ופורסמה בידיעות אחרונות, התבססה על דיון תנובה מלפני חודשיים, שבו נמסר כי תנובה ביקשה העלאה (בגלל עליית המדד), ובקשה זו אף אושרה. ההעלאה שבה מדובר היתה עוד לפני פרשת החלב העמיד".

המטפלת אליס הרוש (ראשונה משמאל) בעת מעצרה

הוארך מעצרה של המטפלת מאילת שהיכתה פעוט בן 3 חודשים

מאת סופר "הארץ" באילת

שופט שלום באילת האריך אתמול ב־15 יום את מעצרה של המטפלת אליס הרוש, בת 34, החשודה בהתעללות בפעוט בן שלושה חודשים. השופט שלח את הרוש, תושבת אילת, להסתכלות פסיכיאטרית.

המטפלת הודתה בחקירתה, כי היכתה את הפעוט בזמן שהשגיחה עליו, ובדיון אתמול היא הביעה חרטה בפני הוריו. המקרה נחשף לאחר שהאב הבחין כי בנו היסטרי, ובוכה ללא הפסקה. האב חשד, כי המטפלת ששכר מכה את בנו, והציב מצלמת וידאו נסתרת בסלון הבית. לאחר שלושה ימים הוא צפה בקלטת, שבה נראתה המטפלת מכה את הפעוט, כשהוא בוכה.

חוקרת המשטרה גוללה את החשדות נגד המטפלת, והוסיפה כי המשטרה בודקת אם היא נהגה באופן דומה בבתים שבהם העסיקה בעבר.

هكذا من الأصل

בכיר בפרקליטות: ורדי ובן ארי יואשמו בימים הקרובים במעורבות ב–4 האזנות סתר

בכיר במשרד המשטרה: "לא תגובש עמם עסקת טיעון; היה ויכוח על משך המאסר שיוטל עליהם"

מאת עמירה שגב

כתב אישום משותף נגד עורך "ידיעות אחרונות" משה ורדי והכתבת של העיתון, רות בן ארי, מוכן ויוגש בימים הקרובים לבית משפט השלום בתל-אביב. לדברי מקור בכיר במשרד המשטרה, ההחלטה על הגשת כתב האישום התקבלה כבר לפני כמה חודשים, וההגשה התעכבה בשל פניות רבות, בקשות והשגות מצד פרקליטים של אנשי "ידיעות אחרונות", פרופ' יובל לוי. לדברי אותו מקור, היו ניסיונות והצעות מצד פרקליט החשודים להגיע לעסקת טיעון אך אלה, לאחר דיונים, נענו בשלילה. הוויכוח העיקרי היה על מספר חודשי המאסר.

"אנחנו הולכים בנושא הזה על בהונות הרגליים", אמר אותו מקור, "אלמלא היה מדובר באילי עיתונות, ובפחד של כל המערכת מהתנפלות התקשורת עלינו, אני מניח שהיינו מסכימים לעסקת טיעון שתחסוך את זמנו היקר של בית המשפט. גם מצד פרקליטו של עופר נמרודי היו גישושים בנושא עסקת טיעון והם נדחו על הסף". עופר נמרודי, יו"ר מועצת המנהלים של "מעריב", מכחיש שנעשה ניסיון מצדו להגיע לעסקת טיעון עם הפרקליטות.

ורדי. סירב להגיב

בן ארי. אישום משותף

לדברי מקור בכיר בפרקליטות, העיכוב בהגשת כתב האישום נגרם גם בשל ניסיונות צוות החקירה להשיג ראיות מסייעות, מעבר לאלה שהתקבלו כתוצאה מהודעתם של שנתפסו עם מתקין האזנות הסתר, האסיר חגי מועפי.

לדברי אותו מקור נשען כתב האישום על חומר החקירה המשטרתית שעניינו מעורבות בארבע האזנות סתר: לרב יודקובסקי, לשעבר עורך "ידיעות אחרונות" ועורך "מעריב", לעופר נמרודי ולגראפיקאית של "ידיעות אחרונות", אורית ליפשיץ. כמו כן מדובר במעורבות בהאזנה לכנס בנושא מערך השיווק העתידי של העיתון "מעריב" שנערך ב"הבימה" בשנת 92'.

בפרקליטות המדינה הוחלט לא להגיש כתב אישום נגד העורך האחראי של "ידיעות אחרונות", ארנון מוזס.

עורך "ידיעות אחרונות", משה ורדי, סירב להגיב על הידיעה.

המשטרה: הארגון שנחשד בשיגור סלסלת שי עם דולרים למשרד הדתות – "דגל ירושלים"

מנהל ארגון הנוער החרדי, נפתלי פרוש: "זהו שקר וכזב; אולי יריבי הארגון עשו זאת בשמו"

מאת שחר אילן

משרד הדתות הגיש תלונה למשטרה נגד ארגון הנוער החרדי "דגל ירושלים" בחשד שהעניק סלסלת שי לחגים לעובדת המשרד ובה דולרים. בראש הארגון עומד ח"כ לשעבר מנחם פרוש. מידע זה מסרו אתמול העובדת לדובר מחוז ירושלים של המשטרה, מפקח מיכל צימברג, וכן מקור מקורב לשר הדתות, שמעון שטרית. מנהל "דגל ירושלים" נפתלי פרוש טוען שמדובר בעלילה ובניסיון להפליל את ארגונו.

אתמול פורסם כי משרד הדתות הגיש תלונה למשטרה בחשד למתן שוחד נגד מוסד דת שהעניק לעובדת במשרד סלסלת שי לחגים, שבקרקעיתה 50 דולרים. זאת, בעקבות תלונה של עובדת זוטרה במשרד שקיבלה סלסלה כזו.

המבקר התלונן במשטרה

תחילה נבדקה הפרשה על ידי מבקר המשרד יהושע ברסל. ברסל הגיש דו"ח בפרשה לשטרית ולאחר מכן הגיש תלונה למשטרה. שטרית, שחשף את המקרה שלשום, סירב לנקוב בזהות המוסד שהעניק לכאורה את השי.

ח"כ לשעבר מנחם פרוש אמר בתגובה שמדובר בעלילה שאין דומה לה.

מנהל "דגל ירושלים" נפתלי פרוש, בנו של מנחם, אמר שמדובר ב"שקר וכזב. פיקציה". לדבריו, "דגל ירושלים לא העניקה מאז הקמתה שום סלסלת שי ובוודאי לא סלסלה עם דולרים, לא בסוכות ולא בפורים, לא לפני חלוקת הקצבות ולא אחרי, וניתן להוכיח זאת בכל בית משפט".

הוא העלה את האפשרות שיריבי הארגון שלחו את הסלסלה בשמו, במסגרת "שיטה חדשה להילחם בהקצבות לחרדים".

השיטה המקורה מביכה מבחינת שר הדתות. שטרית נחשב בשבועיים האחרונים למנודה בפוליטיקה החרדית. מנחם פרוש היה העסקן החרדי הבכיר היחיד שהסכים להיפגש אתו בפומבי.

שמו של דגל ירושלים נקשר באחרונה למספר פרשיות של אי סדרים. השבוע פורסם ב"הארץ" כי מחלק ההונאה של משטרת ירושלים פתח בחקירה נגד הארגון, בחשד שהגיש בקשה להקצבה מעיריית ירושלים על סניפים שאינם קיימים.

משרד החינוך ביקש מהיועץ המשפטי לממשלה מיכאל בן יאיר לקבוע, אם יש להעביר ממצאים בנוגע לזיוף והוצאת דבר במרמה לכאורה נגד "דגל ירושלים" לחקירת המשטרה. זאת, לאחר שב–37% מהביקורות שערך משרד החינוך בסניפי דגל ירושלים לא התקיימה פעילות עליה דיווח הארגון.

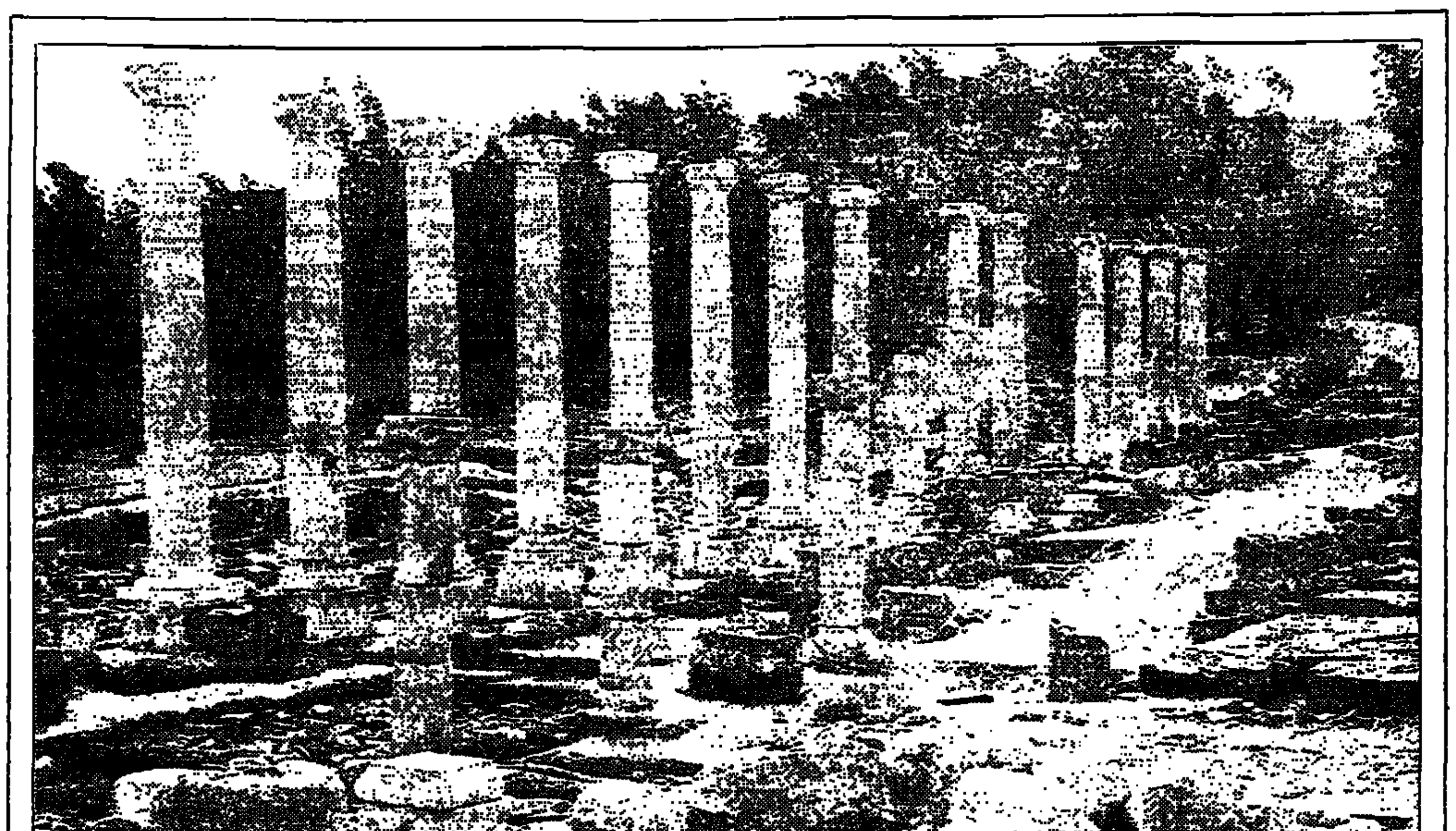
תצלום: רשות העתיקות

שלשום נפתח לציבור רחוב עמודים מרכזי בעיר הביזאנטית בגן הלאומי בית שאן. קטע מהרחוב שוחזר כפי שהיה בתקופה הביזאנטית, מסוף המאה ה–4 לספירה, ועד ראשית התקופה הערבית הקדומה, במאה ה–7. במסגרת עבודת השחזור הועמדו מחדש העמודים המקוריים וכותרותיהם, ורצפת אבני הבזלת שופצה. הקהל יוכל להלך לאורך הרחוב עד רחבת המקדש הרומי. את הרחוב חשפו שתי משלחות ארכיאולוגיות החופרות במקום: האחת של האוניברסיטה העברית, והשנייה של רשות העתיקות. בפי החופרים הרחוב נקרא "רחוב פלדיוס", על פי כתובת שנמצאה על רצפת הפסיפס של הסטיו (מדרכה מקורה). (מרב נשר)

המנצח היפאני יוטאקה סאדו זכה בתחרות ע"ש ליאונרד ברנשטיין

מאת מיכאל הנדלזלץ וציפי שוחט

המנצח היפאני בן ה–35, יוטאקה סאדו, זכה במקום הראשון בתחרות הראשונה למנצחים ע"ש ליאונרד ברנשטיין. הפרס הוא בסך של 25 אלף דולר, וכן סיוע בהשגת קונצרטים עם כמה מהתזמורות הטובות בעולם, שנציגיהן היו בחבר השופטים. המנצח הטאיוואני, ודפין שיאן בן ה–28, זכה בציון לשבח, שעל עצם הענקתו החליטו השופטים במהלך ישיבתם.

לתחרות ניגשו כ–280 מנצחים מרחבי עולם, מהם נבחנו 89 בתחרות אזוריות, ו–16 הגיעו לתחרות בירושלים. ששה מן המתחרים עלו לשלב הגמר, שהתקיים שלשום ואתמול. שלושה מנצחים ישראלים השתתפו בתחרות זו, אך לא עלו לשלב הגמר.

חבר השופטים מנה 13 איש, וישבו בו נציגי תזמורות וארגונים מוסיקליים, אליהם היה מקורב ליאונרד ברנשטיין בחייו המוסיקליים, ביניהם התזמורת הפילהרמונית של ניו-יורק, הפילהרמונית של וינה, הסימפונית של לונדון, הסימפונית של בוסטון, הקונצרטגבאו, הפילהרמונית הישראלית, סימפונית ירושלים, פסטיבלי טנגלווד וסאפורו, וכן חברות ההקלטה "סוני" ו"דויטשה גרמופון", יורשי ברנשטיין ו"קרן ירושלים".

השופטים ישבו כשעתיים עד שהחליטו על זוכה, ואף שקלו שלא להעניק פרס ראשון. ההחלטה לא היתה פה אחד, אך סאדו זכה בלפחות תשעה מקולות השופטים כמתחייב מהתקנון.

סאדו עצמו לא היה נוכח בעת ההכרזה על זכייתו, שכן יצא לטייל בעיר העתיקה. במהלך טקס ההכרזה, הוא התקשר טלפונית ליו"ר חבר השופטים, ובשיחה נודעה התוכנית שיבצע בקונצרט הגאלה לסיום התחרות, שיתקיים במוצאי שבת בתיאטרון "שרובר". הוחלט שסאדו ינצח על הסימפוניה השנייה של שומאן, עליה ניצח גם בשלב הגמר, על הסימפוניה ה–40 של מוצארט ועל הדיברטימנטו של ברנשטיין.

סאדו היה תלמידו של ברנשטיין ואסיסטנט שלו בפסטיבל טנגלווד ובפסטיבל סאפורו ב־1990, ועל־פי החלטתו של ברנשטיין, מילא את מקומו של המאסטרו (שחלה ברגע האחרון), בניצוח על התזמורת הסימפונית של לונדון בקונצרט בטוקיו. בתחרות הוא ניצח כשתמונתו של ליאונרד ברנשטיין נמצאת בין התווים שלו.

יו"ר חבר השופטים (ללא זכות הצבעה) הארי קראוס, שהיה מנהל ענייניו המוסיקליים של ברנשטיין, אמר, כי קולות השופטים נחלקו בין המתחרים שעלו לשלב הגמר, וכיוון שהם מייצגים תזמורות רבות, הרי שהם יהיו בקשר עם המנצחים שלא עלו לגמר או לא זכו. לפי תקנון התחרות יש רק זוכה אחד, ללא דירוג של מתחרים.

נציג הפילהרמונית של וינה, דיטר פלורי, ציין לשבח את נגינתה של התזמורת הסימפונית ירושלים, שנאלצה לבצע כמה יצירות הרבה פעמים, והתאימה את עצמה במיומנות ובהתלהבות לסגנונות הניצוח השונים.

התחרות הבאה ע"ש ליאונרד ברנשטיין תיערך בשנה הבאה, והיא תיוחד להלחנה. בשנה שאחריה תיוחד התחרות לשירה, ותחרות הניצוח הבאה תיערך בעוד שלוש שנים.

שיא צופים בפסטיבל עכו ה–16

95% מהכרטיסים נמכרו. טרם נקבע אם מסגרת התחרות תבוטל גם להבא

מאת ציפי שוחט

לראשונה בתולדותיו, ננעל אמש פסטיבל עכו בטקס שכלל נאומים, ברכות ותודות ולא כלל הכרזות הזוכים בפרסים, בשל ביטול מסגרת התחרות. בין הנואמים היו ראש העירייה, אלי דה קסטרו, מנכ"ל החברה לפיתוח עכו, דוד הררי, מנכ"ל הפסטיבל, נחום לנגנטל והמנהל האמנותי, דודי מעיין.

פסטיבל עכו ללא מסגרת התחרות היה פסטיבל בינוני יותר. האווירה המתח התחרותית שאיפיינה אותו ב–15 שנותיו הקודמות, נעדרה הפעם.

המנהל האמנותי של הפסטיבל, דודי מעיין, בירך על ביטול המסגרת התחרותית. לדבריו, גרם הדבר לאווירה טובה ול"פרגון הדדי" בין היוצרים. עם זאת, לא ברור אם ההנהלה הציבורית של הפסטיבל אכן תאשר את ביטול מסגרת התחרות בפסטיבלים הבאים.

בכל מקרה, עם או בלי תחרות, הקהל נהר השנה לעכו יותר מבשנים הקודמות. להערכת המשטרה, הגיעו 350 אלף צופים – שיא צופים בפסטיבל. גם במכירת הכרטיסים נרשמה עלייה: מתוך 34 אלף כרטיסים שהוצעו למכירה נמכרו כ–32 אלף. לדברי מנכ"ל הפסטיבל, פרט להפקות באולמות הגדולים, נמכרו כל הכרטיסים לכל ההפקות.

שני שיאים

עם זאת רמת ההפקות איכזבה רבים. ההפקות המדוברות ביותר בפסטיבל היו "מכתב מאשה טיפשה", "ערב ובוקר" ו"התחנונה", אבל שני שיאי הפסטיבל היו דווקא אירועים שלא נמכרו אליהם כרטיסים. קבוצת זיק ציינה עשור לקיומה במופע מרהיב, "הזיקוק 3". היא בנתה פסל ענק בתוך מי הים בחוף עכו ושרפה אותו. תיאטרון "ארמאר" הגיש מופע חוצות מרהיב של אש ומים, שהיה אטרקציה לקהל הרב שהצטופף במקום.

רק 18 הפקות מתוך ה–28 שהועלו היו הפקות חדשות בפסטיבל. זהו פסטיבל קטן בהיקפו בהשוואה לשנים קודמות. תקציב הפסטיבל – 3.3 מיליון שקל – היה כמו בשנה שעברה, כלומר קטן יותר במונחים ריאליים.

פסטיבל עכו ה–16 היה פסטיבל ללא "כוכבים" אלא פסטיבל של קבוצות ולהקות – תהליך שהחל כבר בפסטיבל הקודם. המנהל האמנותי, דודי מעיין, הצהיר כי מרבית ההפקות היו מיועדות לפסטיבל עצמו, והן הותאמו לחללים ולאולמות המיוחדים במקום. עם זאת, עוד בטרם סיום הפסטיבל, כבר ברור ששתי הפקות ימשיכו לרוץ מחוץ לעכו. האחת, "מכתב מאשה טיפשה", בבימויה של ארנה עקאד (כהן), ישראלית שנישאה לערבי. הפקה זו הוזמנה ע"י מרכז הפרינג' בת"א. ההפקה השנייה היא "כתור" של תמי רבן עם "מקלט 209" בת"א, שהוזמנה לפסטיבל וינה ב–96'.

אתמול

קונצרט

תזמורת עם סבלנות

תחרות הניצוח ע"ש ליאונרד ברנשטיין – היום האחרון; עם התזמורת הסימפונית ירושלים

אתמול ניצחו על תזמורת ירושלים שני המתחרים האחרונים מבין הששה שעלו לגמר. הראשון, ודפין שיאן בן ה–28 מטייוואן, היה הטוב מבין אלה ששמעתי. הוא מסוג המנצחים נטולי המאניירות, המעמיקים לראות אל תוך היצירה שלפניהם, ומנצלים את השמיעה הפנומנאלית שלהם, כדי לשפר את הנגינה ולהשיג בדיוק את רצונם. הביצוע של פרק מהסימפוניה החמישית של שוסטקוביץ' נשמע יותר טוב בחזרה מאשר בביצוע המלא, אבל גם כך גרף שיאן "ציון לשבח מיוחד" מחבר השופטים.

המתחרה השני, ג'ורג' פליוניאן מארצות הברית, לא הצליח להתגבר על הסימפוניה מס' 88 של היידן ובעקבות עבודתו על היצירה, עולה שוב הספק אם הסגנון הקלאסי אכן נחוץ בסוג זה של תחרויות.

מי שעברה את שלב הגמר בהצלחה גדולה והיתה ראויה גם היא לציון לשבח מהשופטים, היא התזמורת עצמה. הסבלנות והפתיחות של הנגנים הפתיעו לטובה בשיתוף פעולה מקצועי עם המתחרים הצעירים שמולם. לעתים היה ברור שהם אפילו מרשים לעצמם ללמוד מההנחיות שקיבלו – תופעה כנראה חסרת תקדים בתזמורת ישראלית.

מה שעורר כמה תמיהות היה הרכבו של חבר השופטים: בין 13 השופטים (מהם אשה אחת) היו רק שני מנצחים. הדרישה לרוב מוחלט של מנצחים בקרב השופטים היא טבעית, ואולי תביא בעתיד לבחירת רפרטואר ראוי יותר.

נועם בן זאב

מבצע קיץ
שלם וקח
20%-40%
הנחה על מבחר רהיטי איכות ...

רהיטי יוקרה במחירים הגיוניים
ווריו
אולם התצוגה החדש, רח' ז'בוטינסקי 28 רמת-גן
א', ב', ד', ה' 9.30 - 13.00, 16.00 - 20.00
ב', ו' 9.30 - 13.30, מוצאי השבת עד 22.00

מתחנו בשבילך את הקו לונדון-ציריך-לונדון

יש לך הרבה סיבות טובות לבקר בציריך- עסקים, תיירות, שוקולד... לאנשים כמוך בריטיש מידלנד מתחה את הקו החדש לונדון ציריך לונדון. מדי יום יוצאות מהיתרו לציריך 4 טיסות הלוך ושוב, כולן במטוסי 737 חדישים, מלוות במיטב השרות והנוחות הידועים של בריטיש מידלנד.

ואם אתה איש עסקים עבורך מתחנו את הקו עוד יותר...
טיסות הבוקר המיוחדות היוצאות מלונדון ב–07:00 וממריאות בחזרה מציריך בשעה 20:10 מותחות עבורך גם את יום העבודה ומאפשרות לך יום עסקים מלא, ואפילו ישאר לך זמן לקנות שוקולד...
מחיר הכרטיס לנוסעי אל–על $69 בלבד. מחירים מיוחדים לנוסעים במחלקת עסקים.

פרטים אצל כל סוכני הנסיעות

British Midland
החברה הגדולה והיוקרתית באירופה לטיסות פנים

התזמורת הסימפונית ירושלים, רשות השידור

מתיאוס פסיון
י.ס. באך
היצירה המופלאה של באך
בביצוע חגיגי מיוחד
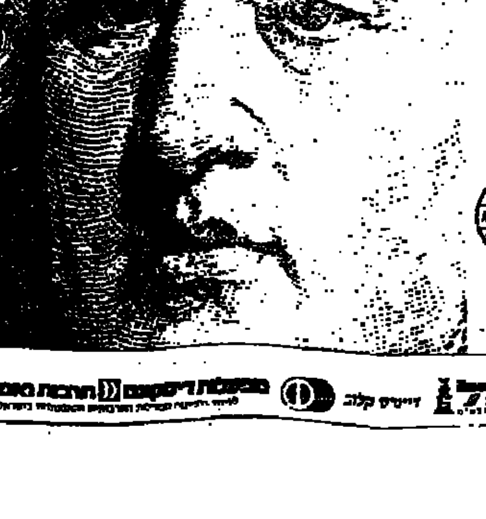
תיאטרון ירושלים לאמנויות הבמה
הקאמרטה הישראלית רחובות
יום ב' 16.10.95
תיאטרון ירושלים
אולם שרובר.
עדיין ניתן להשיג חבילת כרטיסים ל"חמישיית היובל" קונצרטים חגיגיים במלאת 25 שנה לתיאטרון ירושלים
מנצח: אבנר בירון
זמרים סולנים: אנג'לה קזימירצ'יק (סופרן)
עדנה פרוכניק (אלט) האוארד קרוק (טנור)
מרקוס ברוטשר (טנור) רודולף פיירניי (בס)
בהשתתפות מקהלת "ריינישה קנטוראי" (גרמניה)
בהדרכת הרמן מקס
האגף לתרבות עיריית ירושלים
קופת תיאטרון ירושלים טל' 02-610011
"בימות" - 02-250905, "קלעים" - 02-256869

هكذا من الأصل

הרופא מבאר שבע שביצע גרידה בלתי חוקית בצעירה חשוד בגרימת מותה; מעצרו הוארך

סניגורה: "הרופא מנוסה; הצעירה מתה 5 ימים לאחר הגרידה, מסיבה שונה"

(ש). שופטת שלום בבאר־שבע ציוותה אתמול להאריך את מעצרו של ד"ר אליק אלאייב, רופא נשים, מהעיר. הרופא אישר שביום שישי הוא ביצע הפלה מלאכותית לא חוקית לאלה קריינים, שלה הרשה מתוך העמים שגרה בבאר־שבע. קריינים, שמתה ביום שלישי, היתה בת 24. במותה, המשטרה מחשידה את הרופא בגרימת המוות.

המקרה התגלה כאשר ביום שלישי בשעה 8.30 בבוקר הובאה אלה קריינים ללא הכרה לחדר המיון של המרכז הרפואי סורוקה. במשך 4 שעות ניסו הרופאים להחיות אותה, אך לא הצליחו. מבדיקתה העריכו הרופאים שהיא עברה הפלה מלאכותית זמן קצר לפני מותה.

חקירת המשטרה העלתה שקריינים עברה ביום שישי הפלה מלאכותית במרפאה הפרטית של ד"ר אלאייב. בעלה סיפר לחוקרי המשטרה, שאשתו עברה כפקידה במשרד פרטי בעיר והם החליטו להפסיק את ההיריון, שמא ההריון והלידה יפגעו בפרנסת המשפחה. מחשש שביצוע הפלה לא יאושר לאשתו, סיפר, הם פנו לד"ר אלאייב לביצוע גרידה באופן פרטי. עתה נחקרת אפשרות שקריינים מתה מקרישי דם שנוצרו בזמן ביצוע הגרידה ועברו מוורידים באזור הרחם לריאות.

רס"ר המשטרה, גבי אוקנין, ציין שתמורת ביצוע ההפלה הלא חוקית שילמה הצעירה לחשוד 1,300 שקלים. לדברי החוקר, מדובר בעבירה חמורה של ביצוע הפסקת הריון ללא אישור וכתוצאה מכך, גרימת מוות ברשלנות. החוקר הציג, שבתחילה הכחיש הרופא כל קשר לפרשה ורק לאחר שהוצגו בפניו ראיות, הוא הודה בביצוע הפסקת ההריון לקריינים. החוקר ביקש צו להארכת מעצרו של רופא הנשים בשבוע נוסף, לצורך השלמת חקירתו והכנת כתב אישום נגדו. הוא ציין, שיש לחקור, בין השאר, גם את הרופא המרדים שסייע לד"ר אלאייב.

עו"ד אלי ביתן, שייצג את ד"ר אלאייב, טען שמותה של אלה קריינים אינו תוצאה של ביצוע הגרידה. הוא אישר שלקוחו ביצע את הגרידה ולדבריו, זו פעולה פשוטה שנעשית בהרדמה מקומית, כשבבתי חולים היא נעשית באשפוז יום בלבד. לטענתו, הצעירה מתה 5 ימים לאחר הגרידה וכשבמהלכם היא חשה בטוב. לכן, טען הפרקליט, אין עילה להארכת מעצרו של ד"ר אלאייב. הוא הציע שהרופא יישאר במעצר בית. הפרקליט הוסיף, שמדובר ברופא בעל 20 שנות ותק, שעבר גם בסורוקה ושביצע מאות גרידות וכן עשרות רבות של ניתוחים.

השופטת טהר שתף צייבה, שהחשוד הודה בביצוע הפלה מלאכותית לא חוקית ולדבריה, מחומר הראיות עולה שמעשה זה גרם למוות. השופטת הבהירה, שממצאי נתיחת הגופה מצביעים על ביזונים שונים לסיבת המוות מאלה שהצביע עליהם סניגורו של הרופא. לכן הורתה השופטת לעצור את רופא הנשים עד יום ראשון, כדי לאפשר את השלמת החקירה.

צלום: אלברטו דנקברג

רופא הנשים ד"ר אליק אלאייב (מסתיר את פניו), החשוד בגרימת מותה של צעירה מבאר־שבע, מובל למעצר

צעיר חשוד בהכאת חברתו בת ה־18 ובאינוסה במשך השנתיים האחרונות

מאת יוסי הטוני

תושב חולון בן 23 חשוד שנהג לאנוס בשנתיים האחרונות את חברתו. אתמול הוארך מעצרו בחמישה ימים.

בבקשה להארכת המעצר נכתב כי לפני כמה ימים התלוננה נערה בת 18 כי חברה תקף אותה ברחוב, סטר לה, בעט בה וקרע את חולצתה, ורק לאחר שעוברי אורח התערבו למענה היא נחלצה ממנו.

כאשר נודע לחשוד שהנערה התלוננה נגדו במשטרה על איומים ומכות, הוא הורה לה לבטל את תלונתה. שלשום הגיעו השניים לתחנת משטרת חולון, אך שם היא טענה כי הוא אנס והיכה אותה קשות בשנתיים האחרונות. היא הוסיפה כי הוא איים על חייה ואמר כי יפגע בה אם תתלונן במשטרה.

בחקירתה סיפרה הנערה כי חברה הכריח אותה לקיים עמו יחסי מין, רגילים ואנאליים, וכאשר סירבה, הוא היכה אותה. לבסוף נעתרה לו, מתוך פחד שימשיך להכות אותה.

נציג המשטרה, רס"מ אוריאל בנבנישתי, אמר בדיון בבית המשפט כי בכוונת המשטרה להגיש כתב אישום נגד הצעיר כבר בתקופת מעצרו.

בתשובות לשאלות פרקליטו של החשוד, עו"ד משה אלוני, אמר נציג המשטרה כי בעת שהנערה התלוננה במשטרה, היא רעדה בכל חלקי גופה. הוא הוסיף שהיא בכתה כל משך מתן עדותה. "המתלוננת פחדה מהחשוד במשך כל השנים ולכן לא הגיעה למשטרה", אמר נציג המשטרה. הוא הראה לשופטת את עדותה של אם המתלוננת, לפיה הבת טופלה בבית החולים הלפמן בעבר, לאחר שהותקפה על ידי החשוד, אולם לשאלת האם סיפרה הבת שקיבלה מכה בראש.

עו"ד אלוני ציין כי לחשוד אין עבר פלילי, וטען כי לאחר שהנערה התלוננה תלונת שווא נגד מרשו, הוא ביקש להיפרד ממנה. בתגובה, הוסיף הפרקליט, היא הגישה נגדו תלונה נוספת במשטרה. הוא הציע שהחשוד יישאר במעצר בית.

השופטת זיוה כהן נטתה תחילה לקבל את הצעתו של הפרקליט, אולם כאשר קראה את ההודעה השנייה של המתלוננת במשטרה, היא קבעה כי "מהעובדות עולים חשדות כבדים לביצוע עבירות חמורות ומתמשכות על ידי החשוד. הבחורה מוסרת תיאור מפורט ומדוקדק על התרחשויות קשות, בהן החשוד נהג כלפיה באלימות קשה ובאיומים".

תלמיד בפנימיית עולים מואשם באונס אכזרי ובהתעללות בתלמידה

(ש). פרקליטות מחוז הדרום הגישה ביום ראשון לבית המשפט המחוזי בבאר שבע כתב אישום נגד תלמיד פנימיית אולפן לעולים בנגב, החשוד באונס של תלמידת האולפן, כליאתה ופגיעות חמורות בגופה, כמו שבירת לסת וחיתוך עכוזה בסכין גילוח.

על דבר האונס נודע למשטרה מתלונת הנאנסת על שוד. רק לאחר חקירה נוספת הוברר שהנערה, עולה חדשה בת 17 מחבר המדינות, היתה נתונה באימה מפני האנס ולכן לא התלוננה נגדו. האונס עצמו בוצע לפני כשלושה שבועות. אחרי מסיבת ליל שבת בפנימייה הזמין את הנערה לחדרו תלמיד בן 18 מנצרת, אף הוא עולה מחבר המדינות, שם תקף אותה, גרם לה חבלות בפנים, שבר לסת וגם חתך בסכין גילוח את עכוזה. במשך הלילה וגם בשבת שלאחריו, כלא את הנערה בחדרו וביצע בה מעשי אונס ומעשי סדום.

על פי כתב האישום, איים הנאשם להרוג את הנערה אם תספר על מעשיו וכדי להסביר את הפגיעות בה, המציא סיפור כיסוי ודרש מהנערה לספר אותו. על פי סיפור הכיסוי, התלוננה הנערה על כי תיקה נשדד ממנה בתחנה המרכזית בבאר שבע, וסיפרה, שהשודד הוא שתקף אותה. גרסת המתלוננת נראתה לחוקרי המשטרה בלתי מהימנה ורק לאחר חקירה נוספת, התגלתה האמת והנערה העידה שפחדה לספר את האמת, פן יממש הנאשם את איום הרצח, נטען.

עו"ד יואב קישון מפרקליטות מחוז הדרום, האשים את הצעיר בעבירות של אונס, מעשה סדום, חבלה חמורה, פציעה בנסיבות מחמירות, כליאת שווא והדחה בחקירה. השופטת רות אבירע מינתה את עו"ד שלמה קרביס לסניגור מטעם המדינה והורתה להמשיך את הדיון בבקשת המעצר ביום ראשון. עד למתן החלטה אחרת, יישאר הנאשם במעצר.

סרגיי ברגונסקי נעצר שוב בחשד לרצח איגור לויצקי ברמת גן

מאת יוסי הטוני

סרגיי ברגונסקי, בן 33, נעצר שוב בחשד לרצח איגור לויצקי, שומר באתר בנייה במתחם הבורסה לתכשיטים ברמת גן, רצח שהיה לפני כחודשיים. ברגונסקי, שגם הוא שמר באתר, נעצר שבועיים לאחר הרצח, ושוחרר לאחר שתי הארכות מעצר – מאחר שהמשטרה לא הצליחה לקשור אותו למעשה.

גופתו של לויצקי, שהיה בן 25, נמצאה ב־6 באוגוסט באתר הבנייה "בית הראל", ברחוב אבא הלל סילבר. הגופה נמצאה בתוך בור הפיר בעומק 25 מטר, שבתוכו תיתו נבנו יסודות המבנה. בתחילה העריכו שזו תאונת עבודה, אך חקירה משטרתית העלתה חשד לרצח.

השניים התקוטטו

צוות חקירה מיוחד של משטרת מרחב דן גילה, כי יום לפני הרצח יצא לויצקי עם שני שומרים נוספים באתר, ברגונסקי ויאן קבטאני, לבילוי בטבריה. בדרך חזרה לר"ג התקוטטו ברגונסקי ולויצקי. קבטאני נעלם מיד לאחר מציאת הגופה, ואף לא בא לחברת כח האדם כדי לקבל את שכרו. ב־20 באוגוסט נעצר ברגונסקי, שהכחיש בחקירה כל קשר לרצח והצביע על קבטאני כרוצח אפשרי. הוא מסר לחוקרים כמה גרסאות, וניסה להסתיר מהם את דבר הקטטה בינו לנרצח.

ברגונסקי. מכחיש כל קשר

בית משפט השלום בתל אביב האריך את מעצרו של ברגונסקי פעמיים, אך לחוקרי המשטרה לא היו ראיות כדי להגיש נגדו כתב אישום על רצח, והוא שוחרר ב־29 לאוגוסט.

המשטרה הכריזה על קבטאני עבריין נמלט, והתעורר חשד שברגונסקי רצח גם אותו. כלב גישוש הובא לחפש את גופתו באתר הבנייה, אך הוא לא הצליח, כי היו שם חלקי גופות מהפיגוע באוטובוס קו 20, שאירע בסמוך. בסוף ספטמבר הופיע קבטאני במשרדי החוקרים, והודה כי הוא שרצח את לויצקי, לבדו.

המשטרה חושדת, על סמך מידע שברשותה, כי ברגונסקי היה שותף פעיל לרצח. הוא הובא אתמול בפני שופטת שלום בת"א, חיותה כהן, ונציג המשטרה ביקש להאריך את מעצרו בחמישה ימים.

החוקר ציין, בתשובה לשאלת פרקליטו של ברגונסקי, עו"ד גורי קודינר, כי קבטאני אמנם חשוד ברצח אך הוא אינו החשוד היחיד.

עו"ד קודינר ביקש לצמצם את תקופת המעצר, והזכיר שזהו מעצר שני וכי מרשו ממשיך להכחיש את העבירה המיוחסת לו.

השופטת האריכה את מעצרו ב־10 ימים, "נוכח חומרת העבירה והקושי בניהול החקירה. מחומר החקירה שהוצג בפני עולה, כי לחשוד יש יד ורגל בביצוע עבירת הרצח".

צעיר מדהיישה חשוד בגניבת מאות מכשירי חשמל ממחסן בבת־ים

מאת יוסי הטוני

אליאס סרחאנה, בן 27 מדהיישה, נעצר בחשד שגנב מאות מכשירי חשמל, בשווי מאות אלפי שקלים ממחסן בבת ים. אתמול הוארך מעצרו בשבעה ימים.

לפי המשטרה, ב־5 באוקטובר השנה התקבלה הודעה במשטרה על פריצה ב"גלרי משי" – מחסן למכשירי חשמל בבת ים. הפורצים הרסו את קירות המחסן וגנבו 400 מכשירי וידאו, טלויזיות, נגני קומפקט־דיסק, מקלטי רדיו וטייפים.

כמה ימים אחר כך מסרה משטרת בית לחם כי מצאה רכוש החשוד כגנוב במחסן בעיר. שוטרים פשטו על המחסן, מצאו בו מכשירי חשמל, ועצרו את סרחאנה, בעליו של המחסן. בחקירתו הוא סיפר כי קנה את מכשירי החשמל.

בדיון אתמול אמר נציג המשטרה כי אדם אחד לא יכול היה לבצע את הפריצה, והמשטרה מחפשת שותפים לפריצה.

פרקליטו של החשוד אמר כי סרחאנה התייצב לחקירה במשטרת בית לחם, דבר המצביע על כך שאפשר לתת בו אמון.

בהחלטתה להאריך את מעצרו של סרחאנה, ציינה השופטת חיותה כהן כי המסמך שהציג, לפיו הוא רכש את מכשירי החשמל, "אינו קבלה רשמית, אלא לכל היותר מכתב כיסוי".

השופטת כהן הוסיפה כי קיים חשד כבד שסרחאנה, יחד עם שותפים, הוא שפרץ למחסן בבת ים וגנב את מכשירי החשמל.

חשוד בכיבוי סיגריה על בנו הורחק מהבית לשבוע

מאת יוסי הטוני

תושב בת ים, בן 34, נעצר בחשד שכיבה סיגריה בוערת על בנו, בן 4. שופטת בית משפט השלום בתל אביב, חיותה כהן, הורתה אתמול לשחררו בערבות.

האב נעצר שלשום, לאחר שלפקידת הרווחה בבת ים נודע כי לבנו נגרמה כוויה חמורה, לאחר שאביו כיבה, על פי החשד, סיגריה על גופו. נציג משטרת בת ים, רס"מ אוריאל בנבנישתי, אמר בבית המשפט כי האב חשוד ב"התעללות בקטין חסר ישע". הוא הוסיף כי החקירה הסתיימה, והמשטרה אינה מתנגדת לשחררו של האב, אם בית המשפט יורה להרחיקו מהבית לשבוע. פרקליטו של האב, עו"ד צבי אבנת, הציע שהוא יושם במעצר בית אצל גיסו.

השופטת הורתה לשחררו בערבות, וקבעה כי האב יורחק מביתו למשך שבוע. "מדובר בעבירה חמורה של פגיעה בחסר ישע", ציינה השופטת בהחלטתה.

האוניברסיטה העממית ת"א

לימודי תקשורת
קריינות, עריכה, הפקה, דוברות ויחס"צ (בשיתוף "מגמות" בע"מ)

פסיכולוגיה
חשיבה חיובית, שנינו ביחד וכל אחד לחוד, חיים ללא כעס, שיפור הזכרון, הגשמה עצמית, פשיעה סטיה ואלימות.

מחשבים
מיקרוסופט לעובדי משרד (בשיתוף "סלע" מעבדות תוכנה והדרכה בע"מ)

בריאות
המדע בשרות הרפואה, תזונה נכונה, פלדנקרייז, קרינת השמש והאדם, יוגה.

שפות
אנגלית, צרפתית, ערבית, ספרדית, איטלקית ורוסית.

יהדות וספרות
פוזיציה ואופוזיציה בתנ"ך, פילוסופיה, קבלה, דור הפלמ"ח.

תרבות חברה וכלכלה
האזנה מודרכת, מסעות חובקי-עולם להשקיע מבלי לשקוע, צוואות הפתעות ואכזבות.

אמנות
תולדות האמנות, רישום וציור, פיסול, קרמיקה, גילוף עץ, שזירת פרחים ועוד...

ועוד הרבה נושאים מרתקים

פרטים על קורסים נוספים והרשמה טל. 03-5229155 אנטוקולסקי 4 ת"א

ניתן להרשם טלפונית באמצעות כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט
א'-ה' בוקר 9:00-13:00, ערב 16:00-19:00

هكذا من الأصل

ספורט

עורך אבי רצון

נועם בר היה יריב שקול לויטון ונוצח ב־3 מערכות תוך 2.25 שעות

הצ'כי רודמיר ואשק הדיח את המרוקאי כריס עלאמי (74 בעולם, 6 בטורניר) 6–3, 6–4. "פציעה בגב הפריעה לי והתקשיתי להתרכז", אמר עלאמי שנהנה מאהדת הקהל והבטיח: "אבוא לכאן גם בשנה הבאה"

מאת יעקב צלאל

תצלום: עוזי קרן

הטניסאי כריס עלאמי ממרוקו שהודח אתמול

בחבטת גב יד רשלנית אחת, אחרי 2.25 שעות של משחק בן שלוש מערכות, חתם אתמול נועם בר את השתתפותו והשתתפות השחקנים הישראלים בטורניר ג'ורג' אייזנברג במרכז הטניס ברמת השרון. בר נוצח בסיבוב השני על־ידי ריצ'רד ויטון (51 בעולם, 4 בטורניר) 7–6, 4–7, 6–3, 7–6 (10–12).

עד לאותה הבטה הציג בר משחק מצוין ושווה נגד שחקן ותיק ומנוסה ממנו. אמנם, הוא החמיץ 4 נקודות משחק, אבל הוא לא נשבר, אלא הציג טניס איכותי מהקו האחורי ובעליות מתוזמנות היטב לרשת, וכן בראיית מגרש מצוינת. פעם אחת גם שיחק לו מזלו, כאשר כדור מחבטת פתיחה שניה, לטובת ויטון, נגע ברשת ועבר לצד השני, את חבטת הפתיחה הנוספת ניצל בר, כדי להשוות ולימשוך את המשחק להכרעה בנקודה ה־22. בר יכול להצטער על 15 נקודות ATP ו־3,000 דולר שלא זכה בהם, אבל אם הוא ימשיך להציג את הטניס שאותו שיחק בשני משחקיו האחרונים, באופן יציב וקבוע, דרכו ל־100 הראשונים בעולם לא תהיה מסובכת מדי.

"ידעתי שזה הטורניר הביתי שלו", אמר ויטון, "והוא שיחק כאן הרבה. מעולם לא ראיתי אותו, אבל כמו שהוא שיחק, הוא לא מתאים למקום 400 בעולם, יש לו פוטנציאל להרבה יותר מזה". לקביעה זו מסכים כחוראי גם מאמנו של בר שמעון רספרש: "לנועם היו הרבה משחקים טובים, אך הוא לא היה מספיק יציב. בשבועיים האחרונים הוא התחיל לחבר את זה, והוא עולה עכשיו על גל".

"הניצחון שלו היה במזל", אמר בר שלא ניסה להסתתר מאחורי מסך ניסיון, איבוד עשתונות ושאר צרות. "במה הסט, שהוא יוציא כדור יפה אחד והמשחק היה נגמר. היו לי 4 כאלה. משחק גדולים והוא הוציא. במוקדמות היה לי הרבה מזל כשהיו שני כדורי משחק נגדי".

המשחק נפתח במערכה שווה כמעט לחלוטין. בר שבר ראשון את חבטת הפתיחה של ויטון ל־4–5, כשניצל חולשה של ויטון בחבטת גב היד. את המשחקון התשיעי, על חבטת הפתיחה שלו, בר הפסיד, אך הוא לא נשבר וניצח את המשחק בשובר שוויון.

ויטון חזר למשחק במשחקון הראשון של המערכה השניה כאשר שבר את בר, שבירה ממנה בר לא התאושש ונוצח 6–3. המערכה השלישית היתה שקולה לכל אורכה וללא שבירות. ויטון שהגיש 12 אסים במשחק וביצע 4 טעויות כפולות, ובר שהגיש 8 אסים וביצע 8 טעויות כפולות, שמרו בקפידה על חבטות הפתיחה שלהם, כשבר גילה משחק מצוין בחבטת גב היד והוכיח ראיית משחק מצוינת.

שובר השוויון התנהל גם הוא בשוויון כמעט מלא. בר עלה לכדור משחק על חבטת הפתיחה שלו ב־8–7, אבל ויטון בחבטה יפה בגב היד החזיר כדור קשה ומדוייק, שבר לא הצליח להגיע אליו. מכאן ואילך שיחק תפקיד גם השקט של ויטון. "זה לא יכול היה להיות צמוד יותר", סיכם ויטון את המשחק.

"תמיד ידעתי שאני יכול לשחק עם הטובים. היו לי גם משחקים טובים לפני זה, אבל לא הייתי יציב. אני מקווה שמשחקים אלה יעניקו לי ביטחון הנדרש כדי להעלות את הרמה של הטניס שלי", סיכם בר שהצית תקווה חדשה לטניס הישראלי.

במשחק הראשון שהיה אתמול הפתיע רודמיר ואשק הצ'כי את כריס עלאמי (74 בעולם, 6 בטורניר) ממרוקו 6–3, 6–4. "הפציעה בגב הפריעה לי והתקשיתי להתרכז", אמר עלאמי שהרשים מאד במשחק הראשון בטורניר. "הייתי אישי במחשבה וברגליים ולא יכולתי להתרכז. הופתעתי מהעידוד שקיבלתי כאן. אבוא לכאן גם בשנה הבאה".

תוצאות נוספות בסיבוב השני: קרוסלאק (סלובקיה) – אגמודרוב (אוזבקיסטאן) 7–6 (12–14), 7–5, 8–3. סטולטנברג – אנדרוזסקה 2–6, 7–6 (6–8), 6–1.

זוגות, סיבוב 2: גראב ופלמר (ארה"ב) – פראנו והייס 7–8 (8–1), 6–4; בייל (ארה"ב) ובלאק (זימבבואה) – דווידס (הולנד) ובתחואל (ארה"ב) 7–8, (7–2), 6–3; לרקסאם (אוסטרליה) ותומס (גרמניה) – ברנארד והייגארת (ארה"ב) 6–4, 7–5, 6–7 (7–5).

תוכנית היום – רבע הגמר: איצטדיון, 14.00, מאנצ'ז (ספרד, 3) – פאלמר (ארה"ב, 5), ואשק (צ'כיה) – ויטון (ארה"ב, 4), פנדרליין (דנמרק) – פסקוסוליזו (איטליה, 7). מגרש 14: רבע גמר, 15.00, סטולטנברג (אוסטרליה) – קרוסלאק (סלובקיה).

הטעות הבאה היא קריטית

מאת רון קופמן

שלושה עשר ימים לפני משחק הפתיחה באליפות אירופה לקבוצות, נגד פו אורתז, אין עדיין למכבי תל אביב מחליף לרון אנדרסון, כוכב השני של הקבוצה.

השחקן שמסתובב כאן בשבוע האחרון, דוויין מורטון, לא מתאים וכל יום ומשחק נוסף שהוא מקיים כאן, רק תורם להבהרה זו. מורטון הוא קלע שלוקה בקליעה לשלוש נקודות, לא מסוגל לתרום למכבי בתחום הגדרת הריבאונדים בהגנה ובהתקפה, ומתקשה לשמור שחקן גדול ומהיר אם זה מתעקש לזוז ממקומו.

מכבי זקוקה לשחקן שמכלול כישוריו מאפשר לו לשחק כשחקן חוץ (בעמדת סמול־פורוורד) וכשחקן פנים (פאוור־פורוורד), שבעיקר יהיה שחקן הגנה מצוין שמסוגל בעת הצורך לעזור בכיסוי בעמדות קליעה של שחקני היריבות. אבל משום מה מתעקש המאמן רלף קליין להחתים קלע, מעבר לגזן שצפוי לרמת משחקם של ג'מצ'י (בעיקר), ליף ודניאל, תמשיך מכבי תל אביב להיות קבוצה נחותה מתחת לסלים. ההנחה היא שצ'ורציץ' והבלד יורידו ביחד 15 כדורים חוזרים בממוצע למשחק. אבל לפחות לגבי צ'ורציץ' המאמץ העצום מול שחקני הציר של הקבוצות האירופיות בהגנה, יפגע בכושרו הגופני במאבק על ריבאונד התקפה. כמו בנבחרת שהיא למעשה מכבי מחוזקת, שחקני החוץ לא נוטים לסייע לשחקני הפנים בתחום זה.

כל האמור לעיל היה ידוע לקליין, ישכיל ושמלוק כבר לפני יותר מחודש, כאשר הוגבר שמורטון לא כשיר. אם לקבוצה היתה מערכת בקרה על דיים מזל, אפשר היה לגבש מסקנות, לפני שמורטון הובא לארץ. לא יתכן שקבוצה ברמתה של מכבי תל אביב הגדולה, תתבסס על שחקנים שמייבא לכאן סוכן מקומי, שדולה אותם מתחתיות הסי.בי.איי. היציאה של שמלוק ולוף לוואשינגטון, היתה מיותרת, כי כל עוד לא נפתחו מחנות ההכנה של קבוצות אן.בי.איי. לא היה מה לראות. גם ישכיל, במסעו לארה"ב לא חזר עם מציאות מאותה סיבה.

כעת תלויה מכבי בשחקנים שיגיעו ממחנות קבוצות אן.בי.איי. משחקי המבחן הטרום־עונתיים מתחילים היום ומחר. בימי ראשון צפוי ביום שני, ימסה לפני שמכבי יוצאת לטורניר מקדונלד'ס. גם נתון זה לא מבטיח שבין המנופים תמצא מכבי את השחקן המתאים לה. רוב המנופים עד עתה, ואלה שינופו בשלב הראשון, הם בוגרי מכללות מהדרג השלישי בליגת המכללות בארה"ב, חסרי ניסיון בכדורסל אירופי.

מדובר בבחורים צעירים, שסיכויי קליטתם במכבי, מרופדון עם גרעין מגובש של שחקנים ותיקים, שלא מריעים באושר, כאשר מיובא שחקן שמאיים על התפקיד שלהם. במקביל צפוי למכבי מאבק קשה עם באקלר בולוניה ביום חמישי, במחזור הראשון בטורניר מקדונלד'ס. טורניר יוקרתי בו מופיעה מכבי לראשונה. ההזמנה לטורניר מחייבת אותה לרמה נאותה. עם זר אחד קשה להאמין שתצליח בכך.

העובדה ש־24.10 הוא התאריך האחרון לרישום זרים בפיב"א, בקבוצות שמשתתפות באליפות אירופה לקבוצות, מחייבת את מכבי להימנע מטעויות נוספות. בינתיים היא עשתה את רובן. לאלה שאולי הספיקו לשכוח, בפעם האחרונה שמכבי ת"א רשמה שחקנים בשבוע האחרון של אוקטובר, היו אלה דייויד אנקראם ווינפרד קינג.

טעות נוספת תאפשר למכבי לפתוח בהכנות לפתיחת ליגת האלופות באוקטובר '96, כי העונה הבאה באירופה תהיה לפרוטוקול בלבד. מנגד אחד מהמבוגרים הבולטים בקריירה של רלף קליין, היה המזל. נהוג לומר שהמזל הולך עם הטובים. השאלה היא אם מכבי קבוצה טובה.

פשרה: הנער בן הרוש יקבל ב.מ.ו. בשווי 150 אלף ש'

מאת יעקב צלאל

מרכז הטניס ירכוש מכונית ב.מ.ו. בערך של כ־150 אלף שקל עבור הנער רוני בן הרוש, שהשחיל כדור טניס לתוך חור קטן בלוח בתחרות שאורגנה במהלך טורניר אייזנברג ברמת השרון. נשיא מרכז הטניס, ד"ר איאן פרומן, מסר אתמול על ההחלטה שהתקבלה ע"י חברי הוועד הישראלי של מרכז הטניס ובאישור של כמה מחברי הוועד העולמי.

"היתה אי הבנה ולמרכז הטניס אין כוונה או מטרה שנביא כסף, כדי לתת דבר כזה", אמר ד"ר פרומן, "בגלל אי הבנה הנער עשה מה שהוא עשה, ואנחנו לא יכולים לומר שלא התכוונו שזה יהיה הפרס. רק התלהבנו ולא היה לנו זמן לארגן את הכל ובן הרוש עשה את זה. הוועד של מרכז הטניס החליט עם הרבה כאב להעניק לו את המכונית. בגלל התרומות שיש למרכז הטניס החלטנו שלא ניכנס לשום מאבקים משפטיים עם הנער, ובעמד על כך שהוענק לו מכונית ב.מ.ו.".

צ'אנג ניצח את לאסק בסיבוב הרביעי טוקיו

טוקיו (רויטר). מייקל צ'אנג, המדורג ראשון בטורניר סייקו בטוקיו, ניצח אתמול בסיבוב הרביעי את יקוב לאסק משוייץ 1–6, 3–6. גם המדורג שני, גוראן איוואניסביץ', ניצח את קנת קארלסן 4–6, 7–6 (2–7), 4–6.

תוצאות נוספות: ביירון בלאק (14) – סרחי ברוגרה (3) 1–6, 6–7 (6–8); ריצ'ארד קראייצ'ק (4) – רנצו פורלאן (13) 3–6, 2–6; הנריק הולם – טוד מרטין (6) 2–6, 6–3, 4–6; אלכסנדר וולקוב (9) – יאקו אלטינג (8) 6–3, 4–6, 5–7; מרק פיליפוסיס – בוט סטיבן (11) 6–7 (4–7), 3–6.

● טורניר פראג, סיבוב שני: אנדריי מדוודב (4) – אוליבייה דלאטרה 4–6, 4–6; ארנו בוטש (6) – ניקולאס קיפר 5–7, 3–6; יונאס ביורקמן (7) – קארל נובאצ'ק 4–6, 6–4, 5–7.

שרף: קלינגר ישחק נגד צרפת

חרזי: אפשר לשחזר את הניצחון שלנו לפני שנתיים בפאריס

מאת אשר גולדברג

ב־15 בנובמבר תסיים נבחרת ישראל בכדורגל את טורניר מוקדמות אליפות אירופה, במשחק בעיר קן נגד נבחרת צרפת, שמשחק זה יקבע אם תעלה לאנגליה. הצרפתים רואים במשחק הזה הזדמנות כמעט בלתי חוזרת למחוק את חרפת הפארק דה פראנס, שמנעה מהם את העליה למונדיאל בארה"ב.

המאמן שלמה שרף אמר אתמול: "צריך לסיים בכבוד את המפעל הזה. יש עוד משחק אחד נגד צרפת ונעשה כל מאמץ כדי לחזור הביתה עם הישג. זה קשה אבל השחקנים יעשו מאמצים, כמו בכל משחקי החוץ שלנו לשחק במטרה לנצח".

המשחק נגד אזרבייג'אן עמד בסימן חזרתו של הקפטן ניר קלינגר מההרכב הראשון. קלינגר ששיחק נגד אזרבייג'אן ב־4 הדקות האחרונות רשם את הופעתו ה־72 במדים הלאומיים, רחוק רק 6 משחקים משיא ההופעות שבו מחזיק מרדכי שפיגלר, 78.

מי שסבור שתם עידן קלינגר בנבחרת הלאומית, טועה. שרף, כפי שהבטיח ערב המשחק נגד האורים מתכוון להחזיר את הקפטן הוותיק להרכב הראשון: "קלינגר ישחק נגד צרפת וככל הנראה בקישור". שרף לא אמר במקום מי ישחק קלינגר, אבל נראה שאת התשבץ הזה בהרכב קל לפתור הפעם. המאמן מתכוון לשחק בצרפת עם 5 קשרים, שלושה אחוריים, שיכללו את קלינגר, כבין וחזן ובקישור הקדמי ישחקו ברקוביץ' ורביבו. מכאן עולה שרוני רוזנטל יאבד את מקומו בהרכב הפותח והוא יישב על הספסל. בחוד ישחק רק חרזי.

לסגל הרחב יוחזר בלם מכבי חיפה, אלון חרזי, שהחלים מפציעה. הוא יתמודד על חוליית הבלם הקדמי עם אמיר שלה לצידו של גדי ברומר.

רונן חרזי אמר אתמול: "אני עדיין לא בשיא הכושר. המשחק נגד האורים הוסיף לי תחושה של ביטחון. אני בטוח שעד למשחק נגד צרפת אחזור ליכולת שלי מלפני הפציעה והניתוח. אני יודע שהמשחק נגד צרפת חשוב וקובע, וכל אירופה תעקוב אחריו. צריך לסיים את הטורניר עם טעם טוב וזה אומר ניצחון על צרפת. מבצע קשה אבל אפשר לשחזר את הניצחון שלנו בפאריס לפני שנתיים".

חיים רביבו: "לא נעלה למשחקים באנגליה, אבל צריך לסיים את הטורניר בצורה מכובדת. אני מאמין שננצח בצרפת. זה אפשרי".

רוזנטל חזר אתמול לסוטהמפטון ומחר צפוי לו משחק ליגה קשה נגד נוטינגהאם פורסט.

סוף השבוע בליגה הלאומית

● מכבי חיפה – הפועל עירוני ראשון לציון
(שבת, 16.00, קרית אליעזר, שופט: איתן תבריזי)
● הפועל צפרירים חולון – הפועל תל אביב
(שישי, חולון, 15.00, שופט: עמית קליין)
● הפועל פתח תקוה – מכבי הרצליה
(שבת, פתח תקוה, 15.00, שופט: יוסף בנישתי)
● בית"ר ירושלים – הפועל באר שבע
(שבת, איצטדיון טדי, 17.00, שופט: סהיל ראנד)
● הפועל בית שאן – מכבי יפו
(שבת, בית שאן, 15.00, שופט: חיים ליפקוביץ')
● בית"ר תל אביב – מכבי פתח תקוה
(שבת, בלומפילד, 15.00, שופט: חנן סונטג)
● מכבי תל אביב – הפועל כפר סבא
(שבת, בלומפילד, 17.00, שופט: יעקב בן הגה)
● בני יהודה תל אביב – הפועל חיפה
(שבת, שכונת התקוה, 15.00, שופט: דני קורן)

הטבלה

1.	בית"ר ירושלים	4	3–10	12
2.	מכבי חיפה	4	3–9	10
3.	הפועל חיפה	4	3–10	9
4.	מכבי תל אביב	4	5–9	9
5.	הפועל תל אביב	4	6–8	9
6.	הפועל פתח תקוה	4	5–7	7
7.	מכבי פתח תקוה	4	9–10	7
8.	הפועל באר שבע	4	5–5	5
9.	צפרירים חולון	4	10–8	4
10.	הפועל בית שאן	4	7–5	4
11.	בית"ר תל אביב	4	9–6	4
12.	עירוני ראשל"צ	4	5–4	3
13.	מכבי הרצליה	4	5–1	3
14.	מכבי יפו	4	11–6	3
15.	הפועל כפר סבא	4	10–4	1
–	בני יהודה	4	10–4	1

סוף השבוע בליגה הארצית

● ס.ב. נס ציונה – מכבי יבנה
(שבת, 15.00, נס ציונה, שופט: דני קורנפלד)
● הכח מכבי רמת גן – מכבי קרית גת
(שישי, איצטדיון וינטר, 15.00, שופט: שבתאי נחמיאס)
● הפועל כפר שלם – שמשון תל אביב
(שישי, שכונת התקוה, 15.00, שופט: דוד מורנו)
● הפועל חדרה – הפועל אשדוד
(שישי, חדרה, 15.00, שופט: משה אטיאס)
● הפועל בת ים – הפועל ירושלים
(שבת, איצטדיון בת ים, 15.00, שופט: דוד בריק)
● מכבי עירוני אשדוד – הפועל טייבה
(שבת, אשדוד, 17.00, שופט: מוטי בשושה)
● הפועל קרית שמונה – מכבי נתניה
(שבת, קרית שמונה, 15.00, שופט: חיים מירובסקי)
● מכבי עכו – הפועל רמת גן
(שישי, עכו, 15.00, שופט: רוני פידו)

הטבלה

1.	הפועל ירושלים	3	0–6	9
2.	הפועל טייבה	3	1–4	9
3.	עירוני אשדוד	3	3–6	7
4.	מכבי עכו	3	2–4	5
5.	מכבי יבנה	3	4–5	5
6.	מכבי נתניה	3	3–4	4
7.	הכח רמת גן	3	4–4	4
8.	ס.ב. נס ציונה	3	5–4	4
9.	הפועל אשדוד	3	5–5	3
10.	קרית שמונה	3	3–3	3
11.	הפועל רמת גן	3	5–4	3
12.	שמשון תל אביב	3	4–2	2
13.	מכבי קרית גת	3	4–2	1
14.	הפועל כפר שלם	3	3–1	1
15.	הפועל חדרה	3	5–1	1
15.	הפועל בת ים	3	6–2	0

הודג'סון ביקש להשתחרר מאימון נבחרת שוייץ

ג'נווה (רויטר, אי־פי). רוי הודג'סון, מאמנה האנגלי של נבחרת שוייץ, ביקש אתמול מהתאחדות הכדורגל של שוייץ להתיר את חוזהו כדי שיוכל להתחיל לאמן את אינטר מילאנו.

הודג'סון, שהוליך את שוייץ לטורניר גמר גביע העולם בארה"ב והבטיח כמעט סופית את השתתפות הנבחרת בגמר אליפות אירופה בקיץ הבא באנגליה, אמור להרוויח כשני מיליון דולר בשנתיים באינטר. החוזה המקורי של הודג'סון יפקע ביוני 1996, עם סיום משחקי אליפות אירופה. היום תחליט ההתאחדות אם להיענות לבקשתו.

הלניו הררה, שאימן את אינטר בשנות ה־60, מתח אתמול ביקורת על המינוי הצפוי של הודג'סון, כשאמר כי הודג'סון הוא לא האיש המתאים לאמן את המועדון. "מעולם לא הכרתי מאמן אנגלי מוכשר", הסביר הררה.

"הודג'סון לא מכיר את הכדורגל באיטליה, הוא אינו יודע את השפה, ומעל לכל הוא אינו מכיר את אינטר, קבוצה שכל כך קשה לאמן", סיים.

אינדוראין: אעשה הכל לקבוע שיא חדש ברכיבת שעה

בוגוטה (רויטר). מיגל אינדוראין, רוכב האופניים הספרדי שניצח חמש פעמים ברציפות בטור דה פראנס, בטוח כי ישפר את שיא העולם ברכיבת שעה ביום ראשון. בשיא מחזיק השוויצרי טוני רומינגר, 55.291 ק"מ.

"התאמנתי חודש וחצי במיוחד לאירוע הזה, ואעשה הכל כדי לקבוע שיא חדש".

אלון חרזי יבחן לפני משחק הליגה של חיפה נגד ראשל"צ

מאת אשר גולדברג ויאיר מזרחי

אלון חרזי יערוך אימון כשירות כמה דקות לפני תחילת משחק הליגה נגד עירוני ראשון לציון. אתמול השתתף חרזי באימון הקבוצה אך לטענתו הוא עדיין מתקשה לבעוט מיאמצים בגלל כאב ברגלו. במידה שלא ישחק יתפוס את מקומו מרקו בלבול. ארגרדו אורינולפי, יגיע היום מברזיל, שם השתתף במשחק נבחרת אורוגוואי נגד ברזיל (0–2). הוא ישולב במשחק. אלון מזרחי יתפוס את מקומו של עופר שיטרית בחוד ההתקפה בהרכב הפותח.

שלה וקלינגר התאמנו וישחקו בשבת נגד כפר סבא

שחקני הנבחרת אמיר שלה וניר קלינגר התאמנו אתמול במכבי ת"א וישתתפו במשחק הליגה בשבת נגד הפועל כפר סבא. להרכב יחזור הבלם גדי ברומר שלא שיחק בשבוע שעבר בגלל הרחקה. שחקני מכבי ת"א יהיו היום בצהרים אורחים של ראש העיר רוני מילא בארוחת צהרים שקיימים לכבוד הקבוצה, במטרה לעודד את השחקנים לאחר אירועי המשחק נגד הפועל חיפה. הקשר הפצוע אלון ברומר קיבל אתמול מדליה מטעם עיריית ת"א.

הירושלמים יוסי אבוקסיס ואיתן מזרחי מוצהבים

בית"ר ירושלים זועמת על ההתאחדות לכדורגל ששלחה אתמול מכתב, בו היא אוסרת על יוסי אבוקסיס ואיתן מזרחי לשחק בשבת בליגה נגד הפועל באר שבע. בהתאחדות לכדורגל טוענים שהשניים צברו שלושה כרטיסים צהובים והדבר התגלה באיחור. המאמן אלי כהן מתלבט בעניין ההרכב, לאחר שגם הקשר רענן דרעי פצוע.

● מכבי פתח תקוה ביקשה מהפועל כפר סבא להחליף בשחקנים: היא מוכנה לשחרר את הבלם רן רבינוביץ ולקבל תמורתו את הקשר רוני סטולפר. אנשי כפר סבא לא קיבלו את ההצעה.

שארלוט רוצה את טרוי סמית ששוחרר מהכלא ביוני

ריצה רק שנת מאסר בעוון גרימת מותה של חברתו לחיים קלי דוויר

סינסינאטי (אי־פי). שארלוט הורנטס מתכוונת להחתים את טרוי סמית, מהדוהד בוגר מכללת לואיוויל, ששוחרר מהכלא ב־9 ביוני. סמית, 24, ריצה רק שנת מאסר מעונש של חמש עד 25 שנה, אחרי שהודה והורשע בגרימת מותה של קלי דוייר בת ה־20 מסינסינאטי.

הנהלת שארלוט בודקת כעת את הנסיבות, שהובילו למותה של דוייר, ובעיקר מתעניינת לדעת אם לסמית יש נטיה לאלימות. כך אמר סגן נשיא המועדון, רוג'ר שוויקרס, לעיתון "אינקוואירר".

לפי הדיווח של המשטרה הפדרלית בעיר, נגרם מותה של דוייר מהכאות ראשה ברצפת דירתו. היא נפצעה באופן חמור ומתה מספר שעות אחר כך. אם יוחתם סמית הוא יהיה לאחד משני הכדורסלנים היחידים ששיחק באן.בי.איי. למרות שהורשע בגרימת מוות. כך מסר דובר האן.בי.איי., כריס בריינות.

השני הוא צ'ארלס סמית, כוכב מכללת ג'ורג'טאון, בעבר ששיחק בבוסטון סלטיקס. הוא ריצה עונש מאסר של שנתיים, אחרי שהורשע במעורבות בתאונת פגע וברח שגרמה למותם של שני סטודנטים במכללה. הוא שוחרר ביולי '94, וכעת נבחן במחנה האימונים של פילדלפיה 76'. סמית נבחן גם כן בסיקסרס, ואף הוצג לעיתונות כחבר בסגל הקבוצה, אך המאמן ג'ון לוקאס החליט לשחררו.

סמית ודוייר, שחקנית כדורגל, נפגשו ב־1992 במכללת לואיוויל. דוייר עזבה את המכללה בדצמבר אותה שנה, אחרי שהרתה כתוצאה מיחסיה עם סמית.

גליל עליון מכינה קבלת פנים לליף ולקטש במשחק נגד מכבי ת"א

האיגוד דחה את בקשת הגליל להקדים ביום אחד את משחקה נגד הרצליה

מאת אריה ליבנת

במשחק הליגה הקרוב של הפועל גליל עליון נגד מכבי ת"א בכפר בלום, שהוקדם למוצאי שמחת תורה, מתכוננת הנהלת הגליל לערוך קבלת פנים מיוחדת לכבוד ליף ולעודד קטש. ליף, ששיחק בגליל עליון ב־13 השנים האחרונות, יקבל תשורה סימלית.

מנכ"ל הקבוצה, רפי נוי, הכחיש את הידיעה שלפיה הגיש ליף נגד הקבוצה תביעה לבוררות באיגוד הכדורסל על חובותיה כלפיו. נוי: "עד רגע זה לא ידוע לי שהוא תבע אותנו. אנחנו בקשר עם עורך דינו. ליף היה הסמל של הקבוצה, והוא קשור לגליל עליון יותר מכל אחד מאיתנו".

איגוד הכדורסל דחה את בקשת גליל עליון להקדים ביום אחד את משחק הליגה במחזור החמישי נגד בני הרצליה, שנועד להיערך ביום ראשון 22 באוקטובר.

הנהלת גליל עליון ביקשה להקדים את המשחק, בשל יציאת הקבוצה לבלגרד למשחק החוץ נגד פרטיזן, שאמור להתקיים יומיים אחריו. הטיסה הישירה היחידה מישראל לבלגרד יוצאת ביום ראשון בבוקר, ואם גליל עליון לא תוכל לתפוס אותה, תאלץ להגיע לבלגרד דרך בודפשט, כמה שעות קודם המשחק.

גם הרצליה מעוניינת בהקדמת המשחק, מאחר שיומיים אחר כך היא אמורה לארח את פרולר נדה משוודיה. כעת מפעילים שתי הקבוצות לחץ על איגוד הכדורסל, שלא נענה עד כה לבקשה, בשל רצונו למנוע עד כמה שאפשר שינויים בתכנון המקורי.

● הפועל ירושלים ממשיכה לנצח, אתמול 89–86 (43–40) את מכבי ראשון לציון במשחק אימון בראשון לציון. לירושלים: שפע 19, גורדון 18, תומפסון 17. לראשל"צ: אליבר 18, אבדיה 16, גוס 13.

עוז להב

● בני הרצליה ניצחה אתמול את מכבי רמת גן 97–92 במשחק אימון בהרצליה. הרצליה חסרה את ג'ון הארסון. אמיר כץ קלע לזכותה 32 נקודות. ר"ג חסרה את ארט האוזר. בארמור קלע לזכותה 28 נקודות.

דורון ביגרפרוינד

● שחקני הנבחרת של מכבי תל אביב יחזרו היום לאימוני הקבוצה (10.00 ו־18.30) ביד אליהו, אחרי שבוע וחצי של הפסקה, כולל יום מנוחה שקיבלה אתמול כל הקבוצה. הנהלת מכבי רואה באימונים בסוף השבוע חשיבות רבה, כיוון שבעקבותיהם אמורה להתקבל ההחלטה אם להחתים את דווין מורטון כזר השני.

● הפועל תל אביב תארח במוצאי שבת (18.30) את מכבי הוד השרון למשחק אימון.

● מכבי קרית מוצקין החתימה את אנטוני טיילור (29, 1.93 מ'), ששיחק אשתקד בליגת הפיליפינים, ובעונת 1988/89 במיאמי היט מהאן.בי.איי. טיילור, הזר הרביעי של הקבוצה העונה, מחליף את דיימון סודס שקלע רק 14.5 נקודות בממוצע בארבעה משחקי הליגה האחרונים ובכולם נוצחה הקבוצה. לעומת זאת בניצחון החוץ בכרמיאל במחזור הראשון קלע סודס 32 נקודות.

מחר בקיבוץ אושה מעופפי העמקים נגד אלופת פורטוגל

מאת מיכאל אמקין

הפועל העמקים זבולון, אלופת ישראל בכדורעף, תארח מחר בערב (19:00) באולמה בקיבוץ אושה שבגוש זבולון את אלופת פורטוגל ס.י.אספאני בגביע אירופה לאלופות.

בקבוצה הפורטוגלית ארבעה שחקנים מנבחרת פורטוגל ושני שחקנים ברזילאים מתאזרחים מצטיינים.

רוזנטל בל'אקיפ: נס נוסף על אדמת צרפת בלתי אפשרי

המאמן ז'אקה: אם לא ננצח את ישראל נוכיח לכולם שאנו הנבחרת הכי טפשה בעולם

מאת שלום עמר

פאריס (מיוחד ל"ספורט הארץ"). הצרפתים כנראה למדו את הלקח מלפני שנתיים כשהופתעו בפאריס בידי ישראל בקדם עולמי. בכל כלי התקשורת, למרות הניצחון הנפלא על נבחרת רומניה בבוקרשט (1–3) ולמרות שכמעט הבטיחו את העפלתם לאנגליה, עדיין אין אופוריה והראיונות עם המאמן איימה ז'אקה ושחקניו, הם בטעמים מאופקים ומזכירים שנותר עוד משחק האחרון, ב־15 בנובמבר בעיר קן נגד נבחרת ישראל.

המאמן ז'אקה נשאל אם העליה לאנגליה כבר לא רחוקה מנבחרתו. "היא מאוד רחוקה", השיב. "נשאר משחק מכריע בצרפת נגד ישראל ואני מקווה שהפעם נעשה כולנו, לרבות הקהל, מאמצים גדולים לקראת המפגש הזה, ואם לא ננצח נוכיח לכולם שאנו הנבחרת הטפשה ביותר בעולם".

ובינתיים הצרפתים וכלי התקשורת חוגגים. סוף סוף הכירו נבחרתם שיש להם במה להתגאות לאחר המשחק הקשה ברומניה שבו ניצחה 1–3 והשחקנים הפגינו קור רוח, יוזמה, קפדנות ומשחק קבוצתי.

יומון הספורט ל'אקיפ יצא בכותרת ראשית "גאווה גדולה". ובמדור הכדורגל: "הם הפליאו אותנו". הצרפתים רוצים ליהנות בינתיים מהניצחון הגדול ולכן הם דוחים כרגע את ההימור על המקום הראשון או השני בבית.

ל'אקיפ הביא את תגובתם של שחקני נבחרת ישראל לקראת המשחק בנובמבר. רוני רוזנטל: "אני הימרתי על ניצחון צרפתי ברומניה. לא היה לי ספק לגבי העפלת הצרפתים מהבית הזה. נס נוסף לנבחרת ישראל על אדמת צרפת נראה בלתי אפשרי". ראובן עטר אופטימי: "אני חושב שיש ביכולתנו להוציא תיקו נגד הצרפתים. הנבחרת שלנו התקדמה מאד בשנתיים האחרונות". המאמן שלמה שרף: "הנס משנת 1993 לא יקרה שוב. הצרפתים הרבה יותר חזקים מאיתנו, והפעם הם לא יעשו אותן שטויות".

רק ניצחון על הונגריה יעלה את נערי ישראל לשלב הבא

משחק ההכרעה בקדם אירופי ייערך היום בבת ים

מאת שלומי ליה

טבלת הנוער

1.	הונגריה	1	0–3	3
2.	ישראל	1	1–2	3
3.	אזרבייג'אן	2	5–1	0

שני תסריטים אפשריים: פנים קודרות ועצבות והלקאה עצמית על כישלון נוסף, או תסריט עליז יותר שמחת המנצחים ועשיית היסטוריה. השאלה איזה תסריט יתגשם תתברר היום ב־13.00, בסיום המפגש הקובע והמכריע באיצטדיון בבת ים בין נבחרת הנוער של ישראל לבין זו של הונגריה על ראשות הבית הקדם אירופי.

בישראל מצטערים על כך שהניצחון בתחילת השבוע על נבחרת אזרבייג'אן, החלשה בבית, היה מינימלי, רק 1–2 ולא נוצלו מצבי ההבקעה הרבים. לעומת נבחרת ישראל, הצליחה הונגריה לא במשחק גדול להביס את האורים (סיפור שבוע קשה מאד של הפסדים בארץ בכל הגילים) 0–3 ולזכות בעדיפות במשחק המכריע והנועל את הבית נגד ישראל. שכן, כל תוצאה, פרט להפסד, תעלה אותה לשלב הבא.

המנצחת היום תזכה בכרטיס העליה לשלב הבא שבו תתמודד נגד המנצחת מהבית המקביל שכלל את טורקיה, צ'כיה ורוסיה. אחרי הכישלון של הנבחרת הלאומית וחוסר ההצלחה של הנבחרת האולימפית, אולי תצליח הנבחרת השלישית בחשיבותה להשיב את הכבוד באירופה אף על פי שלהונגרים יש נבחרת חזקה מאוד והם נחשבים לאחת הנבחרות הטובות בעולם בגיל הזה.

ישראל לא הצליחה מעולם לעבור שלב ואולי בסיוע הקהל, המשימה תצלח הפעם.

המאמן זאב זלצר: "אין מה לבכות על חלב שנשפך. החמצנו הרבה נגד אזרבייג'אן וכדי שהחמצות האלה לא יעלו לנו ביוקר, עלינו לנצח את הונגריה שהיא נבחרת מהירה וחזקה ומהווה את גולת הכותרת של הכדורגל ההונגרי. אנחנו לא מניפים אף פעם דגל לבן וננסה לעשות הכל כדי שבסיום המשחק נחייך. זה לא בשמיים".

פרדיננד במדי ניוקאסל מחר נגד קווינס פארק ריינג'רס

ניוקאסל, מוליכת הליגה האנגלית, תצא בשבת למשחק חוץ נגד קווינס פארק ריינג'רס, שהעבירה הקיץ את לס פרדיננד לניוקאסל. אסטון וילה, שמפגרת בארבע נקודות אחר ניוקאסל, תארח את צלסי. מנצ'סטר יונייטד, השלישית בטבלה, תארח את מנצ'סטר סיטי השלישה בדרבי.

האלופה בלקבורן תשחק נגד סאותהמפטון, כשלארס בוהינן הנורווגי יערוך את הופעת הבכורה שלו בבלקבורן אחרי שהועבר כשבוע שעבר מנוטינגהאם.

שאר המשחקים: לידס – ארסנל; בולטון – אוורטון; ליברפול – קובנטרי; טוטנהאם – נוטינגהאם פורסט. ביום ראשון: שפילד וונסדיי – מידלסברו. ביום שני: ווימבלדון – ווסטהאם.

● סקוטלנד. סלטיק – היברניאן; פאלקירק – קילמארנוק; הארטס – ראיית; מאדרוול – אברדין; פארטיק – ריינג'רס.

● גרמניה. הערב: האנזה רוסטוק – שטוטגרט; שאלקה – קייזרסלאוטרן. בשבת: ורדר ברמן – בורוסיה דורטמונד; באיירן מינכן – מנשנגלדבאך; פרנקפורט – סנ. פאולי; קרלסרואה – אורדינגן; המבורג – מינכן 1860; דיסלדורף – פרייבורג. ביום ראשון: קלן – לוורקוזן.

● צרפת. מץ – בורדו; אוקזר – ניס; מונאקו – גנגן; רן – ליל; קאן – נאנט; ליון – פאריס סן ז'רמן; מונפלייה – באסטיה; שטרסבורג – [illegible]; לנס – מארטיג; לה האבר – סנ. אטיין.

מילאן נגד יובנטוס ביום א' בפעם ה־155 מאז 1901

מאת עוזי דן

המשחק בין מילאן ליובנטוס ביום ראשון במסגרת המחזור השישי בליגה האיטלקית, יהיה המפגש ה־155 בין שתי הגדולות של הכדורגל האיטלקי מאז נפגשו השתיים לראשונה ב־28 באפריל 1901 (מילאן ניצחה 2–3). בסך הכל ניצחה יובנטוס ב־55 משחקים, מילאן ניצחה ב־48 ו־51 הסתיימו בתיקו. 32 מתוך המשחקים האלה התקיימו בפורמט הישן של הליגה בעשורים הראשונים של המאה. מתוך 122 המשחקים מאז הפכה הליגה ל"מסודרת" ונקראה הליגה הראשונה (סריה A) ניצחה יובנטוס 42 פעמים, מילאן ניצחה 38 ו־42 משחקים הסתיימו בתיקו.

השחקן שהשתתף יותר פעמים במשחקים בין הקבוצות הוא ג'אני ריוורה, ששיחק 35 פעם נגד יובנטוס במדי מילאן בין 1960 ל־1979. ביובה השיא הוא ג'אמפיירו בוניפרטי (27 פעמים בין 1946 ל־1961). מבין השחקנים בקבוצות הנוכחיות מחזיקים בשיא באריזי במילאן (28) ומארוקי ביובה (12).

חייג
04-623166/7
03-5121333/44
02-254245/8
הארץ

לוח העיר
03-638-20-20

זה בקשר לדירה.
03-638-20-20
לוח העיר

ספורט

לאחר שרק 2 נבחרות הבטיחו מקומן באנגליה

מספר אפשרויות אסטרונומי לקביעת העולות במחזור המשחקים האחרון

ששה מקומות ראשונים וכל המקומות השניים בשמונת הבתים בקדם אירופי ייקבעו ב־15 בנובמבר ורק אז נדע מי ה־12 שיצטרפו לספרד ולרוסיה ומי השתיים שישחקו על הכרטיס האחרון

מאת עדי דן

מחזור המשחקים שלשום במוקדמות אליפות אירופה היה אמור לפשט את תמונת העולות לאליפות, אבל בסופו של דבר רק ספרד ורוסיה הבטיחו את עלייתן. כמה עולות נוספות יכלו לעלות שלשום (רומניה אם לא היתה מפסידה לצרפת, פורטוגל אם היתה מנצחת את אוסטריה), אבל נוצר מצב ש־13 עולות ייקבעו במחזור האחרון, דבר חסר תקדים. אם לדייק, ייקבעו 12 עולות במחזור האחרון ב־15 בנובמבר ושתי המתמודדות על הכרטיס ה־13 שהוכרעה לגביו תיערך במשחק באנפילד (13 בדצמבר) בין שתי הנבחרות בעלות המאזן הגרוע ביותר שסיימו במקום השני.

יש לא מעט נבחרות שמעשית כבר הבטיחו את עלייתן לאנגליה, אבל כל אחת, שחקן ומאמן יודע שכל עוד יש אפשרות תיאורטית לא לעלות, היא יכולה לקרות. שוויץ, קרואטיה, פורטוגל, גרמניה, בולגריה וסקוטלנד נמצאות במצב מצוין, אבל הכל פתוח.

מספר האפשרויות אסטרונומי והוא נובע מכמה סיבות. קודם כל בשישה בתים עדיין לא נקבעה הראשונה בבית. המקום השני לא מבטיח עלייה אוטומטית, הדירוג של הנבחרות שיסיימו במקום השני ייקבע רק על פי המשחקים נגד הנבחרות שסיימו במקום הראשון, השלישי והרביעי באותו בית, ומלבד זאת הדירוג של הנבחרות באותו בית שסיימו עם אותו מספר נקודות, נקבע קודם כל על פי תוצאות המשחקים ביניהן.

זהו המצב בקצרה בבתים כרגע. בבית 1 יסיימו צרפת ורומניה בשני המקומות הראשונים, בבית 2 עלתה ספרד ודנמרק הבטיחה את המקום השני, בבית 3 יסיימו שווייץ וטורקיה בשני המקומות הראשונים, בבית 4 תסיים קרואטיה בין השתיים הראשונות, בבית 5 כל אחת משלוש הראשונות (צ'כיה, נורווגיה והולנד) יכולות לסיים ראשונה שניה או שלישית. בבית 6 תסיים פורטוגל ראשונה או שניה, אך גם אירלנד ואוסטריה יכולות לעלות, ואירלנד אפילו במקום ראשון. בבית 7 יסיימו גרמניה ובולגריה בשני המקומות הראשונים ובבית 8 עלתה רוסיה, וסקוטלנד הבטיחה את המקום השני.

נכון לעכשיו המצב של הנבחרות שבמקום השני, אחרי שקלול הנקודות נגד הנבחרות במקום ראשון, שלישי ורביעי, הוא כזה: גרמניה 12 נקודות, סקוטלנד 11, דנמרק 11, צרפת 10, טורקיה 10, צ'כיה 8, איטליה 7 (משחק חסר), אירלנד 7. אבל הכל יכול להשתנות. צרפת, גרמניה, צ'כיה, איטליה ואפילו אירלנד יכולות לסיים ראשונות ולהדיח את המובילות בבתיהן (רומניה, בולגריה, נורווגיה, קרואטיה ופורטוגל) למקום השני. נבחרות שבמקום השלישי, כמו ליטא בבית 4 או הולנד (5), יכולות לסיים במקום השני (הולנד גם יכולה לסיים ראשונה), כך שהטבלה הפנימית הנוכחית לא שווה יותר מדי.

יותר מזה, למעשה גם נבחרות שהבטיחו לעצמן שיסיימו במקום השני בבית בכל מקרה (דנמרק למשל), לא יכולות לדעת כמה נקודות יהיו להן בשקלול של המקומות השניים אפילו אם ייצאו מתוך הנחה שהן ינצחו/יפסידו/יסיימו בתיקו במשחק האחרון, מכיוון שאי אפשר לדעת מי תסיים רביעית בבית ולכן נגד איזה נבחרות ייחשבו המשחקים בשקלול הפנימי. בבית של דנמרק, למשל, מדורגת מקדוניה רביעית עם 7 נקודות, קפריסין חמישית עם 6 וארמניה אחרונה עם 5 נקודות. כל אחת מהשלוש יכולה לסיים רביעית וזה ישנה את המאזן כלפי הנבחרות האחרות במקום השני בבתים אחרים.

המצב כה מסובך עד שהוא מגיע במקרה של דנמרק, אם נישאר בדוגמה שלה, לאבסורד. הדנים סיימו בתיקו גם נגד מקדוניה וגם נגד קפריסין ואיבדו נקודות יקרות, נגד ארמניה, אבל יש עוד משחק בין השתיים. ניצחון על ארמניה (ב־15 בנובמבר) לא ישנה כהוא זה, גם תיקו לא. הפסד ישנה רק אם הוא יעלה את ארמניה למקום הרביעי, וזה תלוי גם במשחקים שלכאורה לא חשובים (ספרד נגד מקדוניה וקפריסין נגד בלגיה).

בקיצור, מספר האפשרויות עצום ולתוצאות של כמעט כל משחק יכולות להיות השפעה על מי שיעלו לאליפות אירופה. ה־15 בנובמבר עומד להיות אחד הערבים המרתקים ביותר מבחינת כדורגל ומבחינה מתמטית שידע הכדורגל האירופי מעולם.

"אחרי שאחזור מאנגליה אוכל לשחק בליגה הלאומית עד גיל 40". ראיון עם רוני רוזנטל

המחמיצן הלאומי? תשע שנים באירופה לא שמעתי מאמן כועס על שחקן שהחמיץ. את זה יש רק בארץ

מאת יהושע שגיא

בבוקר שאחרי הניצחון על אזרבייג'אן נראה רוני רוזנטל נינוח ורגוע. בצהריים יטוס חזרה ללונדון, המזוודות שלו כבר ארוזות. אנחנו נפגשים במלון דן אכדיה ופותחים במחמאות הדדיות. לא העלית בשנים האחרונות אפילו גרם אחד במשקלך, אני מחמיא לו. אף אחד מלבדך לא היה מצליח להוציא אותי לראיון בשעת בוקר כל כך מוקדמת, הוא עונה. למרות שקבע פגישה עם ידיד, רופא שיניים מליוורפול המבקר בארץ, הוא רגוע וסבלני. אנחנו יושבים בלובי המלון הרגיל, כהרגלו, מוקף בביטויים מעודנים, מהוססים, נזהר שלא לפגוע באיש. להוציא מפיו אמירה בוטה, זו משימה בלתי אפשרית, בערך כמו להחזיר להרכב של בדיל את סלה.

● אתה מרוצה מהמשחק עם אזרבייג'אן? מהיכולת של הנבחרת או מהיכולת האישית שלך?

● תתחיל במה שנוח לך.

מיכולת הנבחרת הייתי מרוצה. ניצלנו את הדלת הפתוחה ואי אפשר לבוא אלינו בטענות שלא ניצחנו. מבחינתנו עשינו את שלנו.

● ומבחינתך האישית?

הייתי די מרוצה. עשיתי את העבודה שמצפים שאעשה. יש כיום הרבה שחקנים התוקפים בנבחרת שהולכים קדימה. אני חייב להיות יותר מאחור, לעשות את הריצות שמביאות להילוך כדורים מהירים.

● מאמן הנבחרת שלמה שרף כבר אמר שאתה לא שחקן חוד.

כשהוא אומר חוד הוא מתכוון לחלוץ מרכזי ליד השער. זה אני לא. מה שמתאים לי זה חצי חלוץ חצי קשר.

● שרף גם אמר שאתה שחקן ההגנה הטוב ביותר של ההתקפה.

מישהו הרי חייב לעשות את העבודה הזאת. אם לא אני אעשה אותה – תהיה בעיה. נהיה חשופים מדי. אלון חזן עולה למעלה, טל בנין עולה. שלא תבין לא נכון: אני שמח שהבלמים עושים פעולות התקפיות יפות. לכן אני מוותר, כי אני עובד בהילוך כדורים.

● במצב הזה הנבחרת אצל שלמה שרף בבלם אחורי.

אני לא רואה את עצמי משחק בהגנה. כשאני אומר הגנה אני מתכוון להילוך כדורים. אין אצלנו קשר שעובד בהילוך כדורים. אני לא רואה שחקני התקפה שעושים את העבודה השחורה הזאת במגרש. אני כן עושה אותה. אם לא אעשה אותה תהיה לנו בעיה.

● כל האחרים לא יורדים להגנה?

קשה לעשות את זה. לא מספיק לרדת למטה. זו הבעיה שלנו זה שנים. שחקנים צריכים להבין שהכדורגל כיום זה גם לרוץ יותר וכושר הכדור אבל הדריב לנצות להלוך אותו מרגלה.

● לא מבצי בעיניך שבגלל מבגר יותר, המהירות שלך תרד לעמודת הבלם?

לא, זה לא בשבילי. אני לא נהייתי איטי יותר. המהירות שלי נשארה כשהיתה. לעשות ספרינט של 60 מטר זה לא כמו לעשות ספרינט של מטר וחצי. כל הבחות שלי הולכים להתקפה.

● אבל בכל הופעותיך בנבחרת הבקעת רק 11 שערים.

תמיד שיחקתי חצי חלוץ וחצי קשר, כי יש לי נטיה כזו. זה סיגנון המשחק שלי. אני לא משחק רק ברחבת ה־16. אני תמיד בקודים. את הכן הרי לא תראה בקודים. הוא לא מתרוצץ על כל המגרש.

● אתה מבזבז מעט מצבים. יש שטוענים אתה המחמיצן הלאומי.

עובדתית, זה בכלל לא נכון. אנשים שלא היו בכדורגל – זה מה שהם יכתבו. בחו"ל אפילו לא יכתבו דבר כזה. אני לא חושב שהגעתי ליותר מצבים מאשר אחרים. הרי, למשל, נגד אזרבייג'אן הגיע ל־5 או 4 מצבים של 100%, אבל הוא הבקיע רק שני שערים. בחו"ל דבר כזה לא יכול לקרות. בחו"ל לא תשמע מאמן שיגיד לשחקן: למה החמצת?

● בארץ זה לא כך. גם המאמן שרף אומר שאתה מרבה להחמיץ.

זה הדבר הנורא בכדורגל הישראלי. זו הצרה שלנו. הצרה היא שגם עיתונאים רואים זאת כך. זו הבעיה שלנו.

● אבל המאמן הלאומי אמר שאתה מחמיץ יותר מדי.

אני לא מדבר על כך שהעיתונאים מצטטים מה שמאמן אומר.

● אבל זה בדיוק מה שהוא אמר.

בדיוק על זה אני מתרעם. אם מאמן מדבר כך, או עיתונאי, או שדר – אם הם היו בחו"ל הם לא היו מדברים או כותבים כך, כי זה לא סטנדרט ההתייחסות בכדורגל המקצועני באירופה. אבל אנחנו חיים בתוך בועה וחושבים שהבועה היא כל העולם.

● מרגיז אותך שאומרים עליך שאתה מחמיצן?

מרגיז, כיוון שאני חושב מה קיים במקום אחר בעולם, והאת בארץ. אף אחד לא יבין אותי עד שלא יעבור בחו"ל ויגלה שזה לא סיגנון ההתייחסות של אנשי הכדורגל בעולם.

● זה מרגיז אותך, כי זה לא נכון?

זה מרגיז כי זה סטנדרט. אף אחד הרי לא מנפש אותי באופן אישי. מאז שהגעתי לאירופה לפני תשע שנים, מעולם לא שמעתי מאמן כועס על שחקן: למה אתה מחמיץ? רק כאן, בישראל, המאמן מדבר כך. מה המטרה של המאמן? מה זה יעזור? הרי בסופו של דבר זה יהיה גול עצמי של המאמן.

צילום: ארכיון

רוני רוזנטל. בפולין ובסלובקיה היתה לנבחרת הלאומית התרופפות

● הבעיה שהפסדנו את הטורניר הזה כאן, במשחקי הבית. לא מכבים איתנו. הפסדנו את הטורניר דווקא במשחקי הבית.

● אבל משחקי התיקו בבית הם עכשיו בעוכרינו.

אף נבחרת לא ניצחה בבית את כל המשחקים. את ההפסדים הכואבים עשינו בחוץ. הכישלון הגדול שלנו היה בפולין. זה משחק שהיינו צריכים לנצח בתוצאה 1–5 ובמקום זאת הפסדנו 3–4.

● איך אתה מנתח את הכישלון הזה?

נגד פולין בחוץ ונגד סלובקיה בחוץ איבדנו את הסיכוי לטורניר הזה. פשוט לא הגענו מוכנים מנטאלית, לא היינו מספיק מרוכזים שם. הנבחרת שלנו התרופפה בפולין ובסלובקיה. אנחנו דווקא נבחרת מאוד מסוכנת בחוץ ומסוגלים להגיע להרבה מצבים בחוץ.

מה שיש לברקוביץ', לרביבו, לעטר, לזוהר, ולעוד ישראלים מצויינים ומוכשרים – זה לא מספיק. הם שחקנים שבאירופה אני לא רואה מוכשרים כמותם – אבל זה לא מספיק. באנגליה יש כשרונות שכמותם מבחינת האתלטיות והכושר הגופני – והם לא מספיק טובים. לכן הם לא מגיעים לשום דבר

● אולי הנבחרת זקוקה לפסיכולוג? למחזיר מוטיבציה?

לא, לא, לא. אני לא חסיד של צירוף פסיכולוג לנבחרת.

● אולי מישהו כמו עמנואל אוסיר, שידבר עם השחקנים?

לדעתי זה מיותר. שרף גם מחזיר מוטיבציה. הוא אולי מחזיר המוטיבציה הגדול ביותר בישראל. זאת אחת הנקודות החזקות שלו.

● אבל לפי החזק שלך שרף אתיאי להחזיר המוטיבציה בפולין.

הזק לא מכוון לשרף. היתה התרופפות בפולין ובסלובקיה.

● מה אתה חושב על פרשת ניר קלינגר?

אין ספק שקלינגר מקווה שיהיו לו עוד הופעות בנבחרת. אני לא חושב שהוא חושב רק על ההופעה ה־80 בנבחרת, כדי לשבור את השיא של מוטל'ה שפיגלר. הוא קודם כל רוצה בהצלחת הנבחרת.

העניין של שבירת שיא ההופעות בנבחרת לא צריך להפוך לשיחת היום. אם יגיע – יופי. אם לא יגיע – שום דבר לא קרה.

● אלמלא השעייתך לכמה שנים בגלל סירובך לשחק נגד רוסיה, היית מתגודד על שיא ההופעות.

אתה יודע כמה משחקי ידידות של הנבחרת הפסדתי בגלל שהייתי בחו"ל? אלמלא ההשעייה והמסת משחקי הידידות, בלי ספק הייתי שובר את שיא ההופעות של שפיגלר. אבל זה לא קרה וזה לא דבר שעושה לי רע. טוב לי כמו שהשגתי עד היום בחו"ל.

● אחרי כל כך הרבה שנים בחו"ל עוד יכנו אותך 'יורד'.

תשע שנים בחו"ל זה הזמן ובו, ואם אסיים את החוזה שלי בטוטנהאם יהיו לי 11 שנות משחק בחו"ל. למולי אני מבקר הרבה בארץ ורואה שהמדינה הזאת משתנה בקצב לא יאמן.

● בעבר היית מוכן לחזור לשחק בהפועל תל אביב תמורת חצי מיליון דולר וחוזה לשלוש שנים.

מי אמר את זה?

● זה כתוב בעיתון.

פנו אלי מהפועל תל אביב – זה נכון.

● בזמן סיום החוזה בטוטנהאם יהיו לך 32 שנים. עד איזה גיל תשחק?

אם אסיים את החוזה באנגליה עד הסוף אסיים אותו בן 34 וחצי. אחר כך אני מוכן לשחק בישראל עוד 5 שנים.

● בגיל 40 אתה עוד רוצה לשחק בליגה הלאומית?

מדוע לא? אם אשמור על עצמי כמו עכשיו, ואם ארגיש כמו עכשיו, לא תהיה לי בעיה לשחק בלאומית בגיל 40.

● תסיים את הקאריירה כמו שייע גלזר בגם צירנות?

מה פתאום? אני לא רואה סיבה מדוע לא אמשיך בלאומית.

● זאת אומרת שתחזור לארץ כאשר תפרוש לשחק בחו"ל?

איזו שאלה? אין לי שום מקום אחר בעולם מלבד ישראל.

● מדוע השחקנים שלנו לא מצליחים באירופה?

כיוון שלא פשוט לשחק באירופה. כל הגישה של הכדורגל באירופה שונה מאשר אצלנו. נכון שאנחנו בתהליך של למידה, אבל נכון גם שהאירופים הרבה יותר אתלטים מאשר אנחנו. זה הדבר הבסיסי והחזק כדי להצליח בכדורגל: להיות אתלטי.

● אייל ברקוביץ' רצה בקיץ להגיע לאירופה. יש לו סיכוי להצליח ביבשת?

מה שיש לאייל ברקוביץ', חיים רביבו, ראובן עטר, איציק זוהר, ועוד כמה שחקנים מצויינים ומוכשרים – זה לא מספיק. הם שחקנים שבאירופה אולי לא היו עוד מוכשרים כמותם – אבל זה לא מספיק. תאמין לי, באנגליה יש כשרונות שכמותם, אבל מבחינת האתלטיות והכושר הגופני הם לא מספיק טובים, ולכן הם לא מגיעים לשום דבר.

● בגלל זה, למשל, איציק זוהר לא הצליח להתמיד באירופה?

אמרתי לאיציק שהוא עשה טעות שחזר לארץ. לצאת מישראל קשה מאוד, אבל כאשר אתה כבר באירופה, אפילו בקבוצה שלא הולכת הכי טוב, למה לחזור? הוא חזר לארץ בגלל המשכורת. בחוץ אי אפשר להרוויח כמו שמרוויחים השחקנים המובילים בישראל, ובמיוחד כאשר ייצאו לאירופה, לא ירוויחו יותר, במקרה הטוב יותר כמו שהם מרוויחים כאן. משכורות המובילים בישראל גבוהות ביחס לעומת המשכורות באירופה.

● אולי אתה השתתפת מסה בגביע אירופה למחזיקות ולא החזקת זמן רב מאמני בבלגיה.

אוחנה רצה לחזור לארץ, לאחר שהסתכסך עם המאמן שלו, או מפני שלא רצה להמשיך באירופה.

● שמת לב שבאירופה ההדדים הוא מרבה לעקוץ אותך?

אין לי מושג מדוע הוא עשה זאת.

● אחת העקיצות שלו היה שאתה מוכן לשבת על הספסל של כל קבוצה באירופה, רק בדי לקבל את הכסף הגדול.

הכסף אכן חשוב – אבל צריך להגות מזה שעושים ואני נהנה בכל קבוצה שבה אני נמצא. נהניתי בברוז', בליברפול, בטוטנהאם. יש בקבוצות האלה תחרות קשה על המקום בהרכב. אם אני עומד בתחרות – זה אומר שמעריכים אותי. אל תשכח: להיות ישראלי בחו"ל זה לא יתרון. אם אתה ישראלי, אתה חייב תמיד להיות טוב יותר מאחרים.

● הם נאמר שאתה מסתה בהישרדות.

אני לא מעוניין להתייחס לזה. אני לא הטיפוס שמדבר כך ואין לי עניין להתעסק.

● מה אתה אומר על מהומת הפרידה שערכו לאלי אוחנה?

זה מינהג יפה מאוד, אבל מאוד לקבוע קריטריונים ממי נפרדים ואיך נפרדים. אחרת באות השאלות מדוע אוחנה כן ומלמיליאן לא.

● כמי ששיחק בבלגיה, אנגליה, בישראל – היכן אתה רוצה שיערכו לך את משחק הפרידה?

מה זאת אומרת היכן? בישראל, רק בישראל, ולא איכפת לי באיזו עיר. הרי יש לי רק מדינה אחת.

בנצחונה המפתיע באתונה אותתה נבחרת בלארוס כי אסור לזלזל בה

מאת אלי שוידלר

כבל הנראה, הבית הישראלי במוקדמות אליפות אירופה בכדורסל קשה הרבה יותר מהמשוערה המוקדמת. לאחר שני סיבובים יש לכל הנבחרות בבית ניצחון אחד והפסד אחד. זה כולל גם את נבחרת גרוזיה אשר על הנייר נחשבה לחלשה בבית הם את נבחרת בלארוס, שהורימה שלשום את יוון באתונה 77–82.

[illegible] להישג המצוין של בלארוס, באומרם, שיוון חסרה לא פחות מחמישה שחקני הרכב מובילים (סיגאלס, פפאנקאס, קריסטודולו, אנג'לידיס וקאקיוזיס). כאשר הנבחרת היוונית כבר הובילה ב־19 נקודות, הרשה לעצמו המאמן היווני מקיס דנדינוס לשתף את ההרכב השני, אך האורחים העמידו את דנדינוס על טעותו.

אך אין די בטיעונים הללו כדי לגרוע מההישג המצויין של בלארוס, מה עוד שגם אצלה חסרו לא פחות מארבעה שחקנים הלומדים במכללות בארה"ב ושיגבטן. שלושה מהם שחקני מפתח: שחקן הציר אלכסנדר קול (בן 21, 2.14 מ'), אלכסנדר סוורדרוב (בן 21, 2.10 מ'), והסנטר פורוורד ואלדי משצ'ריאקוב (22, 2.02 מ').

אך גם בהעדר הכדורסלנים הללו עומדים לרשות מאמן הנבחרת ודינמו מוסקווה, אלכסנדר בוריסוב, שחקנים מצויינים ובראשם ואלדי ריינקו (25, 2.07 מ') אשר קלע במשחק נגד יוון 25 נקודות בתוספת עשרה כדורים חוזרים. ריינקו, המשחק בקבוצה הרוסית דינמו מוסקווה, הינו שחקן אתלטי, שמסוגל לשחק הול מסמול־פורוורד ועד עמדת שחקן ציר. בעונה הנוכחית הנתונים הסטטיסטיים של ריינקו בליגה מצביעים על 22 נקודות בממוצע למשחק, 8 כדורים חוזרים ו־2.5 חסימות. מומחי הכדורסל הרוסים אומרים שאת ריינקו כמעט לא ניתן לעצור בעמדת פאואר־פורוורד כאשר הוא משחק עם הפנים לסל מול כל יריב, גם שיהיה גבוה ממנו.

הכוכב השני של בלארוס הוא חברו של ריינקו בדינמו מוסקווה, רוסלאן ביידקוב (22, 2.04 מ'). ביידקוב, המשחק בעמדה של סמול־פורוורד, קלע מול היוונים 17 נקודות והיה מהמודגמים הבולטים לתצוגת הנפל של שחקני הגבים היוונים במחצית השניה. באותה מחצית לא הסתדרו הגארדים היוונים גם עם הקלע אנדריי קלמו (13 נקודות), המופיע בקבוצת הצמרת הרוסית אבטודורוזניק סראטוב. רכזה של בלארוס, קוזמין (9 נקודות מול היוונים) הינו אחד משחקניה הבולטים של נבחרת העתודה של ארצו, שזכתה בשנה שעברה בתואר אלופת אירופה.

הסברה כי בלארוס היא נבחרת מסכנה ועניה כבר אינה תואמת את המציאות. המאמן בוריסוב ובוודאי ריינקו וביידקוב מרוויחים סכומי עתק, המגיעים למאות אלפי דולרים בקבוצתם דינמו מוסקווה, אשר תקציבה השנה מגיע לשלושה מיליון דולר. גם קלמו האנדריי־לורוק (37, 2.04 מ') פאואר־פורוורד (אקורדים, וולגוגראד), אינם נחשבים לעניים.

חוסר היכולת של התאגדות הכדורסל הבלארוסית להביא לנבחרת את שחקניה הלומדים בארה"ב נובע בעיקר מסירוב הנהלת המכללה לשחרר (בדומה לג'ים קלהון במקרה של דורון שפר) ולא מחוסר היכולת הכלכלית להטיסם לאירופה.

הניצחון על יוון אינו מבטיח כמובן לבלארוס את מקום בגמר אליפות אירופה בבראצלונה '97, אך מעניק לה מקפצה רצינית במאבק על שני המקומות הראשונים בבית ומשמש את אזהרה לאלה הנוטים לזלזל בנבחרות ה"קטנות" אשר ביכולתן לגרום לפייבוריטים להצטער על חוסר הערכה המקצועית.

שלוש נבחרות בבית ג' הקדם אירופי צברו את כל הנקודות

המצב בבית ג' במוקדמות אליפות אירופה בכדורסל בתום שני סיבובים, [illegible] בבית ג', [illegible] הישראלי [illegible] כל [illegible], [illegible] בבית ג' צברו שלוש נבחרות את מלוא הנקודות. [illegible] ביוון, [illegible] אליפות אירופה [illegible] [illegible] [illegible], 62–81, [illegible] 96–102 [illegible] (83–93), איטליה הביסה את הונגריה 94–68.

יתר התוצאות שלשום (הנבחרות המודגשות צברו עד כה את מלוא הנקודות):

בית כ': גרמניה – לאטביה 100–82, אנגליה – מקדוניה 91–69, רוסיה – פורטוגל 90–79, בית ה': קרואטיה – הולנד 73–83, טורקיה – אוקראינה 96–89, רומניה – בולגריה 84–69, בית ה': ליטא – פולין 108–96, שוודיה – שוויץ 68–82, צרפת – בלגיה 73–74.

אליצור רמלה שוב ראשונה

אליצור רמלה הפכה אתמול למקום הראשון בליגה בכדורסל לנשים, לאחר שניצחה בקיבוץ המוערים את הפועל גליל עליון 64–93 (31–35) במשחק המחזור השלישי. היה זה ניצחונה העשירי ברציפות של רמלה מאז פתיחת העונה. לזכותה קלעו: בזוזוביץ' 21, רודזבסקי 21 (5 שלשות), גרוסמן 20 (4 שלשות), טפשובה 20, קופילוב 7, גוטמן 2, הדר 2. לגליל: מקווילאמס 32, ג'ונס 13.

אליצור תולץ תארח במוצאי שבת (19.30) את הפועל קישון.

אילת לא תשחרר את פאנדרברק לאירופה אם לא יחזיר 150 אלף דולר

מאת אלי פרוסי

לורנס פאנדרברק לא ישחק כנראה השנה בהפועל אילת, אחרי נסיבות להחזירו התברר שהוא אינו מעוניין לחזור לקבוצה.

בפאנדרברק מעוניינת פפאגו היוונית, אולם לא נראה שאילת תשחרר את השחקן לקבוצה אירופית אם לא יחזיר את הכסף ששולם לו מראש (150,000 דולר).

אתמול העלו שלוש אפשרויות למציאת מחליף לפאנדרברק: קני ויליאמס ששיחק בעונה האחרונה באוסטרליה פורלי ועזר רבות בעליית הקבוצה לליגה הראשונה, אנדרו ג'ייז (32, 1.98 מ') האוסטרלי או רוזין מורסה, הזר הנבחן במכבי ת"א. גם מעמדו של הזר השני באילת, ג'יי יובנקס, אינו יציב.

לוח העיר
הלוח של אזור המרכז

"אני לא מדרג עצמי כמס. 1, אבל אני בין שלושת הגבוהים הטובים ביותר בארץ"

אומר עופר פליישר שהצטיין שלשום במשחק הניצחון על סלובניה. החלפתו לוותה במחיאות כפיים

מאת אלי פרוסי

2.50 דקות לפני סיום משחק הניצחון של ישראל שלשום על סלובקיה 69–86, הוציא מאמן הנבחרת צבי שרף את עופר פליישר. חילופו זכה בדרך כלל לקול ענות חלושה, אבל אחרי מיפגן לחימה שכלל 12 נקודות, תשעה ריבאונדים, ואפילו חסימה אחת, הודה הקהל לפליישר במחיאות כפיים סוערות.

למרות המאמץ וההשתדלות שלו על המגרש, בקרב רבים מאוהדי הכדורסל הובעה פליאה כיצד לה מה מצאה הפועל ת"א להחתים בשבוע 1993 את פליישר לשנתיים תמורת 350,000 דולר (חלק מהכסף, פליישר עוד לא ראה). הקהל באוסישקין לא הפגין כלפיו חיבה ודרש לעיתים את החלפתו.

פליישר איבד מבטחונו ולעיתים נכשל בפעולות פשוטות, כמו קליעה מתחת לסל, או זריקת עונשין, אבל גם הוא ידע שאחרי ככלות הכל הוא אחד משחקני הגבים הטובים בארץ. הקיץ חזר להרצליה, לקבוצתו של מולי קצורין שתמיד ידע להפיק ממנו מקסימום. עתה פליישר חוזר להפגין את היכולת הטובה של הקדנציות הקודמות אצל קצורין ב־1993 (בהרצליה) וב־1988 (בגליל).

בקליעות העונשין שלו, שמחטו קריאות אנחה מפי הצופים וסומנו כמטרה על ידי הקבוצות היריבות, ניכר באחרונה שיפור, גם כתוצאה מעבודה עם אילן קובסלקי, עוזר המאמן בהרצליה. שלשום נגד הסלובקים קלע פליישר 2 מ־3 מהקו, שיפור של עשרות אחוזים לממוצע שלו בשנים הקודמות.

ביום שאחרי, פליישר אינו יוצא מגידרו: "גם בקיץ, באליפות אירופה, הייתי טוב. בשנתיים האחרונות אני מגיע לביטוי בנבחרת. לפני שנתיים נתתי משחקים טובים נגד צ'כיה וספרד".

● בשנתיים האחרונות היית אחד המועמדים לתואר "השחקן המשופר ביותר".

בסך הכל אולי יש לי בעייה עם התקשורת שלא אוהבת אותי, אבל יש לי הערכה גבוהה אצל אנשי המקצוע. אני טיפוס ביתי ומשפחתי, לא מסתובב בין ועם עיתונאים, לא מגיע למסיבות ולקוקטיילים. לא אשנה כינוני רק בעד מילים טובות בתקשורת.

● גם אצל הקהל של קבוצתך לא נחשבת לשחקן אהוד.

הבעייה בכדורסל הישראלי שתמיד מעריכים יותר את אלה שקולעים, מאשר את אלה שמבצעים עבודה שחורה, למעט בדב הפלד שזוכה לקרדיט בעניין הזה. גם הקהל וגם העיתונות לא מעריכים את זאת. אני שחקן שהשקיע בקבוצות צמרת בארבע השנים האחרונות, ואי אפשר להתווכח עם העובדה הזו. אני שחקן של עבודה קשה וכזאת התרומה שלי לקבוצה שבה אני משחק.

● בדרך כלל אומרים שלישראל יש בעייה עם שחקני הפנים. אחרי המשחקים האחרונים, אולי זאת לא הבעייה העיקרית.

במשחק נגד יוון, תומר שטיינהאור ואני, ששיחקנו 40 דקות יחד הורדנו 19 ריבאונדים. כל מאמן היה חותם על זה. אנחנו בסך הכל עושים את העבודה שלנו".

את אחד המרכיבים של השיפור ביכולתו מייחס פליישר לירידה במשקל ולהתייצבות סביב משקל של 109 ק"ג. "לכורות זאת אני חושב שגם לפני שנתיים שיחקתי טוב. כולם שוכחים שבקיץ 1994 נותחתי ברגל וחודש וחצי הייתי מרותק לקביים. כשהמשחק יותר מבוסס עלי, אני נראה יותר טוב.

● אחרי ששיחקת 32 דקות שלשום ושטיינהאור שיחק 12 דקות, אפשר לומר שאתה הגבוה הישראלי מס. 1 כיום?

אני לא מדרג את עצמי כמס. 1, אבל אני בין שניים, או שלושה, הגבוהים הטובים ביותר בארץ.

צילום: ארכיון

עופר פליישר. יש לי בעיה עם התקשורת שלא אוהבת אותי

ברזיל גמלה לאורוגוואי על נצחונה בגמר הקופה אמריקה

גברה עליה בידידות 2–0 מצמד של רונאלדו

ריו דה ז'אניירו (רויטר). מחזיקת גביע העולם, ברזיל, ניצחה אתמול 2–0 במשחק ידידות את מחזיקת הקופה אמריקה, אורוגוואי. מצמד של רונאלדו.

הלוצה הצעיר של פ.ס.ו. איינדהובן היה הבולט באיצטדיון בחגבה בעיר סאלוואדור, כשהבקיע כבר בדקה ה־17 אחרי שהבקע שתי רגיל נביל של הגנת אורוגוואי. הוא קיבל את הכדור בגבהה ובעט בקלות מול השוער, פרז.

בדקה ה־36 קבע רונאלדו את תוצאת המשחק, פעם נוספת אחרי מסירה של בבטו, כשהתחל בפגיעים והגביה את הכדור בעל השוער. 2–0. שחקן העבר סוסאו, המשמש היום כפרשן טלוויזיה, הגדיר את השער הזה "מלאכת אומנות".

המשחק היה שיחזור של גמר הקופה אמריקה, שבו ניצחה אורוגוואי בבעיטות הכרעה מ־11 מטר.

ארגנטינה רק 0–0 עם קולומביה

בואנוס איירס (רויטר). ארגנטינה וקולומביה נפרדו אתמול בתיקו 0–0 במשחק ידידות שנערך בפני 25,000 צופים.

צ'ילה ניצחה את קנדה 1–0

קונספסיון, צ'ילה (רויטר). צ'ילה גברה כאן אתמול 2–0 על קנדה במשחק ידידות. סבסטיאן רוזנטל הבקיע את השער הראשון במשחק בבעיטת 11 בדקה ה־47. בדקה ה־67 קבע ביהלו באלאב את תוצאת המשחק.

סלוניקי תדרוש מהאן 350 אלף ד' אם יפר החוזה

אתונה (רויטר). פאוק סלוניקי תדרוש פיצוי של 350,000 דולר מהמאמן, הארי האן, אם יוליט להפר את החוזה כדי לעבור לאבאנטה [illegible]. פיינורד רוטרדם. האן הודיע לראשי פאוק, כי הוא רוצה להפר את החוזה, אחרי שנפגש עם יו"ר פיינורד, הודיין זה ה הריק [illegible] שלו לא מקצועי", אמר ראשי פאוק על דברי האן.

דיילי תומפסון – מקרב 10 לכדורגל

לונדון (רויטר). דיילי תומפסון, בעבר אלוף אולימפי, אלוף עולם ובעל שיא העולם בקרב 10, חתם בקבוצת הכדורגל מאנסבילד טאון. תומפסון, 37, מעדיף לשחק בחוד. "אני אוהב לנצח. לא אכפת לי מי יבקיע, כל עוד אשמח בגד הנבחרת, [illegible]

הכא מן الأصل

هكذا من الأصل

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
אלוף (מיל) ד"ר

יוסף אבידר ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, בירושלים, ביום חמישי, כ"ה תשרי תשנ"ו, 19.10.95 בשעה 16:00

ערב זיכרון יערך ביום ד' 25.10.95 בשעה 17:00 במכון ון ליר, רח' ז'בוטינסקי 43 ירושלים

לכל הידידים הרבים, אשר חלקו עמנו את הצער והכאב
התודה מקרב לב

המשפחה

לישראל גלקין ומשפחתו
משתתפים בצערם וכואבים את כאבכם על פטירתה של

נאוה ז"ל

ראובן נוימן
ועובדי חברת נוימן תעשיות

לישראל גלקין היקר ובני ביתו
אנו אתכם באבלכם במות

נאוה

מי יתן ולא תדעו עוד דאבה

דורון נאור
וסומרקס בע"מ

רשות ניירות ערך ועובדיה
משתתפים בצערו של חברם לעבודה
יואב מרום
במות עליו אביו

יונה מרום ז"ל

למשה סגל והמשפחה
אתך באבלך הכבד במות

אחותך ז"ל

תורן סוכנויות ביטוח בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחברנו אילן מוריץ
איתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף העצמאות

לחברנו אליהו רוזנברג
איתך באבלך במות

אמך ז"ל

בנק קונטיננטל בע"מ
הנהלה ראשית

לגדעון ובני ביתו
משתתפים באבלכם על מות אמך

רחל גרץ ז"ל

בעז ודורית רמות
קלמן ואורה רוזן

לאילה וזלמן אברמוב
ולמשפחת גרץ
תנחומינו באבלכם על מותה של

רחל גרץ

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

רוני מילוא - ראש עירית תל אביב - יפו, יו"ר חבר הנאמנים
פרופ' מרדכי עומר-מנכ"ל ואוצר ראשי
וכל ידידיכם במוזיאון תל אביב לאמנות

ליאיר הולצשטיין
משתתפים בצערך על מות

אביך ז"ל

גבור סברינה
ההנהלה והעובדים

בצלאל -
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים

לאבי איזנשטיין ולבני המשפחה
משתתפים באבלכם הכבד במות האם

גיזלה איזנשטיין ז"ל

חברי הסגל, הסטודנטים
וידידים

לחברנו אלון בלומנפלד
איתך באבלך במות

אמך ז"ל

בית S. C. P.

רחל, עמנואל, יונתן, איתמר
ואביגיל תאודור,

לבנו עמכם

מצוות מחלקת ילדים ב', תל-השומר

לחברתנו יעל דגן
איתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה הראשית
מח' שרותים בנקאיים

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

התפאורן **משה שטרנפלד** ז"ל

תערך אזכרה בבית העלמין בקיבוץ עינת ביום א' כ"א תשרי תשנ"ו 15/10/95 בשעה 13:00.

המשפחה ידידיו מכבדיו ומוקיריו יתייחדו עם זכרו

אמו: חיה שטרנפלד
אחיו: דוד שטרנפלד וב"ב

בצער רב ובכאב עמוק
אנו מודיעים על פטירתה
בשיבה טובה של הגברת

רחל גרץ

אשר הלכה לעולמה לאור יום חמישי 12.10.95
בבית החולים רמבם בחיפה

המתאבלים: בנה: ד"ר אדן גרץ
ילדיו ונכדיו
גדעון גרץ, ילדיו ונכדיו
אחותה: איילה זקס-אברמוב
גיסה: ד"ר ש. ז. אברמוב
גיסתה: סטפני בן-טובים

מוזיאון ישראל
ירושלים

ההנהלה והעובדים
משתתפים באבלם של
הגב' אילה זקס-אברמוב ומשפחתה
במות אחותה

רחל גרץ ז"ל

ושולחים תנחומים למשפחה

סניגורו של אל-עביד יגיש במשפט החוזר תמליל חדש של הודאותיו בפני המדובב

בתמליל זה, שהוכן על ידי המשטרה, לא הודה אל-עביד בזריקת גופתה של קיקוס לבאר

מאת משה ריינפלד

במשפט החוזר של סולימאן אל-עביד, הנאשם באונס חנית קיקוס וברציחתה, תגיש ההגנה תמליל חדש של ההודאות שמסר אל-עביד למדובב שהושתל בתאו. הודאות אלה היו חלק חשוב מהראיות שעליהן השתיתו שופטי הרוב בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע את הרשעתו במשפט הקודם. אולם ההגנה טוענת כעת כי מהתמליל החדש מתברר שאל-עביד לא אמר את הדברים שיוחסו לו בתמליל המקורי.

סניגורו של אל-עביד, עו"ד אביגדור פלדמן, הודיע על כוונתו למסור את התמליל החדש בדיון שהיה אתמול בבית המשפט העליון בבקשת המדינה להאריך את מעצרו של הנאשם. בתום הדיון הודיע השופט, מישאל חשין, כי הוא דוחה את החלטתו לצורך עיון. לפיכך, האריך את מעצרו של אל-עביד עד למתן ההחלטה.

עו"ד פלדמן מסר בדיון אתמול כי את התמליל החדש הכינה המשטרה, ביוזמת התביעה. לטענתו, נתקל בתמליל זה, בדרך מקרה, כאשר עיין בתיק המשפט, לאחר שבית המשפט העליון ביטל את פסק הדין שהרשיע את אל-עביד והחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי.

פלדמן הביא לפני השופט חשין שלוש דוגמאות להבדלים מהותיים בין התמליל שעליו ביססו השופטים את ההרשעה לבין התמליל החדש:

- כאשר שאל המדובב את אל-עביד אם יש לו בחורי שינה, השיב אל-עביד, לפי התמליל המקורי: "אני רואה אותה בחלומי". השופטים התרשמו, להערכת פלדמן, כי אל-עביד חולם על חנית קיקוס. אבל מהתמליל החדש מתברר כי אל-עביד השיב למדובב: "אני חולם על אמא שלי".
- בתמליל המקורי שאל המדובב את אל-עביד: "איך היא? הגוף שלה קטן או גדול?" ואל-עביד השיב: "יש אחת בשקם שדומה לה". אחד משופטי הרוב שהרשיעו את אל-עביד קבע על סמך דברים אלה כי תמונת הנערה התלויה בשקם הזכירה לאל-עביד את חנית קיקוס. אולם מהתמליל החדש מתברר כי אל-עביד סיפר למדובב כי חוקר המשטרה הוא שיזם את ההשוואה לתמונה בשקם.
- בתמליל המקורי שאל המדובב את אל-עביד: "מה עשית אתה אחר כך?" ואל-עביד השיב: "זרקתי אותה". המדובב: "איפה?" אל-עביד: "בתוך באר". בדיון בערעורו של אל-עביד על הרשעתו הסתמכה התביעה על ציטוט זה כדי להראות שאל-עביד דיבר גם על זריקת הגופה לבור, ולא רק על זריקתה לאחר הרצח. ואולם מהתמליל החדש מתברר כי המדובב הוא שהתחיל לבאר. "איפה זרקת אותה, בתוך באר?" שאל המדובב. בתשובתו של אל-עביד לא הוזכרה הבאר כלל.

בדיון אתמול ציינה נציגת התביעה, עו"ד אפרת ברזילי מפרקליטות המדינה, כי לבית המשפט המחוזי הוגשו ראיות רבות מלבד סיבים שנמצאו במכוניתו של אל-עביד. סיבים אלה מתאימים לסיבי החולצה שלבשה חנית קיקוס בעת שנרצחה. עו"ד ברזילי טענה כי אמנם אין מדובר בממצא ודאי, אך הוא מצביע על "אפשרות שיש לה משמעות ראייתית".

הסניגור טען כי לראיית הסיבים אין כל ערך. הוא הדגיש כי המומחה מטעם התביעה הודה בבית המשפט כי לא קיימים אמצעים מדעיים להוכחת הקשר בין סיבים שנמצאו בשני מקומות.

לטענת הסניגור, אי אפשר להאמין להודאותיו של אל-עביד. "כשאילה שלוחה הוא רץ באתר הוכל, ואומר: 'פה שמתי, פה הסתרתי'. הוא נשמע כל כך משכנע. ועכשיו מתברר שהגופה נמצאה בכלל במקום אחר. אז איך אפשר להאמין לכל השחזורים?" אמר הסניגור.

ראש השב"כ

(סוף מעמוד 1א)

ראש השב"כ הכחיש בתוקף כאילו השב"כ חיבר מסמך כלשהו עבור ראש הממשלה הנוגע לליכוד. בצעד לא שגרתי ביקש ראש השב"כ שההכחשה תובא מטעמו, ולא תחת כיסוי של "גורם ביטחוני", מתוך חשש שמנסים לערב את השב"כ במחלוקות פוליטיות.

"כל הטיפול שלנו בגורמי השמאל הקיצוני והימין הקיצוני נעשה ברגישות רבה, וקבענו לעצמנו פרמטרים מאוד ברורים לכניסה לטיפול בנושאים אלה", אמר ראש השב"כ. "התנאי הראשון לכך שנתעניין בכלל בפעילות של גורמים פוליטיים כאלה – הוא שהפעילות תהיה חשאית, והתנאי השני – שהיא תהיה בעלת אופי אלים ו/או מחתרתי. לשון אחר, כדי שהשב"כ ייכנס לתמונה, צריך להיות מדובר בחשש לאיום של ממש להפוך את סדרי השלטון".

הוא אמר כי השב"כ אינו עוקב אחר תנועת "זו ארצנו". "אפילו תנועה כמו 'זו ארצנו' היא לא בטיפולנו, על אחת כמה וכמה מפלגה לגיטימית כמו הליכוד או כל מפלגה לגיטימית אחרת בישראל", אמר ראש השב"כ.

לדבריו, יש חלוקת עבודה ברורה ומסודרת בין השב"כ למשטרה, והמשטרה היא זו שעוסקת ומטפלת בהפרות הסדר. זהו ברורך כלל קטגוריית העבירות לצורה הנעשות בפעולות המחאה הפוליטיות.

ראש השב"כ תאר והדגיש כי בשמונת החודשים שבהם הוא מכהן בתפקידו, וככל הידוע לו גם קודם לכן, לא חיבר השב"כ שום מסמך עבור ראש הממשלה הנוגע לפעילות הימין. לדבריו, הוא מרבה להיפגש ולשוחח עם יצחק רבין, ורק פעמיים עלתה פעילות הימין הקיצוני בשיחה בעל-פה, ובשני מקרים אלה לא שאל אותו רבין כל שאלה בעניין זה.

יו"ר הליכוד, ח"כ בנימין נתניהו, קרא אתמול לראש הממשלה להיפגש עמו "לדון בדרכים לגשר על הפערים, להקטין את המתיחות ולהביא לאיחוד העם". נתניהו אמר: "כדי לפתור עתה את הבעיה של הקרע ההולך ומתרחב בעם, כתוצאה מהתבטאויות קיצוניות ומעשים בלתי אחראיים, אני קורא לראש הממשלה להיפגש אתי בהקדם".

סימפסון: באן-בי-סי

(סוף מעמוד 1א)

על היבטים שונים של המקרה שלי, על איך הרגשתי ביחס למושבעים, למארשה קלארק, ועל כל מה שמתרחש עכשיו בין ג'וני קוקרן לבוב שפירו". עוד אמר, כי הסכים לראיון ללא כל תנאים מוקדמים.

לדבריו, הוא הסכים להתראיין דווקא באן-בי-סי, בגלל מחויבותו לרשת שבה הועסק זמן רב כפרשן ספורט, ובגלל ידידותו הארוכה עם נשיא הרשת בחוף המערבי, דון אוהלמייר.

ואולם, התייעצויות ממושכות עם 9 פרקליטיו שכנעו אותו לסגת. לצוות הצטרף פרקליט חדש, בוב בייקר, שאמור לטפל בתביעות האזרחיות על גרימת מוות, שיוגשו נגד סימפסון על ידי המשפחות של ניקול בראון ורונלד גולדמן. לדבריו, נודע לו כי אנשי אן-בי-סי נפגשו עם פרקליטי המשפחות של הנרצחים כשהכינו את השאלות לראיון.

"פרקליטי אמרו לי שזו מלכודת", אמר. "הם הרגישו שהראיון עמד להפוך לחקירה בפני חבר מושבעים רחב". נשיא מחלקת החדשות של אן-בי-סי, אנדרו לק, אמר בתגובה כי אינו יודע אם הרשת אכן פנתה לפרקליטיהם של התובעים.

סימפסון הוסיף, כי מיד לאחר שהסכים לראיון הטלוויזיוני התעוררו בו ספקות, לאחר שביקש לא להכניס פרסומות בזמן הראיון. נשיא הרשת, דון אוהלמייר, הודיע כי הוא מוכן לשדר את הראיון ללא פרסומות, אך לא צוין כי זו היתה דרישתו של סימפסון.

סימפסון מסר, כי הלחץ שהופעל על אן-בי-סי מצד ארגון הנשים הלאומי וארגונים אחרים, שינה את האווירה. "אמרתי מלכתחילה שלא הייתי מעוניין בעימות", אמר. "היו לי 16 חודשים של עימות. לא רציתי להישפט שוב או להיחקר. אבל שמעתי דיווחים, שלפיהם הם בדקו כבר וחידדו את הסכינים לקראת הראיון. היי, לא רציתי לנהל מה שיהפך לשיחה עם מארשה קלארק וכריס דארדן (שני התובעים הראשיים)".

"אולי הביטחון העצמי שלי קצת מופרז", אמר, "אבל בלבי אני משוכנע שאני יכול לנצח בשיחה עם כל אחד". לדבריו, לא התכוון לנצל את הבמה הטלוויזיונית כדי להצהיר על חפותו. "חבר המושבעים כבר עשה זאת במקומי, ובצורה המשכנעת ביותר: פסק דין שהושג בתוך שלוש שעות", הדגיש. "אני יודע שיש אנשים רבים שמסרבים לקבל זאת".

עם זאת, הוא הטיל ספק בסקרים שמצאו כי כ-70% מהאמריקאים משוכנעים באשמתו. "אני לא חושב שרובה של אמריקה סבור שביצעתי את הפשע. קיבלתי אלפי מכתבים ומברקים מאנשים התומכים בי. ראיתי את כל האנשים בצדי הדרך ביום שבו חזרתי לביתי. אני לא חושב שאפילו בודדים מביניהם הגיבו באופן שלילי. ראיתי רק שני אנשים שהביעו מחאה, ואלפים אחרים הרימו את בוהניהם מעלה. אבל מה שראיתי בטלוויזיה באותו לילה את אותם שניים עם שלטי המחאה שלהם", התרעם.

סימפסון הביא דוגמאות רבות ל"עיוותים מוחלטים", כדבריו, שנעשים על ידי "התקשורת האחראית כביכול". הוא הזכיר דיווח ברשת סי-אן-אן, שלפיו הראיון באן-בי-סי בוטל לאחר שפרקליטיו דרשו לקבל את השאלות מראש. "זה לא קרה", אמר. הוא ציטט גם מדיווחים בלוס אנג'לס בשבוע שעבר, שלפיהם שלח את ילדיו להוריה של ניקול בשעה 02:00, בתום פגישתם הראשונה לאחר זיכויו, "וגרם לבת פראר-מה". סימפסון אמר: "למעשה צפיתי בדיווחים האלה למחרת בבוקר, לפני שעמדתי להיכנס לג'אקוזי עם בתי".

הוא הדגיש, כי לא היה אף עימות בינו למשפחת בראון לגבי 2 הילדים המשותפים לו ולניקול. "הסכמנו שהילדים יקבלו טיפול מקצועי", אמר. הוא גם הכחיש שמועות, כאילו התחתן עם הדוגמנית פאולה בארביירי ברפובליקה הדומיניקנית, או שהיא מתכננת זאת. "דיברתי עם פאולה אך היא לא היתה בביתי. לא ראיתי אותה", אמר, "אבל ראיתי בחור ברפובליקה הדומיניקנית שהצהיר שאני ופאולה היינו שם".

סימפסון אמר כי הוא זועם על הראיון שבוטל, אך בעריכת הראיון לניו יורק טיימס הוא היה ידידותי, ואף צחק כשנשאל אם התשלומים לפרקליטיו מוטטו אותו כספית. "לא, הם לא מוטטו אותי, עדיין יש לי את הפרארי שלי, עדיין יש לי את הבנטלי שלי, עדיין יש לי את ביתי בברנטווד ואת דירתי בניו יורק".

סימפסון הזים דיווחים שלפיהם התכוון להתראיין בשיטת "שלם וצפה", כדי להרוויח כסף רב מהראיון. "חברות 'שלם וצפה' היו אלו שפנו אליי", הדגיש. עם זאת אישר, כי חתם על כמה עסקות ב"תחומים אחרים", שלראיון אין השפעה עליהן. הוא לא פירט.

סימפסון גילה עניין בעימות טלוויזיוני, שישודר בתשלום, בינו למארשה קלארק, שלא חקרה אותו במשפט. "נוכל להיכנס לחדר ולנהל ויכוח", אמר, ורמז על דוכן העדים: "אני אתיישב בכיסא הכחול הזה. אשמח לתת את ההזדמנות הזו למארשה קלארק, להסיר את העול מכתפיה".

סימפסון אמר גם, כי קיבל מכתבים ומברקים רבים מתומכים שחורים ולבנים. "הם אומרים לי, 'או-ג'יי, אנחנו משפחה לבנה ואנחנו מודים לאלוהים שאתה חופשי'. זה אחד הדברים שהמשפט הזה גרם: הוא הביא אנשים להצהיר על ההשתייכות הגזעית שלהם, כשהם אומרים שהם תומכים בי".

לדבריו, פרקליטיו לא העלו לראשונה את ההיבטים הגזעיים במשפט, אלא כלי התקשורת שדיווחו על השלכות המעבר של המשפט מסנטה מוניקה לעיר התחתית של לוס אנג'לס, מעבר שהגדיל את מספר המושבעים השחורים.

סגן ר"מ תימן: לא נכונן יחסים עם ישראל בלי שלום מלא

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו יורק

תימן תכונן יחסים דיפלומטיים עם ישראל רק אחרי שיכון שלום מלא וכולל באזור – זאת הצהיר אתמול בניו יורק סגן ראש ממשלת תימן, השר לעניני מדינה ד"ר עבדול כרים אל אריאני, בנאום שנשא בוועידת הנשיאים של הארגונים היהודים בניו יורק. אל-אריאני אמר, כי אין שום בעיות בין תימן לישראל המצריכות פתרון, ואין תנאים מוקדמים ליחסים עם ישראל, מלבד הסכמה כללית של העם בתימן – ועד שלא ישרור שלום מלא לא יהיה קל ליצור הסכמה כזאת. הבכיר התימני הדגיש את הרכב הקואליציה הנוכחית בתימן ואמר, כי יש חלקים בקואליציה זו שאינם תומכים בהתקרבות לישראל.

75%

(סוף מעמוד 1א)

השנה באמצעות ועדת החקירה הפרלמנטרית לבדיקת הנשירה ממערכת החינוך, שהחלטתי לחדש את פעילותה. במקום לטמון את הראש בחול, משרד החינוך צריך לתמוד באומץ לב ולמצוא כלים ומשאבים כדי לפתור את בעיית הנשירה". עוד אמרה ח"כ איציק ש"אם אכן 75% מהתלמידים הנושרים באים מהמגזר הערבי – מישהו יצטרך לשלם על כך בתפקידו. אני מתכוונת לדרוש שאנשים בכירים יסיקו מסקנות אישיות על אחוזי נשירה כל כך גבוהים".

בהתייחס למספר הגבוה של תלמידים ממערכת החינוך העירונית, שנשרו מלימודיהם, אמר הפקיד הבכיר במשרד החינוך, כי "את המבצעים לאיתור התלמידים קל יותר לערוך במגזר היהודי. שני מגזרים אחרים, שקשה לנו מאוד להיכנס אליהם, הם המגזר החרדי והערבי. לגבי חלק מהתלמידים הבדואים, לדוגמה, אין לנו בכלל כתובות מסודרות. אצל הבדואים יש לנו בעיה אמיתית. הייתי רוצה שיכולת האיתור שלנו במגזר הערבי תהיה דומה לזו שיש לנו במגזר היהודי".

הפקיד אמר עוד, כי "קשה להאמין שבסוף המאה ה-20 אין לנו נתונים מדויקים על מספר התלמידים שנשרו מלימודים. אנחנו מקבלים נתונים ממשרד הפנים, אבל הרבה פעמים אין קשר בין הנתון הזה לבין מה שקורה בשטח". הפקיד הוסיף, כי "יש כעת מלחמה בתוך משרד החינוך בין מי שמזהירים מפני הנשירה ממערכת החינוך, לבין אלה שאומרים שהמצב הוא לא כל כך נורא".

בשנה האחרונה ערך משרד החינוך כמה מבצעים לאיתור תלמידים שנשרו מלימודיהם. בעקבות המאמצים לאיתור התלמידים, התברר בכמה מקרים, כי הערכות קודמות באשר למספרי נשירת התלמידים היו מוגזמות. מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, סיפר אתמול כי כאשר נבדקה ההערכה שבמחוז הצפון נשרו אלפי תלמידים, ובכללם גם כאלה מהמגזר הערבי, התגלה כי מדובר רק במאות בני נוער. "בכל מה שקשור לנשירת תלמידים, נזרקות לאוויר הערכות מבהילות, וכאשר בדקנו חלק מהן גילינו שהמצב בשטח הוא לא כזה", אמר ד"ר שושני.

בהתייחס להערכה כי כ-35 אלף תלמידים נשרו ממערכת החינוך, אמר ד"ר שושני כי "אני לא פוסל את הנתון הזה, אך אני לא מכיר אותו. אני יודע כי ישנה נטייה של ירידה במספר התלמידים הנושרים, אבל לא יכול להגיד יותר מכך בינתיים. אנחנו עורכים כעת סקר, שאינו מדגם סטטיסטי, אלא סקר ארצי של תלמידים, שחייבים ללמוד על פי חוק חינוך חובה, עד סיום כיתה י'. יש פער בין מה שקורה בשטח לבין הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הנתונים האלה כוללים גם תלמידים שעזבו את הארץ, ששינו את מקום מגוריהם ולא עדכנו את משרד הפנים, או שלומדים בכל מיני מוסדות חינוך חרדיים, שאינם רשמיים. באמצעות הסקר הזה אנחנו רוצים לדעת, באופן שמי, מה קורה כיום לכל מי שהיה במערכת החינוך בשנת הלימודים הקודמת".

מבכים מרה את מותה בטרם עת
של אמנו וסבתנו האהובה

אירקה מנקס
ז"ל

יורם ותלמה (אליגון) רוז
איתמר, דניאל, ואביגיל
עפרה אליגון

על מועד ההלויה – נא להתקשר ל:
6353714,5342237,5246630

אבלים עם פטירתו של

יריב הרן

לוחם חרות העם ושלמות הארץ
באמן מורשת התרבות העברית

משתתפים באבל המשפחה

חבריו במערכת **נתיב** כתב-עת למחשבה מדינית חברה ותרבות

עשר שנים לאובדנם של

אילנה, חמן וצליל
שלח ז"ל

בראס בורקה, סיני.

נתכנס ליד קברם בקיבוץ נחשון,
ביום ג', 17.10.95, בשעה 15:00.

המשפחה והחברים

---

200 התעלפו במופע הפרידה של משינה בפארק הירקון

(ע). צוותים של מד"א טיפלו אתמול בערב בכ-200 אנשים שאיבדו את הכרתם וחלקם נחבלו בעת מופע הפרידה של להקת משינה, שהתקיים בפארק הירקון בתל אביב. על פי הערכת המשטרה, צפו במופע כ-50 אלף איש.

דובר מד"א מסר, כי ארבעה צעירים פונו לבית החולים איכילוב בתל אביב, שניים מהם סבלו ממצב של היסטריה והתרגשות שיא, אחר הועבר לבית החולים אחרי שלקה בהתקף קצרת ואחר שבר את רגלו בזמן המופע.

עם התפזרות הקהל חסמה המשטרה את הנתיבים בשדרות רוקח בשני הכיוונים, כדי לאפשר יציאה נוחה ומהירה של הצופים במופע בדרכם חזרה לביתם.

את המופע אבטחו 300 שוטרים ועוד 260 מאבטחים. חבלני מרחב דן בדקו בזמן המופע שבעה אירועים של חפץ חשוד; כל המקרים נמצאו כתרעות שווא.

בלשי המשטרה עיכבו לחקירה שניים מהצופים, בחשד שנטלו סמים בזמן ההופעה.

חברי להקת משינה הקדישו את מופע הפרידה שלהם לשלושת בני הנוער, שנהרגו באסון פסטיבל ערד.

לוטו

בהגרלת הלוטו שהתקיימה אתמול עלו בגורל המספרים הבאים: 1, 5, 15, 25, 36, 40 והמספר הנוסף 10

هكذا من الأصل

חדשות חוץ

עיראק מאשימה את אקאוס כי שיקר בדו"ח שהגיש למועצת הביטחון

צילום: רויטר

ילדים בבית ספר בבגדאד מביעים תמיכה בנשיא סדאם חוסיין. מחרתיים ייערכו בעיראק בחירות, שסדאם הוא המועמד היחיד בהן

בגדאד (ע"צ). עיראק האשימה אתמול את ראש ועדת האו"ם לפירוק הנשק להשמדה המונית של עיראק, רולף אקאוס, כי שיקר בדו"ח שהגיש שלשום למועצת הביטחון של האו"ם, בו הוא מותח ביקורת קשה על עיראק.

"הוא משקר, הוא שקרן גדול", אמר לכתבים סגן נשיא עיראק, טאהא מוחי־א־דין מערוף, בתגובה לדו"ח של אקאוס, המונע את ביטול הסנקציות על עיראק. הוא ציין, כי הדו"ח של אקאוס מלא סתירות, ולדוגמה במשפט אחד נאמר, כי עיראק משתפת פעולה עם האו"ם במידה רבה, בעוד שבמשפט אחר נכתב, שעיראק מסתירה סודות.

"הדו"ח שהגישה הוועדה הממונה על פירוק הנשק העיראקי, מראה שיש לשוב ולהגדיל במאמץ את כל העבודה להערכת יכולתה של עיראק בתחום הנשק הכימי, הגרעיני, הביולוגי והבליסטי", אמר פקיד בכיר, מאנשי המשלחות האמריקאיות לאו"ם.

"עיתוי של דבר, שוואשינגטון צדקה כשהתנגדה לאלה, שפעלו לטובתה של עיראק במועצת הביטחון, בתביעה לביטול אמברגו הנפט על עיראק", הוסיף הפקיד.

הוא ציין שהדו"ח מעלה את הצורך להמשיך את התכניות שגיבשה ועדת האו"ם כדי לעקוב אחר תוכניות החימוש של עיראק בעתיד. "דו"ח הוועדה מראה בעיקר עד כמה רחוקה עיראק משיתוף פעולה עם האו"ם בעניין הנשק להשמדה המונית", הוסיף הפקיד. מקורות דיפלומטיים בניו־יורק הודיעו, כי מועצת הביטחון תתכנס היום כדי לדון במסקנות הדו"ח.

באומו שנשא שלשום בפני העצרת הכללית של האו"ם, קרא שר החוץ של סעודיה, הנסיך סעוד אל־פייסל, לחזק מיד את אמצעי הפעולה של הוועדה, ולעשות בכל הניתן על מנת לצייד אותה באמצעי מעקב טובים יותר, שיאפשרו לה למלא את משימתה בצורה היעילה ביותר. עוד אמר השר, כי כמות המידע שמסר הגנראל העריק חוסיין כאמל־חסן, בנוגע לנשק העיראקי, גדולה בהרבה ממה שהוועדה הצליחה להשיג במשך חמש שנות עבודה.

אל־פייסל התנגד לביטול הסנקציות או להקלה בהן, "כל עוד לא נהיה בטוחים באשר לכוונותיו של המשטר העיראקי", והוסיף שסעודיה מעוניינת לשמור על אחדותה הטריטוריאלית של עיראק ועל ריבונותה.

הקואליציה השלטת באוסטריה התמוטטה, בעקבות אי־הסכמה על תקציב המדינה לשנת '96

בחירות חדשות ייערכו ככל הנראה בדצמבר

מאת סוכנויות הידיעות

וינה. הקואליציה השלטת באוסטריה התמוטטה אתמול בעקבות אי־הסכמה בין שתי המפלגות החברות בה על המדיניות הכלכלית של הממשלה. הקאנצלר פראנץ ורניצקי, מנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקרטית, הודיע כי אין ביכולתו להימנע מקריאה לקיום בחירות חדשות. לדבריו, התאריך הסביר ביותר לקיום הבחירות הוא ה־17 בדצמבר – כמעט שלוש שנים מוקדם מהמתוכנן.

"לא נתנגד להצעה פרלמנטרית לקיים בחירות מוקדמות", אמר במסיבת עיתונאים, תוך שהוא מציין כי הוא חש צער עמוק על ששיחות התקציב עם שותפתו לקואליציה, "מפלגת העם", נקלעו למבוי סתום.

"מפלגת העם" השמרנית, השותפה הזוטרה בקואליציה, מתנגדת לניסיון של הסוציאל־דמוקרטים להעלות מסים כדי להפחית את הגירעון בתקציב, ומבקשת במקום זאת לקצץ בהוצאות הרווחה הנדיבה של אוסטריה.

תמיכה בימין הקיצוני

בחירות הבזק עלולות לשנות את המפה הפוליטית של אוסטריה, אם הגידול בכוחו של הימין הקיצוני המשתקף בסקרי דעת הקהל יתממש גם בבחירות עצמן.

סקר שנערך באחרונה עבור השבועון "ניי קרונן צייטונג" הראה כי 28% מהמצביעים תומכים במפלגת הימין הקיצוני, "מפלגת החירות", בראשות יורג היידר. בסקר זכתה מפלגתו של ורניצקי ב־31%, ו"מפלגת העם" בראשות וולפגנג שיסל זכתה גם היא ב־28%.

הפרלמנט האוסטרי אמור להתכנס היום ולהחליט על פיזורו, ולאחר מכן צפויים ורניצקי ושיסל להגיש את התפטרות הממשלה לידי הנשיא, תומאס קלסטיל.

"ציפיתי מאוד להימנע מבחירות חדשות עד לרגע האחרון, אך אם הפרלמנט יחליט לערוך בחירות הנשיא אינו יכול לעשות דבר נגד זה", אמר קלסטיל לכתבים.

היידר דרש אתמול את התפטרות הממשלה ועריכת בחירות חדשות, תוך שהוא מכנה את הממשלה הנוכחית בתואר "להקת חבלנים".

"איננו יכולים לסבול את המשך הישארותם בשלטון", אמר.

זמן קצר לאחר שנודע על המשבר הפוליטי – אחד הקשים ביותר שידעה אוסטריה מאז סיום מלחמת העולם השנייה – נרשמו ירידות חדות בבורסה של וינה.

צבא ממשלת אפגניסטאן מרכז כוחות בקאבול, נגד לוחמי "טאליבאן"

מאת סוכנויות הידיעות

קאבול. ממשלת אפגניסטאן תיגברה את מערך ההגנה סביב עיר הבירה, בציפייה לחידוש מתקפות כוחות האופוזיציה, מסר אתמול דובר במשרד ההגנה.

חיילי המיליציה האיסלאמית "טאליבאן" השתלטו מוקדם יותר השבוע על בסיס מרכזי של כוחות הממשלה בצ'אראסייאב, כ־25 ק"מ דרומית לקאבול, ובממשלה מעריכים שימשיכו בהתקדמות לעבר הבירה.

לוחמי המיליציה "טאליבאן" נאבקים להפיל את ממשלתו של נשיא אפגניסטאן, בורהאנדין ראבאני, ולהקים במקומה ממשל דתי באפגניסטאן. הם זכו לניצחונות רבים בדרום ובמערב המדינה בחודשים האחרונים.

כוחות המיליציה הנהיגו ממשל איסלאמי נוקשה באזורים שנפלו לידיהם, סגרו בתי ספר לבנות ואילצו נשים עובדות להישאר בבתיהן.

למרות העימות שנגרם לממשלה כתוצאה מנפילת צ'אראסייאב, הממשלה הבטיחה שתצא למתקפת נגד. "הטאליבאנים לא יחזיקו מעמד זמן רב בצ'אראסייאב", אמר דובר משרד ההגנה. "הצבנו כוחות גדולים, ואני חושב שהבעיה תיפתר במהירות". הדובר הוסיף, שכוחות המיליציה ספגו אבדות רבות בעת תנועתם לקאבול.

כוחות הממשלה הגיבו אתמול לירי מרגמות של לוחמי המיליציה, ושיגרו עשרות מרגמות לעבר אזורים שבשליטת המורדים בפרובינציה לוגאר, כ־40 קילומטר דרומית לקאבול. כן נמסר על קרבות במעוז האופוזיציה בעיר מיידאן שאהר, כ־35 ק"מ מערבית לקאבול ליד צ'אראסייאב.

למרות שהמיליציה "טאליבאן" הופיעה רק לאחרונה לחזית המלחמה באפגניסטאן, היא הפכה לאחד האיומים העיקריים על ממשלתו של ראבאני. בספטמבר השתלטו לוחמי המיליציה, כמעט מבלי להיתקל בהתנגדות, על העיר החשובה הראת, הממוקמת במערב המדינה. אך שלא כמו שקרה בהראת, מבטיחה הממשלה להילחם בתוקף להגנת קאבול. "קאבול היא לא הראת", אמר דובר משרד ההגנה.

בימ"ש בקהיר פסק שאין לאסור על סטודנטיות לכסות פניהן ברעלה

קהיר (אי־פי). בית משפט במצרים פסק אתמול נגד החלטה של אוניברסיטת הלוואן לאסור על סטודנטיות לעטות רעלות בשטח הקמפוס. השופט עבד אל־עזיז חאמדה קבע בפסק דינו, כי מדיניות האוניברסיטה פוגעת בחירותן של הסטודנטיות, אך הוסיף כי אנשי הביטחון של האוניברסיטה רשאים לדרוש מהסטודנטיות להסיר את רעלותיהן כדי לבדוק את זהותן.

שמונה סטודנטיות מאוניברסיטת הלוואן שבקהיר פנו בחודש שעבר לבית המשפט בבקשה שיבטל את החלטת הדיקאן לאסור עליהן להיכנס לתחומי הקמפוס עטויות רעלה. ההחלטה לא אסרה על נשים לעטות את החיג'אב המסורתי – הכיסוי המכסה את השיער, הצוואר והחזה, אך לא את הפנים.

"החוק במצרים אינו אוסר עטיית רעלה, ולפיכך זהו עניין להחלטה אישית", קבע השופט בפסק דינו. "ההחלטה לאסור על תלמידות עוטות רעלות להיכנס לשטחי הקמפוס היא לפיכך שגויה, פוגעת בחירותן האישית ומונעת מהן להמשיך בלימודיהן".

החלטתו של השופט אתמול נגעה לשלוש מבין שמונה הסטודנטיות שפנו לבית המשפט. השופט אמור לתת את פסק דינו בעניין חמש הסטודנטיות האחרות ביום שלישי, והעריכים כי יהיה זהה לפסק שנתן אתמול.

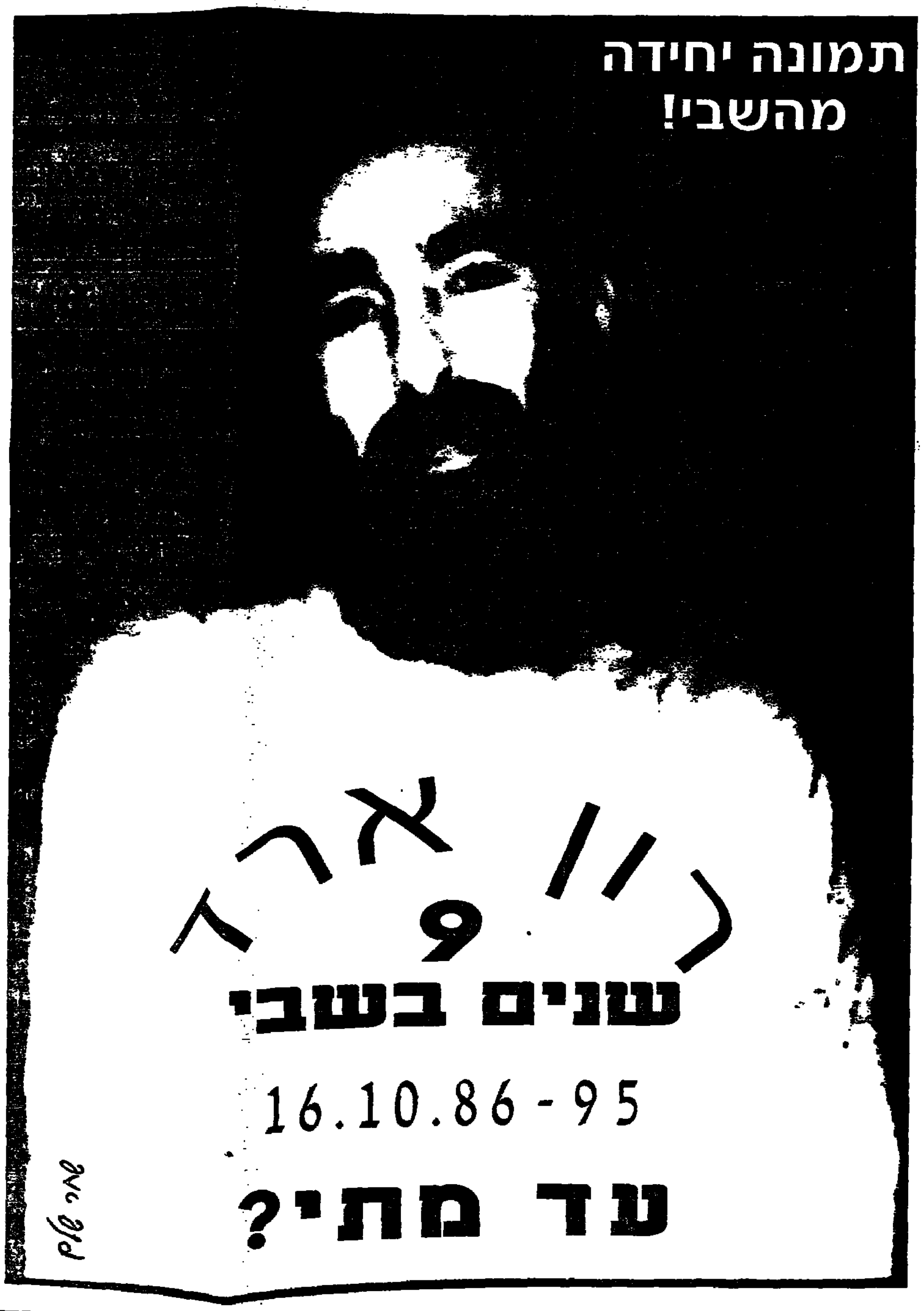

גוברות הקריאות בצרפת להתפטרותו של רה"מ ז'ופה בשל "פרשת הדירה"

שלשום קבע התובע הכללי של פאריס כי שכר הדירה הנמוך ששילם ז'ופה מעלה חשד רציני לקבלת טובת הנאה, אך החליט שלא לנקוט נגדו בהליכים

מאת ניצן הורוביץ
שליח "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). "סטירות לחי לז'ופה", "ז'ופה על הגריל", "מכה לראש הממשלה" – כך הכריזו אתמול הכותרות הראשיות של עיתוני צרפת, בעקבות קביעת התובע של פאריס, כי פעולותיו של אלאן ז'ופה בפרשת הדירה ששכר נגועות בחשד לעבירה של קבלת טובת הנאה. השבועון "לאקספרס" הטיב יותר מכל לתאר בעמוד השער שלו את מצבו העגום של ראש הממשלה הצרפתי בימים אלה, בכותרת: "ז'ופה – הארס המצטבר".

לכאורה, נראה כי החלטת התובע אמורה דווקא לשרת את ראש הממשלה, אולם בפועל היא גרמה לתגובה שונה. למעשה קבע התובע דבר והיפוכו: פרשת הדירה של ז'ופה אכן מעלה חשד רציני כי הוא זכה לטובת הנאה מעיריית פאריס בשל מעמדו הרם, אולם לא יינקטו נגדו כל הליכים משפטיים, בתנאי שיעזוב את הדירה. ואכן, לפני מספר ימים, הודיע ז'ופה, כי החליט לעזוב את דירתו.

המדובר בדירה מהודרת של 180 מ"ר ברובע השישי של פאריס, אותה קיבל מהעירייה. שכר הדירה ששילם ראש הממשלה עבור הדירה הזו הוא מגוחך במושגים פאריסאיים: 12 אלף פראנק (כ־2,400 דולר) בחודש. אולם ז'ופה לא הסתפק בכך. כאשר נכנס לדירה, ביקש ממשרד השיכון העירוני לבצע עבודות שיפוץ גדולות בסכום של 700 אלף פראנק (140 אלף דולר), על חשבון העירייה. ז'ופה גם "סידר" את בני משפחתו בדירות עירוניות. הוא היטב אף להתערב במחלקת השיכון כדי לסדר לבנו הנחה של 1,000 פראנק לחודש בשכר הדירה.

לפני החלטת הפרקליטות, הבהיר הנשיא שיראק, כי אם יואשם ראש הממשלה בעבירה כלשהי, הוא ייאלץ להתפטר מיד מתפקידו. כעת, לכאורה, הוסר הצל מעל צווארו של ז'ופה, אך הוא עומד בפני מצב קשה ביותר. ראשית, הקביעה המשפטית שהמחדל בפרשת הדירה מספיק כדי לפתוח נגדו בהליכים, יטיל מעתה צל כבד ביותר על המשך הקריירה שלו. שנית, הקביעה כי לא יינקטו נגדו כל הליכים בפרשה זו מקוממת את הציבור.

לכל ברור, כי החלטת התובע ניתנה משום שמדובר בראש הממשלה, וכי פתיחת הליכים עלולה להביא להתפטרותו המיידית. גם התובע עצמו, בדונו בתיק, הודה כי החליט כפי שהחליט עקב התוצאות הדרמאטיות (נפילת הממשלה) שהיו עלולות להיות להחלטה אחרת שלו.

שלישית, ההתבטאות של ז'ופה מחריפה מאוד את מצבו הפוליטי בקרב מפלגות הרוב הימני, ובמיוחד בקרב מפלגתו שלו, ה־RPR. ז'ופה הוא כיום מועמד יחיד למשרת נשיא המפלגה, ואמור להיבחר לתפקיד בימים הקרובים. על הקשיים בהם נתון ז'ופה עצמו מתווסף הד של בעיותיו הדרמאטיות של הפראנק הצרפתי, ההסיסה בקרב עובדי המדינה ששיתקו ביום שלישי את צרפת בשביתה גדולה, חוסר האונים במאבק באבטלה, הפערים החברתיים, ועוד.

כל אויביו של ז'ופה לא העזו לפצות את פיהם כל עוד נהנה מפופולאריות רבה בציבור והיה מקורב מאוד לשיראק. אולם כעת, הואיל ויריביו מצאו בפרשת הדירה תירוץ מצוין לסילוקו של ז'ופה, המשמרות הפוליטיות בפאריס כבר התחילו לתהות על תאריך התפטרותו.

את המהלכים הפוליטיים מובילים שני גורמים: הזרם "הסוציאלי" בראשות נשיא האסיפה הלאומית, פיליפ סגן, הנחשב למועמד מוביל לתפוס את מקומו של ז'ופה; והזרם "הליברלי" של מאמני רה"מ לשעבר, אדואר באלאדור. לאנשי באלאדור, שהודחו מהשלטון לאחר ניצחון שיראק, יש חשבון ארוך עם ז'ופה, והם אינם מהססים להשמיע את קולם.

גם פרשת הדירה עצמה רחוקה מלהיות גמורה היום. החלטתו של התובע של פאריס לסגור את התיק של ז'ופה מלווה בדרישה חריפה בלשכי עיריית פאריס. רשויות העירייה, הנחשבות למעוז המרכזי של ה־RPR, נדרשות לערוך חקירה מקיפה כדי לוודא שבעלי ציבור או מקורבים בכירים אחרים אינם נהנים מהטבות כמו שקיבל ז'ופה. לכל ידוע, כי מאות ואף אלפים של פקידים בכירים ומקורבים למימסד נהנים מהטבות דיור מפליגות בבירה. כעת נדרשת העירייה "לנקות את האורוות", וזה דבר עשוי להיות מכאיב מאוד לצמרת השלטון, במיוחד עקב העובדה, כי מי שכיהן במשך 18 השנים האחרונות בראש עיריית פאריס והיה אחראי ליצירת המצב הזה הוא לא אחר מאשר נשיא הרפובליקה, ז'אק שיראק.

בקצרה

● האניא. ועדת האו"ם בנושא מוקשים נגד אדם, המתקיימת בווינה, הפסיקה אתמול את ישיבותיה עקב אי־הסכמה בין המשתתפים, ונראה שהישיבות יתחדשו בחודש דצמבר בז'נווה. ההחלטה התקבלה אתמול אחרי שהדיונים הגיעו למבוי סתום. מטרת הוועידה היתה בחינה מחודשת של האמנה מ־1980 בדבר איסור או הגבלת השימוש בסוגי נשק מסוימים הנחשבים כ"בלתי אנושיים". (ע"צ)

● קוריאה. קצין בכיר בצבא צפון קוריאה, בדרגת קולונל, ערק לדרום קוריאה דרך אחת ממדינות דרום־מזרח אסיה, מסר אתמול דובר הסוכנות לתכנון הביטחון הלאומי בבירה, סיאול. הקולונל צ'ואי ג'ו־האל, הקצין הבכיר ביותר שערק אי־פעם לדרום, הגיע באחרונה לסיאול ונחקר עדיין על ידי הסוכנות. דווח, כי ב־23 שנות שירותו בצבא, העסק צ'ואי בעיקר כנספח צבאי בשגרירויות צפון קוריאה ברחבי העולם. (ע"ד)

● מקסיקו. רעש בעוצמה 6.1 בסולם ריכטר הרעיד אתמול את מקסיקו סיטי ואת מדינות קולימה וחאליסקו, שלחוף האוקיינוס השקט. לא נמסר על נפגעים או נזק. (ע"צ)

● יפאן. הר הגעש קג'ו, שבצפון האי קיושו בדרום יפאן, התעורר אתמול בבוקר, לאחר שלא היה פעיל במשך 320 שנה, ועמוד עשן ענקי היתמר ממספר נקודות בלועו. המכון המטאורולוגי של יפאן ציין, כי לא דווח על נפגעים או נזק. תושבים דיווחו על "גשם" של אפר, ושייס סיפר כי עמוד העשן מגיע לגובה של 2,400 מטרים. באי קיושו הרי געש פעילים רבים, ובשבועות האחרונים דווח על הגברת הפעילות בשניים מהם. (ע"צ)

ארבע על חמש

הופיע גליון אוקטובר-95

להשיג בכל חנויות סטימצקי

OLD MASTERS – על ציירי המופת במהלך הדורות: ואן דייק ותקופתו – במוזיאון תל־אביב לאמנות; הגלריה החדשה לציורי מופת במוזיאון ישראל: יוהנס ורמייר בתערוכה מוזיאלית בגלריה הלאומית בוושינגטון ומוזיאון מאוריטסהויז בהאג; הנס ממלינג ותערוכתו בלובר בפריז ■ פיקאסו בע"מ: כאב ורווח: שרון וקסמן ואנדרו דקר, על ההשלכות המסחריות של עזבון פאבלו פיקאסו – סיפורים מהחיים ■ הכל הולך ובלבד שלא ישעמם – פפה כרמל. על מגמות וכיוונים באמנות העכשווית הבינלאומית ■ גר בבני־ברק וחי במוסקבה – חיים מאור. תערוכת יחיד מוזיאלית ראשונה לצייר זאכר שרמן ■ מדורים קבועים: ניו־יורק; פריז; לונדון; חדשות מעולם האמנות; תערוכות חדשות בישראל; מדריך מוזיאונים וגלריות, ועוד.

למנויי עיתון "הארץ" - מנוי שנתי 99 ש"ח במקום 119 ש"ח והטבות נוספות

התקשר ואתה מנוי. טל. 03-6394827 פקס 03-6390352

למזמין מנוי שי. תלוש הנחה בסך 15 ש"ח על כל קניה בסך 100 ש"ח ברשת ארטא

בסיטי החדש

דירות סטודיו
דירת 2 חדרים
דירות 3 חדרים

מגדל מבוא ירושלים

בית דירות הפואר

לקראת השנה החדשה יש באפשרותך לבחור את המיקום הטוב ביותר בירושלים ממש בכניסה לעיר

מול נוף מדהים ממוקם בית הדירות היוקרתי של מגדל מבוא ירושלים. המתופעל ע"י חברת ניהול ואחזקה שמקנה לך תשואה מובטחת על השקעתך.

ועכשיו, בנוסף אנו מזמינים אותך לחופשה של שבוע במלון סוויטות באילת לכל הנרשמים עד החגים.

לפרטים נוספים:
טל' 02/376532, פקס' 02/376534

هكذا من الأصل

יומן

הפסקת אש – התחלת פיוס?

כפי שניתן היה לצפות, נרחתה הפסקת האש בבוסניה פעמיים במהלך 48 השעות שלאחר המועד המוסכם. כנהוג במלחמות מעין אלה, ניצלו הצדדים את הדקות האחרונות כדי לנגוס עוד כברת אדמה מהיריב, ולשנות את המאזן הדמוגראפי על ידי גירוש המוני מלווה במעשי נקם אכזריים.

רבים במערב חששו שגורלה של הפסקת האש של חודש אוקטובר 1995 לא יהיה שונה בעליל מגורלן של יותר מ־30 קודמותיה. שעות אחדות אחרי כניסתה לתוקפה קשה אמנם להמר על תוחלת חייה, אבל ניתן לקבוע כי סיכויי ההישרדות שלה טובים למדי.

הפסקת האש הושגה הפעם בעזרת מהלומות אש עיקשות של נאט"ו, בהנהגתה של ארה"ב, על עמדות של הסרבים. בעלות הברית לא התירו ספק בלבו של התוקפן, כי סטייה מההסכם להפסקת הקרבות תחזיר את מטוסי הקרב וטילי השיוט לשמי הבלקאנים. יתרה מזאת, הפסקת האש נכנסה לתוקפה לאחר שהשטח חולק באופן שווה, פחות או יותר, בין הפדרציה המוסלמית-קרואטית לבין הסרבים-הבוסנים. כך יכול היה שר החוץ הבוסני, מוחמד שאצ'רבי, לומר שלשום בביטחון כי מאזן הכוחות שהושג באזור הצריכה יאלץ את הסרבים "לחשוב פעמיים" לפני שישובו לאחוז בנשק.

בשבועות הקרובים יהיו הפנים נשואות לווירג'יניה, שם יתכנסו הנצים לסבב שיחות שלום ראשון, בתיווכה הפעיל של ארה"ב, ואחר כך לשיחות פאריס. כדאי לשים לב להגדרה המדויקת של התפקיד האמריקאי בפי עוזר מזכיר המדינה, ריצ'רד הולברוק, שושבין הסכם הפסקת האש. הולברוק אמר אתמול, כי ארה"ב תשמש לא רק מתווך הוגן, כמו, למשל, בתהליך השלום במזרח התיכון, אלא גם בורר.

בוואשינגטון מייחסים כעת מאמץ ניכר לבודדת אתר הולם למשא ומתן מתוח, סבוך ועמוס רגשות. הממשל מבקש אמנם להרחיק את הנושאים הנתונים מוואשינגטון הבירה, כדי לחסן את הנשיא מפני אחריות לכישלון. אבל, מדבריו של הולברוק ניכר שהאמריקאים ערים לא רק למורכבות הסכסוך הטריטוריאלי והאתני, אלא גם לעצמת היריבות האישית, חוסר האמון המוחלט ושאיפות הנקם, שמנהיגי הצדדים יביאו עמם לשולחן המשא ומתן.

עקיבא אלדר

תצלום: רויטר

חייל או"ם צרפתי מניח מוקש באזור מוגן, לאחר שפונה משורת מוקשים על הכביש המחבר בין סרייבו לגוראז'דה

חדשות חוץ

נציגי הצדדים בבוסניה פועלים לייצוב הפסקת האש, למרות הפרות מקומיות

סרייבו (איפי). הפסקת האש המבטיחה ביותר עד כה בבוסניה הביאה אתמול להשתררות שקט כמעט בכל שדות הקרב, אך ראשי ממשלת בוסניה אמרו שעל הסרבים לעשות יותר להסרת המצור מעל סרייבו, לפני שניתן יהיה להתחיל בשיחות שלום.

סיכויים טובים

הממשלה והמורדים הסרבים האשימו אתמול זה את זה בפתיחת מתקפות חדשות בצפון מערב המדינה. אולם, למרות זאת, נפגשו נציגיהם בחסות האו"ם כדי לדון בדרכים לייצוב הפסקת האש, שאמורה להימשך חודשיים. מתווכים אמריקאים מקווים לנצל פרק זמן זה לניהול שיחות שיובילו לכינוס ועידת שלום בינלאומית בפאריס.

"כל הצדדים משתפים פעולה", אמר דובר האו"ם, ג'ים לנדל, בהתייחסו לשיחות שהתנהלו אתמול בחסות האו"ם. הוא לא מסר פרטים נוספים.

היות שוואשינגטון מנהיגה את המאמץ הנוכחי להשגת שלום, מוערכים סיכויי הצלחתה של הפסקת האש כטובים יותר משל קודמותיה במלחמה המתנהלת כבר שלוש וחצי שנים.

ממשלת בוסניה מאיימת בהחרמת שיחות השלום

"כל עוד העולם ימשיך להתנהג בתקיפות כלפי הסרבים יש סיבות טובות להאמין שאנו מתקדמים לעבר שלום בבוסניה", אמר ראש ממשלת בוסניה, האריס סילאידז'יץ', בבריסל.

אולם ממשלת בוסניה הזהירה שהיא עלולה להחרים את שיחות השלום, שאמורות להתחיל ב־31 באוקטובר בארה"ב, אם תנאים נוספים שהציבה לא יתמלאו.

פינוי מוקשים

שר החוץ הבוסני, מוחמד שאצ'רבי, אמר שהדרכים המובילות למובלעת המזרחית של גוראז'דה חייבות להיפתח, וכן חייבת להיפתח דרך אל מחוץ לסרייבו הנצורה.

שיירת סיוע של האו"ם ניסתה אתמול להגיע לגוראז'דה בכביש הראשי מסרייבו, העובר דרך שטחים שבשליטה סרבית. אולם היא נאלצה לפנות חזרה בגלל מוקשים רבים, שמהנדסי האו"ם יצטרכו לפנות "סנטימטר אחרי סנטימטר", אמר הקולונל הצרפתי פטריק מיים.

חיילים סרבים המוצבים במחסומים לאורך הדרך הבהירו, שאין בכוונתם לפנות את הכביש – למרות שפינויו היה אחד מתנאי הסכם הפסקת האש.

אחד החיילים אמר לכתבים, כי הסרבים ימשיכו לערוך בדיקות בכל שיירות האו"ם, משום שממשלת בוסניה עלולה להשתמש בשיירות לצורך הברחת נשק לגוראז'דה.

חידוש האספקה לסרייבו

חידוש אספקת החשמל והגז לסרייבו הוא סעיף חיוני לקיום הפסקת האש, שנכנסה לתוקף שלשום בחצות. אולם בעוד שפתיחת דרך גישה לגוראז'דה היתה אחד התנאים הבסיסיים להסכם, הרי שפתיחת הדרך אל מחוץ לסרייבו מערבה, אל קיסליאק, לא נכללה בהסכם. נציגי או"ם רשאים להשתמש בדרך, אך על תושבי סרייבו נאסר השימוש בה.

שר החוץ שאצ'רבי אמר אתמול, כי לאחר שלוש וחצי שנים של מצור סרבי על העיר, חייבים תושבי סרייבו, "לחוש שוב חירות וביטחון".

"לא נגיע לסיבוב שיחות השלום הבא אם הדרכים מסרייבו לגוראז'דה ולקיסליאק לא ייפתחו", אמר לשבועון הקרואטי "גלובוס".

האו"ם מסר אתמול, כי בשעות הבוקר רשם 15 הפרות של הפסקת האש ברחבי בוסניה. 12 מהפרות היו התפוצצויות בצפון מזרח בוסניה, ושתיים היו בפרוור של סרייבו. בין השאר, פגע טיל בבניין דירות בעיר, כשעתיים לאחר שהפסקת האש נכנסה לתוקפה. הטיל גרם נזקים כבדים לשתי דירות, אך איש לא נפגע.

פרשנים מציינים, כי לאו"ם אין כוחות בצפון מערב בוסניה, שבה מתנהלים השבוע קרבות קשים בין חיילי צבא ממשלת בוסניה לבדלנים הסרבים. שני הצדדים דיווחו אתמול על הפרות רבות של הפסקת האש גם באזור זה.

מנהיגם הצבאי של הסרבים, הגנרל ראטקו מלאדיץ', דרש שהאו"ם ינקוט "צעדים דחופים ויעילים", כדי לעצור את ההתקפות, שלדבריו מבצעת הממשלה בצפון מערב בוסניה.

אולם פקידים בכירים באו"ם אמרו, כי התנגשויות קלות בין הצדדים לא בהכרח יחבלו בהצלחת הפסקת האש. "איננו יכולים לצפות מאנשים הנמצאים במרחק 200 מטר זה מזה ולוחמים זה נגד זה, להניח פתאום את רוביהם בצד ולומר 'תודה רבה. אני פונה לאחור'", אמר דובר צבאי של האו"ם, קולונל הרנה. "זה פשוט לא קורה כך".

רקע

35 הפסקות אש קודמות בבוסניה לא החזיקו מעמד

פאריס (ע"ר וע"צ). מאז תחילת הסכסוך בבוסניה-הרצגובינה, באפריל 92', ועד להפסקת האש שנכנסה לתוקפה שלשום בחצות, הסכימו הצדדים היריבים בבוסניה על הולדתן של 35 הפסקות אש. שלוש מהן היו ארוכות במיוחד.

ב־9 בפברואר 94' חתמו הסרבים-הבוסנים וכוחות הממשלה הבוסנית על הסכם הפסקת אש מיידי בסרייבו, והוליכו על הסגת הנשק הכבד של שני הצדדים אל מחוץ לאזור בן 20 ק"מ מסביב לבירה. בסופו של דבר החזיקה הפסקת האש בבירה פחות משישה חודשים. נגד כוח ההגנה של האו"ם באזור נטען, כי הוא לא פעל לאכיפת האיסור על הכנסת כלי נשק כבדים לאזור המפורז, ולא עשה דבר נגד ההפרות שנרשמו, הוכן מצד הכוחות הסרביים.

ב־8 ביוני 94' הצליחו נציגי האו"ם לכפות על הצדדים היריבים הפסקת אש לתקופה של חודש, שבמהלכו יחודשו שיחות השלום. שני הצדדים התחייבו להימנע מכל מבצע צבאי התקפי במשך חודש, החל ב־10 ביוני. הפסקת אש זו הופרה פעמים רבות, אולם הוארכה למרות הכל בחודש נוסף ב־12 ביולי. לאחר מכן התמוטטה הפסקת האש כליל, עם פתיחת מתקפה מאסיווית של צבא הממשלה במרכז בוסניה.

בדצמבר 94', בעקבות ביקורו של נשיא ארה"ב לשעבר ג'ימי קארטר ביוגוסלוויה-לשעבר, חתמו הצדדים היריבים על הסכם הפסקת אש כולל לתקופה של ארבעה חודשים, שנכנס לתוקפו ב־1 בינואר 95'. הפסקת אש זו לא עמדה על הציפיות, וכאשר פגה ב־1 במאי 1995 סירבו שני הצדדים לחתום על הארכתה.

שר החוץ הצרפתי, ארווה דה־שארט, אמר אתמול כי הוא מאמין שהפסקת האש האחרונה תכובד. "זוהי הפסקת האש ה־36 במספר, אולם משהו אומר לי שהפעם זה יצליח", אמר דה־שארט בתגובה לשאלה שהציגו בפניו במסגרת יום עיון על הביטחון באירופה.

הפסקת האש הנוכחית אמורה להימשך 60 יום. שיחות השלום בין הצדדים אמורות להתחדש ב־31 באוקטובר בארה"ב, הנו לעבור לפאריס.

מזג האוויר

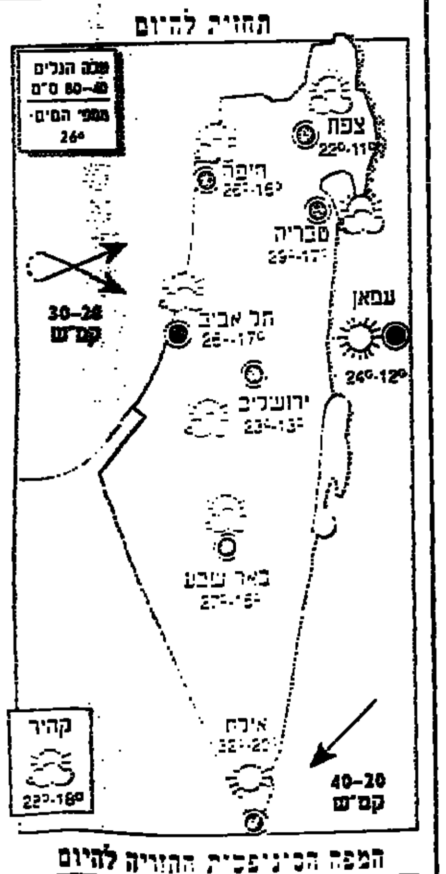

שבת | ראשון | שני

קריר מהרגיל

היום יהיה מעונן חלקית בדרך כלל, והטמפרטורות יוסיפו להיות נמוכות במקצת מהרגיל, בעיקר בהרים ובפנים הארץ. הים יהיה נוח עד גלי; גובה הגלים מ־40 עד 80 ס"מ; טמפרטורת המים 26 מעלות. תנשב רוח דרום-מערבית עד צפון-מערבית במהירות של 20 עד 30 קמ"ש, וישררו תנאים טובים לראייה.

תיאור המפה הסינופטית: אפיק רדוד מעל מזרח הים התיכון גורם באזורנו למזג אוויר נוח. רמה ברומטרית ממשיכה לשלוט ממזרח אירופה ועד מערבה, הנדחסת במרכז אירופה ומערבה למזג אוויר יציב עם ערפילים.

בשבת יהיה מעונן חלקית, ויהיה נוח יחסית לעונה; בימים ראשון ושני – מעונן חלקית עד בהיר, הטמפרטורות ללא שינוי ניכר.

עומס החום

תחזית להיום	בוקר 7–12	צהריים 12–16	ערב 16–20	לילה 20–7
אזור הגליל	—	—	—	—
אזור הכנרת	קל-בינוני	בינוני	קל	—
אזור חיפה	קל	קל	—	—
אזור תל אביב	קל	קל	—	—
אזור ירושלים	—	—	—	—
צפון הנגב (ב"ש)	קל	קל	—	—
אזור אילת	קל-בינוני	בינוני	בינוני-קל	—

התחזית בעולם

	מינ'	מקס'	מזג האוויר
אוסלו	3	10	מעונן חלקית
איסטנבול	14	20	מעונן חלקית
אמסטרדם	13	17	מעונן חלקית
אתונה	18	24	נאה
בודפשט	10	23	נאה
[illegible]	15	21	בהיר
[illegible]	5	24	נאה
בייג'ינג *	13	20	מעונן חלקית
בנקוק *	26	32	גשם קל
בריסל	14	20	מעונן חלקית
ברלין	12	18	מעונן
הלסינקי	5	10	גשם לפרקים
וינה	11	23	מעונן חלקית
וושינגטון	18	26	בהיר
[illegible]	8	24	נאה
[illegible]	12	20	נאה
טוקיו *	16	21	גשם קל
[illegible]	9	21	בהיר
יוהנסבורג *	17	31	נאה
לונדון	14	17	מעונן
לוס אנג'לס	14	25	בהיר
ליסבון	16	24	מעונן חלקית
מדריד	13	21	נאה
מוסקבה	15	14	נאה
מיאמי	25	32	גשם לפרקים
ניו דלהי *	21	34	בהיר
ניו יורק	14	27	בהיר
פאריס	12	22	מעונן חלקית
פראג	9	15	מעונן
פרנקפורט	13	18	מעונן חלקית
ציריך	10	17	מעונן
קופנהגן	9	15	מעונן
רומא	11	24	בהיר
ריו דה ז'נרו *	21	24	מעונן

* טמפרטורות אתמול

המפה הסינופטית החזויה להיום

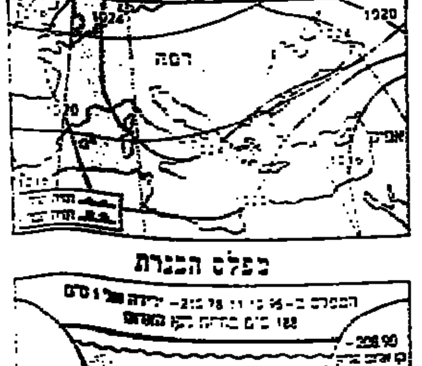

מפלס הכנרת

שבע/יהדות | |

דיווח האבקה

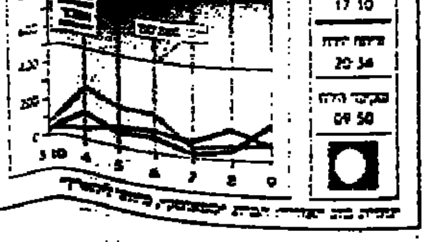

זריחת השמש 05.41
שקיעת השמש 17.10
זריחת הירח 20.34
שקיעת הירח 09.50

ISUZU TROOPER 1995 (4X4)

בהצעה שאי אפשר לסרב לה בהרצליה פיתוח

החלף את מכוניתך המשומשת (מכל סוג) באיסוזו טרופר (4X4) 1995 המפוארת

במחיר מיוחד של:
מנוע בנזין - 149,555 ש"ח + מע"מ
מנוע דיזל - 139,555 ש"ח + מע"מ

מחיר זה מוגבל ל- 5 מכוניות בנזין אוטומטי ו- 7 מכוניות דיזל 5 הילוכים

במסגרת המבצע יתקבל בטריד אין רכב משומש מכל סוג לפי מחיר מחירון*

לאיסוזו רמת איבזור: נעילת 4X4, מזגן אויר, הגה כח, גלגלי מגנזיום, נעילה מרכזית, חלונות חשמל, בקרת שיוט, משענת יד קדמית+אחורית, מראות חשמל, רדיו-טייפ+4 רמקולים, אנטנה חשמלית.

* מיד ראשונה ללא תאונות וקים סביר.

אספקה מיידית שירות עד בית הלקוח ואחריות שלוש שנים. 3 שנים אחריות

לפרטים רק ב V.I.P. מוטורס

SAAB | CADILLAC | OPEL | BUICK | PONTIAC | GMC | ISUZU | CHEVROLET

UMI Israel

הקו הישיר 177-022-1555

רח' משכית 22 א.ת. הרצליה פיתוח טל. 09-564556

א'-ה' 8.00-20.00 רצוף, ו' 8.00-14.00

הארץ

יום שישי י"ט בתשרי תשנ"ו
13 באוקטובר 1995

HA'ARETZ Daily Newspaper, P.O.B 233 Tel Aviv 61001 Israel
21 Salman Schocken st., Tel (03) 5121212, Fax 6810012

קואליציה נגד אלימות

החתימה על הסכם אוסלו ב' ותהליך אישור ההסכם בכנסת הגבירו באחת את המתח הפנימי השורר בארץ. ההבדלים בין שתי הגישות, שמפלגות הקואליציה מייצגות מזה ומפלגות האופוזיציה מזה, התחדדו בכל שהתגלו עם אש"ף נמשך. יש יסוד להניח, כי המתח יתגבר, ואולי יגבר, בשנה הזאת בתהליך ביצוע ההסכם ובכל שיתקרבו הבחירות לכנסת. כמצב דברים זה חייב כל גורם פוליטי, ובעצם כל אזרח שוחר דמוקרטיה, לתת את דעתו לא רק על מהות העניינים העומדים על סדר היום, אלא גם על צורת הדיון הציבורי בהם.

הוויכוחים הפוליטיים בישראל לא התנהלו מעולם על מי מנוחות, ובכך אין רע. אבל מעטים לפעם התרחשו בתהליך הוויכוח אירועים, שהיה בהם כדי לעורר דאגה. די להזכיר את הוויכוח הציבורי הסוער בשנות מלחמת לבנון, שבו היו גילויים מבעיתים ומסוכנים: רצח אמיל גרינצווייג היה נקודת שפל ובימה אזהרה חמורה על מה שעלול להתרחש, אם הוויכוח הציבורי יחרוג מפסים בלתי אלימים.

עודנו רחוקים ממצב כזה, אבל בימים האחרונים התרחשו אירועים, שאינם מתיישבים עם דיון ציבורי תקין. קהל זועם התנפל ביום חמישי שעבר על מכוניתו של שר הבינוי והשיכון, ולרגעים היה דומה שהשר נתון בסכנה פיזית. באותו זמן התנפלו למכוניתו של ראש הממשלה. בתוך קהל יוצאי ארצות דוברות אנגלית שהתכנס שלשום במכון ויגנייט היו שלא התאפקו בקריאות ביניים, אלא ניסו להשתיק את ראש הממשלה, ואחד ניסה להתנפל עליו. חרדים ידו אתרוגים בשר הדתות כאשר ביקר ברחבת הכותל, ואחרים הסתערו עליו עד שהיה צריך להפעיל כוח כדי להלצו. בהגיגת המצעדה בירושלים השתלם ח"כ צחי הנגבי במתחרת על מערכת כריזה, ובמשך כארבע דקות השתיק באלימות קולנית את ראש הממשלה. בעדין 1 נראו צעירים המתכבים בגלוי התנכלויות למופעים של ראש הממשלה.

כל אירוע בפני עצמו – ראוי לגינוי בכל שיהיה – אינו סיבה לדאגה. אבל כאשר האירועים האלה מתרחשים בזה אחר זה בסמיכות, מדובר כבר במשהו המצטייר כתמונה שבה האלימות היא הגורם העיקרי. לא פלא, שהגורמים האחראים להבטחת הסדר והביטחון רואים צורך להיערך להיערכות מיוחדת.

בנסיבות העניין, ההתנגדויות מכוונות כלפי הממשלה הנציגיה, ודווקא מגיעות מאגפי ימין של המפה הפוליטית: התמורות בהן – מהיסודות הקיצוניים באגף זה. לכן השוכים מאוד הגינויים הנר"משמעיים למעשי ההתנכלות, שהשמיעו שלשום האחמול יו"ר הליכוד, ח"כ בנימין נתניהו, ויו"ר צומת, ח"כ רפאל איתן. באותה מידה יש להצטער על התבטאותו של ח"כ רון נחמן, שעודד "קבלת פנים" לראש הממשלה בכל מקום שאליו יגיע בארץ: הכוונה היא, שיהיו בביקור יסודות, שישרשו התמונות כאלה לביצוע באופן שח"כ נחמן אולי אינו מתכוון לה.

באותה מידה מיותרים האיומים של בכירי מפלגת העבודה ב"השבה לליכוד באותה מטבע". פוליטיקאים אחראים חייבים לפעול להרגעת הרוחות, ולא לאיים בהסלמה. אין מנוס ממחלוקת בין קואליציה לאופוזיציה בכל הנוגע לתהליך המדיני; בכל מה שנוגע להגנה על המשטר הדמוקרטי ושמירת חופש הדיבור והביטחון האישי – חייבת להיות קואליציה גדולה. איש האופוזיציה רפאל איתן, דווקא הוא אמר אתמול: "אלימות גוררת אלימות, ומכאן עד לאובדן המדינה, המרחק קצר".

7 סיבות להקדמת הבחירות

מאת יואל מרקוס

אני רוצה להציע כאן לשתי המפלגות הגדולות, לשני המתמודדים הראשיים, לכנסת, לעם ישראל ולכל מאן דבעי, להקדים את הבחירות בחצי שנה ולקיימן במאי 96. יש שבע סיבות טובות לכך:

1. להיפטר מסחטנים

מכל שהרוב הוא רוב גם על חודו של קול, אך קשה לקבל שגורל השלום שלנו ועתידנו ההיסטורית ייקבעו על פי גחמותיהם של אר[illegible] מרטגיסטים. אלכס גולדפרב, כר[illegible] כב תחתון, מתה בכלוריזה על הכיסוי אלכסגורוביץ' שהרביץ לו האוזר במלוא הרצינות שקיבל שיוחנן.

אינו סוד שיש לאנשים שכבהיו כדי לייצב את שלטון המערך ומבני [illegible] ביצים היסוד בגלל טובות ההנאה אם מרשה מביאה אותם לכאן, לאן יביא אותם קילאקש ולאן יגיעו אם יקבלו גם מכמה [illegible] הכוח את שר ממשלוח רוב הבשוק על משענת קנה רצוץ של קול אחד הוא לגיטימי אך מסריח בלכשר זה, הוסבל בקניית קולות שעל כמותה בבחירות. שומרים לדין פלילי. השוב שבוקרים חקום ממשלה שתישען על בסיס אמין הולך כחוק שכזה.

2. אמינותו של רבין

שמות. מה למכוק גם אמינותו של רבין. בראשית כהונתו חזר וה[illegible] צהיר שאין יוצאים למלחמה ולא עושים מהלכי שלום מפליגים בלי קונסנזוס רחב. הוא עושה ההיפך ממה שאמר. לביקורת הוא טוען, שגם הליכוד יצא למלחמת לבנון עם ממשלה צרה. אך זו אמירה המעולת נגדו. כי מלחמה זו באמת הביאה לנו אסון הרג והיא מאשרת את ההיפך ממה שהוא מנסה להוכיח. עובדה שאף כי רבין עשה דברים גדולים ותנופתו עוד לא עשה רבה, עדיין יש תיקו בציבור בנוגע למהלכיו. לא רק שמבצע לא ילך וישתפר, אלא קיימת סכ[illegible] נה שיאבד את אמון הציבור ההפ[illegible] תה נגדו הלך ותגבר אם לא יבקש בהקדם אמון מחודש, להשגת קונ[illegible] סנסוס רחב יותר.

3. סוף פרק

עם חתימת אוסלו ב' השלים רבין פרק. מכאן ועד נובמבר 96 אין בלוח הזמנים שום דבר משמ[illegible] עותי, מלבד המתיחות המרחלית של המו"מ על המעמד הסופי במאי 96. כל מה שיראה הציבור בשנת הבחירות יהיו נסיגות ועוד נסיגות, ועוד הודעות של דגלי ישראל והנפות של דגלי פלשתין, עוד שחרורי מחבלים, עם או בלי דם על ידיהם, עוד חגיגות בנבלו[illegible] תין המשתחררות ואולי גם פיגו[illegible] עים. וכל אלה יהיו שווים בלהט יצרים של פרימיטיביסטים המבכ[illegible] סים הם שייתנו את הטון. מערכת הבחירות כבר הולה למעשה ומי יודע מי עוד, התורים ליהוף פשר לשער איזה גיהנום צפוי, אי[illegible] זו הסתה תהיה בתוכנו וכמה כסף ומשאבים ייורקו על מלחמת פרק זו. האם דרושה לשם כך שנה של[illegible] מה תצי שנה לא מספיקו

4. מצעים ועובדות

מדינה פלשתינית הולכת וקמה לנגד עינינו, כמו שאומר שקמה האימפריה הבריטית, "בהתקף של היסח הדעת". לפי אחד יעדיו, זו גם כוונתו של ערפאת: עד שנגיע לדון באופן מעשי על המעמד הסופי, ייקבעו כמעשה עובדות גבולות הישות הפלשתינית. מסיבה זו לכ[illegible] זה מוטב לא למשוך את מועד הבחירות.

דווקא לקראת מועד המו"מ על המעמד הסופי השוב שיתייצבו שתי המפלגות הגדולות לפני הציבור כאמידות ברורות על יע[illegible] דן. חשוב שהעבודה, המואשמת שהיא עושה דברים שלא אמרה שתעשה או שאמרה שלא תעשה, תצייר בבעצה תמונה ברורה של יעדיה. באותה מידה יואלץ הלי[illegible] כוד להסביר לנו סוף סוף מה הא[illegible] לטרנטיבה שלו. עדיף שמצעים ומחשבה תחילה ייבחנו, לפני שעו[illegible] בדות יקבעו את עתידנו.

5. בלי אמבות

לשתי הגדולות יש עניין למ[illegible] נוע את היווצרותן של אמבות פר[illegible] סונליות. שרנסקי, לוי, סיבי, קולני ומי יודע מי עוד, הותרים ליהנף למפלגות קטנות שאמורות לקצץ את מולפות ראש הממשלה שיי[illegible] חד בבחירות ישירות ולהוסכו לש[illegible] בוי שלהם. ככל שמערכת הבחירות תקוצר, כך יהיה להם פחות זמן להתארגן. ההכרעה צרי[illegible] כה ליפול בין שתי הגדולות, בין שתי דרכים. צריך לקצץ את כנ[illegible] פות הסחיטה בקודם במגבב עובדי.

6. אין כמו מאי

מאי הבא הוא החודש האידיאלי לקיים בו בחירות. גם בגלל סמי[illegible] כותו לבחירות שיתקיימו בשטחים ולביטול האמנה. בחירות כמאי אצלנו ימתנו את ההסתה נגד יש[illegible] ראל, המצויה בבחירות בבני השני, ויחזקו את המתונים שם – הדי הם לא ירצו לגרום להעלאת הימין פה. יש גם סיכוי סביר שבמשך הבחירות אצלם יימנעו הג'יהאד והחמאס מביצוע פיגועים ביש[illegible] ראל, משיקולי פנים שלהם. העבר[illegible] רה תבוא משכירת והבוחר שלנו יוכל לשקול לכאן או לכאן, בלי הלחץ של מראות הדמים בלב האר[illegible] רץ.

7. וגם הגיל

ולבסוף: אם הבחירות יתקיימו במאי, רבין ופרס יהיו בחצי שנה צעירים יותר כשיבקשו את אמון הציבור לכהונה נוספת. בגיל המו[illegible] תקדם שהם נמצאים בו, חצי שנה לא הולכת ברגל. מאי הוא החוש[illegible] – ותחשבו על זה.

נורמה בעירבון מוגבל

הסירוב לשחרר אסירים "עם דם על הידיים" מתבסס על נורמה מוסרית, אך ישראל כירסמה בה כששחררה אסירים שיש על ידיהם דם ערבי

מאת זאב שיף

ג'יבריל רג'וב, היום ראש המודיעין המסכל ביריחו ומחר בשטחי הגדה שיועברו לפלשתי[illegible] נאים, יכול להיות מאוד חביב. בביקור אצלו ביקשתי לראות בכלא את שני האסירים שיש[illegible] ראל מאשימה ברצח שני הצעי[illegible] רים הישראלים בוואדי קלט. רג'וב הופתע. הוא לא השיב בש[illegible] לילה, אך דחה זאת להזדמנות אחרת, אף שהייתי מוכן להסת[illegible] פק בראיית הרוצחים בכלא בלי לראיינם.

ממקורותיו התברר לי שהש[illegible] ניים מוחזקים במצוה ליד בניין המשטרה, שבתקופת השלטון הישראלי נקרא "מתנה תבי". היום נמצאות שם מפקדותיהם של גבריל תג' איסמעיל ושל רג'וב. עם השניים נמצא במצודה מי שהיה מעורב בפיצוץ האוטו[illegible] בוסים בירושלים ורמת גן, עבד מג'יד דודין, שבידון גם הוא ל-12 שנות מאסר.

פלשתינאים רבים אינם מבי[illegible] נים שיתוף הציבור בישראל לשחר[illegible] רור אסירים מושפע גם מיחסה של הרשות הפלשתינית לרוצחי ישראלים. זה גם היום במערכת הביטחון הישראלית. הבעס מוצ[illegible] בה פחות לאור הסגרת הרוצחים (בהסכם אוסלו ב' לא נעשה מא[illegible] מץ לשנות את סעיפי ההסגרה) ויותר לטיפול ברוצחים ובאנשים שמתכוונים לפגוע בישראל. למשל: מי שתיכנן פיגוע התאב[illegible] דות בישראל, עואד סילמי, בע[illegible] צר ברצועת עזה ועמד בעצר הצעיד שהתכוון להתאבד. המע[illegible] צר נעשה על סמך מידע של השב"כ הישראלי. גם הוטל מיד סגר על הרצועה. עואד סילמי נידון בעזה לחמש שנות מאסר, אך זה כמה שבועות שהוא מס[illegible] תובב חופשי. שוחרר גם הצעיד שרצה להתאבד. זו הדוגמה לכך, שהמאבק של ערפאת בטרור עדיין מנוהל בעירבון מוגבל, אף כי הוא נחוש מבעבר. באותונה כולם הרבו בתוקף הסולתי לא[illegible] בשי הזרוע הצבאית של החמאס. הסבר המתרץ: למשל, מתוך משום שהרשות הפלשתינית לא נקטה פעולה ממשית נגד מתו[illegible] בר שזהו בוודאי לפעולה טרור בישראל.

הפלשתינאים מעוניינים, של האסירים שלום יש להתייחס כאל שבויי מלחמה, וכשה, כשהמלחמה הסתיימה, יש לשח[illegible] רר את כולם. כך באמת יש לנהוג בשבויים מתום מלחמה. אבל החמאס והג'יהאד לא סיימו את המלחמה, ואף הגבירו אותה. אבירותיה של ישראל במלחמה אתם רבות יותר בהשוואה לאבי[illegible] רותיה במלחמה עם אש"ף לפני ההסכמים עמו.

לכן, כל עוד זה להמים נגן, יש סיבות ביטחוניות כחות משקל לא לשחרר אסירים של החמאס והג'יהאד.

עיתות מבזל עכשיו משא ומתן עם החמאס על הפסקת הטרור נגד ישראל בשטחים שכשליטת הרשות הפלשתינית ומחוצה כלומר, לא בגבולות הקו הירוק. אם ייגיע עיסת הסכם עם החמאס, הוא יחוש ודאי לשחרר גם את אסירי החו[illegible] מאס, כדי שיביא לאם הישג זה. אבל ברור שכל עוד ממשיכה מל[illegible] חמת החמאס בישראל, יש לנהוג באופן בכתובה בזרם לכל זה. הניסיון עם מלחמה שרבים מס[illegible] רי החמאס ששוחררו חזרו לטרור, כי שנשפטו את החמאס בירושלים ... בכלא. כל 96 העצורים הקשורים לפיצוצי האוטובוסים בקווים 26 ו-20 בירושלים ברמת גן שוחררו מה[illegible] כלא. אז למה להתפתל, אם מלי[illegible] חמה נמשכת?

שונה המצב אשר לאסירי הפ[illegible] תח. כאן הסתבכו הדברים מפני שעירבנו נימוקים ביטחוניים בנימוקים המתבססים על נורמה מוסרית ("דם על הידיים"). הש[illegible] חרור שנקלענו אליה, בין הש[illegible] חיבות לשחרר את האסירות הפלשתינאיות לבין מה שאישר נשיא המדינה, עלולה להיות כשלה ומכשלת עם שחרור שאר אסירי הפתח.

מבחינה ביטחונית, התחייבו ערפאת ואש"ף לסיים את המלח[illegible] מה. אף כי לא ברור אם אין בכוונתו להמשיך ולהחזיק את הסכסוך על אש קטנה, הסרוב של אנשיו פסק. על כך יש הסכ[illegible] מה בזרועות הביטחון שלנו. אבל מבחינה זו ירידה בפעילותו נגד רוצחי החמאס.

ההתנגדות לשחרר רוצחים מבין אנשי הפתח מתבססת על נורמה מוסרית, אך יש לשים לב שכירסמנו בה כאשר שיחרר מכלא אסירים שיש על ידיהם דם ערבי, של מחתרי פעולה וא[illegible] חרים. כלומר, זו נורמה מוסרית בעירבון מוגבל. הסכם אוסלו ב' הגיד אכילו לפלשתינאים אלה, שיהיו קודם לכן ביריחו, לשוב לבתיהם – לברית התנגדות השב"כ, שטען כי בשלב רגיש זה במימוש ההסכם יש להימנע מעימותים בשכם עם משפחות הרוצחים ומחפשי נקמה.

רוצחים יהודים עם דם יהודי על ידיהם משתחררים אחרי שמירים שליש מתקופת מאסר[illegible] רם. כך יש לנהוג גם ברוצחים הפלשתינאים, ולשמור על ההס[illegible] כמים עם הרשות הפלשתינית. אבל בשני תנאים: אף על פי שהמתח תורל בפעולות טרור הוא ממשיך במלחמתו נגד מתנגדי פעולה, למרות התחייבותו. מנגד הי אוסלו ב' כרוז לחוק את הס[illegible] עיפים בעניין זה, אך לשווא. מלחמה זו חייבת להיפסק. הת[illegible] נאי השני הוא, שהמלחמה בזרוע הצבאית של החמאס תתנהל הת[illegible] נהל ברצינות.

בפגישה האחרונה שקיימו ער[illegible] פאת וראשי הביטחון שלו עם אלוף צה"ל וראש השב"כ הוא שמע על כך תלונות קשות. לע[illegible] רפאת ואנשיו צריך להיות ברור, שלעניין זה יש קשר ישיר לשחר[illegible] רור האסירים.

אכול ושתה כי מחר נחיה

מאת נחמיה שטרסלר

לשר האוצר יש סבנן מיוחד. הוא לא מבקש מאתנו לחסוך. הוא לא מזהיר מפני סכנות צמיחה. אף אחד לא יוצא ממנו מאוכב. כל קבוצת לחץ מקבלת משהו. הוא מודיע לנו שאין מה לדאוג, שרמת החיים תמשיך לעלות והמגיעות יישמרו גם בשנה הבאה.

כאשר תיאר הנביא ישעיהו את הציבור שבין המשתאות ומצב הרוח העליז של העם לבין המשיד הרע המשקף לה, ענה לו העם: "אכול ושתו כי מחר נמות", זה משיך במבע התעמוגות. שוחט או[illegible] מר לנו "אכול ושתו כי מחר נחיה" מחר יהיה טוב יותר. מחר יהיה מחרה תיכון חדש, השלום יפ[illegible] רח, יישלל דרכים, יונפו קו[illegible] ננים, והשמל וגו ביניגו לשכנים, שיתוף הפעולה בתחום התיירות יתמשך אתנו לנרכו תיירות של[illegible] מו, ושיתוף הפעולה הכלכלי יב[illegible] ציר אתנו לרמת חיים אירופית. שוחט אומר שאנחנו צומחים מהר, שהאבטלה יורדת, שהאינפלציה בשליטה ורמת החיים נוסקת. האמ[illegible] נם, הנתונים מאששים כמעט את התמונה היפה הזאת.

צמיחה: מאז שנת 90' אנו נה[illegible] נים מצמיחה מהירה ביותר, לפי כל קנה מידה, של כ-6% בשנה. זו תוצאה של שני גורמים מרכזיים: העלייה והשלום. העלייה תרמה לנו את המשאב החשוב מכל, כוח. תהליך השלום הביא להתרוממות הגוש הערבי, ללגיטימציה של ישראל בעולם ולפתיחות שוקי יצוא רבים במזרח הרחוק.

התרומה של שוחט להתפתחות, הזאת היתה התנגדותו העקשה למלחמה באבטלה כדרך של עבו[illegible] דות יזומות והתנגדות לבנייה ממשלתית. כמתון לבעיה של מודרי הדירה. כך איפשר שוחט לסקטור העסקי לצמוח ולהתפתח.

אבטלה: זו בעצם תמונת הראי של הצמיחה, כי כששיש צמיחה מהירה, האבטלה יורדת. זה גם ההישג הגדול ביותר של שוחט: ירידה משיא של 11.2% ב-92' ל-6.8% היום.

אינפלציה: כאן יש בעיה. מגד אחד, האינפלציה הורה השנה להיות חד ספרתית, אך אין לשכוח שהדבר קרה על אפו ועל חמתו של שוחט, שהתנגד למדיניות הריבית הגבוהה של נגיד בנק ישראל. אבל העלאות הריבית הן שבלמו את האינפלציה.

שכר: כאן עשה שוחט את הש[illegible] גיאה הגדולה ביותר שלו. הוא העניק תוספת שכר גבוהות מאוד לכל עובדי הסקטור הציבורי – החל במורים, הרופאים והשוטרים וכלה בסבלים והעובדים הסוציא[illegible] ליים. מאז תקופת יורם אידור, לא היתה עליית שכר כזאת שנה אחר שנה, כמו ב-94' וב-95'.

גירעון שוטף במאזן התשלו[illegible] מים: כאן אנו חוזרים לנביא יש[illegible] עיה, כי השורה התחתונה של כל סיפור ההצלחה הזה היא גידול בגירעון השוטף שנה אחר שנה, בעקביות מדאיגה. היום עומד הגי[illegible] רעון על 4.5 מיליארד דולר.

כאשר נגדל שהמשכורות גד[illegible] לות מהר כל כך האפשר לאכול ולקנות ולנסוע לחו"ל. נותר לתת לכולם הון ועוד הון מתקציב המדינה. אבל מה עם הגירעון השוטף במאזן התשלומים? מה עם הגידול המדאיג בחוב החיצוני? ומה יקרה אם יתחילו הירידות לב[illegible] רוח והרחבות יידלדלו?

שוחט מעריך, שמשבר כזה לא יבוא לפני נובמבר 96'. אבל יש גם אפשרות שהמשבר יבוא דווקא במועד הפוליטי הקשה ביותר: אוקטובר 96'. על זה בדיוק דיבר ישעיהו הנביא.

מצב המשק	92'	93'	94'	95' (הערכה)
צמיחה	6.7%	3.4%	6.5%	6.5%
אבטלה	11.2%	10.0%	7.8%	6.8%
אינפלציה	9.4%	11.2%	14.5%	8.0%
צריכה פרטית	8.2%	7.7%	8.8%	7.5%
גירעון שוטף במאזן התשלומים (במיליארדי דולרים)	+0.2	–1.4	–2.8	–4.5

דרך טובענית

מאת שמואל טולידאנו

לא להכרה בקיומה של מדינת ישראל, לא למו"מ אתה, לא לפשי[illegible] רה ולא לוויתור על זכויות העם הפלשתיני – אלה היו ארבעת הלאוים הנודעים של חרטום. לא למדינה פלשתינית, לא למו"מ עם אש"ף, לא לחזרה לגבולות 67' ולא לוויתור על ירושלים, גוש עציון והבקעה – אלה היו ארבעת הלאוים של מפלגת העבודה והו[illegible] ליכוד. בעד חמש התבונה של גישות אלה שילמו שני הצדדים ב-28 שנות קיפאון מדיני, בקורב[illegible] נות רבים, בכאב ושכול של אלפי משפחות יהודיות ופלשתיניות.

כשעלתה מפלגת העבודה לש[illegible] לטון ויתרה על אחד הלאוים שלה – המו"מ עם אש"ף – וחתמה על הסכם אוסלו, שאמנם לא הביא עדיין להפסקת הקטל ההדדי, אך הפיח תקווה לעתיד טוב יותר. אבל מפלגה זו עדיין מחזיקה בקו[illegible] באות בשלושה הלאוים האחרים.

בבואי 96' יתחיל המו"מ על הס[illegible] דר הקבע. במשך המו"מ תצטרך ממשלת ישראל להציע פתרונות בסוגיות כמו גבולות, מדינה פלשתינית, התנחלויות, ירושלים והבקעה, פליטים ועקורים. הכוונה לממשלה שתיבחר בנובמבר 96', כי אין להניח שהממשלה הנ[illegible] כשורית תוכל לקבל החלטות כה גורליות חצי שנה לפני הבחירות.

"הסדר יקבע איזו ממשלה תע[illegible] לה לשלטון" – בגרסה זו מחזיק רוב הציבור בישראל. יש בה הרבה מן האמת. לכן צריך להתייחס בר[illegible] צינות לאזהרות של גורמי הביט[illegible] חון מפני פעולת התאבדות צפויה בתל אביב. אזהרות כאלה מבו[illegible] ססות על מידע מהימן. אף ניתנות של התחזית על פעולות טרור שי[illegible] בוצעו בחצי השנה הקרובה מוביל למסקנה שהטרור יפחת דווקא, מהסיבות הבאות: אלפי אסירים ישוחררו בשלבים מבתי הכלא. עשרות אלפי משפחות פלשתי[illegible] ניות מחכות זה שנים לביתן הכ[illegible] לאים. החמאס יודע היטב שכל פעולת טרור שלו עלולה להפסיק את השחרור ולעשותו מטרה לזע[illegible] מן של עשרות אלפי המשפחות.

כך גם בנוגע לערים ולכפרים בגדה – כמיליון פלשתינאים מחו[illegible] כים בכיליון עיניים ליציאתנו מהם. כל פעולת התאבדות עלולה להפסיק או להאט את היציאה, ושוב יופנה הזעם לחמאס, שרעת הקהל בשטחים חשובה לו מאוד. אש"ף יעשה כבראה כל מאמץ לשכנע את הזרוע הצבאית של החמאס להפסיק את פעולותיה, וגם אם הניסיון הזה לא יצליח במלואו, תהיה לו בוודאי השפעה על מספר פעולות הטרור שיבוצעו במחצית השנה הקרובה. אם נוסיף לכך את נחישות ההחלטה של יא[illegible] סר ערפאת המשטרה הפלשתינית למנוע פעולות כאלה, ואת יכול[illegible] תם לעשות זאת טוב מאתנו, נראה כי יש סיכוי סביר שתקופה הזאת תהיה רגועה יחסית.

"אם בעלה לשלטון, לא נחזיר את הגולן אחורה ולא נורה לצה"ל לכבוש מחדש את הרצועה ואת ערי וכפרי הגדה", הצהירו לא פעם מנהיגי הליכוד. אבל אין ספק שממשלת ליכוד, אם תגדל את המו"מ על הסדר הקבע, תתנגד לכינון מדינה פלשתינית או קונפ[illegible] דרציה, ותתנגד להורדת התנחל[illegible] יות, לקביעת גבולות ולהסדר על ירושלים. פירוש הדבר חזרה לקי[illegible] פאון שהיה לפני הסכם אוסלו. אלא שהפעם הוא יהיה מסוכן שב[illegible] עתיים, כי אש"ף של 96' הוא אר[illegible] גון מאומן ומצויד כהלכה.

אם העבודה תחזיק בשלטון אח[illegible] רי הבחירות ותמשיך לדבוק בש[illegible] לושת הלאוים שלה, נחזור גם כן לקיפאון מדיני, על כל השלכותיו. אבל נראה שזה דווקא לא יקרה. שכן תהיה זו ממשלה חזקה מקוד[illegible] מתה (ואין זה משנה על איזה רוב תישען), ממשלה שתזכה באמון מחודש של הציבור. היא גם לא תחושש עוד מתגובתו של הבוחר.

שיחות רבות עם שרים וחברי כנסת ממפלגת העבודה מצביעות את התמונה הבאה: במו"מ על הס[illegible] דר הקבע תציע כבראה ממשלה בראשות העבודה כינון קונפד[illegible] ציה ירדנית-פלשתינית והורדת התנחלויות שאינן שייכות לגו[illegible] שים גדולים כמו גוש עציון. ממש[illegible] לה זו לא תתנגד לשובם של עקורי 67', שכן אלה יוחזרו לשטח המנגא מחוץ לגבולות ישראל ולא יהיו עוד איום דמוגרפי עליה. לפליטי 48' יוצעו פיצויים, שיסו[illegible] לקו במשך שנים. יקוחו מהם פי[illegible] צויים המגיעים ליהודים שעזבו את ארצות ערב. אין להניח שבתוך מש השנים הבאות יימצא פתרון מוסכם לירושלים. סביר הדבר כי יד[illegible] תר שהתפתרונות יימצאו לאחר, בתהליך מתמשך. המחלוקת הגאת תישאר אישה בעינה.

"פתרון הסכסוך הישראלי-הערבי עתיד להיות יהודי ויזבא רוסים. האילוצים יחייבו תקדים שמעטים כמוהו בתולדות העת החדשה". למסקנה זו הגיע צוות המחקר של המכון ללימודים אסט[illegible] רטגיים, בשנת 1993. כעתה הדי[illegible] לאה, הקרקע שעליה יצעדו בזוהי המו"מ של שני הצדדים היא טוב[illegible] עית וחלקלקה. צעד מוטעה עלול להיות הרה אסון. התקדים כבר נג[illegible] צר, חלק מהאילוצים כבר נכפו על הצדדים. כמכלול המכשולים שלי[illegible] פניגו חייבים ללכת בערנות ובעי[illegible] קר בתבונה, לא להיכווח לסיסמאות ולאשים כוזבים. כי כפי שאמר בנג'מין פרנקלין, "אין מלחמה טובה ואין שלום רע".

תקדים בוסניה

ייתכן שאלפי חיילים אמריקאים (שלמים ובריאים) בבוסניה יסללו גם את הדרך לכוח אמריקאי בגולן, גם אם הסוד שם נראה עתה רחוק

מאת עקיבא אלדר

וושינגטון

סעודת הצהריים עם שר החוץ הסורי, פארוק א-שרע, התירה את עדין השיחות בין ישראל לסוריה מתום בשהות, ואת מוכיר המדינה האמריקאי וורן כריסטו[illegible] פר עם עצם ארוכה בגרון. בעוד פחות משלושה שבועות עליו להתייצב בעמאן, בראש המשל[illegible] חת האמריקאית לוועידה לשי[illegible] תוף פעולה כלכלי במזרח התיכון. אם לראשונה ב-14 בי[illegible] קורים יוסכם המתווך האמריקאי על המשק – דווקא בביקור שעיקרו המחאה המלוגי השלום – תהיה זו דריכה קשה על יבלו[illegible] תיו הנפיחות של תאש אסד.

אבל ביקור בדמשק, שאין בכ[illegible] רו התחייבות מוקדמת לחידוש המו"מ בעדין הסורי, יהיה כבהו[illegible] נת פגיעה ביוקרת הממשל. בהע[illegible] דר שינוי ממשי במתכונת המו"מ יוכל הממשל, במקרה הטוב, לה[illegible] בדיע שוב על חידוש שיחות הק[illegible] צינים בתום שלושה חודשי קיפאון, האמר יוכה לסקינוה אמ[illegible] ריקאית שלישית על הסכם. אין תימה אישה שהאמריקאים הולו להפוך כל אבן בגוף במאמץ לא[illegible] תר פרצה שבעזרה יוכל כריסטו[illegible] פר להגיע לעבר דמשק בלי להיפגע. בעוד שבועיים, באחרי רת הפיוס שתפרה תנועת החבד של הארים בניו יורק, יפגה המו[illegible] כיר לגשר בין ראש הממשלה יצחק רבין לבנים הסורי הכביר, שר החוץ פארוק א-שרע.

אם תנתחו הסרבים והבוסנים לא ישכשו את התוכנית, יסכו באותם ימים בוושינגטון מנהיגי הצדדים הלוחמים בבלקנים לשי[illegible] חות שלום בנוסח קמפ-דייוויד, בוהות הפסקת אש מתוצרת ארה"ב. זמן קצר אחר כך ייצא קלינטון לביקור ראשון של נשיא אמריקאי בזמן אילנר. אלה, בתוספת הזעמתו של הנ[illegible] תאם דניס רוס לשיחות סבה עם הפלשתינאים, וגאלות הוד מה האמריקאיות בשאיר תגרי הפיוס עם ויישנים וקובה, נבי[illegible] רים תמונה בה של מעצמה כש[illegible] עתה הישות.

אבל מדוע אין ארה"ב מגלי[illegible] זה לנצל את השינוי הפולי[illegible] טי בישראל ליצירת עובדות ורשות ביחסים בין ישראל לסוריה הנשיא קלינטון וזה הבהיר שטיפול במלחמה במזרח התיכון, ואפילו זו מלחמה שטמית בגזרה הלבנונית, הוא אתגרם אמריקאי ראשון במעלה. 200 אלף קרוב נות גבתה המלחמה בבלקנים לפני שהמעורבים האמריקאים הכריעו והמתווך האמריקאי, עד זר מוכיר המדינה ריצ'רד הולב[illegible] רוק, הגיע על השולח את תוכנית חלוקה של בוסניה.

האם סוכנה ארה"ב ליטול את הסיכון הקלוש שבייחור סוריה, על רקע ועידת עמאן והתמוטל[illegible] צית עם מדינות המפרץ, יוכל לשפיכות דמים. ולמרשות היצי[illegible] בות במזרח התיכון?

רמז לתשובה על כך אפשר למצוא בגזרה הסרבית-קרואטית-מוסלמית. הפתרון המעשי מיסוד זיו הוכיר השבע שבאמצע שנות ה-70, כשהנרי קיסינג'ר הביא להסכם הפרדת הכוחות בין יש[illegible] ראל, סוריה ומצרים. עקב הולב[illegible] רוק אחר מהלכיו מעמות עוזר של כהנהיגות תת השפעה "פר[illegible] דיין אפידרסי". הוא למד ממנו את המבקיקה של הגבות תלוחם של הגנים ברגמה. הסוב של ואשינגטון לא חושש מפני יהו[illegible] רה מזרח" של יהודה עטמה, והכישת אמונה. התלות הזאת הפכה למנוף דיפלומטי, שבלעדיו לא היה אפשר להלך מהכרבים יותר מ-20% מהשטחים שבשש בבלחמה, או לקבוע את הסד[illegible] רצה הבוסנית להחר על יתרת אדמות הבוסניה שאיבדה בבלוח[illegible] מה. כביטור למניעה לצדדים, מסתכן קלינטון בעינית עם הקונגרס הרפובליקאי בגביב כו[illegible] גיית הכבותם של 25 אלף חיילים אמריקאים ביחידות לשמירה ופיקוח על הסכם הולבק.

ייתכן שאלפי חיילים אמרי[illegible] קאים (שלמים ובריאים) בבוסניה יסללו את הדרך לכוח אמריקאי בגולן. אבל הסוד בין ההתדרים למוסלמים בגולן נראה עתה רחוק יותר מהסכם שלום בין הסרבים למוסלמים בבלקנים. באמצע שנות ה-90, כשהאוירה במזרח התיכון נוהה הרבה יותר מבעבר ליוזמות דיפלומטיות, אין ארה"ב בוטיחה את מבינגת התלות לצורך שיטוע ישראל וסוריה לעבר הסכם שלום. מנהי[illegible] גיית השלום של ממשלת רבין – ולא פחות מכבה, ביזיית המגבים של קלינטון – הפכו את התפק[illegible] כה הפוליטית הסוע הדיפלומטי והכלכלי לישראל לנכס קשה, שבמעשה קאין לתרגמו להשפט הצקל והגור. ברגייתו של אסד הדימוי הנוקשה שלו מבליים לאותה תוצאה. כסיבות הטובית.

המתנגן להסכם שלום בין יש[illegible] ראל לסוריה בזה זה בבור הוא הממשלה אחר שעסק הבטינה יהיה כעומק השלום עם סוריה ולבנון. שר החוץ הבייה קבוכלו הוא ארמה סורית, ואפילו עוד ויצמן אמר שההתחר בצר גבול הבינלאומי. הבמשל האמריקאי הודיע שאמר הבין כיבדי שאם אינו רוצה להישאר באותה, עליו לשלם בנבבע של גוריביליזציה עם ישראל. אם יש אבות כמדסם הזה, הרי שאפר יעקה את הדיד תורים רק אחרי שקלינטון יציג לפניו את בעלותיה של תלות חדשה באמריקה.

QTEXT FAX+

חידושים בשיגור ישיר

הגירסה החדשה של QTEXT FAX+ מציעה לך עכשיו מגוון אפשרויות חדשות בשיגור פקסים ישירות מתוך מעבד התמלילים QTEXT 5.5

שיגור תמונות בפקס
כעת ניתן לשלב תמונות במסמכי QTEXT, המשוגרים ישירות מן המחשב. התוכנה תומכת בקבצים בפורמט PCX או בפורמט BMP המקובל ב-WINDOWS.

שילוב חתימה בפקס
אפשרויות חדשות בתכתובת פקס: חוזים, זכרון דברים, הזמנות, הצעות מחיר וכל מסמך חשוב אחר, יכול לשאת את חתימת ידך.

תמיכה בכרטיס פקס CLASS 1
מהיום ניתן לשגר פקסים ברוב הפרוטוקולים המקובלים בשוק: CLASS 1, CLASS 2 ו-SENDFAX.

שילוב לוגו בראש ובתחתית המסמך
ניתן לשלב לוגו בראש ובתחתית המסמך בגודל משתנה.

יומן שידורים משופר
בנוסף ליומן שידורים כללי ותקין נוסף יומן שידורים שנתי המאפשר למשתמש לראות את הפקסים ששידורם נכשל. ניתן לקבל הדפסה חלקית של היומנים ממספר עד מספר.
שיפורים אלו הוכנסו גם אל מערכת שרת הפקסים.

צפייה בפקסים ממתינים, הדפסת הערה ועוד...

ללקוחות המשתמשים בגירסת QTEXT FAX+ ו-QTEXT OFFICE זכות עידכון בתנאים מיוחדים.

לקבלת פרטים נוספים והזמנות:

QTEXT
מעבד התמלילים המובן מאליו

דביר מוצרי תוכנה

קבוץ דביר
ד.נ. הנגב 85330
טל: 07-910777
פקס: 07-910151

סניף תל-אביב
רח' החרוץ 6,
טל: 03-5375234/5
פקס: 03-5375236

חנה קים

זן חדש של עריקים

מאז שחוקק החוק נגד כלנתריזם, לאחר התרגיל המסריח, אין עוד עריקים בכנסת, אבל מעולם לא היו בה כל כך הרבה מתפלגים וכל כך הרבה תרגילים מסריחים, כולם חוקיים למהדרין

בזמן התרגיל המסריח, כששמעון פרס הבטיח לאברהם שריר שני תיקים בממשלתו שבמעט הוקמה, ואהוד אולמרט הסתודד באחד הפרוזדורים הצדדיים עם אפרים גור, כדי לסגור את עסקת עריקתו לממשלת ליכוד צרה – נרשם שיא חדש של כלנתריזם. כדי להוציא בניקיון כפיים ולהתנער מההשפעה, חוקקו הבחירים את החוק נגד כלנתריזם. לא עוד תחנונים לפני אברשה שריר שיחזור הביתה, לא עוד מעשי לוליינות פוליטית של אריה דרעי שבמעט המליך ממשלה חדשה, לא עוד הבטחה ממפלגת העבודה למתוק את חובותיו של צדלי ביטון.

הכנסת הנוכחית נקייה מכלנתריזם. אין עוד עריקה של חבר כנסת ממפלגה אחת לאחרת. החוק אוסר זאת. במקום זה נרשמו בכנסת הזאת תופעות שאינן זכורות מקדנציות קודמות: במקום עריקה יש נטישה של פלגנות. המפלגות מתפלגות לתת־סיעות, וחברי כנסת מקימים תנועות פוליטיות חדשות, ויש גם פלגנות לשמה. ח"כ שלמה בוחבוט, למשל, שברגע האחרון נמלך בדעתו והלוים לתמוך בהסכם אוסלו ב', ימשיך כנראה לחשוש לביטחון המדינה, ואילו ח"כ שמואל אביטל, יונה מרצרות שהתלבט אף הוא אם להצביע בעד ההסכם, ימשיך לאיים על עתיד הממשלה, בלי שום קשר, כמובן, לסרובו של יצחק רבין לשריין לו ולעמיר פרץ מקום ברשימת העבודה לכנסת הבאה.

ההצבעה האחרונה על הסכם אוסלו ב' הבליטה זן חדש של עריקים. עריקי הנפש. הם אינם צריכים לערוק באופן פיסי ממפלגתם, הם לא מבקשים טובות הנאה כמשרה או כיסא בממשלה כמו בעבר. העריקים החדשים חושבים בסך הכל על גורלם בפריימריס, והם נשארים במפלגותיהם ופועלים מתוכן – נגדן.

הנה רשימת 11 הנעוצים של הכנסת הנוכחית: דוד לוי עזב את הליכוד והודיע על הקמת "תנועה פוליטית" חדשה. אביגדור קהלני ועמנואל זיסמן הצביעו נגד הממשלה בהצבעת אי־אמון ושניהם חברים ב"תנועה פוליטית" חדשה. חיים רמון, עמיר פרץ ושמואל אביטל הקימו "סיעה פוליטית" חדשה בהסתדרות, שהדיחה את המפלגה־האם שלהם מהשלטון שם, והיום לא ברור אם פרץ ואביטל ימשיכו להיות חברי מפלגת העבודה באופן רשמי. גונן שגב, אלכס גולדפרב ואסתר סלמוביץ עזבו את צומת, הקימו את מפלגת יעוד, השתכסכו ביניהם, וסלמוביץ פרשה והיום היא חברת כנסת עצמאית; יוסף עזרן עזב את ש"ס והכריז חדבע על הקמת מפלגה חדשה; שאול גוטמן עזב את מולדת והקים "סיעה פוליטית" חדשה. כל כך הרבה תרגילים מסריחים, בבת אחת, ואף אחד מ־11 הח"כ הללו אינו מוגדר במלה הגסה כלנתריסט או עריק.

שם המשחק היום הוא להיות עריק בלי לערוק. החוק החדש, מתברר, מכוון דווקא על גונן שגב, אלכס גולדפרב ואסתר סלמוביץ שעשו את המעשה הבוטה ביותר. קראו לילד בשמו, עזבו את מפלגתם והקימו מפלגה חדשה. מותר, על פי החוק נגד כלנתריזם, לשליש מסיעה בכנסת להקים סיעה ומפלגה חדשה, להצטרף לקואליציה המקיימת מדיניות השונה לחלוטין מזאת של המפלגה־האם שלהם, ואף להמשיך ולקבל מימון מפלגות. שלישיית יעוד, למרבה הפלא, היתה הקבוצה היחידה מבין העריקים החדשים שעשתה מעשה חוקי למהדרין.

מי שהעניק לגיטימציה לכלנתריזם החדש הם דווקא אלה שהצליחו במעשה הפלגות שלהם. רמון, פרץ ואביטל זעזעו, בניגוד לציבור רחב, את ההסתדרות, והעלו את פלגנותם לדרגה הידועה. הם התפלגו בשם אידיאולוגיה ובשם ניקוי האורוות, וחגו את האות להיחלשות המוסר הפוליטי המגונן בכל המפלגות. לאחר מעשה הפלגות הזה התברר כי אין סנקציה נגד הפלגנים, כיוון שהמפלגות שמהם יצאו זקוקות לקולותיהם בכנסת.

בחודשים הקרובים ישמע יצחק רבין מה ששמע שב ושב מחבריו במפלגה בחודש האחרון: עדיף להקדים את הבחירות מאשר להמתין לגידול במספר העריקים מן הזן החדש, ולהיכנע לח"כ אבי יחזקאל, ששב ישקול אם לתמוך בהסכם או בעניין אחר. כי אין דבר היכול לערער את עתיד הקואליציה כמו חבר כנסת המבין שאין לו סיכוי להיבחר לכנסת הבאה. ראו מה קרה לעמנואל זיסמן.

רוצה להיות קיסר

חיים רמון למד, זמן קצר לאחר הניצחון הגדול בהסתדרות, את תורת הלל בפוליטיקה. אין הלל, זו התורה. את הסכם אוסלו א' הסביר לציבור חיים רמון, את הסכם אוסלו ב' הסביר אהוד ברק.

רמון ראה בעיניים כלות כיצד התקבל ברק לפני כמה שבועות בתרועות בשוק רמלה, על פי עדויות של אנשי ליכוד, וכיצד הציג בהצלחה לפני תלמידי אהל שם ברמת גן את הסכם אוסלו ב', לפני כשבועיים, וקצר תשואות כשצייר את יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, ככלי ריק. לא רק שלכל אחד יש תחליף בפוליטיקה, אלא שלפעמים התחליף עשוי לעלות על המקור.

הסערה התקשורתית שנסערה סביב הפגישה המתוכננת בין רבין לרמון היתה מיותרת. רמון לא התכוון לבוא בחזרה לעיתונות על שובו למפלגת העבודה אחרי הפגישה. לא משום שהוא מעוניין להשוות את הלקתו, כפי שרמון היה רוצה לצייר בעיני הציבור, אלא משום שרבין אינו יכול לספק את דרישותיו.

דרך ארוכה עשה רמון מאז שיצא נגד המנגנון המפלגתי שסידר לאנשי שלומם של ראשי המפלגה מקומות בכנסת. היום הוא מבקש, כתנאי לשובו למפלגה־האם, שריון מקומות לשני חבריו, עמיר פרץ ושמואל אביטל. כדי להבטיח לעצמו את המקום השלישי ברשימה, אחרי שמעון פרס אף לפני השרים הצעירים ובראשם אהוד ברק, דורש רמון שהפריימריס יהיו פתוחים ויוכל להשתתף בהם גם מי שלא התפקד למפלגת העבודה. רמון, איש מעשי, מעריך ששתי הדרישות האלה לא יתקבלו, לכן הוא יסתפק כנראה בתנאי השלישי: המתפקדים לא רק יבחרו בפריימריס את מועמדיהם לכנסת, אלא גם יצביעו על המקום שבו הם רוצים שישובצו. רמון מאמין שבשיטה הזאת, שיטת הפוסט המדורג, הוא יגיע בעזרת ניקוד מצטבר למקום השלישי ברשימה.

אבל מפלגת העבודה אינה מוכנה לשנות היום את כללי המשחק שלה לכבוד רמון, וכדי להחזיר אותו הביתה רבין זקוק לשמעון פרס. המפלגה היא הבטן הרכה של רבין, ועד היום אין הוא מוצא בה את ידיו ואת רגליו. פרס, לעומת זאת, בקי בכל קבוצת כוח או אי התנגדות, והוא רואה היום ברמון את המתחרה העיקרי שלו. שר החוץ מאמין שאם רבין, מסיבה כלשהי, לא יעמוד בראש המפלגה בבחירות הבאות או לאחריהן – רמון רואה את עצמו כמחליפו. פרס רואה שם, כמובן, קודם כל את עצמו.

לפני כחודש וחצי שלח רמון לרבין איש המקורב לשניהם, וכפיו התנאים לחזרתו של רמון למפלגת העבודה. רבין הסכים לאיש שבראשי שרמון יפנה גם לפרס. אם ז'ק נריה יפרסם את זיכרונותיו הקצרצרים מבית הוועד הפועל, יש להניח שהוא לא ידלג על התקופה הנוכחית, שבה רמון שרוי באווירת נבואים משעממת. ההתנודדות בצוות גידעוניות, חוק הבריאות הממלכתי המזוהה עם רמון הביא דווקא לשגשוג הרפואה השחורה, ואיך אפשר להסביר לבוחרים מדוע הוא עזב את תפקידו בהסתדרות כשנה וחצי בלבד לאחר שנבחר. רמון חייב לסיים את ההתלבטות שלו, כי כל רגע מחוץ למפלגת העבודה גורע ממעמדו כיורשם של רבין ופרס. אבל הוא יתקשה לשוב למפלגתו ללא שני חבריו, ולמרות ניסיונו להידבר עם פרס, הוא מבין שפרס יסכים לשובו למפלגה, בתנאי שלא יהיו לו שום תנאים.

לפני כחודשיים, בשיחות עם חברים במפלגת העבודה, אמר ז'ק נריה, היום "ראש האגף לקשרי חוץ של ההסתדרות", שאם רמון יקים מפלגה עצמאית, הוא רואה את עצמו בצוות המוביל שלה, במקום ריאלי בכנסת הבאה או בתפקיד ממלכתי. האפשרות הזאת נראית היום קלושה מתמיד, לא בגלל פרסום זיכרונותיו המביכים של נריה ב"ידיעות אחרונות" על תקופת שירותו כיועץ המדיני של ראש הממשלה, אלא משום שרמון חושש לצאת להרפתקה מתישה של הקמת מפלגה חדשה. רמון היה מוכן היום להסתפק בתפקיד של שר זוטר בממשלה.

לפני כחודשיים נסער בית מפלגת העבודה מהריח שעלה ממטבחו של שמעון שבס, שביקר כי שבס פעל, שוב, להדחתו של בייגה שוחט כדי למנות במקומו את רמון. רבין, בתגובה על השמועות האלה, הבהיר שאינו מתלהב מההצעה, ורמון הבודד שהוא

רמון. יסתפק בתיק התחבורה

מעוניין בתיק האוצר. הוא מעוניין, כך אמר, בתיק ביצועי יותר, כמו תיק התעשייה והמסחר או תיק התחבורה. וזה מה שמאפיין היום את האיש היחיד, מבין קבוצת העריקים החדשה, שהצליח לקשור לו כתרים של תהילה לאחר שפילג את מפלגתו בגלל מאבקו נגד הממסד הישן של ההסתדרות: רמון רוצה היום יותר מכל להיות ישראל קיסר.

מידע חסוי בהחלט

מי שחושב שההגבלות על חופש המידע בישראל נוגעות רק לעסקי השב"כ, של המוסד, השב"כ, ומדעות הביטחון וצה"ל – טועה. הורים לילדים בתל אביב אינם מורשים לדעת מהן התוצאות של מבחני הבנת הנקרא בבית הספר שילדיהם לומדים בו, או בבית הספר שהיו רוצים לרשום בו את ילדיהם. המידע הזה סודי לא פחות ממבצעיה העלומים של סיירת מטכ"ל.

מתברר שמשרד החינוך ומינהל החינוך של עיריית תל אביב סבורים שאין לחשוף את הממצאים של מבחני הבנת הנקרא בבתי הספר בעיר לא רק לפני ההורים, אלא גם לפני חברי מועצת העירייה, מחשש שהממצאים יודלפו לעיתונות, וכך יגרמו "פרסום המזיק לתדמית בית הספר ולתלמידים", כלשון האוראים במשרד החינוך ובעיריית תל אביב. את הממצאים הסודיים האלה יכולים לראות אך ורק בעלי תפקידים בכירים במשרד החינוך ובעיריית תל אביב.

בשבוע הבא ידון בג"ץ בעניין העקרוני הזה, הקשור לגבולות חופש המידע, בעקבות עתירה שהגישה הד"ר אורית איכילוב, יועצת החינוך של ראש עיריית תל אביב וראש בית הספר לחינוך של אוניברסיטת תל אביב. הד"ר איכילוב עתרה נגד ראש העירייה, רוני מילוא, ונגד עיריית תל אביב, בטענה כי הם מונעים ממנה קבלת מידע מלא על מבחני הבנת הנקרא שנעשו בכיתות ד' בבתי הספר בעיר, וכן מסמכים המתייחסים לדירוג הטיפוח של בתי הספר בתל אביב בשנות הלימודים תשנ"ד ותשנ"ה.

הד"ר איכילוב, דרך פרקליטה יהודה מירון, כותבת בעתירתה כי היא זקוקה לנתונים האלה כדי להפיק לקחים מהלך פתיחתם של אזורי הרישום לחטיבות הביניים בדרום העיר, שהחל בו בשנת הלימודים תשנ"ה. היא חוששת שהרחבת המהלך תפגע בהזדמנויות החינוכיות של ילדי השכונות, תבריח את התלמידים הטובים מן הדרום לצפון ותעשה את בתי הספר בעיר בהדרגה לגטאות מעמדיים ועדתיים. הנתונים היו אמורים לעזור לה לאבחן אם חששותיה מבוססים, אבל עיריית תל אביב, כאמור, סירבה להעביר אותם לידיה.

דברי התשובה של עיריית תל אביב לעתירתה של איכילוב הם מאלפים: המסמכים שאיכילוב מבקשת, נכתב שם, אינם "מידע עירוני", אלא "מידע שנאסף על ידי משרד החינוך" ונמסר לעירייה "בתנאי שלא יפורסם ברבים". העירייה סבורה שיש לתחום את "גבולות זכות העיון של המידע על פי "הוראת הדין בדבר הגנת הפרטיות", ובכלל – התוכנית להרחבתם של אזורי הרישום רק החלה את דרכה, לא הגיע המועד להעלות את העניין לדיון במועצת העיר, לכן "בשלב זה – כל בקשה למידע היא מוקדמת".

עיריית תל אביב מסתמכת, בין השאר, על הפרופ' רחל גורדון, יו"ר המזכירות הפדגוגית של משרד החינוך, הקובע כי מסירת מידע על בתי ספר לחברים במועצת העירייה עלול להביא ל"פרסום ציבורי מזיק של נתונים, שהם חיוניים רק לאלה שתפקידם לטפל בבתי ספר אלה". פרלה נשר, המרכזת הראשית של משרד החינוך, קובעת חד וחלק כי "יש לעשות כל מאמץ על מנת למנוע פרסום ברבים של מידע מזוהה אודות מוסד חינוך המעיד על 'רמתו' או 'איכותו' של המוסד, דוגמת מדד הטיפוח הישגים לימודיים". נשר מציגה כדוגמה את בית הספר הירדן בשכונת התקוה, שוועדת החינוך של הכנסת קיבלה דיווח על רמתו בתחילת שנות השמונים. הדיווח נעשה על סמך הבטחה שהישיבה תהיה חסויה ולא ישתתפו בה עיתונאים. למרות זאת הודלף לעיתונות מידע על מצבו של בית הספר, ובכך נגרם, לדברי נשר, נזק לצוות המורים, להורים ולתלמידים.

החלטת בג"ץ עשויה להציב מגבלות לתל אביב ולהתמודד עם כמה שאלות עקרוניות: האם בית הספר הירדן בשכונת התקוה, למשל, אכן ניזוק מן הפרסום על נתוני הבנת הנקרא של תלמידיו, או שמא דווקא בעקבות הפרסום בעיתונות נקט משרד החינוך צעדים לתיקון המצב בבית הספר? האם יש בכלל להגביל חשיפת מידע המעיד על רמתם ואיכותם של בתי הספר לפני חברי מועצת עיר או הורי התלמידים והציבור הרחב? ומעבר לכך – גם אם אכן נגרם נזק כלשהו לתדמיתו של בית הספר, האם אין מקום לבחון את משקלו של הנזק הזה מול זכות המידע של חברי מועצת עיר, העוסקים בחינוך, ומול זכותם של הורים לדעת מהן רמתם ואיכותם של בתי הספר שילדיהם לומדים בהם?

בונוס לילידי הארץ בלבד

לאפליה הזאת חברו יחד משרד החינוך, משרד האוצר, הסתדרות המורים וארגון המורים העל־יסודיים. אפליה ממוסדת המכונה "מענק יובל" ומבדילה בין מורים שנולדו בישראל לבין עמיתיהם שנולדו בחו"ל.

ראשית העניין בהסכם הקיבוצי בין ממשלת ישראל, משרד החינוך ומשרד האוצר לבין ארגוני המורים, שנחתם ב־11.5.93. בסעיף 8 בהסכם נכתב "החל ממשכורת חודש יוני 1995 המשולמת, ובכל שנה לאחר מכן באותו מועד, ישולם לעובד הוראה בעל ותק מצטבר בהוראה של 30 שנה ומעלה, כולל ותק בשירות צבאי, אצל המעסיקים, וכן במוסדות החינוך הפורמלי, מענק יובל בשיעור 60 אחוז ממשכורתו הקובעת לפנסיה ולפיצויי פיטורין, להוציא תשלומים חד־שנתיים, ביגוד והבראה".

ספק רב אם כל המורים מכירים את הסעיף הזה, ואם היו מפענחים מה עומד מאחוריו. למעטים שגילו והבינו התחוור כי האפליה מרומזת רק בשתי מלים, "אצל המעסיקים", והעמן ניסוחו של הסעיף מראה כי מישהו טרח לטשטש אותה. "מענק יובל" יינתן אך ורק למורים שצברו 30 שנות ותק בהוראה "אצל המעסיקים". המעסיקים הם משרד החינוך הישראלי ומוסדות החינוך הישראליים בלבד. מי שעלה לישראל לפני 20 שנים, ויש לו, נניח, ותק מוכר של 10 שנים בהוראה בארץ הולדתו שאינה ישראל – אינו זכאי לבונוס הזה, שהוא מעין משכורת 13 המשולמת כל שנה ומתבטאת גם בתשלומי הפנסיה.

רן ורדי, בן 58, מורה לפיסיקה בבית הספר בסמ"ת בחיפה, צבר 32 שנות ותק בהוראה. הוא עלה לישראל מברית המועצות בשנת 1973 עם תואר אקדמאי בפיסיקה וותק של יותר מ־10 שנות הוראה. מדינת ישראל לא השקיעה אגורה ברכישת השכלתו, ומשרד החינוך הישראלי הכיר בתואר ובוותק שלו. ורדי התחיל לעבוד בבית הספר בסמ"ת, שהוא מלמד בו עד היום, ותלמידים רבים שלו עברו בהצלחה את בחינות הבגרות. רק בשנה האחרונה הוא התוודע לסעיף מספר 8 ופנה פעמיים לשר החינוך ולכל הגורמים הנוגעים בדבר, כדי שהאפליה תתוקן.

השר אמנון רובינשטיין הודה, במכתב תשובה לורדי, כי כוונת המונח "מעסיקים" היא אכן למעסיקים "בארץ", והסתפק במתן הבטחה ערטילאית "למצוא דרך לתקן את הדבר בעתיד". את הטענות, אומרים במשרד החינוך, יש להפנות אל ארגוני המורים: הם התעקשו להיות צמודים להסכם המהנדסים, שבו מוענק "מענק יובל" רק "למי שהועסק 30 שנות שירות במדינה בלבד". מדוע משרד החינוך צריך להילחם את מלחמתם של המורים, אם ארגוני המורים הם שיזמו את האפליה הזאת?

לשושנה אורן, יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים, יש טיעון מעניין: נכון שקיימת אפליה, אבל יש אפליות גרועות ממנה. "יש מורים שהמדינה מממנת להם פנסיה תקציבית ויש מורים שיש להם פנסיה מצטברת. זו אפליה גדולה", היא אומרת. "האפליה אינה רק נגד מורים שלא נולדו בישראל, אלא גם נגד מורים שמקבלים פנסיה מצטברת". כלומר, אי־אפשר לתקן את כל האפליות כולן, ואם מתקנים אפליה אחת – צריך לתקן אפליה אחרת, ותיקון העוול הטמון ב"מענק יובל" הוא "סיפור מאוד מסובך", כדבריה.

כך התברר למורה הוותיק רן ורדי שהכל מצטערים מאוד על העוול שנגרם לו, אבל אין מה לעשות: הוא לא נולד בארץ, ולא התחיל להורות בארץ, והוא לא יקבל את הבונוס המיוחד שמקבל מורה יליד הארץ הוותיק פחות ממנו. "אחרי יותר מ־20 שנה בארץ אני מרגיש כעולה חדש", אומר ורדי. "העברתי אלפי תלמידים את בחינות הבגרות בפיסיקה, שירתתי במילואים עד גיל 55 ובכל זאת אני נטע זר".

ומה שמעניין בסיפור הזה הוא שסעיף 8 בהסכם הקיבוצי עם המורים נוסח באופן כה מעורפל, שמתעורר החשד כי החותמים עליו פשוט התביישו בו.

1976, בחירות עירוניות בבית לחם. לערפאת צפוי רוב של יותר מ־50% בבחירות לנשיאות

הצעה שהיו רוצים לסרב לה

חוק שרוצה לחוקק הרשות הפלשתינית, לאסור על המפלגות שיתמודדו בבחירות לעמוד בקשר כספי וארגוני עם מדינות וגורמים זרים, מעורר רוגז רב בגדה וברצועה. פעילים פוליטיים וחוגים רחבים בציבור עדיין מקווים שהבחירות יתקנו את השחיתות בשלטון

מאת דני רובינשטיין

לפני שבועות אחדים פירסם משרד המשפטים של הרשות הפלשתינית טיוטה של הצעת חוק המפלגות, האמורה להכניס למסגרת חוקית את המפלגות הפוליטיות הפלשתיניות המתכוונות להתמודד בבחירות. מאז פרסום ההצעה התקיימו בגדה ובעזה כ־15 סמינרים ודיונים פומביים על הצעת החוק. כמה סמינרים התקיימו ביוזמת משרד ההסברה הפלשתיני ואחרים ביוזמת ארגוני האופוזיציה. בשבועיים שחלפו מאז חתימת הסכם אוסלו ב' גברה ההתעניינות בעניין זה.

סאיב עריקאת, חבר הרשות ואחד הנציגים הפלשתינאים בוועדות המו"מ עם ישראל, העריך אמנם שהבחירות למועצת הרשות הפלשתינית יתקיימו רק באביב הבא, אבל יש אחרים הסבורים שאפשר יהיה להקדימן לתחילת החורף (דצמבר־ינואר), אם הרשות הפלשתינית תוחזר ותהיה מוכנה לקיים את הבחירות כמבחן לפני נסיגת צה"ל מרוב חלקי העיר. הזמן הדרוש לסלילת הכביש העוקף את חלחול הוא הגורם העיקרי המעכב את נסיגת צה"ל מחברון ואת הבחירות.

האפשרות שהבחירות יוקדמו האיצה בימים האחרונים את הדיון הציבורי בחוק. כשבוע שעבר התקיימו הרבה פגישות והתייעצויות על חוק המפלגות, ובעיתונות הפלשתינית מתפרסמים עתה עשרות מאמרים על כך.

הצעת חוק המפלגות כוללת שתי נקודות, שסביבן התעוררו הוויכוחים הציבוריים. הראשונה היא ההגבלות האוסרות על מפלגה פלשתינית להיות קשורה למדינות זרות ולגופים בחו"ל. על פי ההצעה, אסור שמפלגה פלשתינית המבקשת להתמודד בבחירות תקבל מימון ממדינה זרה, אסור שתהיה שלוחה של גורם זר ואסור שתהיה קשורה לגורמים בחו"ל. הנקודה השנייה היא הפיקוח שמציע החוק על פעילותה של מפלגה רשמית. המדובר בפיקוח של השלטונות על דרכי המימון של המפלגה, שתהיה חייבת להציג לפקידי הרשות את כל מסמכיה. הפיקוח ייעשה באמצעות ועדה ממשלתית שתוכל, כמובן, למנוע ממפלגה שלא תעמוד בדרישות כלשהן להתמודד בבחירות. תמצית הדרישות הללו היא נאמנות ללאומיות הפלשתינית (ולא למדינות זרות).

לדברי עורך הדין עומר עסאף (בסמינר שהתקיים בשכם בשבוע שעבר ושאירגנו ידידי מכללת אנג'אח והאגודה לזכויות האזרח בעיר), קטעים שלמים מהחוק שהציע משרד המשפטים הפלשתיני הועתקו ללא שינוי מחוקת המפלגות של ירדן ושל תוניסיה. כל מדינה רגישה לריבונותה וחרדה למה שנראה כהתערבות של מדינות זרות, ובחוקת רוב המדינות הערביות יש סעיפים שנועדו להבטיח שמפלגות פוליטיות לא יהיו מעין סוכנויות של מדינות זרות. לפלשתינאים רגישות מיוחדת בעניין, משום שעצמאות וריבונות הן משאת נפשם ודרכם אליהן רצופה מכשולים.

זאת ועוד: הרעיון המרכזי שעמד מאחורי הקמת אש"ף (ליתר דיוק, תנועת הפתח) היה, שמדינות ערב בוחשות בעניין הפלשתיני כדי לקדם אינטרסים שלהן, ועל הפלשתינאים לחסום זאת ולקחת את גורלם בידיהם. לא במקרה, אחת הסיסמאות הראשונות והעיקריות של אש"ף היתה "עצמאות ההחלטה", כלומר – התנועה הלאומית הפלשתינית צריכה לקבל את החלטותיה באופן עצמאי, כדי לשרת את העם הפלשתיני ולא גורם ערבי זה או אחר.

סיסמה זאת תקפה גם היום. ערפאת ואנשיו משתמשים בה מדי פעם, כשהם תוקפים את יריביהם. לאחר פיגועי הטרור של החמאס, למשל, האשים ערפאת את הקנאים האיסלאמיים שהם פועלים מטעם איראן ומקבלים סיוע כספי וארגוני מחו"ל. בדרך דומה מגיב ערפאת על מעשיהם של כמה מארגוני האופוזיציה של השמאל, שמפקדותיהם בדמשק. ערפאת רואה בהם סוכנים של סוריה ומאשים אותם שאינם פוליטיקאים עצמאיים, אלא מקבלים הוראות מהמשטר בדמשק.

על רקע זה היה אפשר לצפות שהאיסור המוטל על המפלגות לעמוד בקשר כספי וארגוני עם מדינות וגורמים זרים יתקבל בברכה על ידי רוב הפעילים הפוליטיים הפלשתינאים; אבל הסעיפים הללו התקבלו ברוגז רב. רוב המבקרים אמרו, שסעיפים כאלה יכולים להתאים למדינות אחרות, אבל לא לפלשתינאים, שכן רוב בני העם הזה נמצאים בחו"ל, בגולה. עו"ד עלי אבו־חילה, למשל, טען (במאמר ב"אלנהאר") שלא די בכך שהסכם אוסלו מתעלם מהפלשתינאים בפזורה, עכשיו באה הצעת החוק ומכחישה את קיומם של רוב בני העם הנמצאים בחו"ל. קשר מפלגתי אתם ייחשב, לפי ההצעה, לעבירה על החוק, רק משום שהם נמצאים בגלות. "ניתוק מחו"ל פירושו ניתוק מהפזורה הפלשתינית" – וזאת היתה תגובתם של רוב משתתפי הסמינרים שאירגנו תנועות האופוזיציה. ביניהם היה גם האשם אבו־קישק, יו"ר האגודה לזכויות האדם בשכם, שאמר כי סעיפים אלה מסמלים את השתלטות הפוליטיקה על החוק, במקום שיהיה ההיפך.

ביקורת נוספת באה מפי פעילים של תנועות וארגונים הקשורים במוסדות לארגונים בחו"ל. בסמינר בעזה נרמז הקשר שבין התנועה האיסלאמית הפלשתינית לתנועות האחים המוסלמים במצרים ובירדן, וחלק נכבד מהמימון למוסדות הדת של האיסלאמיים בגדה ובעזה בא מתרומות של בעלי הון מוסלמים אדוקים בסעודיה ובמדינות המפרץ. בשכם תקף האלוף עבד אלחק את הסעיפים האוסרים קשר עם גופים בחו"ל, והכל הכירו את רגישותו בעניין זה, משום שהוא נחשב לחבר מפלגת הבעת הפלשתינית – שלוחה ותיקה של הבעת הסורי (האיש המרכזי בשטחים הנחשב לתומך הבעת הוא בסאם אשכעה, שהיה ראש עיריית שכם ונפצע קשה לפני 15 שנה בניסיון ההתנקשות של המחתרת היהודית).

בראש מותחי הביקורת על שיטת הפיקוח על המפלגות עמד המרצה למשפטים הד"ר אניס אל־קאסם, שהיה חבר במשלחת הפלשתינית לוועידת מדריד. אל־קאסם, שמוצאו בקלקיליה, מחלק בשנים האחרונות את זמנו בין ירדן לצרפת. בסדרת מאמרים שכתב ב"אל־קודס" בתחילת השבוע הוא טען, שהצעת החוק מנוגדת למהות הערכים הדמוקרטיים. לדעתו, אם תוקם ועדה ממשלתית לבדיקת מסמכי המפלגות, תהיה זאת התערבות של מנגנון המפלגה השלטת (לכל ברור שהתכוון לתנועת הפתח) בעניינים הפנימיים של מפלגות אחרות. הוא מציע שהפיקוח על המפלגות יימסר לגוף ניטרלי – בתי המשפט, למשל – ולא לנציגי השלטון.

רוב המפלגות הצריכות לקבל אישור, לפי החוק המוצע, הן שלוחות של הארגונים הקשורים לאש"ף: החזית העממית לשחרור פלשתין, החזית הדמוקרטית וארגונים קטנים אחרים. בתקופה האחרונה הוקמו אמנם בעזה שתי מפלגות חדשות, "מפלגת אל־עהד" (הברית) ו"האחדות הלאומית האיסלאמית", אבל העומדים בראשן אינם מוכרים והן נחשבות לגרורות של מקורבי ערפאת. השאלה שהועלתה בכמה מהסמינרים שהתקיימו בעזה היתה, מה יעלה בגורלם של ארגוני אש"ף הוותיקים? כיצד ייהפכו למפלגות פוליטיות? עבדאללה עיסא, שהקים את מפלגת אל־עהד, הסביר שיש לבעיה גם צד אישי.

קשה להתייחס לג'ורג' חבש ונאיף חוואתמה כאל מנהיגי מפלגות קטנות. אישים אלה ואחרים הקדישו את חייהם לתנועה הפלשתינית ולמאבקה; הם נהפכו, לדברי עיסא, לסמל לאומי, הם נושאי הדגל של הלאומיות הפלשתינית עשרות שנים. מגוחך לחשוב, שאחרי הבחירות תתגמד דמותם והם יעמדו בראש מפלגות שיזכו באחוזים ספורים מהקולות.

עניין אישי אחר הוא הבחירות לנשיאות הרשות הפלשתינית, שיתקיימו בעת ובעונה אחת עם הבחירות למועצה. לפי הסקרים, בבחירות אלה צפוי ניצחון מוחץ ליאסר ערפאת, שיקבל יותר מ־50% מהקולות; במקום השני, הרחק מאחוריו, נמצא מנהיג החמאס השייח אחמד יאסין, עם כ־15%. יתר המועמדים האחרים יזכו, לפי הסקרים, בפחות מ־5% כל אחד. במצב כזה, ספק אם יהיו מועמדים רציניים אחרים.

חנאן עשראווי, שפרשה (או הודחה) מפעילות בשנה האחרונה, היתה היחידה שהתבטאה בעניין זה. בראיון עיתונאי היא אמרה השבוע, שאם לא יהיה שום מועמד שיתמודד נגד ערפאת, זה יהיה אות מבשר רע, של חוסר דמוקרטיה.

> **בקרנות הרחוב מביעים רבים תקווה שבבחירות יעלו אנשים שאינם תלויים בערפאת, שלא קיבלו ממנו מינוי לתפקידים, שלא יפחדו מאיש, כי קיבלו את המינוי מהעם**

לפי ההתרשמות מהפרסומים הפלשתיניים השונים, חוק המפלגות והבחירות מטריד לא רק את הפעילים הפוליטיים, אלא חוגים רחבים בציבור הפלשתיני. הסיבה לכך היא הציפיות שהבחירות הללו יתקנו את העיוותים הרבים במנגנון השלטון הפלשתיני. בשיחות רחוב מדברים בעזה על השחיתות הרבה במוסדות השלטון, על חלוקת טובות הנאה למקורבים ועל שוחד. בקרנות הרחוב בגדה וברצועה מביעים רבים תקווה שבבחירות יעלו אנשים שאינם תלויים בערפאת, שלא קיבלו ממנו מינוי לתפקידי שרים ומנכ"לים, שלא יפחדו מאיש, כיוון שקיבלו את המינוי מהעם, שנתן בהם אמון ובחר בהם. לנבחרים כאלה יהיה גיבוי ציבורי שיהיה להם הכוח לעמוד מול ניצול השררה בידי ערפאת ומקורביו מתנועת הפתח. אולי אלה תקוות שווא, אבל הן עומדות בגב הביקורת הרחבה שנמתחה על חוק המפלגות. מכל מקום, ממשרד המשפטים הפלשתיני יצאה הודעה, לפני ימים אחדים, שהחוק אינו סופי וייבדק שוב, ואם יימצאו בו ליקויים הם יתוקנו.

דגל פלשתין מונף במלפית עם פינוי המינהל האזרחי

هكذا من الأصل

השכנים של האוטונומיה

ברפיח ים שברצועת עזה, המוקף גדרות תיל והתנועה ממנו ואליו מוגבלת לכביש עוקף, מרגישים – ערב יישום שלב ב' של הסכם אוסלו – שבמצב הזה אפשר לחיות לגמרי לא רע

מאת רן כסלו

זכותו בעמדת השמירה. יותר טוב כך, כל אחד לחוד

צילומים: אלברטו דנקברג

מה שנשאר ברפיח ים משנות החלוציות שלה – אמצע שנות השמונים – הוא צריף המכירות של הבנקה ועוד שניים או שלושה צריפים דומים בקרבתו, שייעודם אינו ברור, או אולי אין להם ייעוד: הלונ־תיהם פרוצים ודלתותיהם חסומות. דלת הכניסה לצריף המכירות פתוחה דווקא, אלא שכמעט כל דלתות המדפים נעולות היטב, אין נפש חיה, ורק על לוח המודעות במסדרון הקטן, המשמש כנראה גם חדר המתנה למי שבכל זאת מגיע לכאן, סימני פעילות כלשהם. הבולטים שבהם: רשימת השמירות לאוקטובר וחוזר של "זו ארצנו – סמה גוש קטיף", ובו הוראות למבצע "מב־ביעים באור", מבצע החבלה בחברת החש־מל.

אלא שגם סימנים אלה של פעילות אר־גונית נראים כאן סמליים בעיקר. ל"זו אר־צנו" אין ברפיח ים אחיזה כלשהי, ביישוב מתגוררים אנשים הרחוקים מן המשיחיות הדתית הלאומית של גוש אמונים ואיש מהם לא השתתף באותו מבצע חבלה, שנ־ראה כי לא נחל הצלחה גם במקומות אח־רים. השמירות בלילה מתבצעות כנראה כנדרש, על פי הרשימה, אך בעצם לא ברור למה. היישוב כולו מגודר בגדר מער־כת, בשער הכניסה עמדה מבוצרת של צה"ל וחיילים במעילי מגן וקסדות פלדה מיוחדת צבאית המוצבת כאן דרך קבע.

עמדות מבוצרות, גדרות תיל והחיילים במערך קרבי מלא הם מסימני ההיכר לא רק של היישוב הזה, הנמרץ בשרשרת יישובי גוש קטיף, השוכן כמה מאות מט־רים מהעיר רפיח ומהגבול המצרי; הם נראים לכל אורך הדרך המובילה לכאן, מהמחסום כיסופים דרך גוש קטיף כולו. זהו כביש לישראלים בלבד, בוודאי אורכו אסור לפלשתינאים (רק מדי פעם בפעם נראית עגלה רתומה לחמור). אך הרגשה משונה מתעוררת כשנעים בו ממחסום צה"ל מבו־צר אחד למשנהו, בין גדרות תיל, בידיעה ברורה שמעבר לגדרות האלה כבר משתר־עת ארץ אחרת, חו"ל המרוחק מהישראלי מן השורה הרבה יותר מאשר יוון, צרפת, אוסטריה או ארץ אירופית אחרת כלשהי.

הנסיעה הזאת מזכירה לי את ביקורי הראשון ברפיח ים, בתחילת 1988, השנה הראשונה לאינתיפאדה והשנה הרביעית לקיומה של ההתנחלות. הצריפים הפרוצים של היום (אז קראו להם קרוואנים, היום הם מזכירים יותר על המיזה את שרידי המעב־רות משנות החמישים) היו מאוכלסים או בשימוש. בצריף המכירות התנהל ויכוח סוער על עתידו של היישוב, תוך כדי התנ־גדות נחרצת לעצם הרעיון להקים סביבו גדר, משום ש"לא באנו לכאן כדי לחיות בגטו".

למעשה, גם אז לא היה ברור כל כך לשם מה הם באו לכאן. לכאורה זאת היתה אמורה להיות התנחלות ככל התנחלות אחרת. היא אף קמה בחיפזון, עוד לפני שהוכנה לה תשתית בשטח, זמן קצר לפני בחירות 1984, כדי למהר ולתפוס מקום לפני שהליכוד, חלילה, יפסיד בבחירות והשלטון יעבור לשמאל. אלא שאת האי־דיאולוגיה של ארץ ישראל השלמה היה קשה למצוא בקרב המתנחלים האלה, 16 משפחות צעירות, זוגות בשנות העשרים המאוחרות או השלושים המוקדמות לחייהם, שהתארגנו לגרעין שנה לפני כן במפגש בכפר המכבייה.

האידיאולוגיה היחידה שהיתה שם גרסה איכות חיים והתחלה של משהו חדש. לשם כך היה המיקום המיוחד של רפיח ים אי־דיאלי: רחוק רחוק ממרכז הארץ, מול הים הכחול ובין חולות הזהבים. זאת היתה אידיאולוגיה חזקה דיה לשמר את התלה־בותם של המתיישבים גם שלוש שנים וחצי מאוחר יותר, עדיין בקרוואנים, אך עם תו־כניות בנייה ונוכח התמונה המעודדת של הדחפורים המיישרים את החולות הסמו־כים, על רקע הסלאמס הפלסטיני של רפיח.

הווילות שעצרו את המבול

היו שם בעיות, אך האינתיפאדה לא היתה העיקרית שבהן. היא אמנם הפסיקה את ביקורי הקניות היום־יומיים ברפיח הש־כנה, אך נראתה למתיישבים כתופעה חול־פת. עיקר הבעיות היו עם השכנים היהודים דווקא, שאנשי רפיח ים הרגישו כנטע זר ביניהם. הם הקימו יישוב קהילתי חילוני יחיד בגוש שכולו דתי: מושבי הפועל המז־רחי לרוב ועוד כמה יישובי גוש אמונים. היתה תחושת ניכור והיו גם בעיות פרו־זאיות: ילדי היישוב נשלחו לבית ספר ולגן ילדים חילוניים במרחק עשרות קילומט־רים, מחוץ לגוש קטיף.

גם היום אנשי רפיח ים שולחים את יל־דיהם לבתי ספר חילוניים בתחומי הקו הירוק, והדרך לשם אף התארכה בכ־20 קילומטר, בגלל הכביש העוקף, לישראלים בלבד.

מבחינה זו, של מיעוט חילוני קטן בים דתי, לא השתנה מעטים גם לאחר שהוקם יישוב חילוני נוסף בשכנותם, פאת שדה, ובו 17 משפחות. ברפיח ים 22 משפחות, ובין שני היישובים לא נוצר שיתוף. כל יום, ב־7:15 בבוקר, יוצא אוטובוס ילדים מרפיח ים, בליווי צבאי, ואחרי הצהריים הוא שב בליווי חמוש. "כל בוקר אני כאילו שולחת את ילדי לקרב", אומרת הגר בי־טון, הראשונה שהניפה ברפיח ים את הד־גל של פינוי מוקדם.

ובכל זאת השתנו הדברים ברפיח ים מאז ביקורי ב־1988. ולא רק הגדר המקי־פה את היישוב והשער המבוצר שבכניסה. שינוי בולט הוא 26 וילות נאות, דומות זו

ביטון. מוכנה להמתין קצת לפינוי

לזו. רק ארבע מהן ריקות – מצב אכלוס סביר בהחלט בגוש קטיף, שבכל יישוב בו, פרט אולי למרכז האזורי נוה דקלים, עומ־דים בתים ריקים.

תולדותיהן של הווילות האלה מעני־נות למדי. בני הגרעין הראשון רצו לבנות כל אחד כטעמו, לפי צרכיו ולפי יכולתו, אך במשרד השיכון לא הסכימו. המשכ־נתאות, נקבע, יינתנו רק אם תהיה בנייה מרוכזת, בידי קבלן אחד, על פי תוכנית אחידה, ו־30 יחידות מגורים לפחות. אחרי מיקוח הסכימו ל־26 בתים, אך בבנייה מרוכזת. הקבלן שהתחיל לבנות פשט רגל וקבלן אחר היה צריך לגמור את העבודות, כך שהעניין כולו התעכב. אך זו לא היתה הבעיה העיקרית.

איך בונים 26 בתים אם יש רק 16 מתיישבים המוכנים לבנות? מקימים אגו־דה וזו מזמינה את הבתים מהקבלן – 16 בתים למשפחות, במשכנתה אישית, ועוד עשרה כרכוש האגודה, במשכנתה שניתנה לכל חברי האגודה וחתמו עליה ערבות עשרה מתנחלים. עשרת הבתים האלה הרי יימכרו בקלות לאלה שהצטרפו בינתיים או לאלה שיצטרפו בעתיד.

אלא שאיש לא קנה את עשרת הבתים הללו. באו אמנם לגור בהם, אך בדמי שכי־רות חודשיים בלבד. אפילו ראש הוועד של היישוב, אבי זכותו, גר באחד מבתי האגו־דה, בשכירות. הבתים יקרים מדי (168 אלף שקל במבנם, כ־220 אלף שקל היום), הוא טוען. דמי השכירות החודשית הם 500 שקל, ואילו המשכנתה – כ־800 שקל בחו־דש. כך הולך ומצטבר חוב לבנק המשכ־נתאות, המאיים כמובן את חברי האגודה ובעיקר את העשרה שחתמו ערבות אישית.

יש לסיפור הזה גם צד חיובי. כאשר משרד השיכון, בתקופת שרון העליזה, הציע לבנות ברפיח ים על חשבון המדינה (לפי התוכנית כבר היו אמורות להיות שם 260 משפחות), התנגדה האגודה של התושבים בתוקף: לפני שייבנה כאן בית אחד נוסף, שיפתרו את בעיית עשרת הב־תים הרובצים על חשבון האגודה.

בפאת שדה השכנה, החילונית, לא היו התנגדויות שעצרו את המבול, ומשרד השיכון היה יכול לבנות שם כיד המלך. וגם בנה: 112 בתים. 50 בתים הוסבו עכשיו למחנה צבאי בשביל משמר הגבול. ביישוב עצמו מתגוררות, כאמור, רק 17 משפחות.

איך מרוויחים מאוטונומיה

עניין משונה: ברפיח ים, המרוחק יותר מכל יישוב אחר ברצועת עזה ממרכזי הת־עסוקה בארץ, אין בעיות פרנסה. גם לא בעיה של נסיעות אינסופיות למקומות עבודה במרכז הארץ של אלה שעבודתם כאן אינה קיימת עוד. כולם מצאו פרנסה בתוך הגוש.

משפחת גרנות היא דוגמה מובהקת. מר־טין ונעמי גרנות הם בני הגרעין הראשון, באו לכאן עם שני ילדים, השלישי נולד במקום. הוא עבד בלפידות, בקידוח נפט, היא במשרד הביטחון באשקלון. היו מן הראשונים שקיבלו הקצבה ושטח להקמת חממות, לאחר שהוחלט כי אף שהיישוב אינו חקלאי, יוכלו חלק מהתושבים לעסוק בחקלאות, כפתרון לבעיות התעסוקה.

החממות עדיין פועלות בלי חשמל, קרי־בלי ויסות החום הדרוש לגידולים מתוחכ־מים. מגדלים עגבניות, מחירי העגבניות בעונה הקודמת גרמו אסון וגם בעונה הזאת המצב אינו מבטיח. "אמרתי לעצמי: הגיעה שעתך להציל את כלכלת הבית, וכך נול־דה המתפרה שלי", מספרת נעמי גרנות.

זה שנים רבות עובדים מפעלי קונפק־ציה תל־אביביים בשיתוף עם מתפרות ברצ־ועת עזה, בין השאר ברפיח. שולחים לרפיח בד גזור, ושם, בכוח עבודה זול, תופרים הבד במתפרות ערביות. הסחורה המוכנה נשלחת חזרה לתל אביב.

אלא שיש בעיות בשיטה הזאת. בכל פעם שיש עוצר, הסחורה אינה מגיעה לתל אביב. כך גם היה בפסח השנה. אז פנה בעל המתפרה מרפיח למכרים ברפיח ים, בעלי מגרר, שיעסוק בתיווך. מרפיח אי־אפשר להגיע לישראל, מרפיח ים יש כביש נפרד ופתוח ליהודים בלבד. למשפחת גרנות יש מגרר והם הרוויחו מעט מן ההובלות. ואז נולד אצל נעמי גרנות הרעיון: לשם מה כל הקומבינציות האלה, למה לשלוח סחורה מתל אביב לרפיח, מרפיח לרפיח ים ומרפיח ים לתל אביב, אם אפשר לפתוח מתפרה ברפיח ים עם אותו כוח עבודה זול. ברפיח השכנה יש מקום במחסן של הוד־מנות, יש כוח עבודה בשפע במרחק קטן, גם מכונות תפירה הגיעו משם, יש קשרים עם היצרנים בתל אביב שנרקמו בזמן ההו־בלות, המועצה האזורית נתנה גנרטור, הפותר בינתיים את בעיית החשמל, והעסק רץ.

> **משתלם להיות ישראלי בארץ האוטונומיה, בעיקר כאשר לישראלים יש כביש משלהם ועל הערבים מוטל סגר בכל שני וחמישי**

משתלם למדי להיות ישראלי בארץ האוטונומיה המפגרת יחסית, בעיקר כאשר לישראלי יש כביש משלו ועל האוטונומיה מוטל סגר בכל שני וחמישי. אמנם מסוכן למדי להיות אשה המובילה לכרה עבודה של תופרים ערבים, כולם גברים, אבל בינ־תיים גרנות עומדת בסכנה הזאת בגבורה.

התמתנות בכל כיוון

נעמי גרנות מעידה, שמאז חתימתו של הסכם אוסלו א' נעשו השקפותיה פחות נחרצות. "כאשר נחתם ההסכם, בביתי", היא מספרת. "בביתי מאושרת כל השנים חיכינו לזה וסוף־סוף בא השלום. זה פגע אמנם בבית שלנו פה, אבל הייתי מוכנה להתפנות, רק שיאפשרו לי הסדר פינוי מתקבל על הדעת. אבל עכשיו אני לא בטוחה כל כך שאני רוצה לעזוב. השכל אומר שאין פתרון אחר אלא שיפנו את כולנו מפה, לא רק את רפיח ים אלא את כל הגוש, אבל הלב לא נותן. מה רע לנו כל כך בהסדר האוטונומיה הזה, אנו לחוד והם לחוד ובכל זאת אפשר להסתדר ביחד. אז אולי אפשר יהיה להישאר?"

בכלל נראה כאילו רפיח ים כולה התמ־תנה, בכל הכיוונים. אבי זכותו, למשל, כפי שמתאים לראש ועד בהתנחלות, הוא בין הניצים. איש צומת, המתנגד למדיניות הממשלה בכל לבו. אך כשלוחצים עליו מעט ומקלפים את המעטה, מתברר שהוא מרוצה למדי מההסדרים הנוכחיים ברצו־עה, ממצב יישובו וממצבו שלו בהסדרי האוטונומיה. נוסעים קצת יותר רחוק, אבל לעומת זאת אין עוד אבנים. לא מסתובבים ברפיח ובחאן יונס, אבל מי הלך לרפיח או לחאן יונס לפני אוסלו, מאז האינתיפאדה? אז טוב יותר כך, כל אחד לחוד, לא מתער־בים זה בתחומו של זה.

מתברר אם כן שהשד אינו נורא כל כך, גם השד של הסכמי אוסלו. לחזור לעזה, חלילה, אומר זכותו. רק שלא יהיה גרוע יותר, שבסוף לא יפנו אותם, כי אבי זכותו אינו רוצה להתפנות, אפילו לא מוכן לחשוב על זה, אבל גם אינו מוכן להכריז שיילחם בכוח נגד הפינוי.

ומצד אחר הגר ביטון, שכבר לפני שנה יצאה בקריאה לפינוי מוקדם. היום היא מוכנה להמתין קצת, עד שיבשילו התנ־אים, מותר בריה, לטענתה. לדבריה, יצחק רבין העביר להם מסר שבינתיים אינו רוצה לשמוע על פינוי. אבל היא מאמינה שרגע כזה יגיע, במוקדם או במאוחר, ורצו־נה מוקדם דווקא. היא במכון אינה יכולה לקום וללכת, לשוב לקיבוץ שבאה ממנו ולשאת עמה נטל של תשלומי משכנתה בסך 1,600 שקל בחודש.

בבחירות הקודמות זכתה מפלגת העבו־דה בקולות לא־מעטים ברפיח ים: כ־20%, לדברי התושבים. הגר ביטון משוכנעת שבבחירות הבאות יקבלו העבודה ורבין ביישוב קולות רבים עוד יותר: הרוב רוצים להתפנות, ורק רבין יפנה אותם משם.

עוזי בנזימן

רבין מגיע לבמת עלית לאחר הפיגוע. לא היה מוצדק להקל ראש בתופעה כבר אז

1. בשם אלוהים

לאלימות פוליטית יש תכונות של מגי־פה: אם לא הודפים אותה כשהיא קטנה היא מסוגלת להמית את קורבנותיה. ניסיונות הפגיעה הגופנית בראשי המדינה עוברים במהירות את שלב הילדות: אם לא יושם להם קץ מיד וביד חזקה, הם עלולים להגיע לשפיכות דמים ממש. ככל שנפוצות יותר ההתנכלויות לחברי הממשלה כך מתרפסות והולכות, מחולות והולכות, העילות שבגינן הן מתפרצות. כל ממזר מלך, כל פרחח פטריוט וכל מורת רוח היא סיבה להניף יד על ראש הממשלה.

זה החל עם שולמית אלוני שהותקפה בכנס בבית יורק, משום שלא מצאה חן בעיני מי מיוחסיו. היא, אישיותה, דעותיה, הופע־תה – לאו דווקא עמדה מסוימת שבה היא מחזיקה – גירו את בלוטות הזעם של התו־קף והוא הכה בכעסה. איש לא נמצא אשם עד היום. התקפה הזאת ראויה להיזכר משום שהיא נתנה דרור לזעם כבוש, לאו דווקא מוגדר ומנומק, נגד דמות שמסמלת קו מדיני, סגנון דיבור, מזג רוחני מסוים. אלוני היא "שמאל" ואלוני היא "אוהבת ערבים" ואלוני היא "אנטי־דתית" וכל זה ביחד הוא תמהיל שמעורר תוקפנות בשמם של ערכים נעלים.

אחר כך באו התקפות על יצחק רבין, משה שחל והרמטכ"ל אמנון שחק, כאשר פקדו מקומות שהיו בהם פיגועי טרור. לכאורה, היו התגובות האלימות הללו מובנות ונסלחות, בעיקר משום שהיה להן אופי חולף: ימים אחדים לאחר מעשה הזוועה עוברת המדינה לסדר היום וגם המתלהמים חוזרים למאורותיהם. אלא שלא היה מוצדק להקל ראש בתוקפנות הזאת: היתה לה מת־כונת קבועה: בכל המקרים היא נולדה בק־בוצה קטנה של מתגודדים, בדרך כלל אנשים בעלי השקפות חרדיות, שיצרו רושם שהתקפתם לאחר הפיגוע מכוונת. בדרך כלל, היו בידיהם שלטי מחאה מוכנים וניכר היה שבמרכזם עומד גרעין קטן מאור־גן. ההמון שמסביב נסחף אחריהם בלהט זעמו.

ואז צצו ההתנכלויות על ראש הממשלה ועל שריו בעילות שונות ומשונות: רבין הותקף השבוע בזיגזגייס בגלל השתלחותו ביהדות האמריקאית; שר הדתות שמעון שטרית נזקק למחאה המשטרה בעת ביקורו בכותל שלשום, בגלל מורת רוחם של אנשים מהגולים הדורשים שהוא מנהיג להן קצבת כספים למוסדות חרדים; דוד לוי לא היה יכול לעזוב את ההפגנה בירושלים ללא תגובה מגן של מאבטחים, משום שהקהל שמולו כעס על שפרש מהליכוד. מיותר להזכיר את ההתקפות הפראיות על בנימין בן אליעזר ועל מכוניתו של רבין, בעת הדיון בכנסת על הסכם הביניים בשבוע שעבר, ואת החיזיון הקשה של הנפת כרזות מחאה נגד רבין במעמד הזיכרון לצנחנים.

צפוי היה שמהלכי השלום של הממשלה ייתקלו בהתנגדות חריפה. לא נבון להתע־לם מיחסי הכוחות הפרלמנטריים שבאו לי־די ביטוי בעת ההצבעה המכריעה בכנסת: כחוט השערה היה בין אישור ההסכם לסי־כולו. אם הכנסת משקפת את הלכי הרוח של הציבור, נכון לממשלה מאבק קשה על דעת הקהל. יש אמנם גרסה האומרת, שמאז נחתם הסכם קהיר (עזה ויריחו) מסתמן שי־נוי בגישת הציבור לפלשתינאים ולהסדר עמם. על פי טענה זו, התמיכה במדיניות הממשלה גדולה יותר מכפי שהיא באה לי־די ביטוי בכנסת, והראיות לכך הם משאלי דעת הקהל שמצביעים, בין השאר, על הש־למה גוברת והולכת עם רעיון כינונה של מדינה פלשתינאית. לימין, כמובן, דעה הפוכה, והוא אף זה שקורא תיגר על טענת הממשלה ותובע להקדים את מועד הבחי־רות כדי לבחון את רצון העם. מכל מקום, אין ספק שבתקופה הקרובה ינהלו הקואלי־ציה והאופוזיציה מאבק על לבו של הציבור בעניין הסכם הביניים. על מנהיגי האופו־זיציה מוטלת האחריות שהקרב הזה לא יזו־נוח בהתוממות.

אילו ניצב מנחם בגין המנוח על המרפ־סת בכיכר ציון וראה שמול עיניו מונפת תמונה הנושאת את דיוקנו של יריב פוליטי, יהודי, לבוש במדי אס־אס, היה נרעד בכל נימי נפשו ומביא באחת לסילוקה. הוא היה מפסיק את העצרת, הוא היה שולח אנשים להסיר את החרפה, הוא היה מטיף מוסר, הוא לא היה עובר לסדר היום מול התנגדות המבישה. בנימין נתניהו אינו מנחם בגין בכל המובנים הידועים. תחת ניצחונו נמשכה ההפגנה (שהתנהלה במרבית חלקיה בסדר מופתי) חרף התנשאותה של התמונה מעל ראשי האוספים. הסתייגותו מהמעשה היתה חלשה או שבאה באיחור: מכל מקום, היא לא היתה יעילה.

לכאורה, אפשר לפטור את התופעה כמ־נוד ראש: כמה פרחחים מחוללים מהומה ואין הצדקה להקדיש להם שימת לב רבה. זו, למעשה, הגישה בלשכת ראש הממשלה. שם אומרים כי ההתנכלויות לרבין ולשרים מאורגנות ושניכרת יד מכוונת מאחוריהן. אפשר לשמוע שם אפילו שם של שב"כ, איש ימין מובהק, שלו מייחסים את פעולות ההתגרות. לרבין נוח להאמין כי ההתנגדות שבה הוא נתקל בציבור אינה ספונטנית ומייצגת, אלא פעלול פוליטי שנועד להביך אותו ולהשפיל את דמותו. אם רבין צודק בהערכתו מלכתחילה ואם טעה, בינתיים מתפתחת תופעה שעושה את האלימות כלפי ראש הממשלה והשרים לנורמה, כמעט למובנת מאליה. מחסום יראת הכבוד נשבר ועמו בעולם החשש מפני נחת זרועו של החוק. זו התפתחות שכדאי לתת עליה את הדעת.

2. בשם העיר

לכבר מבחוות ראשה לא משכנעות כל כך – כמו ההחלטה להעביר את משרדי החטיבה של תנועת בית"ר ממצודת זאב לירושלים, או כינוס לשכת הליכוד באפרת – בחרו בנימין נתניהו וחבריו למקד את התנגדותם להסכם הביניים במאבק על מעמדה של ירושלים. הבשורה פשוטה וקליטה: הליכוד מתגייס למאבק להבטחת אחדות ירושלים תחת רי־בונות ישראלית מוחלטת. הרעיון שמאחורי המהלך: הסכם הביניים הוא עובדה ונסיון מעיד שהממשלה מיועדת לוותר גם בירוש־לים; הליכוד יהיה חומת בצור לעיר. הכוונה הפוליטית אף היא שקופה: לזהות את המא־בק על שלמות העיר עם הליכוד, לעודד בציבור את החשש שממשלת המערך תמכור לים לפגיעה גם בקודש הקודשים.

שלא במקרה, כנראה, נבחרה הסיסמה הפוליטית של הליכוד שמבקשת לגייס את ראש עיריית ירושלים אהוד אולמרט.

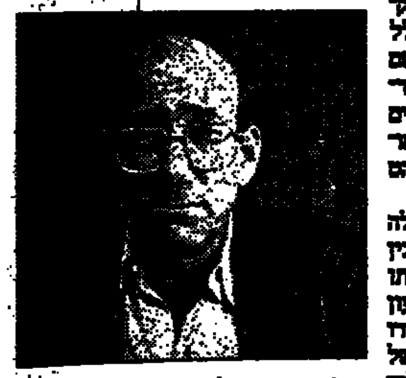

אולמרט. רעב ליותר

מאמץ ציבורי לבסס את האחיזה הישראלית בשני חלקי העיר יצטלב עם לשכת ראש העיר וגם ייצא מנצח. העובדה שהליכוד יש בציג בעמדה כה רגישה משולה להתגוננות שקנה כדי לקבוע מציאות שאין ממנה חז־רה גם אם לוח הזמנים המדיני מייעד את הדיון על מעמד ירושלים לעוד ארבע שנים, יזיז הליכוד את התנאים קדימה ויל־בה את הרגשות כבר עתה. אהוד אולמרט אמור לסייע בכך.

הטקטיקה של הליכוד עשויה להביך את רבין: ההצהרות המודגשות על נאמנותה המוחלטת של הממשלה לאחדותה של ירושלים תחת ריבונות ישראל אינן תואמות את האמינות המוצקה שנזקפה לזכותו של רבין בעבר: האופוזיציה מסוגלת להצביע על פערים ממשיים בין השקפותיו המוצהרות להתנהגותו בפועל מול הפלשתינאים. בנוסף לכך, הסכם הביניים נגס משהו בק־ו ההפרדה בין מזרח ירושלים לגדה המערבית שנקבע באוסלו, בכך שאיפשר לתושבים הערבים להשתתף בבחירות למוסדות האו־טונומיה. השתכנותם הצפויה של פרשת ומוסדותיו בראמאללה, כמאמצי קריאת מאר־דין מירושלים, תמוש ביתר שאת את האיום הפלשתיני על ההגמוניה הישראלית על העיר. ויהיה מי שיזכיר את ההתחייבויות שנתן שמעון פרס לעראפאת לגבי מעמד המוסדות הפלשתיניים בירושלים ואת כוונותיו לפתור את הסכסוך על העיר באמצ־עות הידברות בידידותית.

רבין יותקף איפוא בנקודה שבה אינו נהנה מהחסינות שהיתה לו בעבר. מיתוספת לכך גישתו הנוכחית שקלעה אותו אל בין המצרים: הוא מכריז על תפישה מקסימליסטית לגבי מעמד העיר במשא ומתן עם הפ־לשתינאים. למעשה, הוא מדבר כמו נתניהו ובני בגין ועוד לבראה מחויבות מוחלטת, נרגשת, להשקפה הרואה בירושלים השלמה את בירת ישראל ומתנגדת לפשרה כלשהי על מעמדה. אם זו עמדתו של רבין, אי־אפשר שלא לתהות מדוע נקלעים מדי פעם הדי מדברים בשפה אחת.

לא פעם טוען אולמרט שרבין בגלל קשריו הדוקים עם הציבור החרדי הוא מסוגל לתקוף כקלט קיקים של ... יותר בירושלים. הוא הדין במעמדו אבל כוחו־הימין רייה למלא תפקיד חיובי, מנקודת מבטו של רבין, בזיהוי רגשות ההמונים בעי־ר והאיחוד נקודות הרתיחה שלו מול מהלכי הממשלה. צריך לזכור גם כי החלטת בג"צ בעניין סמכותן של המועצות המקומיות כתוח העולה, להקצות ממשאביהן לניהול מערכת הסברה נגד הממשלה, נרשמה גם בירושלים: אולמרט יוכל, כנראה, להתהנמן עליה אם יחליט לרתום את העירייה למאבק הימין נגד עמדות הממשלה בסוגיית ירוש־לים.

תפקיד ראש עיריית ירושלים מקנה לנו־שא לא מעט עוצמה ויוקרה. ובכל זאת, אהוד אולמרט רעב ליותר: הוא רוצה להיות שותף בסוד המגעים הצפויים עם הפלשתי־נאים על סוגיה זו. גם הוא מצטייר לפעמים כמי ששואף על מקום קרוב ככל האפשר לראש הממשלה.

3. בשם אומרים

הנה שראש הממשלה זקוק ליועצים, ואולי אפילו למועצה שלמה לביטחון לאומי, כמו שתבעו מסמים שונים למינהל ציבו־רי, וכלה שורוה השבוע עם פרסום יומנו של דוד (ד"ר) זק נריה. עם יועץ כזה, מוטב לראש הממשלה לפעול לבד ולשתף כמה שפחות אנשים ברעיונותיו ובמהלכיו. ובכ־לל, כהונתו של נריה בלשכת ראש הממש־לה מחייבה לפתע את אידיוסינקרזיה של מערכת הייעוץ המדיני: הרי אין ספק שהדי־עין הוא זקוק כרחופת ליועץ משלה ומי לידיו זקוק שלא יווצר צורך בהקמתה של מערכת ייעוץ שאין לה סוף?

נריה כתב ספר בן 360–400 עמודים, שנמסר להוצאת הספרים של "ידיעות אח־רונות". ההוצאה העבירה את כתב היד לעי־ונו של שמעון שיפר, הכתב המדיני־הבכיר של העיתון. שיפר הוא מודע וותיק של נריה (השניים שירתו באותה יחידה בשירות סדיר) והוא שלף מתוך כתב היד כמה פר־קים והגישם לדפוס, למלא את עמודיו הראשיים של העיתון בערבי החג. הפרסום איפשר הצצה לתככי לשכתו של יצחק רבין, כל כך היו תיאוריו של נריה מביכים, שהוא נאלץ שלשום לבטל את התקשרותו עם "ידיעות אחרונות". "הפרקים שפורסמו לא שיקפו את הספר", הסביר לי שלשום, "נכון שאני כתבתי אותם, אבל הם אינם מייצגים את הספר כולו. אני מצטער אם פגעתי במישהו".

בדרך כלל, ספר של עובד ציבור טעון אישור של ועדת שרים מיוחדת. אבל פרסום יומנו טעון מוקדם וזו. נריה חושף עני־ינים שהתרחשו רק לפני שנה־שנתיים. בעי־קרו, כל פרסום יבורך משום שהוא מאפשר לציבור הרחב להתוודע להווי הפנימי שבו נחרץ, לפעמים, גורלו. במקרה דנן נחרץ גורלו של הכותב: הזלזלו לחזור בו כהונתו פגעו עם "ידיעות אחרונות" כעדיה שגל־ה גם מעמדו בהתעורדות כיועצו המדיני של ראש הממשלה עומד מעתה בסימן שאלה. גילוי הפרשה מאירים באור מפוקפק את התמנותו וטיב הייעוץ שהוא מגיש: כיצד זה לא חזה את התגובות על כתב היד? כיצד לא העריך נכון את מוסר עבודותיו?

התהייה על נריה אינה עולה רק לבראה אחריותו של הפרשה: היא מתעוררת כבר לקרוא יומנו. יותר משסיפורו מבשרים את הקורא עם מורות לשכת ראש הממשלה,

נריה. אילו היה לו יועץ בלשכה מבפנים?

הוא פורש לפניו את דיוקן מחברו ואת מערך החשיבה שלו. האיש הזה נשא בתפקי־דים בכירים: היה ראש חטיבת המחקר והער־כה באמ"ן, נספח צה"ל בצרפת, ובילה שליחויות רגישות מטעם ראש הממשלה. בתום הקריאה אתה עומד נדהם מול הגובה הנתון בצה"ל ומול מסר האמנה של יצ־חק רבין.

עולמו של זק נריה צר כעולמה של צעצה יותר משמעים גילויו על ההוראה, בין אנשי הלשכה על בירות הקריבה לרבין, בין אנשי הלשכה לבין בעל היומן מאלפת הוד התבוננותו של בעל היומן עם תרוחש סביבו. זו זווית ראייה של אדם שבער־ני ואינטנסיבי. זה כתב יד שיש בו ... לא עמדה ההתבטה לבע לשלינות וחלומות כתבנו בו הפלשתינאים. ספק בר את האמון שנתנו בו לכם. אם היה זק נריה יועץ מוצלח ממנו הוא היה שואל אותו מדוע לכתוב יומן? ואם נכתב, מדוע לפרסם אותו עכשיו?

هكذا من الأصل

אני חושבת שכבר לא אלך מכאן

דרך ארוכה עשתה תמרה ניקרה מאז שהתהלכה ברחובות טהרן עטופה מכף רגל עד ראש, ילדה קטנה ומפוחדת, ועד הימים האלה, שבהם היא משרתת בצה"ל כפקידה פלוגתית. ארבע שנים לאחר שהגיעה לבדה לישראל, היא עדיין חולמת למצוא את אמה

מאת אבירמה גולן

לפני ארבע שנים בדיוק עמדה תמרה ניקרה, ילדה בת 14, בנמל התעופה בן־גוריון ולידה שתי מזוודות לא־גדולות, כל רכושה בעולם. היא הגיעה לישראל מאיראן, בסופו של מסע מרודים קשה, ולא ידעה מי ייקח אותה ולאן. לבסוף ניגשו אליה שני אנשים שדיברו פרסית ואמרו לה בחביבות שתבוא אתם. בינתיים, הם אמנם לא בני משפחה, אבל הם חברים של הדוד שלה שגר באמריקה, והם כבר יעזרו לה. תמרה חייכה, לקחה את המזוודות והתחילה לצעוד בצוותא עם האנשים הזרים. איש, היא אומרת עכשיו, אינו יכול לדעת מה הרגישה. "תמיד חשבתי שאני כזאת שמחה ואין לי דאגות. רק כשאני מספרת משהו על עצמי, אומרים לי – אתה, תשמעי, את עברת משהו בחיים".

תמי עצמה מכירה את סיפור חייה קיטעים קיטעים. אולי משום שהאירועים המשמעותיים ביותר קרו כשהיתה קטנה מאוד. "אף לי", היא אומרת, "יש הרבה דברים שאני לא רוצה לזכור. ובכל זאת, יש דברים שכמה שאני לא אתאמץ אני לא אשכח, ודברים אחרים שאני עוצמת את העיניים ומתחננת שיעלו מהזיכרון והם אינם".

למשל אמא שלה, שנמלטה מאיראן לשוויה כשתמי היתה פעוטה בת שלוש והשאירה אותה עם אביה, שהיה אז בן חמישים, חולה ועייף. האם, נערה מבוהלת בת 20, היתה אשתו השלישית. הוא התעלל בה והכה אותה כשם שהכה אחר כך, כשנשא את האשה הרביעית, את תמי הקטנה. הם גרו בכפר קטן, לא רחוק מטהרן, ואביה אמר לה תמיד שאין לה משפחה. לאט לאט הלכו פניה של האם והיטשטשו, ותמי, שכבר הלכה ברחוב עטופה מכף רגל ועד ראש מפחד ה"גשטה מורולה", משטרת המוסר, היתה בטוחה שלא תצא מן הכלא הפרטי שלה לעולם. רק כשלקה אביה בהתקף לב הופיע, כמו מלאך טוב, הדוד הנעלם שלה, ולקח אותה לארה"ב, ששם חי עם אשתו וילדיו.

תמי היתה בת שבע כשהגיעה לאמריקה, ועברו כמה חודשים עד שהעזה להוציא את הבגדים השחורים ואת המבט המושפל בג'י־נס ומכנסי תהוקים רומים ודיבורים חו־פשיים עם בנים. היא למדה אנגלית במהירות, קנתה לה חברות רבות וסיפרה לעצמה סיפור מתוק, מנותק: שהיא ילדה אמריקאית, שאיראן היתה חלום רע, שהדוד והדודה הם ההורים שלה.

ופתאום התחיל הדוד להפסיד כסף, ואמר לה הילדים שלי גדלו והתחתנו, ואנחנו מודאגים, החלטנו לחזור לאיראן. קשה לנו לטפל בך. תמי נבהלה. היא לא רצתה לחזור לאיראן. הדוד הציע שתיסע לישראל. שם, אמר, יפה כל כך. קיבוץ, פרות וסוסים, ים, ושדות, והמון ילדים כמוך.

הם חזרו יחד לאיראן, ושם התברר שרק אם אביה ילווה אותה לטורקיה, כשהיא רשומה בדרכונו, היא תוכל לעלות לישראל. בעל כורחו נסע האיש החולה והזעף עם הילדה הקטנה עד לגבול, באוטובוס ישן שהיטלטל בדרכים שלושה ימים. בסוף המ־סע, כשהאוטובוס עבר את הגבול, ראתה תמי את כל המבוגרים מסירים מעליהם את הגלימות השחורות, מתחבקים ובוכים משמ־חה. "הבטתי לאחור, אל הארץ שלי", אמרה בצער. כבר אז, כשהיתה בת 14, הבינה שתתגעגע אל הכפר הקטן של ילדותה. "אבל אז התגעגעתי כי לא ידעתי מה יהיה [illegible]. היום אני מתגעגעת כי שם השו־רשים שלי. אני כבר לא מתביישת להגיד שאני פרסית. זה עוד משהו שלמדתי בימין אורד: להיות מה שאתה".

היא לא חדלה לחייך ולצחוק בקלי קלות גם כשהתברר שהואיל ועלתה לבדה, בלי הורים, אין לה בארץ מעמד חוקי, ואין היא יכולה להיקלט במערכת החינוך. תמרה, שהתעקשה כבר אז שהיא תמי, לא היתה מצוידת בתעודת עולה, ולא היה מבוגר שי־חתום כדי להפוך את שהייתה בארץ לחו־קית. היא קיבלה אשרת תייר לשלושה חודשים, ועליית הנוער – שהוקמה ב־32' כדי להעניק בית בישראל לילדים כמוה בדיוק – הסכימה לקלוט אותה במוסד שלה רק תמורת תשלום מלא.

באמצע דצמבר 92', כשפגשתי אותה בבית המשפחה שאירחה אותה בהרצליה,

> **"יש הרבה דברים שאני לא רוצה לזכור. ויש דברים אחרים שאני עוצמת את העיניים ומתחננת שיעלו מהזיכרון והם אינם"**

היתה תמי מיואשת וחרדה. שוב לא רצו בה. רק לאחר התערבות נמרצת של המועצה לשלום הילד נמצא הפתרון, ובינואר, באי־חור של ארבעה חודשים, נכנסה תמי, עם שתי המזוודות שלה, לחצר שופעת הירק של כפר הנוער "ימין אורד".

השבוע פגשתי אותה שוב, בחופשה קצרה מהצבא. "את זוכרת שאמרתי שחברה אחת תספיק לי?" אמרה. "עכשיו יש לי חברות מכל הארץ. אבל למדתי לחפש חברים לחיים, לא סתם חברים. בכלל, למדתי די הרבה בארבע השנים האלה".

היא לא רק למדה די הרבה, אלא גם השאירה סימנים. ארבע השנים שלה בבית־הספר שהיה לה לבית עברו בסערה כזאת, שלפעמים חשבו שם שהיא לא תחזיק מע־מד. אבל לתמי לא היה לאן ללכת. הד"ר חיים פרי, מנהל הכפר, הניח לה לא־פעם למתוח את החבל עד לקצה. "הוא נתן לי לשבור את הראש בעצמי", היא אומרת. "הוא איפשר לי מרחב פעולה שאין כמוהו בשום פנימייה, שלא לדבר על בית. אבל אני נאלצתי להיות אחראית למעשים שלי".

החוילת הגדולה המתוקנית הזאת, שהח־לה – מאז שהתחילה להתבגר – להיות מ"כית, וחצי של בנים, ועכשיו היא פקידה פלוגתית ועדיין מוכנה ללכת לקורס מ"כיות ("תמיד רציתי מדים ירוקים ונשק"), מודה שהיא מסוגלת להסתדר בצבא עם כל בעיה ועם כל אחד רק בזכות הריפוד העבה שקיבלה בכפר. "הייתי איומה. קריזיונרית. הייתי חוטפת התקפי של צעקות וכעס, ואף אחד לא היה מסוגל לעצור אותי".

במסגרת המיוחדת של "ימין אורד", שחיים בה ילדים יוצאי אתיופיה, רוסיה, דרום אמריקה וישראל בשיתוף, אחת הד־רישות היחידות שכולם חייבים לעמוד בה היא תפילת הבוקר. "אם מחברים את הימים שהצלחתי לקום לתפילה, מתוך כל הימים שהייתי בימין אורד, מגיעים אולי לשלושים יום. וכל פעם הייתי ממציאה סיפור חדש. קיבלתי כל מיני עונשים, אבל גם בזה למ־עשה די הקלו אתי.

"כשהגעתי לימין אורד היה חורף וירד גשם חזק. אני התלבשתי כמו איזו גברת: מכנסיים, לק, איפור. פתאום ראיתי שכל הבנות לובשות חצאיות. לי לא היתה אף חצאית. אוי, כמה שנבהלתי. רציתי ללכת משם. מה אני יודעת בכלל על דת? כולם באו להגיד לי שלום יפה, אבל אני דיברתי רק פרסית ואנגלית ולא הבנתי אף מלה".

אבל הנערים והנערות קיבלו אותה בח־מימות. "הייתי חדשה, אמריקאית כזאת, לא הבנתי מה זה המקום הזה. קיבלתי מיטה בחדר של ארבע בנות, במין ביתן כזה ארוך, ותיכף ראיתי שמלא שם כל מיני ילדים שאף פעם לא ראיתי כמותם. בעיקר אתיו־פים. מה ידעתי עליהם בכלל?"

החודשים הראשונים עברו על תמי במין קלילות מוזרה, כמו קייטנה נחמדה. היא השקיעה את כל המרץ האדיר שלה בהתקש־רות לחברים חדשים ונהנתה מהחופש, מהנוף ומהקירבה. "פתאום, בסוף השנה, החיים התחילו להיות שחורים. לא מצאתי בתוכי שום סיבה לחיות". ידיד קרוב שלה, נער עולה מאתיופיה, שתמך בה ברגעי הייאוש שלה, התאבד. "אף אחד לא ידע למה ואף אחד גם לא יודע עד היום. אבל הוא היה המשענת שלי, והרגשתי ששוב החיים עוז־בים אותי. התחלתי ללכת לטיפול, אבל זה לא מה ששינה באמת את ההרגשה. שרדתי בזכות התמיכה של חיים פרי. הוא, כמו משוגע, עקשן כזה, האמין כל הזמן, גם כשחשבתי שאני לא שווה שום דבר. הוא נתן לי כל כך הרבה אהבה, שלאט לאט, כמו איזה תינוק שמתחיל ללכת, התחלתי לאהוב את עצמי, עם כל הקריזות שלי".

"הקריזות שלה" תקפו אותה כל פעם שעמדה חשופה. תמי, כך היא מתארת את עצמה, מסתערת על הקשיים בכל הכוח. אחר כך שוקעת ברחמים עצמיים, מתעטפת בהם כמו בגלימה האיראנית השחורה. שוב עזבו אותה, שוב קיפחו אותה, שוב היא לבדה בעולם הזה ואין לה אמא טובה.

את אמא שלה, שעכשיו היא בת 35 ונישאה מחדש, היא לא תחדל לחפש. "אני יודעת איפה היא, אבל היא לא רוצה לראות אותי. אני חושבת שהיא הסתירה מבעלה את העובדה שיש לה בת מנישואים קודמים. אולי היא בכלל הסתירה שהיתה נשואה. בסוף כיתה י"ב התעוררתי בלילה והתחלתי לבכות ולצרוח, ודפקתי על הדלת של חיים פרי, ואמרתי לו, אתה מוכרח לעזור לי למ־צוא את אמא שלי, והוא עזר לי, וטילפנתי אליה, וסגרו לי שם את הטלפון ולא נתנו לי לדבר אתה".

ואף על פי כן היא לא שונאת אותה ואינה מוכנה לוותר. "אני רוצה רק לעמוד מולה ולהסתכל עליה. ושהיא תסתכל עלי, ואני מוכנה אפילו לאפשרות שהיא תגיד לי – תלכי מכאן, את לא בת שלי, אני לא רוצה אותך. בסדר. אני אלך ולא אחזור, אבל אני רוצה לדעת איפה אני עומדת. שאפסיק להי־תגעגע אליה. אני חושבת שהיא פוחדת מה־משפחה החדשה שלה, ואולי גם היא חולמת עלי בלילות. להחזיר את הילדות שלי לא אוכל, אבל אני צריכה לעשות שם איזה סדר. ואני תמיד מוכנה לקחת סיכון. או שאצליח, או שאפול. לא נורא". ניכר בתמי כי על אביה – שביקר אותה פעמיים מאז הגיעה לארץ – היא כועסת מאוד, אבל, היא אומרת, "אני דומה לו כל כך, ואולי יש בזה משהו טוב כי הוא איש חזק מאוד".

בחגים ובשבתות תמי חוזרת לפעמים למשפחה בהרצליה שקיבלה אותה באהבה והיתה מוכנה אפילו לאמץ אותה לפני אר־בע שנים כשלא נמצא לה פתרון. תמי לא רצתה שיאמצו אותה. לפעמים היא חוזרת לימין אורד. זה אולי לא ממש בית, היא אומרת, אבל זה המקום הכי נפלא בעולם. ארבע שנים של ניסיון לחיות במסגרת, עם בריחות והתחמקויות ומריבות והרבה בכי וכעס, הסתיימו לבסוף ברגיעה, ותמי מצאה עצמה מוקפת בחברים רבים, שנפגשים אתה בכל רגע פנוי שמאפשר השירות הצבאי. יש לה חברות צבריות מקריית אתא ומק־ריית גת, ויש לה חברה אתיופית מירושלים, והיא עצמה יודעת הרבה על חגים ומנהגים אתיופיים ("כי חיים פרי המשוגע הזה הנהיג את הסיגד בימין אורד כאילו זה חג של כולם").

ומה היא מצפה שיקרה לה אחר כך? "אין לי מושג מה אעשה אחרי הצבא. אבל אני כבר לא מרגישה פה לבד. והכרתי את הארץ הזאת במקומות שאני כבר לא הייתי. נכון שאמרתי לפני ארבע שנים שאשאר פה ללמוד ואחר כך אחזור לאמריקה אז עכשיו אני חושבת שאני כבר לא אלך מכאן".

תצלום: דן פיינר

תמרה ניקרה בחיילת. מימין עם חיים פרי, מנהל כפר הנוער "ימין אורד", והרב אברהם מבורך, בוגר הפנימייה: לא פעם מתחה את החבל עד הקצה

מה עשית למען טייבה

היוקרה הפלשתינית הלאומית לא תעזור לאחמד טיבי בבחירות במגזר הערבי. הרחוב רוצה הנהגה הקשורה בטבורה למציאות הערבית הישראלית, לשאיפותיו, ולאינטרסים המקומיים שלו

מאת יוסף אלגזי

תוכנית הטלוויזיה שהוקדשה לד"ר אחמד טיבי ("כנופיה הע־ניים", ערוץ 1, 2.10) נראתה לר־בים כתשדיר שירות חינם, במיוחד לנוכח העובדה, שמי שמוכר בציבור בעיקר כיועצו של יאסר ערפאת הבריז באחרונה, אחרי שנתיים של אי־הבהרה מכוונת, שהוא רץ בראש רשימה ערבית עצמאית בבחירות לכנ־סת הבאה. הודעתו רק הגבירה את המתח במרוץ אחר קולות.

"אם הבחירות לכנסת היו מתקיימות השבוע, היה נוצר תוהו ובוהו בקרב הבוחרים הער־בים", אמר בתחילת השבוע הד"ר מאג'ד אל־חאג' מאוניברסי־טת חיפה. לדבריו, המגזר הערבי הקדים את המגזר היהודי בפתי־חת מערכת הבחירות, אבל הכו־חות שיתמודדו בה אינם ערוכים עדיין להתמודדות זו.

הד"ר אלי רכס, ממרכז דיין באוניברסיטת תל אביב, חולק הערכה זו: "הרחוב הפוליטי הע־רבי מפגין מצוקה, חולשה ותס־כול, משום שהוא רואה את המ־טרה ולא מגיע אליה. הוא אינו מצליח למצות את הפוטנציאל הפוליטי שלו. הוא נתון במשבר אידיאו־לוגי וארגוני, הוא לא מסוגל להתגבר על היריבויות הפני־מיות ולהתאחד". שלוש שנים הם גוש חוסם, ועדיין לא הצלי־חו חברי הכנסת הערבים לגלות איך להיעשות לשותפים פעי־לים בהחלטות.

הסכנה הגדולה ביותר המאיי־מת על קול הבוחרים הערבים היא, שחלק מהרשימות המתמו־דדות לא יעברו את אחוז החסי־מה (1.5%). בבחירות הקודמות היה אחוז החסימה כ־40 אלף קולות, ובבחירות הקרובות יהיה 48–46 אלף. "כל קול שיאבד יחסר לאוכלוסייה הערבית במאבקה על שוויון, והוא יחסר למחנה הכללי התומך בתהליך המדיני", מזהיר המשורר והעס־קן סאלם ג'ובראן, השוקל להת־מודד בפריימריס במפ"ם.

לכן, גם הפעם מועלית התבי־עה להקים רשימה ערבית אחת משותפת. ועם זאת, לכל ברור שהסיכויים להקמתה קלושים מאוד. ויש גם מי שמתנגדים לזה באופן עקרוני: הם מעוניי־נים שהציבור הערבי יעניק פלו־רליזם רעיוני ומפלגתי. לפני כל המתמודדים מונחים סקרים, גם כאלה שהוזמנו באחרונה על ידי העבודה ומרצ, המצביעים על המגמות הבאות:

חד"ש, שבתוכה פנימה טרם הגיעה להסכמה בשאלה מי יי־רש את מקומו של תופיק זיאד בראש הרשימה, ממשיכה לאבד כוח, אך עוברת את אחוז החסי־מה. מד"ע, בראשות ח"כ עבד אלוהאב דראושה, לא עוברת (ח"כ טאלב אלסאנע ממד"ע דו־חה נתון זה ובטוח שמפלגתו "תזכה בניצחון גדול"). בהנחה, המוטלת בספק, שהיא תיהנה מתמיכתה המסיבית של התנו־עה האיסלאמית, תעבור הרשי־מה של הד"ר טיבי את אחוז החסימה. הרשימה, שמנסה לל־כד מחמד זידאן (בעבר יו"ר המועצה המקומית של כפר מנ־דא) יחד עם התנועה המתקדמת, קבוצת נכבדים בדרום בנגב, מאוכזבי ח"כ דראושה והרשימה הערבית־המוסלמית בראשות עאטף כטיב – לא תעבור לפי הסקרים את אחוז החסימה. יתח־זקו בעיקר העבודה ומעט גם מרצ. למרצ חסר מנהיג ערבי מוביל. הליכוד, שסקרים קוד־מים הצביעו על ירידה דרסטית בכוחו במגזר, חזר למצבו הקודם בהשפעת סקרים כלליים שני־באו את שובו לשלטון. ש"ס והמפד"ל, שנשמטה מידיהן הש־ליטה במשרדי הפנים, הדתות והחינוך, איבדו הרבה מכוחן.

שלא כמו בעבר, התחברותם של ערבים למפלגות יהודיות וציוניות חדלה להיות מוגדרת כ"שיתוף פעולה עם האויב" וכ"בגידה". רבים מתייחסים לה־תחברות זו בכבוד ורואים בה אמצעי לקידום ענייניה של האוכלוסייה הערבית. סגני שרים ופקידי ממשלה ערבים בכירים זוכים להערכה גלויה.

"מכיוון שהכוחות הפוליטיים המסורתיים נחלשו באוכלוסייה הערבית, ולא צמחה עדיין הנה־גה פוליטית חדשה, סביר שער־בים רבים בישראל יגיעו למסקנה, שהצעד הנכון ביותר מבחינתם הוא להתחבר לפלג השפוי ביותר בחברה היהודית בישראל, ובמקרה זה העבודה ומרצ", אומר ג'ובראן. לדבריו, ככל שיתקדם התהליך המדיני לעבר פתרון הבעיה הלאומית הפלשתינית, הערבים יתקרבו יותר לחברה, לכלכלה ולאורח החיים הנהוג בישראל.

ההודעה של הד"ר טיבי, שי־תמודד בראש רשימה עצמאית, הפיחה חיים במערכת הבחירות במגזר הערבי. טיבי דוחה בכעס טענות של מתנגדיו, שהוא עתיד לקבל יותר קולות ברחוב שינקין בתל אביב מאשר בג'לג'וליה שבמשולש. לדבריו, קהל רב מאוד השתתף באספות שקיים בזמן האחרון ביישובים ערביים. הוא לא מצא פסול בפופולריות שלו בתקשורת. טי־בי אינו מכחיש שפופולריות ויו־קרה באו לו עם מינויו ליועץ של יאסר ערפאת. הוא משקיע מאמצים גדולים להפיק את המ־רב מפעולות תיווך שלו ושל ידידו, מנהיג התנועה האיסלא־מית בישראל, השייח עבדאללה נימר דרוויש, בין הרשות הפלש־תינית לחמאס. במסיבת עיתו־נאים שהתקיימה בסוף השבוע שעבר בעזה, עם שחרור הד"ר מחמוד א־זהאר, ממנהיגיה הבו־לטים של חמאס, מהכלא הפלש־תיני, היו טיבי והשייח דרוויש המתווכים הראשיים.

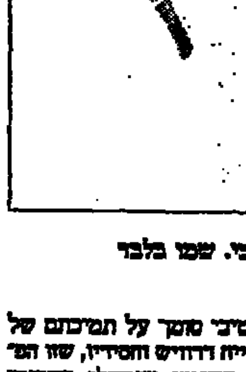
טיבי. שמו בלבד

טיבי סומך על תמיכתם של השייח דרוויש וחסידיו, שזו הפ־עם השנייה שנכשלו בשכנוע תנועתם האיסלאמית להתמודד בבחירות לכנסת.

מחמד זידאן קובע, שאין קשר בין הצלחתו של טיבי בתק־שורת לאחיזתו בשטח. זידאן טוען כי "טיבי חרץ את גורלו לכישלון ברגע שהקים רשימה שבנויה כולה על שמו ועל אישיותו" ומוסיף: "הערבים מחפ־שים היום דרך ולא מנהיג. תראה מה קרה למיעארי".

יריביו של טיבי מצביעים על כך שעד כה הוא הצליח ללכד סביבו רק קבוצה קטנה של עסק־נים. השמועות שיצליח לגייס לרשימתו את המשורר הפופו־לרי סמיח אל־קאסם התבדו. "גם אם ערפאת היה מחליט לרוץ ברשימה עצמאית בבחירות לכ־נסת, לא הייתי מצטרף אליה כמספר שתיים", אמר אל־קאסם. כמה ממתנגדיו של טיבי טוענים שהוא לא מעוניין לגייס לרשי־מתו אנשים העלולים להתמודד נגדו על ראשות הרשימה.

הד"ר אל־חאג' מזהיר מהתח־זיות הוורודות של הסקרים על סיכוייו של טיבי. להערכתו, בסופו של דבר עשוי טיבי להצ־טרף כשותף ברשימה מרכזית משותפת. "שנה לפני הבחירות, טיבי לא יכול לסמוך על סקרים שעוסקים במועמד חדש וברשי־מה חדשה", אומר אל־חאג'. "לס־קר כזה יש כושר ניבוי נמוך, ולא ברור איך ינהגו אנשים אח־רי שיכירו את האיש בבחירות.

> **"ערביי ישראל בשלים להחליט מי יעמוד בראש. התפישות שלנו בענייני דמוקרטיה שונות מאלה של הפלשתינאים בשטחים"**

סקר עלול להתגלות כנבואה המכשילה את עצמה".

רבים, כמו זידאן, הד"ר אל־חאג' והד"ר עזיז חיידר מאוניבר־סיטת ביר־זית, מייחסים חשיבות משנית לשאלה אם יתמכו ער־פאת והמנהיגות הפלשתינית ברשימתו של טיבי. "האוכלו־סייה הערבית בישראל בוגרת דיה להחליט מה היא רוצה ומי היא רוצה שיעמוד בראשה. בלי לפגוע באף אחד, הקונצפציות שלנו בענייני חברה ומשטר דמוקרטי שונות מאלה של אחי־נו הפלשתינאים בשטחים. האקלים הפוליטי שלנו שונה מזה שלהם. סדר העדיפויות שלנו אחר", אומר זידאן.

בראיון שהתפרסם ב"אל־איתיחאד" החיפאי אמר הד"ר חיידר, כי "מפלגה שקמה על בסיס הקשר שלה עם הרשות הפלשתינית אינה בהכרח מסגי־רת מושכת". בעניין זה מסכימים חיידר, זידאן, ג'ובראן ואל־חאג', כי בבחירות המוניציפליות האח־רונות רוב המועמדים שבנו את התעמולה שלהם על צילומים בחברת ערפאת – נכשלו. היו שהוסיפו, כי הציבור התייחס למועמדים אלה בזלזול. מכאן גם האמירה הנפוצה בציבור הע־רבי הישראלי: "אם ערפאת היה מתמודד בבחירות לכנסת ביש־ראל, ספק גדול אם היה עובר את אחוז החסימה".

"אני יכול לצפות שבבחירות הקרובות ידחפו ערפאת ומקור־ביו לאחדות, אך הם לא ינהגו אותנו כמו לבחור", אומר זידאן. אבל משקיפים מפקפקים בתמי־מות ציפיותיו של זידאן ומבי־עים חשש מהתערבות תעמולתית וחומרית מבחוץ.

אישים בקרב הערבים ביש־ראל אינם מסתירים את אכזבתם מדפוסי החיים המתפתחים בש־טחים שבתחום אחריותה של הרשות הפלשתינית: הם מצבי־עים על תופעות של ניהול פט־ריארכלי, פרוטקציוניזם, שחיתות והעדר דמוקרטיה. מב־חינה זאת, העיתונות הערבית בישראל קרועה. היא יוצאה בבי־קורת נגד פגיעות שפוגעת הרשות בחופש הביטוי, ועם זאת התעלמה ממותו של מחמוד עא־זם מוסלח בחקירת שירותי הבי־טחון הפלשתיניים.

"הערבים בישראל", אומר הד"ר אל־חאג', "מצפים ללידת המדינה הפלשתינית אך רוצים אותה דמוקרטית". בעניין זה הוא מצביע על ממצאים ומסק־נות של עבודת מחקר משותפת לו, לאליהו כץ ולשמואל שי מהאוניברסיטה העברית בירוש־לים. "במשך שנים נטלו מפל־גות ערביות את הלגיטימציה שלהן מבחוץ; רק"ח נסמכה על ברית המועצות, המתקדמת ומד"ע על אש"ף. היום, הרחוב הפוליטי הערבי הישראלי רוצה הנהגה הקשורה בטבורה למ־ציאות הערבית הישראלית, לשאיפותיו, לאינטרסים היומ־יומיים והמקומיים שלו, לסדר עדיפויותיו. הם רוצים להשיג שוויון, לשפר את הסטטוס שלהם במדינה ובחברה הישרא־לית. נמאס להם להיות בשוליים כפולים – במדינת ישראל ובקר־ב העם הפלשתיני. הם אינם רוצים באפוטרופסים. הם חוזרים על הפתגם הערבי העממי שאו־מר 'תושבי מכה יודעים יותר טוב את הדרכים המובילות אליה'. הזהות האזרחית והפרטי־קולרית של הערבים בישראל עומדות היום בדרגה אחת מעל הזהות הלאומית".

"בטרם על טיבי שאלה אותו אחת המשתתפות, 'מה עשית למען טייבה'. את השאלה הזאת ישאלו הערבים לרשימות שיבקשו את קולם", סיכם הד"ר אל־חאג'.

מסימו טרואיזי • פיליפ נוארה ("סינימה פרדיסו")

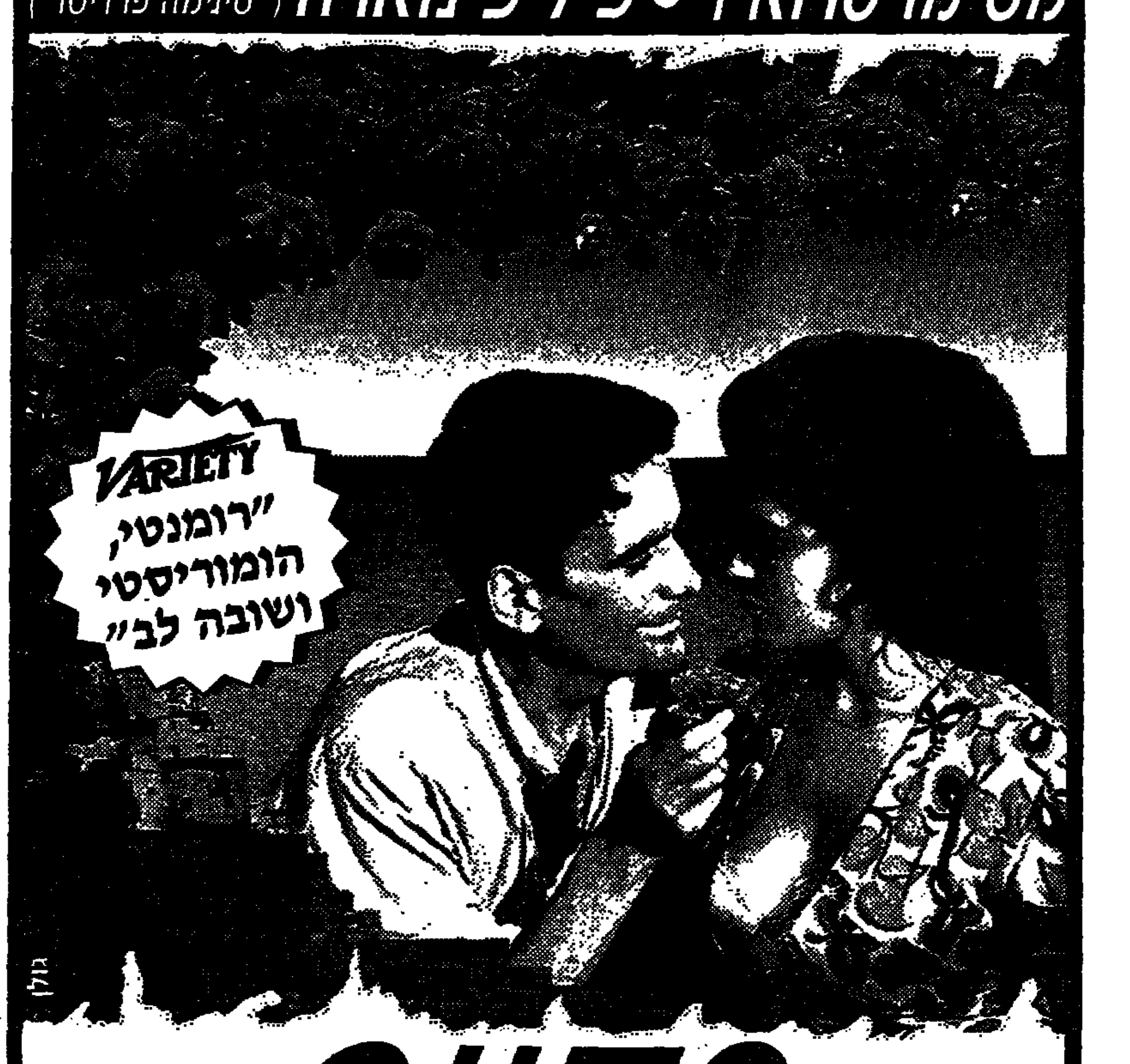

הדוור
IL POSTINO

MIRAMAX INTERNATIONAL RELEASE MARIO & VITTORIO CECCHI GORI PRESENT A MICHAEL RADFORD FILM PHILIPPE NOIRET MASSIMO TROISI "IL POSTINO"

בכורה ארצית | תל אביב "רב אור"

שבת: 19.30-21.50-24.00 ד'+א' 22.00-24.20
ב': 19.30-21.50 ג': 14.30-17.00-19.30-21.50
ד'+ה': 17.00-19.30-21.50

קולנועים ת"א ר"ג ראשל"צ טל' 03 5252244 חיפה טל' 04 728878 י-ם טל' 02 794477 נתניה טל' 09 841133
הפצה פורום פילם

כך לא לכד המוסד את ראש הגסטפו

אדולף אייכמן היה רק אחד השמות ברשימת הנאצים המבוקשים שגיבש המוסד בשנות החמישים. בצד החוליה שלכדה אותו פעלה יחידה שחיסלה שלושה פושעי מלחמה ובהם הרברטס צוקורס, "התליין מריגה". הכישלון הצורב ללכוד את היינריך מילר שם קץ למרדף הישראלי אחר הפושעים הנאצים

מאת יוסי מלמן

המזוודה שבה נמצאה גופתו של צוקורס בבית נטוש ליד מונטווידאו. על התווית: "הנוקמים"

לפני כשבוע התפרסמה בכלי התקשורת ידיעה כאילו הד"ר יוזף מנגלה, "רופא המוות" ממחנה ההשמדה באושוויץ-בירקנאו, עודנו חי. מעת לעת מופיעות בתקשורת הישראלית והבינלאומית ידיעות דומות, שרמת אמינותן נמוכה מאוד. רוב הסיכויים, כפי שקבעה בזמנו בדיקה של רשויות החוק בגרמניה, שהד"ר מנגלה מת לפני כמה שנים. השבוע הודיעה ממשלת גרמניה כי היא מציעה פרס כספי של כחצי מיליון מארקים בעד מידע שיוביל ללכידתו של אלואיס ברונר, פושע מלחמה אחר. שמואל טולידאנו סבור, כי "אם מנגלה היה חי היו בודאי הרשויות הממלכתיות עושות מאמצים ללכוד אותו".

כשהוא מדבר על "רשויות ממלכתיות", טולידאנו מתכוון בראש וראשונה למוסד המרכזי למודיעין ולתפקידים מיוחדים. במשך שלוש שנים, מ-1963, היה טולידאנו מנהל יחידה של המוסד, שהיתה אחראית לשלוש משימות "יהודיות": ארגון של הגנה עצמית בקהילות יהודיות בצפון אפריקה, במערב אירופה ובדרום אמריקה (בשם הצופן "מבנ"), ארגון העלייה היהודית ממרוקו בשנות החמישים והשישים, ומרדף אחר פושעי מלחמה נאצים.

ההיגיון שהנחה את עיצוב התפישה הזאת היה זה: כשם שישראל היא מדינת היהודים, כך המודיעין הישראלי צריך לשרת לא רק את האינטרסים של המדינה אלא גם את אלה של העם היהודי. ולפיכך עליו לשמש גם "מודיעין יהודי" ולשאת במטלות הנגזרות מהגדרת התפקיד. שלוש המשימות האלה נגבשו על ידי איסר הראל, זמן קצר לאחר שנכנס לתפקידו כראש המוסד, בספטמבר 1952. על המשימה של לכידת פושעי מלחמה אומר הראל: "הגעתי למסקנה כי מדינת ישראל צריכה לפעול לאיתורם של פושעי מלחמה הנושאים באחריות ישירה לשואה. קיבלתי אישור לגישתי משני ראשי ממשלות, מדוד בן-גוריון, שאף בירך אותי על יוזמתי, ולאחר פרישתו ב-1953 ממחליפו משה שרת".

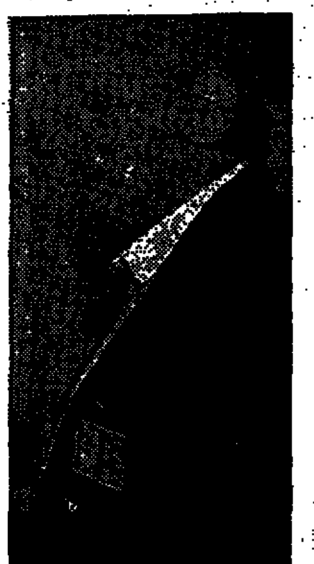

מימין: מלחין, שלום ואיתן. לאחר תפישת אייכמן אבד גורם ההפתעה

הראל מספר כי נקבעה רשימה של מבוקשים. בראשה נרשמו שמותיהם של אדולף אייכמן, יוזף מנגלה, היינריך מילר, ראש הגסטפו, ומרטין בורמן, שנשא באופן רשמי, אם כי לא מעשי, בתואר סגנו של אדולף היטלר. עוד הופיעו ברשימה ברונר, קצין אס-אס שהיה אחראי לשילוחם של יהודי סלובקיה לאושוויץ, והרברטס צוקורס, שהיה אחראי להשמדתם של יהודי לטביה. "אבל... זו היתה רשימה גמישה", מדגיש איסר הראל. "אם פתאום היה מגיע מידע חדש על פושע נוסף, הוא היה מוכנס לרשימה". ואכן, לדברי שמואל טולידאנו, הופיעו ברשימת המבוקשים גם שני רופאים שערכו ניסויים בעיניהם המנוקרות של יהודים שנשלחו למחנות ריכוז והשמדה.

שם אחר שהמוסד התעניין בו היה הנס רודל, טייס מלחמה גרמני מפורסם, שהיה לאחר מלחמת העולם השנייה לסמל ולמופת לחסידים רבים של המשטר הנאצי. "בגלל שמו ועברו המפואר, ובמיוחד מאחר שהיה מעורב בניסיונות לארגן לאחר המלחמה תנועה ניאו-נאצית וסייע בהסתרתם של פושעי מלחמה, התחלנו לחפש את רודל ואף מצאנו אותו", מגלה הראל. "גילינו את כתובותיו בגרמניה ובאוסטריה והתחלנו להתחקות ולעקוב אחריו. לא התכוונו לפגוע בו משום שהוא לא נחשב פושע מלחמה. קיווינו שהוא יוביל אותנו לפושעי מלחמה אחרים, במיוחד למנגלה".

צוקורס. נאבק בחוטפיו ונורה

אך הדבר לא קרה. גם הניסיון לאתר את ברונר נכשל. המוסד גילה כי ברונר מצא מקלט בדמשק. "שלחנו סוכנים לסוריה", אומר הראל, "אך לצערי לא הצלחנו להגיע אליו". מאז שנות החמישים התגורר ברונר בבירת סוריה ונהנה מחסות הממשלות שם. רק באחרונה, בעקבות לחצים של ממשלות צרפת וארצות הברית ושל צייד הנאצים הצרפתי סרז' קלרספלד, שתבעו ממשטרו של אסד להסגיר את ברונר לידיהם, הוסרה הגנת השלטון מפושע המלחמה הנאצי. אך בינתיים נעלמו עקבותיו. אחת השמועות האחרונות היתה שהוא מצא מקלט בתימן או בארגנטינה.

מפח נפש גדול עוד יותר הסב להראל הכישלון ללכוד את מנגלה. האירוניה היא שדווקא לכידתו של אדולף אייכמן במאי 1960 בבואנוס איירס היא שמנעה בסיכויים ללכוד את מנגלה. "השקעתי בחיפוש אחר מנגלה יותר כסף, זמן ומאמצים מאשר אחר אייכמן", מציין הראל, "אבל לאחר שתפסנו את אייכמן איבדנו את גורם ההפתעה, ומנגלה, שנהנה מחסות וסיוע של שליט פרגוואי סטרוסנר, נקט אמצעי זהירות ועבר על המשמר". לימים טען צבי אהרוני, אחד מסוכני המוסד שהיה מעורב בחטיפתו של אייכמן, כי הסיכויים לתפיסתו של מנגלה פחתו בין השאר בגלל שגיאות שעשה הראל.

למרדף אחר פושעים נאצים היו גם תוצרי לוואי מוזרים. צבי אלדובי, סוכן לשעבר של השב"כ, התקשר לעיתונים ושבועונים בינלאומיים וקיבל מהם מקדמות על חשבון סיפור בלעדי של תפישת פושע נאצי. בכספי שקיבל גייס שכירי חרב צרפתים ואת הסופר יגאל מוסינזון ויחד ניסו לחטוף ביולי 1961 בספרד, את ליאון דגרל, נאצי בלגי ששיתף פעולה עם הכיבוש הגרמני. אלדובי קיווה כי דגרל יוביל אותו לבורמן וכך יקדים הוא את המוסד. משטרת ספרד עלתה על עקבותיהם וסיכלה את מבצע החטיפה. המשתתפים נאסרו ורק בהתערבותו של ראש הממשלה בן-גוריון אצל שליט ספרד, הגנרל פרנקו, שוחרר מוסינזון ממעצר. האחרים ריצו עונשי מאסר.

הפרשה המוזרה הזאת רק חידדה את עיקשותו של מנגלה. במקביל לחיפושים אחריו עשה המוסד גם מאמצים גדולים לאתר את בורמן ומילר. "היו פרסומים שונים כאילו בורמן היה בחיים", ציין איסר הראל, "אך הגעתי למסקנה כי המסמכים הגרמניים שהוא נהרג בקרבות על ברלין אכן נכונים". ובקשר לראש הגסטפו מילר אומר הראל: "לא מצאנו אף סימן מה עלה בגורלו".

הראל מדגיש כי גם אם היו סוכני המוסד עולים על עקבות המבוקשים שברשימה, לא היה נותן הוראה לחסלם. "המטרה שלנו לא היתה נקמה. רצינו רק להביאם לדין. העדיפות הראשונה היתה להעמידם לדין אצלנו, כמו במקרה של אייכמן. זו גם היתה הכוונה בקשר למנגלה. בעדיפות שנייה חשבנו להסגירם למדינה שתעשה זאת. חיסול תקפה לא היה בתוכניות שלנו, אם כי בכל המבצעים הבאנו בחשבון, שאם תהיה התנגדות של המבוקש ולא יהיה אפשר ללכוד אותו בחיים, מובן שלא היינו מאפשרים לו להימלט ולהלך חופשי".

הרעיונות של חיסול פושעי מלחמה נאצים ועוזריהם הגרמנים כנקמה קיננו לאחר מלחמת העולם השנייה בקרב רבים מניצולי השואה. בשנים האחרונות יצאו לאור כמה מחקרים ופרסומים על קבוצות של נוקמים יהודים. בין השאר תיכננו המשורר אבא קובנר וכמה מאנשיו להרעיל את בארות המים בנירנברג. קבוצות אחרות של לוחמים בבריגדה היהודית ושליחי ההגנה והמוסד לעלייה ב', אם בידיעת הממונים עליהם ואם לאו – ובהם שמעון אביגדור, יוכל כאמן ואשר בן-נתן – היו מעורבות בתוכניות חיסול תקפה כאלה ואחרות. לדעת הראל, ברוב המקרים היה מדובר ב"פנטזיות" יותר מאשר במעשים, אם כי ידועים מקרים של חיסול שבוצעו בנאצים וחיילים גרמנים בידי אותן קבוצות יהודיות וארץ-ישראליות.

אבל השימוש בנקמה כשיטה הופסק עם הקמת המדינה. למרבה ההפתעה, הוא חודש לאחר התפטרותו של איסר הראל במארס 1963, על רקע המחלוקת שלו עם בן-גוריון בעניין המדענים הגרמנים במצרים. מחליפו של הראל בראשות המוסד היה ראש אמ"ן, האלוף מאיר עמית. בתקופתו של עמית חיסל המוסד שלושה פושעי מלחמה נאצים: שניים בדרום אמריקה ואחד באירופה.

לימים, לאחר שסיים את תפקידו, השמיע עמית בראיונות לכלי התקשורת דברי ביקורת על סדרי העדיפויות של קודמו. בין השאר טען כי החיפוש אחר פושעי מלחמה נאצים אינו צריך להיות תפקידו של ארגון ביון מודרני וכי עליו להתרכז בעיקר באיסוף מידע על יכולתן הצבאית של מדינות ערב. אלא שבפועל נמשכה מלאכת איסוף המידע וההתחקות על עקבותיהם של פושעי המלחמה במלוא המרץ בתקופת עמית.

לצדו של שמואל טולידאנו פעלו למען המשימה עוד חמישה עובדי מוסד. ביניהם היתה יהודית נסיהו, האשה היחידה בחוליית המבצעים שלכדה את אייכמן, לצדם של רפי איתן, אברהם שלום, צבי אהרוני וצבי מלחין. "בחיפוש אחר פושעי מלחמה פעלנו בשתי זרועות", אומר טולידאנו. "היתה מולקה קטנה שאספה מידע. הוא הגיע אלינו מניצולי שואה ומגורמים אחרים, כמו צייד הנאצים שמעון ויזנטל והתובע של מדינת הסן בגרמניה, פריץ באואר, שנתן את הידיעה הראשונה על אייכמן.

המוסד גילה כי אלואיס ברונר מצא מקלט בדמשק. "שלחנו סוכנים לסוריה", אומר איסר הראל, "אך לצערי לא הצלחנו להגיע אליו"

יהודית והעובדים האחרים רשמו את המידע בכרטסת. כשהיה לנו מידע מבוסס על מישהו חשוב, העברנו אותו לחוליית המבצעים". בצד החוליה, הדגיש מקור אחר, פעלה יחידת מבצעים נוספת.

פושע מלחמה שנתפס וחוסל הוא הרברטס צוקורס, שכונה "התליין מריגה". הראל מספר כי אף שגם בתקופתו נכלל צוקורס ברשימת המבוקשים, הוא מעולם לא הגה תוכנית לחיסולו. צוקורס, טייס במקצועו ומראשי השלטון הלטבי, שיתף פעולה עם הכובשים הנאצים והיה אחראי למותם של עשרות אלפים מיהודי לטביה. לאחר המלחמה נמלט לברזיל והקים שם חברת תיירות, שהשכירה סירות ומטוסים קלים. סוכני המוסד עלו על עקבותיו: מנחם ברבש, שהיה נציג "כלל" בדרום אמריקה, סיפר בספטמבר 1991 לכתבת "הארץ" ראלי סער, כי סייע לסוכנים בפעולתם בכך ששכר בשבילם מכר בית.

במסווה של עסקה מסחרית פותה צוקורס בפברואר 1965 לבוא לוילה במונטווידאו, בירת אורוגוואי. שם המתינו לו סוכני המוסד, ובהם טייס. הכוונה היתה לחטוף את צוקורס, להכניסו למטוס ולהטילו אל מותו. אבל התוכנית השתבשה. צוקורס נאבק בחוטפיו ונשך אותם, והם התקשו להשתלט עליו. בלית ברירה ירו בו. את הגופה הכניסו לארגז מטען שהכינו בעוד מועד. לארגז הוצמדה הודעה, שמנתה את פשעיו נגד העם היהודי ושעליה היו חתומים "הנוקמים".

עמית הורה להמשיך בחיפושים אחר פושעים אחרים ובראשם היינריך מילר. לדעת הראל, "עמית ביקש ללכוד את ראש הגסטפו כדי שיגידו שלעמית היה מילר כמו שלהראל היה אייכמן". אבל המשימה נכשלה כישלון צורב. לפי פרסומים בעיתונות, שני ישראלים, שפעלו בשמות הבדויים דניאל גורדון ובוקי שור, נעצרו בראשית נובמבר 1967 במינכן ליד דירתה של גרושתו של היינריך מילר. מעצרם זכה לסיקור תקשורתי בינלאומי רחב. ברוב העיתונים הם זוהו כסוכנים של המודיעין הישראלי ונאמר כי הגיעו לדירה כדי לצלם בה מסמכים שיובילו לזהות את ראש הגסטפו.

זמן קצר לאחר מכן נעצר בפנמה אדם ששמו פרנסיס ויליארד קיזה. מקורות במשרדי המשפטים של גרמניה ופנמה טענו כי המעצר נעשה בעקבות מידע מודיעיני מישראל שזיהה את העצור כראש הגסטפו. כעבור ימים אחדים שוחרר האיש והתברר כי הוא רוכל שהיגר לפנמה ב-1942. המוסד טעה בזיהוי. שני הסוכנים הישראלים נידונו לשלושה חודשי מאסר.

הפיאסקו במינכן ובפנמה, שפגע קשה במוניטין המוסד, הביא למעשה לקץ המרדף אחר פושעי מלחמה נאצים.

אמיר אורן

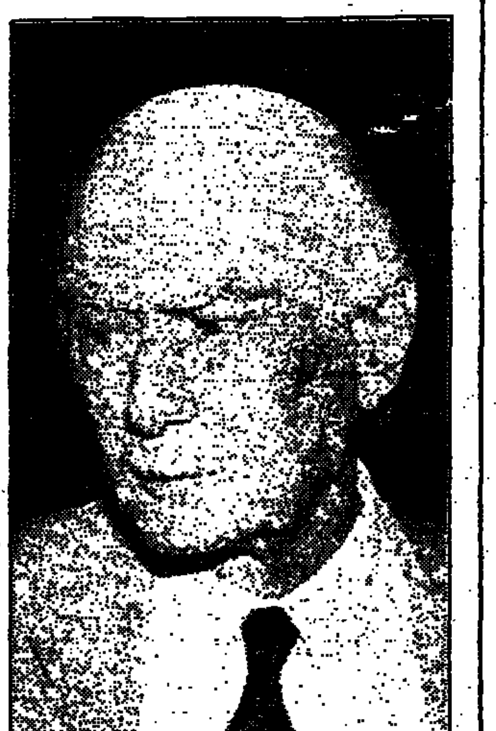

גיבלי. הפוליטיקאים תמיד מנצחים

שרת ולבון. מהמסד בכוח לתוצאות תיק

הסוד הגדול של "הפרשה"

עוד לפני שהתגלגלה ב"עסק הביש" וב"פרשת לבון", אפיינה הפעלתה של רשת המודיעין הזו בלה במצרים, במתכונת הראשונה של שנות החמישים, בילדותיות עיקשת המסורבת להתבגר: אחד ממפעיליה, אברהם דר, אף כונה ג'ון דרלינג, שם הולם סוכן בארץ היהודים האבודים של פיטר פן. בארבעת העשורים שעברו מאז היו בארץ עוד עשרות פרשות, אבל "הפרשה" יש אחת. היא שינתה גורלות והפילה ממשלות, סוקרה, נותחה ולובנה מכל זווית ותנך. רק גרסה אחת טרם הובאה במישריה זו של ראש אגף המודיעין בצה"ל, אלוף-משנה בנימין גיבלי, מי שהורה (בהוראתו) – בין בהוראת שר הביטחון פנחס לבון (בטענת גיבלי) ובין שלא (בהכחשת לבון) – להפעיל את הרשת לפיגועים נגד יעדים מערביים במצרים.

בכמה ראיונות בעשור האחרון הזהיר גיבלי, כי יום יבוא ויכתוב את ספרו. בחלוף השנים, באין ספר, רבו הספקות אם אמנם יממש את איומו. הבוז למפקפקים. גרסת גיבלי על "הפרשה" הושלמה והיא אכן כוללת את הסוד הגדול של "הקצין הבכיר", בימיו תחת משטר הצנזורה.

הסוד הגדול הוא שאין סוד גדול. יש, פה ושם, סודות קטנים, רובם נסיבתיים. שום מסמך חדש, גבה ומפתיע אינו מוצג, גם מפני שגיבלי הבריא ערב נפילתו לנבוכים מסתורים – באמנו של שר הביטחון, אולי המזכ"ל מיוצר, אפשר גם שרבכה – מכרי שיוכחו לאבחנה את עצמו בתנינת מצבה של צייר. ההכרה המאוחרת ברשימותיו של רשמותיו, לעומת הגירת המתנועה הישוב של לבון, סיבבה אותו בטעויות עובדתיות ובתיאורי עדויות. היא לא עירערה את דבקותו בטיעונו הבסיסי: בהוראתו למפקד יחידה 131, סא"ל מרדכי בן-צור, להפעיל את הרשת – העביר במורד השרשרת את הוראת לבון. לבון והנהגה יחדיו הראשונה, אסתר גיבלי, ורחביה ודרי, התת-אלוף בירנוס, מקביבי הארכיון הבכירים באמ"ן והמוסד ומי שבקיץ 1982 עבר, מפעם ידידו אריאל שרון, בראש ועדה סודית לארגון בחירתו של בשיר ג'ומאייל לנשיא לבנון). ודרי הפתיע גם לאישור מפקדו לפעולה אחרת, גם היא במצרים.

לפי גרסת גיבלי, נמסרה לו ההוראה בבית לבון באחד מימי שישי של יולי 1954 – בשאלת המועד הכריע, לפני הפיגועים או אחריהם, התמקדו החקירות – ומפגישה זו מיהר להזמין לביתו את ודרי ואת בן-צור. אסתר גיבלי, שנכחה באוירה אך לא הקשיבה לדברים, זכרה את האירוע. גיבלי, מקפיד על מידור, תידרך כל אחד משני קציני המודיעין הכפופים לו בנפרד, תחילה את ודרי ("אני בא עכשיו מלבון, הוא אישר לבצע, צא עם הגמלים שלך לסיני...") ואחר את בן-צור.

גרסה זו, שעוד תיבחן בעיניהם הזרות של מחברים האוהדים את לבון (איל כספי) ואת דוד בן-גוריון ומשה דיין (שבתי טבת), מובאת כאן רק מכלי שני. הבוז למפקפקים עודנו, בכל זאת, תפוח. עכשיו, משהושלם, מתעכב ספרו של גיבלי, אף שמצוי לו מוציא לאור – יעקב גמרוני, ידידם של שרון, ודרי וגיבלי. גם הפרקליט שניסח את חוזה הספר, עו"ד דב וייסגלס, קרוב אצל שרון, עוד מימי סברה ושתילה.

ההוזה אסור לחשוף את כתב היד, אך לא לשוחח עם שותפו של גיבלי לכתיבה, אריה קרישק. השבוע, בתל אביב, אמר קרישק כי הביוגרפיה של גיבלי, "ההוראות", מתווה מסלול ישראלי מאוד: נער שנעולת דודו חקלאית המשכה ביטחונית, פיקוד וראשות דו-קטמה, מהסל למסורתיו אנשים ונשים. תיאור זה יאה גם לדיין, שתמרונו ב"פרשה" איכזבו את גיבלי. לקרישק – וכן בספר – אמר גיבלי כי דיין, במשוק כשל ומבוהל, הקדים מבולם להבין כיצד יוכל להשתמש בו ולנצל לטובתו את מלחמת הכל-בכל של "הפרשה".

לדברי קרישק, גיבלי מתחרט על הצבאתו להדרג של סרן מאיר טוביאנסקי, בגוהל מעמת של בית דין שדה וכיתת יורים, אך עודנו משוכנע כי טוביאנסקי ריגל לטובת הרשת הבריטית שפעלה בחברת החשמל הירושלמית, בהנהגתו של מנהל החברה, הקולונל גרייס. חבריה שנעצרו (ואחד מהם הורשע) שוחררו במהרה בלחץ ממשלת בריטניה. טיוחו של טוביאנסקי, הורשם גיבלי, נבע משיקולים פוליטיים של דוד בן-גוריון.

זהו, כך דומה, מסקנת העל של "הפרשה": בעימות עם פוליטיקאים מנוסים אין לפקידים או קצינים סיכוי לנצח, כי גם כאשר הפוליטיקאים מתנגשים, מתגבר כי הביטוי אותם פוליטיקאים אחרים: בן-גוריון את לבון, ואחר כך אשכול וחבריו את בן-גוריון.

עם הקמתה של ועדת חקירה, חשוב מכל הוא כתב-ההסמכה שנמסר לידיה – ואשר גם בעידן ועדות החקירה הממלכתיות, מכוח החוק, מחברים הם הפוליטיקאים שבממשלה. בפסקה ביומנו, שנוגעה הלמנוה לקראת פרסום היומן, כתב ראש הממשלה של שנת "עסק הביש", משה שרת, כי ב-2 בינואר 1955, "תוך כדי ישיבת הממשלה, התמתני על כתבי הגדרת הסמכות [של ועדת אולשן-דורי] שהוכיחו לי אמש. לבון ביקש לראותם ונעניתי לו. היה שם סעיף המבוק לאפשר לוועדה לבדוק מעשים שבוצעו לא רק במצרים, אלא גם בארצות אחרות. לבון ביקש לצמצם החקירה בתחום מצרים. נעניתי לו". בכך השכיל לבון לגלגל המסר בכוח שלו – הכנותיו לפיגועים בירדן ובמדינות מוסלמיות נוספות היו מוכיחות מארג סביב הפעולות במצרים – לתכתבת הנגיק של ועדת אולשן-דורי. שרת, שקיווה כי "פסקה המחייבת להסב תשומת לבו לליקויים במערכת הפיקוד והפיקוח המריני עליה... תספיק להוראה לפרישת הרשת גם מחוץ למצרים", התבדה.

כך שגם בלי להמתין עד ש"ההוראות" יראו אור, אפשר לתמצת את ההוראות לאיש הציבור, קורבן-בכוח של הפרשה הבאה: 1. הגבר כל מסמך אפשרי. 2. הימנע מלחתום עליו (אלא אם כן מוזכר בהוראה). 3. העד ותייק הכל.

דויטשלנד

הפעולה המבצעית הראשונה של ה"סקאד", כותב הגנרל הסעודי האלף ברקולסון בזיכרונות פיקודו על הכוחות הערביים נגד עיראק ("לוחם מדבר"), היתה הערת שוליים בתולדות מלחמת יום הכיפורים: שלושה משגרים מצריים היו מוכנים לירי ברגע הודעתו של סאדאת על הפסקת אש. תהליך השיגור שוב לא ניתן לעצירה והשלושה טילים נחתו על כוחות צה"ל בחטיבה המבצעית ברדו-סואר (שרבים מבינצליהם נאמנו עד כה כי שרוד מכה קטיושות).

לקראת המלחמה במפרץ מצא במסמך האלף ברקולסון – מפקד ההגנה נגד מסודים בבבא סעודיה – קצין מצרי, לשעבר מפקד של יחידת סקאד. המצרי, שהכיר את נוהל הפרישה, השיגור וההתולקות, ניסה לסייע להאלף – והדבו לגנרל שוורצקופף, לטייסי המגננה האמריקאים ולישראל המותקפת – לאתר את המשגרים הניידים ביקעת שלאחר השיגור.

שוורצקופף, שהתנגד בתחילה להסבת מאמץ רב (עד שליש מהגיחות שהוקצו לו) לחיפוש טילי הסקאד ולתקיפתם, לא היה רגיש דיו, מבחינה מדינית-פוליטית, לצורך את מצבם של המחליטים בוואשינגטון: שלמותה של הברית המערבית במלחמה חייבה להשאיר את ישראל בחוץ, אבל היה צורך להימנע מעם מתמנן של ישראל ותמיכה כלפי הממשל, אם תיקנע ישראל והעולך להבליג (אף כי בחששי מרוח שר החוץ, ג'יימס בייקר, השיג משליטי ערב הבטחות כי יישארו בברית אם תמטע ישראל מהלומה ראשונה חוגית).

התקפות הסקאדים האיצו את פיתוח ה"חץ". לידתו של זה בעשור שעבר, גם כן בנסיבות פוליטיות לא פחות מאשר ביטחוניות – כמיתוג של ממשל רייגן לתמיכה זרה, מוסב בעלת הד בקונגרס, ב"יוזמת ההגנה האסטרטגית", מערכת הלווינים ואמצעי הלוחמה החלליים. ה"חץ", התשלום האמריקאי לישראל על הצטרפותה להרכבית, מפותח בהשגחת משרד בפנטגון העוסק בתוכנית זו, הנקראת עתה "הגנת הטילים הבליסטיים", אך האמריקאים אינם מתכוונים להשתמש בו בעצמם. גם פיתוח דגם מוקטן שלו, הניתן להובלה, לא יועיל לגייסות האמריקאים שיפרשו מחר באזורי מתיחות, כי מוח הסוללה – המכ"ם – גדול ומסורבל מדי להובלה במטוסים.

ג'ון דויטש אינו אחד מאבות ה"חץ" – הוא הגיע לפנטגון לפני כשנתיים וחצי, בעיצומה של התוכנית – אך הוא דודו הטוב, שמצא בכיסו שכרות שהושיעו את הפרויקט. אשתקד, בעת שכיהן כמשנה-שר ההגנה, אירח דויטש את מנכ"ל משרד הביטחון, דוד עברי, ואת מנהל תוכנית "חומה" במערכת הביטחון, עוזי רובין, לשיחה על המשך מימונו של ה"חץ". לקראת הפגישה הפכו עברי ורובין במספרים שונים. עם דויטש, מדען מאסאצ'וסטס, דיברו על תוספת של 200 מיליון דולר, 40 מיליון בכל שנה במשך חמש שנים, רובם ל"חץ" ומיעוטם לפיתוחים אחרים של יירוט טילי קרקע-קרקע. בהסכמתו לתוספת זו הציל דויטש את ה"חץ" והיה למתעניין סקרן בגורלו. בינואר השנה בוטל ביקורו בארץ – ובמפעל ה"חץ" – לטובת בואו של הממונה עליו, שר ההגנה ויליאם פרי, שהיה לנמען הסקירות שהוכנו בשביל דויטש.

באביב, לאחר נסיגת מועמדו המועדף לניהול סוכנות הביון המרכזית, הגנרל כרימוס (מגן מפקד חיל האוויר) מייקל קארנס, מינה הנשיא ביל קלינטון את דויטש לראש הסי-איי-איי. בואו של דויטש מהפנטגון, שם פיקח את נוהל הרכש ואת הקשר שבין המפעילים בשדה למצוידים בעורף, השפיע על תוכניותיו לסי-איי-איי: מאחר שתוצרי המודיעין נוצרים מיידית למשתמש בפועל ודוגמת מפקד קרבי, לא לבעליהם הקבאים של לוויני התצפית הצבאית, יקבלו המשתמשים גישה נוחה למידע מודיעיני זה. כי מה שהיה נכון בגלל המלחמה הקרה – שליטה מרכזית בוואשינגטון – שוב אינו נכון במלחמות כמו זו שהיתה במפרץ, שבה נאגר מידע לשווא הרחק מהזקוקים לו.

בעוד שבוע, בביקור של יומיים בארץ שקיומו "אינו מאושר ואינו מוכחש" בשגרירות האמריקאית בתל אביב, יבקר דויטש במפעל ה"חץ" בתעשייה האווירית. ברגיל היה דויטש נועד בביקור כזה עם ראש הממשלה יצחק רבין ועם המנכ"ל עברי, אלא ששניהם יוצאים בשבוע הבא לניו יורק ולוואשינגטון. דויטש יסקור איפוא את ה"חץ" בלוויית רובין וראש המחקר והפיתוח במשרד הביטחון, עוזי עילם.

באין איום מיידי של סקאד ומשיכיו, אורחים ישראלים מתעניינים ב"חץ" פחות מאשר בנושאים אחרים העשויים לעלות על שולחנו של ראש הסי-איי-איי, מתעלומת רון ארד ועד להתנגדותו של קהילת הביון האמריקאית לשחרור ג'ונתן פולארד. אצבע דויטש יפתיע אם יהיה בארץ איש בשורות בעניינים אלה, ועם זאת מעולם לא היתה בסי-איי-איי צמרת יהודית כל כך: דויטש עצמו, וסגנו, במינוי, מנהל המבצעים דייוויד כהן.

הפוריץ הקוצץ

מכירות הנשק של ישראל לסין נעשות, עד היום, בחסותו של אדם אחד – שאול נחמיה אייזנברג. זו אינה קביעה עיתונאית, אלא טענה העומדת ביסוד מחלוקת עסקית על שיעור עמלתו של אייזנברג.

אין פוריץ שב-1979 פרץ אייזנברג את החומה הסינית לפני הנשק הישראלי. לכבוד מאורע זה נחתם עמו "הסכם גג" שהקנה לו נתח עסקי מכל עסקה יותר מ-15%; יש אומרים 16%–17%; אחרים אומרים, קרוב יותר ל-20%.

עמלות כה גבוהות אינן שגרתיות. בשוק הנשק הישראלי היו רק שני עמלים בהיקף כזה, אייזנברג בסין ומרקוס כץ באמריקה הלטינית. התעשייה האווירית, במאמץ רב, ביטלה את הבלעדיות של כץ באמריקה, אבל אייזנברג ממשיך לשלוט בסין – והבונ הגנ שאר פינג, גם הוא אינו זקוק לשם כך לתואר רשמי.

סוכנים ומייצגים בשוק ישראלי מקבלים, בדרך כלל, אחוזים ספורים, לא יותר מחמישה, מהיקף עסקה ביטחונית. עסקה הכרוכה בתשלום עמלה חריגה, 10%, מחייבת אישור מוועצת המנהלים של חברה כמו התעשייה האווירית. עמלה גבוהה עוד יותר טעונה אישור של דרגים מקיפים במשרד הביטחון ועמלה גבוהה במיוחד, יותר מ-15% – של ועדת שרים (לפי הנוהג, שרי הביטחון והחוץ). מעל לכל אלה עומד אייזנברג. בחשבון פשוט, כאשר התעשיות הביטחוניות מוכרות לסין ציוד במיליארד דולר, אייזנברג גורף 160 מיליון דולר או יותר.

החשבון פשוט פחות, הגבלים בו שלושה גורמים חיוניים. ראשית, מאחר שלסינים אין כסף, עשה אתם אייזנברג עסקות גומלין – נשק ישראלי תמורת מוצרים סיניים שנמכרו למדינה שלישית (שיווקה ממפעלי אייזנברג בסין). שנית, עלות ההון, שנדרש למימונן של עסקות גומלין אלה. שלישית, ממון מאליו, בלי שיממן גם מימון לא יתפיל. זו אולי דרכו של עולם, אבל בחלק הזה של העולם לא הכל יודעים איך ואת מי לשמן. ישראל אינה יודעת ואינה רוצה לדעת: היא מתעניינת בתוצאות, לא בהוצאות.

גבולאי מנוסה של מערכת הביטחון, שהתוודע למשפטים משותפים על פני שבעת הימים ומשני עבריו של קו המשווה, מבחין בין מדינות מסויימות באסיה לצבאות בדרום אמריקה. "באסיה, כדי להתקבל אצל השר, עליך להקדים ולשגר שי שלא יעליב אותו בציניותו ושיאותת כי עבודות החיים פתוחות לך. בדיל אחרי דרום-אמריקאי קובע ראש להן ציוד, רמי רזתן שלהם, איזה מכוס דרוש להם, עם אילו מערכות ובכמה. הקביעה הזאת אינה מתבססת על האיום הצבאי, אלא על תחושת היכולת לקבל מהמוצר המקומי הקצבה לרכוש. השלל נחלק בין ראש הלהן לבין מי שמינה אותו – שניהם יודעים שזמנם מוגבל ושבקרוב יופנו גנרלים אחרים בעמדות השררה וההכנסה".

בעסקת הקורנס-2000 של התעשייה האווירית עם טורקיה – השבות מאמצים להארכת חייהם של השאר, בהשתלת לבו של הלביא המנוח, מכ"ם מתוצרת אלתא) – יישארו בטורקיה כמעט 100 מיליון מ-600 מיליון הדולרים, היקף העסקה. עשרות מיליונים מסכום זה, אולי רובם, אמורים להיות עליות אמת, אבל בענף הנשק מתלכים לשמע התמיהה אם נגנור שבהערכות מתנה אחר על משנהו מעורב שוחד.

סין אינה בדיקת יותר מאחרות. יש לה מאוויים לנשקים המתוחכמים להצטיידות צבאית – כשבשנים המחודשות הושם בה דגש על זרועות הים והאוויר, המחייבות את שליטתה התחבקית הרחוק מטבלוהיה – וקרוב 1.2 מיליארד תושביה ביתן לאשר בעמדות מפתח גם חברים במשפחת "הנסיכים".

עם פקי השמן של אייזנברג נמשך כבר 16 שנה. לאחר כינון היחסים הרשמיים והגלויים בין שתי הממשלות, עם שגרירויות ונספחויות צבאיות ושלוחות ביטחוניות וביקורי בכירים – כולל משרד הביטחון מכאן ו"קוסטינד" (נציבות המדע, הטכנולוגיה והתיעוש הביטחוניים) משם. אייזנברג, בארובונו, אינו בולם מאמצים לעקוף אותו, אבל קשרים ישירים עם ישויות ורשויות עסקאות-למחצה מבשילים לאט ומעט – והעמלות הגבוהות, פרי ההטמנה הגדולה, ממשיכות להגיע לאייזנברג.

משמעות, בתקופה של מצוקה לתעשיות הדחקות אבטות, היא שריוזה של תעשייה ביטחונית שקהנה חושה בסך מאות מיליוני דולרים מגבוהה בפועל באוזה שישית שתקצץ בדרך לידיו של אייזנברג. בשנה קשה יכולה התעשייה האווירית, שעיתונים בעולם כבר הגדירו לדחות על מצוקה למכירת מטוסי הנרצא "פאלקון" לסין, לקום או ליפול על פרשנות מוסמכת של "הסכם הגג": האם לבצת יחול הסכם על הממנות חדשות – למשל, טורפים, יתודל עידן חדש, של חווים בלי אחוזים.

שורשיו של הפאשיזם הלגלי

עיון בביוגרפיה האינטלקטואלית של קארל שמיט, משפטן הכתר של הרייך השלישי, מראה כי הרומן שניהל עם הנאצים אינו פרי תאונה היסטורית וכי חוט שזור בין כתביו המוקדמים לעמדתו ולפעולותיו בזמן היטלר. מהו סוד השפעתו על מגוון רחב של הוגים?

מאת דוד אוחנה

כאשר מת קארל שמיט לפני עשור, והוא בן 96 שנה, כבר ישב לבטח במושב הכבוד בפנתיאון האירופי של המחשבה המדינית המשפטית. המשפטן ואיש מדע המדינה, שהעניק את הלגיטימציה המשפטית לשלטון הדיקטטורי של היטלר, הספיק לזכות בעלייתם לרגל אליו של אינטלקטואלים ימניים ושמאליים שראו בו הוגה המקדים את זמנו בתובנותיו.

משפטן הכתר של הרייך השלישי מתואר עתה כ"הובס של המאה העשרים". המטמורפוזה של הדישעות על הוגה מן העבר כדי להעניק רהביליטציה לאנטי-הנאורות אינה חדשה: כך מתוארים כיום ג'ורג' סורל כ"ניק של המאה העשרים", ארנסט יונגר כ"נתה החדש" ומרטין היידגר כ"הרקליטוס המודרני". אך השפעתו של שמיט מהולהלת עוד בכתביהם של הוגים יהודים כוואלטר בנימין וליאו שטראוס בשנות העשרים, ועד ימניים חדשים כמו לאן דה-בנואה ופוסט-מודרניסטים כמישל פוקו. במאמר מעורר עניין של החוקר כריסטוף שמידט בגיליון האחרון של "תיאוריה וביקורת" מתבהרת זיקתו הביקורתית של גרשם שלום לשמיט.

המגמה ההיסטוריוגרפית הנוכחית, המבקשת להדין כנתפה אינטלקטואלית וכמעידה קצרת ימים את הידרדרותם של הוגים אירופאים לבשורה הטוטליטרית בראשית המאה, מוצאת בשמיט נקודת משען נוספת. אך עיון קצר בביוגרפיה האינטלקטואלית של המשפטן הגרמני מראה, כי הרומן שניהל עם הנאצים אינו פרי תאונה היסטורית, ומוכיח כי חוט שזור בין כתביו העיוניים המוקדמים לעמדתו ולפעולותיו הלגליסטיות בזמן הרייך השלישי.

שמיט הוא חבר נוסף במסורת הניהיליסטית: הוגים, אמנים ומבקרי-תרבות בראשית המאה העשרים הצטיינו ברפוס עמדתם הניהיליסטי הפעיל כי בזמן במבנים דינמיים בעלי יסוד טוטליטרי. בדרך כלל נעשה המעבר מביקורת ניהיליסטית למסקנות טוטליטריות. שמיט עשה את הדרך ההפוכה, מטוטליטריות לניהיליזם. עמדתו הלגליסטית הפורמליסטית מוכיחה כי אפשר להגיע מהקוטב האחר של הניהיליזם לאותה נקודה.

התיאוריה המשפטית והפוליטית של שמיט תואמת את הנחות היסוד של הפאשיזם בתחילת דרכו. אם הניהיליזם הוא העדר אמות-מידה אתיות או תבניות, קידוש העוצמה בתוך שכזה ותפישה של לגליות לשמה, לגליות בלא ערכים, אז שמיט הוא ניהיליסט. אך מה שהוליכו לנאצים היה דווקא בקשת סדר והשבת הערך הבכורתי לפוליטיקה. האם זו סתירה גלויה, או שמא שני צדדים של אותה מטבע פאשיסטית? שמיט מייצג זן מיוחד של פאשיזם – לא אקזיסטנציאלי נוסח יונגר, לא פילוסופי נוסח היידגר, לא טכנולוגי נוסח אלברט שפר, לא גזעני נוסח אלפרד רוזנברג – הוא מקרה בוחן מרתק למה שניתן לקרוא "פאשיזם לגלי".

ספרו המוקדם "רומנטיקה פוליטית" (1919) הוא קריאת תיגר על הרומנטיקה הליברלית, בשאת דגלה של התנועה הרומנטית. הרומנטיקה קידשה לדידו את התפישה הסובייקטיבית הבורחת מהפוליטיקה. הליברליזם, שלחם בכוח המדינה למען חירות אישית, הביא לדיפוזיה ההופכת את העימות הפוליטי לשיחה אינסופית המעקרת את ההחלטיות הפוליטית. הרומנטיקנים פועלים נגד ההיסטוריה: מה שצריך להנחות הוא "רעיון של כוח שירותי מעל ההיסטוריה, זו האידיאה המתגבשת והריאלית". שמיט מצטרף למסורת גרמנית ארוכה, מהאנס קלאגס ואוסוולד שפנגלר ועד היידגר ויונגר, המחייבת צורה א-היסטורית שהיא מעבר למקרי ולשרירותי, מעבר למה שקורא שמיט "ארעיות סובייקטיבית". האדם אינו יוצר את ההיסטוריה שלו; המיתוס הא-היסטורי הוא המתגבר את הפרט בתוך ההיסטוריה.

כעבור שנתיים, בחיבורו "הדיקטטור" (1921) הבוחן את מהות הדיקטטורה מרומא ועד ויימאר, פיתח שמיט את המושג "הדיקטטורה הקומיסרית", המתחייב לדידו מסעיף 48 המעוגן בחוקת ויימאר. כאשר הסדר הציבורי מופר, סעיף 48 מאפשר לנשיא הרייך לקחת לו סמכויות חירום ולהשעות חוקים. שמיט הבחין בין "דיקטטורה קומיסרית", השואבת צידוקה מהחוקה ותקפה לטווח קצר, ל"דיקטטורה ריבונית", המקבלת צידוקה ישירות מהעם. בהדרו בכוח נשיאותי חזק במצב חירום, עודד שמיט את הרדיקלים והאנטי-דמוקרטים להגיע לדרגה כמאת של משבר שיחייב דיקטטורה.

ב-1919–1928 השתתף שמיט בסמינר של מקס ובר במינכן, ומאוחר יותר תרם מפרי עטו לספר היובל של הסוציולוג הגדול. המאמר הרהוב לספרו הידוע "תיאולוגיה פוליטית" (1922) ובו טען שמיט שהמדינה הקונסטיטוציונית המודרנית החילונית מצויה במשבר משום שירדה מגבסיה התיאולוגיים. תיקון המדינה ייעשה על ידי חיזוק התיאולוגיה. תיאולוגיה פוליטית היא איפוא אתגר לנאורות ונסיון להתגבר על משבר הליברליזם. ריבונות אינה נמצאת בנורמה, בעם או בחוקה, אלא במנהיג המסוגל להגיע למצב של "הכרעתיות".

חצי התוקפנות של שמיט מופנים כלפי המשפטן הידוע ביותר בזמנו, האנס קלסן, שגרס כי שיטה לגלית יונקת מהנורמות הבסיסיות בחוקה. קלסן והנורמטיביסטים מתעלמים לדידו מהמצבים יוצאי הדופן כמקרי סכנה, מלחמה והפרת הסדר הציבורי, שהרי "אין נורמה המתאימה לכאוס". ספרו הבא, "משבר הדמוקרטיה הפרלמנטרית" (1923), תוקף את פשיטת הרגל של השיטה הפרלמנטרית וקורא לפנות את מקומה לעיקרון פוליטי נמרץ יותר.

הקריטריון החדש של הפוליטיקה הוא איפוא הבחנה בין "אויב" ל"ידיד". בספרון "מושג הפוליטי" (1927) מפתח שמיט את תפישתו על הפוליטיקה כעימות מתמיד, כדטרמיניזם מלחמתי. המדינה מגינה על המונופולין שלה, כלומר היכולת להבחין בין "אויב" ל"ידיד" בפוליטיקה הלאומית והבינלאומית. ליאו שטראוס קלע למטרה בציינו שזוהי חזרה ל"מצב הטבע" בין אומות, מלחמת אזרחים עולמית. מכאן המושג שפיתח שמיט, Grossraum: היותה של גרמניה הישות הפוליטית הדומיננטית במרכז אירופה מעניקה לה זכות להכריע הכרעות הנוגעות ליבשת אירופה כולה. עמדה זו היוותה צעד נוסף בדרך אל התפישה הנאצית של "מרחב המחיה" (Lebensraum).

בהעידו בספטמבר 1930 במשפטם של שלושה קצינים שפעלו לצד המפלגה הנאציונל-סוציאליסטית, הדגיש היטלר את מחויבותו ללגליזם: "החוקה נותנת לנו את הבסיס שעליו ננהל את הקרב שלנו, אך לא את מטרותינו". אליטתו של היטלר לא סתרה את שאיפתו המתמדת ללגיטימיות. כשנה לפני עליית הנאצים לשלטון, יצא לאור ספרו של שמיט "לגליות ולגיטימיות". נוכח המבחנה הידועה של מקס ובר בנוגע לשלושת הסוגים של שליטה לגיטימית – המסורתית, הכריזמטית והלגלית – מעניין שעקרון המנהיגות השמיטיאני אינו נובע מלגיטימיות כריזמטית כי אם מלגיטימיות לגלית. הלגליות חבכה על הכל.

אט אט התבססה הלגליות של המשטר הנאציונל-סוציאליסטי החדש. כתוצאה משריפת הרייכסטאג הושעו כל הערבויות החוקתיות הנוגעות בחירויות הפרט. רק המפלגה הנאצית הוכרה כלגיטימית. זו היתה המשמעות המעשית של תיאוריית שמיט על "הגבול הפוליטי" של כוח לגלי לכל מפלגה פוליטית הרוצה שווה להרוס את החוקה. "חוק ההסמכה", שהסמיך את ממשלת הרייך לחוקק חוקים, תואר על ידי שמיט כ"חוקה ארעית של המהפכה הגרמנית". עתה נבעץ המסמר האחרון בארון הקבורה של הדמוקרטיה הוויימארית.

שמיט נבחר לוועדה שתפקידה להעניק לגליות באמצעות חוק להשתלטות הנאצית על ממשלות המדינות שבתוך הרייך. זה היה חלק מפעולות "ההאחדה" (Gleichschaltung) שבאמצעותה הבריח היטלר את כל מוסדות המדינה והחברה למלא את רצון המפלגה. לפנינו נקודת מפנה בחייו של שמיט: בפעם הראשונה שיתף פעולה באופן רשמי עם הרייך השלישי. "אני תיאורטיקן", אמר בראיון רדיו יום לאחר מינוי היטלר, "חוקר טהור, ושום דבר מלבד זה". אך שמיט היה יותר מזה, הוא ייצג פילוסופיה של משפט המבקשת את הסדר בכל מקרה: ייקוב הלגליזם את הדין.

באפריל 1933 החל טיהור האוניברסיטאות. פרופסורים יהודים למשפט, כראשטוק, בון, הלר, קנטורוביץ והאנס קלסן, פוטרו. שניים מתלמידיו המובהקים של שמיט, ארנסט רודולף הובר וארנסט פורסטהוף, תפסו את מקומם של מורים שהודחו. ב-22 באפריל בירך היידגר את שמיט על שיתוף הפעולה. הפילוסוף והמשפטן היו מוקסמים מהנהגה ארגון-מחודש טוטליטרי של הכאוס הפוליטי.

ב-1 במאי הצטרף שמיט באופן רשמי למפלגה הנאציונל-סוציאליסטית. מספר החבר שלו 2,098,860. פטרונו הרמן גרינג מינה אותו חבר במועצת המדינה הפרוסית, משרה שקידמה את עמדותיו התיאורטיות על החוק והפוליטיקה ברייך השלישי. הוא היה לחבר באקדמיה המחודשת למשפט גרמני, לעורך "כתב-העת המשפטי הגרמני", הנאצי, ולמנהל של אגודת מורי האוניברסיטה בליגת הנאציונל-סוציאליסטית של משפטנים גרמניים. באוקטובר 1933 קיבל את הקתדרה של משפט ציבורי בברלין, המינוי היוקרתי ביותר בקריירה שלו, שהתאפשר עקב הטיהור הנאצי באוניברסיטאות. שמיט עשה רוויזיה בספריו והחל משתמש בטרמינולוגיה הנאצית. היהודים קיבלו את התואר האיום ביותר ממעריץ המדינה הטוטליטרית במאה העשרים, "רוצחי הלוויתן".

בקיץ ובסתיו 1933 התווה שמיט את המבנה החוקתי של הרייך השלישי. בחיבורו "מדינה, תנועה, עם" שירטט את השילוש הלאיקוֹשי של החוקה הנאצית. ב-1 בדצמבר, כאשר התקבל "החוק לביטחון אחדות המפלגה והמדינה", אישר את מעמד "הפיהרר" של התנועה הנאציונל-סוציאליסטית (כך קבלו הרייך הגרמני). הפיהרר, ראש המדינה וראש המפלגה, מבסס את מנהיגותו על משאלי-עם תכופים: כך מושגת הזהות בין המנהיג למונהג. כשהצדיק את "ליל הסכינים הארוכות", שבו נרצחו מנהיגי הס"א בלא משפט, כתב במאמר "הפיהרר מגן על החוק": "כשופט הגבוה ביותר, מייצר הפיהרר צדק מיידי". אף שהכתיר את עצמו משפטן הכתר של הרייך השלישי, סר פתאום חנו בעיני הנאצים ב-1938.

שמיט נעצר ונחקר על ידי הרוסים והאמריקאים לאחר המלחמה, ואף היה מועמד לשפיטה במשפטי נירנברג על חלקו בפשעי המלחמה.

מה היה, אם כן, סוד השפעתו על הוגים מגוונים כל כך? מה שמשך אליו הוגים כבנימין, שטראוס ואלי שלום, היה המסמך הדליגיוזי המודרני במבנה-על או משקל-שכנגד לפוליטיקה, ולחיים החילוניים בכללותם, דווקא בעידן המתיימר להיות רציונלי וביקורתי. זאת אפשר להבין בהקשר ההיסטורי שלפני עליית הנאצים, אך מאז זרמו מים רבים בריין. הוויכוח שורר חשים כעת לתיאורטיקן הפאשיזם הלגלי נעוצה אולי באקלים הדעות הפוסט-מודרני. ריבוי האמיתות, הפרספקטיבות ו"הנראטיבים" – הנסמך על המהפכה שחולל ניטשה בתרבות ההגמונית של המערב – יוצר ואקום של ערכים המבוקש לפילוסופיה הנורה אחר הכוח. שמיט עיוות את ניטשה בראותו בו, לדבריו, "כתן עליון", והבינותו לבייש את הדיקטטורה כמשפטן הרייך.

איבוד המצפן של הנאורות הביא למחיקת קודי התיקום הקלאסיים והמודרניים ולמסע אינסופי אחר "האחר". ההיטלטלות המתמדת בין "אחר" אחד למשנהו והרלטיביזם הערכי כתוצאה מכך, מחפשת ההגות הפוסט-מודרנית נקודת משען להיאחז בה. ככל שאיננו יותר, כך יתורו אחר רצון לעוצמה.

בהקשר זה בולט במיוחד מישל פוקו שהושפע עמוקות מהתיאולוגיה הפוליטית של שמיט. האיקר בוקלום של פוקו כלפי מורשת הנאורות מצד אחד, ומסעו הבלתי-נלאה לאיתור סוד הקסם של הכוח מצד שני, הובילוהו בסופו של דבר להטיל עוגן במהפכה הדתית של חומייני: התיאולוגיה הפוליטית נוסח איראן היא המזור לתחלואי אירופה. לנוכח השיגעון, מתברר, יש שיטה. קו ישר מוליך מהתיאולוגיה הפוליטית של שמיט לזו של פוקו והחומייניזם.

"אני תיאורטיקן", אמר בראיון רדיו יום לאחר מינוי היטלר, "חוקר טהור, ושום דבר מלבד זה". אך שמיט היה יותר מזה, הוא ייצג פילוסופיה של משפט המבקשת את הסדר בכל מקרה

שמיט. השפעה מחלחלת

מנצ'וריה, חזרנו אליך שנית

סיורים אלימים שמארגן מכון דאמול הקוריאני לאנשי עסקים במנצ'וריה, חבל ארץ שאבד לקוריאה לפני 1,300 שנה, מעוררים בממשלת סין חשש מפני כיבוש כלכלי

מאת סטיב גליין

וול סטריט ג'ורנל

סיאול

כדאי להבהיר את הדברים מלכתחילה: בטווח הקרוב, לקאנג קי ג'ון אין שום תוכניות לכבוש את מנצ'וריה מממשלת סין. ככלות הכל, האזור הפורה בקצה הצפון-מזרחי של סין נמצא, פחות או יותר, תחת שליטה סינית מאז גירשו משם את הקוריאנים לפני כ-1,300 שנה. קצת מאוחר עכשיו לתבוע את מנצ'וריה, מודה קאנג, מדריך תיירים. תחת זאת הוא נטל על עצמו משימה: לבלוע ולספח את מרכז השלטון העתיק של קוריאה באמצעים כלכליים.

מאז שנות השמונים המאוחרות הוא פועל במרץ כדי להביא עסקים קוריאניים להשקיע במנצ'וריה השקעות בהיקף כה גדול, שבייג'ינג תיאלץ להסכים לאוטונומיה הכלכלית של חבל ארץ זה. "צפון מזרח אסיה הוא גוש אחד, והגוש הזה הוא קוריאני", אומר קאנג בן ה-48. "איחודה מחדש של מנצ'וריה עם קוריאה איננו רק רצוי, הוא חיוני לאיחבנו".

"הברית קוריאה בעירבון מוגבל" – כפי שמכונה דרום קוריאה לא אחת, בגלל כוחו הכלכלי של החברות העסקיות שלה – בעבית לקוריאה לבשק של קאנג. מאז 1992, כאשר סיאול ובייג'ינג כוננו יחסים דיפלומטיים, אחרי מאה שנה בקירוב של העדר יחסים, מלווה קאנג מנהלים בכירים בחברות הקוריאניות הגדולות ביותר במסעם ברחבי מנצ'וריה.

דאמול, מכון שקאנג הקים ב-1987, אומר שחבריו בני היום כ-50 אלף איש. דאמול, שפירושו "לתבוע מורשה", חולם על פדרציה כלכלית שתכלול את שני חלקי קוריאה, וגם את מנצ'וריה. "כמובן, חלק גדול מזה יהיה על אדמה סינית", אומר קאנג. "אבל למעשה, יצטרכו השלטונות הסיניים להיות תלויים בנו, כי אין להם כסף".

דיבורים כאלה מרגיזים את ממשלת סין, החוששת שקאנג רוצה לכבוש במנצ'וריה ולעודד אותה לפרוש מסין. בביקור ממלכתי בבייג'ינג, במארס השנה, התבקש ראש ממשלת דרום קוריאה, לי הונג קו, על ידי עמיתו הסיני, לי פנג, לרסן אנשים כמו קאנג. כמה תושבים במנצ'וריה הוזהרו על ידי שלטונות המחוז מעשיית עסקים עם דאמול.

בחודש מאי קיבל קאנג מכתב ממיניסטריון האיחוד (איחוד הצפון והדרום) הדרום קוריאני, שהזהיר אותו מפני שלהבת רגשות לאומניים של קוריאנים בסין. "אם תימשך המגמה, יותר ויותר קוריאנים ירצו שמנצ'וריה תהיה עצמאית", אמר פקיד במשרד האיחוד הדרום קוריאני. "הסינים חוששים מזה, ואנחנו נכונים לשכנע את האנשים שלנו לנהוג בהתאם כשהם מבקרים באזור".

אבל קאנג מסרב לשמור על פרופיל נמוך. תעשיינים קוריאנים מוסיפים להיות להוטים לשלם כ-1,550 דולר בעד כל "לוחם", איש המאוחר-הלבן, שיובא למסע מאומץ ונרגש בעקבות של דאמול במנצ'וריה. בחודש האחרון גייס קאנג 50 מנהלים מ-Hyuanday Heavy Industries, אחת המספנות הגדולות בעולם, לצאת למסע שנראה כשורה של גיחות קומנדו יותר מאשר כטיול מודרך בקצב בינוני, האופייני לחברות נסיעות אסייתיות.

במסע של חמשת הימים נאלצו הנוסעים להיטלטל 20 שעות באוטובוסים, על שבילי עפר מלאי מהמורות, לעשות 16 שעות ברכבות, שם חלקו שישה מהם דרגש אחד, ולבלות כמעט חמש שעות בטיסה ברחבי מנצ'וריה. בסוף מסע הייסורים הזה הם בערו בלהט פטריוטי של השקעות. "מנצ'וריה היתה שלנו, אבל נלקחה מאתנו", אמר צ'ונג ואנג, מנהל ביונדאי. "לכן באנו לכאן – לשם השקעה. אולי יום אחד היא תהיה שוב שלנו".

לסיורים של דאמול יש נופך כמו-צבאי, המשקף את הקריירה המוקדמת של קאנג במחוז המבצעים הפסיכולוגיים במשרד ההגנה של דרום קוריאה. במסעותיו העכשוויים הוא מוביל את גייסותיו לבוש במדי הסוואה שחורים, צמודים לגוף, וכובע בייסבול שעליו מתנוסס עורב בעל שלוש רגליים – הסמל המיתולוגי של המול בקרב שליטי שושלת קוקוריו במאה הראשונה. קאנג מסביר שלוחמי קוקוריו לבשו מדים שחורים.

קאנג קי ג'ון. חולם על פדרציה כלכלית

גם קבוצות תיירים קוריאניות אחרות עוברות במנצ'וריה, אבל רק מעטות בולטות כמו קבוצות דאמול. באלה האחרונות לובשים המשתתפים חולצות טי שחורות, עשויות ניילון, שהלוגו של המכון חקוק עליהן בזהב. בחדרי המלונות שלהם מצטופפים יחד ומשמיעים את תרועת הקרב האופיינית של דאמול: שלוש מחיאות כף קצרות וקריאה גרונית "דאמול!" כל יום נפתח בתרגילי התעמלות נמרצים מחוץ למלון. צופים בני המקום מגיבים במבט משועשע, אבל לא אחת רגשותיהם מעורבים. לאחר ההתעמלות צועדים המטיילים בסך, בשני טורים, לאתר הביקורים הראשון. בדרכם הם שרים שירים פטריוטיים ואת ההמנון של דאמול, שחיבר קאנג: "הבה נהיה ראשי החץ הרצים דרך מנצ'וריה/ מי אם לא אנחנו/ מתי אם לא עכשיו/ אנו עונים לדאמול לתפארת האומה".

בכל אתר ואתר – קברים, מוזיאונים, מבצרי אבן – מספר קאנג באוזני הקבוצה על מה שנתפש אצלו כעבר הזוהר של קוריאה. לעתים קרובות פרשנותו ההיסטורית מנוגדת בתכלית לגרסה הסינית הרשמית. הוא מסביר שג'יבאן, מובלעת כפרית של בקתות טיט ודרכים לא סלולות, השוכבת מול ארובות בתי המלאכה ובתי הזיקוק של צפון קוריאה, מעבר לנהר יאלו, היתה הבירה השנייה של שושלת קוקוריו, ששלטה במנצ'וריה ובחצי האי הקוריאני מהמאה השלישית ועד 427 לספירה. במדריך הסיני המוצע למבקרים במוזיאון מקומי, ג'יבאן היתה אז בשליטת שושלת האן המערבית הסינית.

ערימות האבנים המסותתות הנראות בגוף, מסביר קאנג, אינן קברות אצילים ושליטים סינים, אלא קברות בני מלוכה קוריאנים. האגם המלאכותי מחוץ לארמון שושלת צ'ינג בשניאנג הוקם במאה ה-17 על ידי עבדים קוריאנים, עובדה שחוקרים סינים רבים מתעלמים ממנה.

לפני ששיחרר קבוצת מטיילים אחת להפסקה – אירוע נדיר בלוח הזמנים העמוס – מזכיר להם קאנג, שהיה חבר ביחידה למלחמה במרוח, להתנהג כיאות, לכבד מנהגים מקומיים ולייצג את קוריאה בגאווה. כיחידים מחוץ לקבוצה נראים אנשיה שונות כנוודים יותר מחיילי צבא כיבוש בחופשה. הם קונים מזכרות, משחקים עם ילדים במשחק שהוא גרסה מנצ'ורית ל"שק קמח" ומחליפים הלצות עם נהגי ריקשות. קאנג אומר, שכל מגע אישי כזה יסייע בסופו של דבר למימוש חלומה של דאמול. "שום הגבלות של ממשלת סין לא ימנעו אותנו מלגלות את שורשינו המשותפים", אמר. "הקוריאנים הם מאוד לאומנים. אתה צריך רק להפגיש ביניהם, הם כבר יעשו את כל השאר".

שיווק מתקדם בתיירות

קורס בן 7 פגישות בשעות אחה"צ
החל מ-8.11.95, בתל-אביב

מרכז אקדמי: מר קותי לוריא

מטרות הקורס
רכישת ידע מקצועי מקיף בשיווק, פרסום ויחסי ציבור בתחום התיירות.
פיתוח מיומנויות מכירה ייחודיות.
הכרת כלים וטכניקות שיווק ופרסום המיושמות בארגוני תיירות ומלונאות.

המרכז הישראלי לניהול
המרכז לקידום מקצועי במלונאות

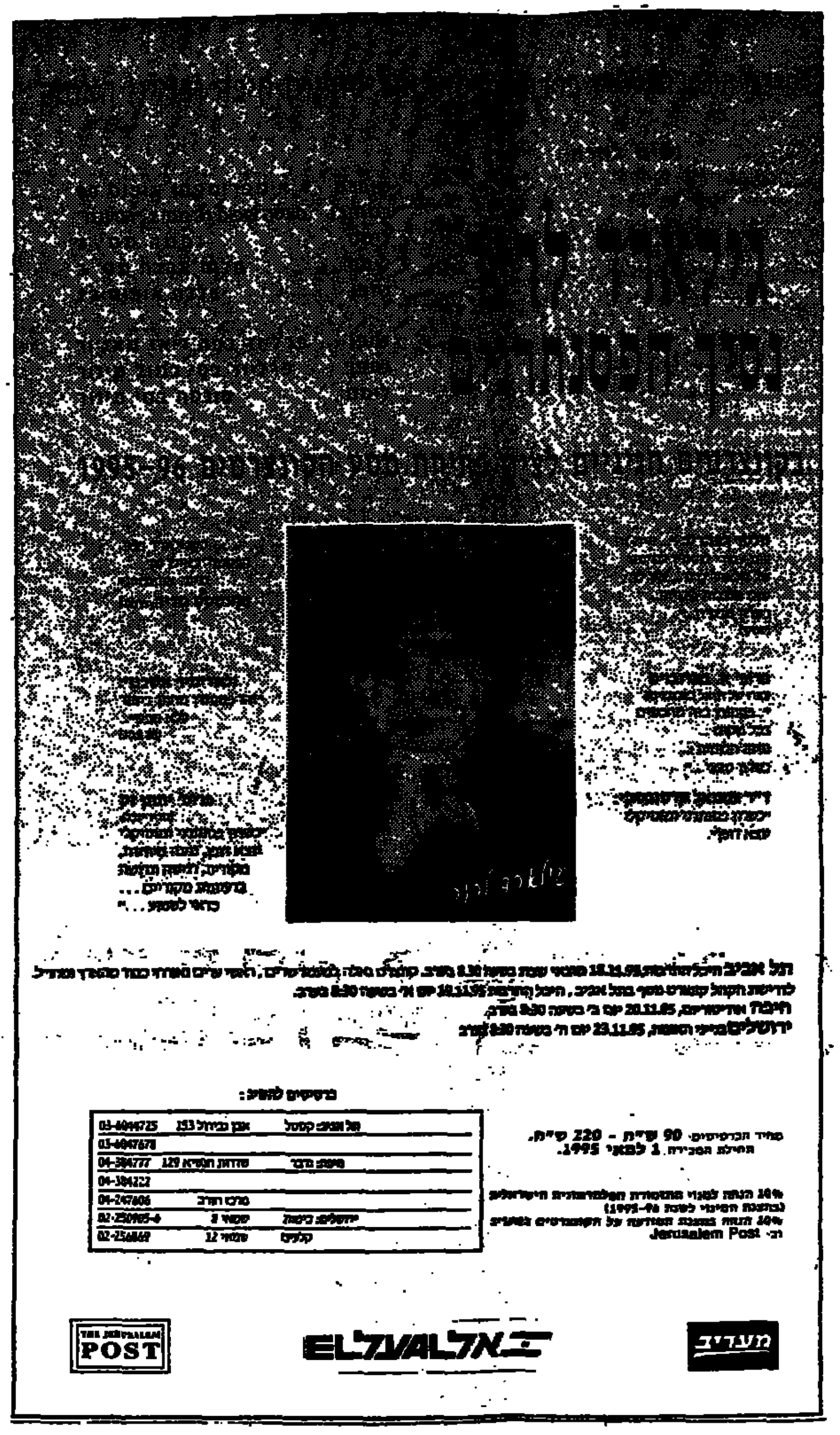

הטרובאדור מן המנזר

האב גוסאן היה יכול להיות בנקל הטנור הנודע ארם אלג'ניאן. בשיחה ביום חג הצלב מספר הנזיר הארמני בגילוי לב על מורכבותה של הבחירה, על החיים במנזר ובעיקר על אהבתו הגדולה למוסיקה: מהימנונים דתיים דרך ג'ישואי פיגארו ועד לסטינג

מאת לילי גלילי

בסופה של שיחת הטלפון שבה תיאמנו את הפגישה במנזר, אמר האב גוסאן: "השאי לה היא, כמה את דתית". לשמע התשובה השתורה רמזה קטרצית, האחריה השיב בכי מה של מבוגר המגלה סבלנות מופלגת כלפי ילד שטרם עמד על רעתו: "זה באמת לא משנה, ומי יודע כמה אני דתי באמת? מאה אחוז רק תמימים אתמים? כמו שאמר אחד המשוררים הגדולים שלנו, מי יודע לקרוא לב אנוש".

את המשפט הזה, שכמותו אמרו אלפי משוררים בשפות, מצטט האב גוסאן בגאווה רבה, הבוקעת מקולו כל עת שהוא מדבר על המורשת הארמנית. במובן זה האב גוסאן, נזיר ארמני במנזר סנט ג'יימס שבעיר העתיקה בירושלים, הוא מייצג נאמן של העם הקטן, הדבק בשורשיו. רק קולו המיוחד, טנור מרשים שזיכה את הנזיר, בן 31, במעמד המכובד של ראש המקהלה, הר־פך אותו לשילוב מרתק של עולמות.

פעם חלם להיות זמר אופרה. גם כיום, לאחר שבחר בנתיב חיים שונה כל כך, הוא חושב לפעמים מה היה אילו. "אולי הייתי יכול להיות זמר מצליח בחיים החילוניים. גם עכשיו, ברגעי השפל בכנסייה, או כשאני שומע את פאוארוטי, עולות בי התהיות", הוא אומר בגילוי לב. "אולי באמת הייתי יכול להיות זמר מצליח גם בעולם שבחוץ. אבל כאן, בכנסייה, אני ייחודי. בחוץ אולי הייתי הולך לאיבוד. פה אני חשוב יותר".

נושא התהייה, הספקנות, שזור כחוט השני לאורך כל השיחה עם האב גוסאן, שיחה זהירה עם אדם שמהלך בשדה זרוע מוקשים למיניהם, המאפשרת הצצה לרגע אל תוך עולם הנראה מבחוץ סגור ואטום.

ביום שנפגשנו חגגו הארמנים את חג הצלב של הראיה, חג ייחודי להם, לזכר הצלב שלקחו עמן לארמניה במאה השלישית ארבעים נזירות שברחו מרומא. המלך הארמני הנוצרי הראשון ביקש לשאת לאשה את ריפסימה, היפה שבהן. משסירבה לו, טבח בכולן. שנים רבות לאחר מכן מצאו שני נזירים מתבודדים בארמניה את שרידיו של הצלב ההוא. בחרה גדולה של אור ירדה פתאום מן השמים והאירה את המקום. מאז מציינים הארמנים את חגו של הצלב, וזה אחד הימים היחידים בשנה שהם זוכים להתפלל לבדם בכנסיית הקבר. בסופה של השיחה עמו עטה האב גוסאן את בגדי הכנסייה הרשמיים ואת הכובע השחור הגדול והצטרף לתהלוכה שירדה מן המנזר אל כנסיית הקבר. הבעת פניו השתנתה, כאילו חזר לעולם אחר.

ארם אלג'ניאן – שהיה עם השנים לאב גוסאן – נולד בעיר קטנה במזרח טורקיה. את סיפור ילדותו של ילד ארמני בטורקיה הוא מתמצת במלים ספורות וחדורות, של מי שעדנו אותה טורקיה: "היינו אמורים לדבר כורדית, בבית הספר למדתי טורקית, והכנסייה היתה המקום היחיד שבו יכולתי להיות ארמני". כבר אז בלטו כישוריו בשירה, אם כי נאלץ לשיר שירים טורקיים. בן 13 הגדליש ללמוד לימודי דת. "היתה לי הזיה רומנטית על נסיעה לארץ אחרת: לא חלמתי על ירושלים, כי לא ידעתי הרבה. אבל כשהגעתי לכאן בנער צעיר, יכולתי לראשונה בחיי להיות ארמני באמת. אפשר לומר, שנולדתי בירושלים".

אחרי שש שנות לימודים בירושלים, כשהיה בן 19, הושבע לכמורה ונדר את נדר הנזירות. באותו מעמד גם קיבל את שמו החדש, האב גוסאן, שפירושו טרובאדור בארמנית. "קל להבין איך בגיל רגיש כזה מתאהבים בכנסייה", הוא אומר, "אבל אולי זה באמת גיל מוקדם מדי להכרעות גורליות מן הסוג הזה. עד היום אני תוהה לפעמים אם קיבלתי את ההחלטה הנכונה. אבל, בעזרת האל, אני שורד, זוכר כל הזמן איזה רעיון אני משרת. להיות נזיר ארמני, אין זה רק שירות לדת, אלא גם לקהילה. ברגע אלה החיים שלי ואני די מאושר בהם. אלה חיים שאינם שמחים תמיד ולפעמים פשוט משעממים. תמיד אתה צריך להזכיר לעצמך, למה בעצם אתה עושה את זה. הכנסייה מודעת לבעיה, והיא בהחלט מעודדת אותנו לפתרונות. כמו, למשל, לצאת ללימודים".

האב גוסאן מספר, כי בשנתיים האחרונות עבר מעין משבר. לא חשב לעזוב את הכנסייה, אך חש אי־שקט, וביקש לצאת ללימודי תיאולוגיה או מוסיקה בארץ אחרת. במצבי משבר מסוג זה נזירים אמורים להיוועץ בפטריארך או בבישופים, "שלא תמיד מייעצים מה שאתה מצפה לשמוע. צריך למלא פקודות, והכנסייה איננה מקום לבחירה חופשית". הפטריארך גם אסר עליו לצאת ללונדון, שלשם הוזמן לעבוד בקינגס קולג' לצד מוסיקאי בעל שם. הכנסייה, הנתונה במשבר כאשר היא, איננה ממהרת לוותר על אנשיה. לאחר התייעצות עם חברים בקהילה, החליט איפוא ללמוד מוסיקה באקדמיה על שם רובין בירושלים. בימים הקרובים יחל בלימודי עברית באוניברסיטה בהר הצופים, ובסמסטר הבא יצטרף לאקדמיה למוסיקה. כבר עתה הוא חתום על חוזה עם חברת תקליטים גדולה בישראל, להקלטת דיסק של שירה דתית.

אם המנזר נתפס כאי בלב ההוויה העירונית שסביבו, האב גוסאן בנה לו אי בלב האי הזה. בחדרו שבמנזר הוא מחזיק באוסף מרשים של מוסיקה לסוגיה: בטהובן, מוצרט, באך, ג'ז למיניו וגם מוסיקת רוק. הסטריאו של הנזיר מתנגן כאשר הוא מונה את שמות הזמרים האהובים עליו: פיל קולינס, סטינג, להקת אבבא, מידי מאותיה, וגם ישראלים כמו ריטה ועפרה חזה. את יצירותיהם, וכן את הבגדים ה"אזרחיים" הטובים שהוא לובש מתחת לגלימות ("אני שונא בגדים זולים. בגד טוב חשוב לי להרגשה האישית שלי, גם אם אף אחד לא רואה אותו"), רוכש גוסאן ב־500 הדולרים שהוא מקבל מן הכנסייה כל חודש. זה עתה קנה קומפקט דיסק.

אבל אהבתו הגדולה עודנה השירה הארמנית, הדתית והחילונית. בקהילתו נחשב האב גוסאן לסמכות הגדולה להימנונים ולפירושם. כשהוא נשאל להימנון האהוב עליו, משיב גוסאן: "יש יותר מ־3,000 שירים ארמניים דתיים; אם תרצי, אני יכול לשיר את כולם, בלי קושי". ומתוך 5,000 השירים הלאומיים המסורתיים הוא מכיר היטב 1,000. בעיקר הוא אוהב לשיר שירי טרובאדורים ארמניים, רובם שירי אהבה. בלי שמץ מבוכה הוא משיב על השאלה, כיצד יכול נזיר לשיר שירי אהבה. "הכוהנים מתאהבים בנשים שאינו מכיר. "מי שליקט במקור את רוב שירי האהבה הארמניים והלחין אותם היה נזיר ארמני, בדיוק כמוני. אין שום בעיה בזה".

> "במקום שאנו חיים בו קשה מאוד לשרוד כנזירים. אפילו בדרך לכנסיית הקבר עוברים מסלול של פיתויים, המביאים למחשבה על מה שקורה בעולם האחר, בחוץ"

ובכל זאת, הוא מספר בגילוי לב על הקושי שבחיי נזירות ופרישות במרכז עירוני גדול, בעולם המשיק מיסית להוי השונה שוני קטסבי. לא כבר ביקר במנזר פרופסור ארמני ידוע לתיאולוגיה, והם שוחחו בעניין זה. "אמרתי לו, שבמקום שאנו חיים בו קשה מאוד לשרוד כנזירים", משחזר האב גוסאן. "אפילו בדרך לכנסיית הקבר עוברים מסלול שלם של פיתויים, המביאים למחשבה על מה שקורה בעולם האחר, בחוץ. קל אולי יותר להתקיים כנזיר באיזה מנזר נידח במדבר. כאן הדברים קשים יותר, בלי קשר למידת הבגרות שלך.

"ברגעים כאלה אני אומר לעצמי שגם האופי של המנזר השתנה, שאני מעורב בחברת בני־אדם, ושאפילו השיחה הזאת שלנו, שלא היתה יכולה להתקיים בעבר, היא עכשיו אפשרית. עובדה, היא אפילו לא נראית לשנינו כדבר מוזר. כל כך הרבה דברים השתנו בעולם, וגם הכנסייה השתנתה. לפני 70 שנה כבר הציע פטריארך שלנו לדחות את ההחלטה על נזירות ופרישות לגיל מאוחר יותר. וכי מה כבר יודע בחור בן 20? אחרים אומרים, שממילא אף פעם אינך יכול לדעת. אני עצמי אינני מתכוון להתנדתן, אבל גם אני גורס שזו החלטה שראוי לקבל בגיל בשל יותר. המנזר שלנו הוא מסדר של נזירים. עקרונית קיימת בכנסייה הארמנית האפשרות להיות כומר נשוי, אבל כאן זה בתיאוריה בלבד. כי המנזר מטבעו נוטה לשבות ולדחוף אותך. האם לי עצמי היתה ברירה? לא באמת, ואפילו לא הייתי מודע לכך. כמה אתה יכול להיות מודע לעצמך בגיל 19.

"מה יהיה בעתידי? אינני יודע. אבקש מן האל להנחות אותי בדרך הנכונה. בינתיים, השילוב של נזירות, מוסיקה וחיי קהילה בהחלט מתאים לי".

ואמנם, האב גוסאן מעורב בחייה של הקהילה הארמנית ומגדיר עצמו "ארמני גא". בספרייה של המנזר הוא מעיין ברבים מ־250 העיתונים הארמניים המגיעים לכאן מכל העולם, עוקב אחר המתרחש בארמניה, שהוא מגדיר כמולדתו.

לפני שלוש שנים ביקר שם לראשונה, התלווה לביקורו של הפטריארך טורקום מנוג'יאן. לראשונה בחייו פגש 300 מבני משפחתו המורחבת, לראשונה בחייו הרגיש ממש בבית. הכינו לכבודו שולחן מרהיב של כיבוד, והאב גוסאן רואה בכך ביטוי לרוחה של ארמניה. "אומרים שאין שם אוכל, שיש מחסור. אבל הם יודעים להיות יצירתיים, ליצור יש מאין. זה כמו המצב שלנו, שלמדנו להתמודד אתו פוליטית וכלכלית. עם שיש לו עבר, לא תהיה לו בעיה ליצור גם עתיד".

ומתוך ההשוואה המתבקשת פונים הדברים לחיים בישראל. שייך ולא־שייך, מעורה ונוכרי. בטלוויזיה שבחדרו צפה לאחרונה בהצבעה בכנסת על הסכם אוסלו ב', והוא מביע הפתעה מיחסי הכוחות בהצבעה, שציפה בה לתמיכה נלהבת יותר בתהליך השלום.

ועם זאת, אין הוא מרגיש חלק מן החברה כאן. ודאי לא במקרה מסתיימת השיחה בציטוט מן השיר הארמני האהוב עליו ביותר, שיר גלות המספר על חסידה נודדת המגיעה לחלונו של המשורר הארמני, אך אין לה שום בשורה בשבילו.

תצלום: רפי מכבם

האב גוסאן בפתח הכנסייה הארמנית. מייצג נאמן של עמו

המחשב הוא רוצח סדרתי

בסרטי קולנוע חדשים מחשבים הופכים אמת לשקר, מייצרים פושעים ומאיימים לשגע את האדם. הם פורטים על מיתר הטכנופוביה: הפחד שמא כל אחד אחר בוודאי מבין את המחשבים, פחד מפני הלא־ידוע. אז מדוע הסרטים האלה נכשלים?

מאת קארין ג'יימס

ניו יורק טיימס

ב־1968, בסרט "2001: אודיסיאה בחלל", הוכינת המחשב האל לחשוב ולדבר כבן־אדם. איש לא ציפה שהרצון לשימור עצמי יתגבר למעגלים המודפסים שלו. אבל כאשר נפגם תפקודו, סירב האל שיזומנו אותו. הוא חולל מרד והרג כמה אסטרונאוטים לפני שקיר דוליאה חיסל את הכבינה שלו והביא לכך שיהיה מסוגל אך ורק לשיר שוב ושוב את שיר הילדים "אופניים לשניים".

האל היה בשעתו המלה האחרונה בעולם המחשבים. על פי הסרט, המציאו אותו בעתיד הרחוק של 1992. אף על פי ש־1992 כבר חלפה מזמן, צאצאיו המרושעים של האל נמצאים סביבנו, מאיימים להשתלט על הבינה, הרגשות, מסמרי הביטוח הלאומי וכל פרט קטן אחר העושה אותנו לבני תרבות.

בסרט הרשת שהקרנת הבכורה שלו היתה לפני כשבועיים בארצות הברית – גרסה המסעיר והטו של קתרין ביגלו, "ימים מוזרים" – מוכר רלף פיינס בשוק השחור דיסקים השולחים מידע ישר למוח ומשחזרים התנסות אנושית. "נתח מחייו של מישהו" – כך מכריז על מרכולתו הנוכל הקטן הזה – "משהו טהור ונקי, כמו סם". בסופו של דבר, מה שנותן החיים הזה מציג הוא עינויים ורצח.

בעונה שעברה יצאו לאקרנים ארבעה סרטים אחרים, נוגעים בהרבה מזה, העוסקים במחשבים־רוצחים. ב"וירטואוזיות", רוצח סדרתי המופעל על ידי מחשב ושמו סיד־6.7 (ראסל קרואו) עובר ממציאות מדומה למציאות עצמה. בסרט "ג'וני מנמוניק" (שיוקרן בקרוב בישראל) שבב של מחשב מושתל במוחו של קיאנו ריווס והוא עומד להתפוצץ. בסרט "הרשת" מחשבים משנים את זהותה של סנדרה בולוק והופכים אותה לאדם אחר, בעל עבר פלילי במשטרה. הסרט "פורצי המחשבים", שבו תיכוניסטים נקיי־כפיים מואשמים בגניבת כסף, פורץ־מחשבים שפל, שהוא הגנב האמיתי, מאיים להפוך את אמו של פלוני לאשה זרה בעלת עבר פלילי במשטרה (הוא אולי יכול להפוך אותה לסנדרה בולוק).

בכל מקום, מחשבים הופכים אמת לשקר, יוצרים רוצחים, מאיימים לשגע את האדם. אפילו המשרדים של חברת המחשבים שבה דמי מור מפתה את מייקל דאגלס ב"חשיפה" מעוצבים עיצוב עתידני־ידע, איימתני.

כל הדברים הללו נוטים לצבן את הרעיון שאנחנו מתקדמים תאורים ולהחשים לאמץ טכנולוגיה חדשה ונפלאה. אמנם, הג'וני שעושי סרטים יוצרו על נושא פורח ונואה כמו מחשבים, אך אין משתמע מכך בהכרח שכל המחשבים הללו יהיו הרגשיים כל כך.

אלא שאין כיום סרטים שבהם מחשב חביב וידידותי נועל נעלי התעמלות ועושה מעשה גבורה. תחת זאת, הסרטים רומזים שבסתר לבנו אנחנו טכנופובים – חוששים מטכנולוגיה הדוהרת לקראתנו במהירות רבה כל כך שאנחנו לא מספיקים לצעוק "עצור!" או לרוץ לחנות ולרכוש ספר מלא אירוניה עצמית כמו "חלונות 95 למטומטמים" או "מדריך האידיוט המושלם לחלונות 95" (שניהם ספרים שאכן מוצעים למכירה).

רוב סרטי המחשבים נכשלו, והיו ראויים לכישלון. הם היו משעממים. "וירטואוזיות" נהנה מן היתרון שדנזל וושינגטון הוא הגיבור שבלחם בסיד, ואולם מכריעה אותו עלילה לא־אינטליגנטית. "פורצי המחשבים" מתמיא לגיבורים התיכוניסטים, אבל איש מהם אינו חכם כפי שהתסריט מניח. הגיבור מקבל מסר אלקטרוני לאמור: "אמוץ אותך כמו זבוב" – וזה בדיוק סוג ההודעות המרתיקות רבים מרשת אינטרנט. האם המוח של קיאנו ריווס התפוצץ ב"ג'וני מנמוניק", ההתפוצצות הזאת לפחות עשתה גלים לרגע קט.

אבל הסיבה העמוקה לכישלונם של סרטי המחשבים מאלפת יותר. הסרטים פעלו נגד עצמם בכך ששידרו את הרעיון – הן מבחינה תוכנית והן מבחינת שיווק – שהציבור הרחב מאוהב במחשבים, שעה שעלילות הסרטים אמרו את ההיפך.

כל שלושת הסרטים תלויים יותר על הבידה בגרפיקה עתידנית־ידע שמפיקים מתגודדים בה. ונדמה שכל סרט מחשבים חדש מלא בתמונות שכבר נקשר ברשתו; למשל, תמונה דוהרת שבה הגופה חולף על פני קרביו של מחשב.

עושי הסרטים מתעלמים מן המסר הדק הגלום בסרטיהם, הפורטים על מיתר הטכנופוביה שרוב הבריות מתביישות להודות בה: הפחד שמא כל אדם אחר בוודאי מבין את המחשבים, פחד שמא המחשבים ישתלטו איכשהו על חיינו, פחד מפני הלא־ידוע.

אולי זאת הסיבה ש"הרשת", עם הגיבורה המעוררת אהדה, נחל הצלחה צנועה בקופה, שעה שהאחרים נכשלו כישלון חרוץ. וזאת בוודאי הסיבה ש"ימים מוזרים", סיפור אהבה־מתח־פעולה באיצטלה עתידנית־ידע, מצליח כל כך. ככל שהתגובה לטכנולוגיית המחשבים שעל המסך היא אנושית יותר, כך הסרט טוב יותר.

כאשר הדמות המרכזית בסרטה של בולוק, אנג'לה, קונה במקרה דיסק שהפושעים רוצים לקבלו בחזרה, הם רודפים אחריה באמצעים טכנולוגיים. הם מוחקים את רישום הבית על שמה; הם הופכים אותה לעבריינית ששמה רות מרקס. אנג'לה היא מומחית למחשבים והפחד הנסתר המניע את "הרשת" גלום במחשבה המצמררת: "אם היא לא יכולה למנוע את מה שקורה לה, איזה סיכוי יש לכל האחרים?"

תצלום: ניו יורק טיימס

סנדרה בולוק במתוקן המחשבים "הרשת". נהפכת לאדם אחר

איור: ערן וולקובסקי

החג, הטבע והתרבות

היחיד והחברה זקוקים לשני סוגי הזמן – הפנימי והאי־רציונלי, והזמן המדיד, הרציונלי, החיצוני. בתרבות, החג הוא מעין ניסיון של הטבע לכבוש לעצמו את מה שאיבד במאבקו עם התרבות

מאת יורם ברונובסקי

"מהו הזמן? כאשר שואלים אותי, אינני יודע להשיב. כאשר אין שואלים אותי, אני יודע": עדיין לא נעשתה הבחנה על מהות הזמן שהיא מעמיקה יותר מהבחנה מפורסמת זו, המשוסה כל כך למראית־עין, בספר ה־11 של "וידויים", האוטוביוגרפיה הגדולה של אוגוסטינוס הקדוש.

מהות זו היא כה המקמקה שאוגוסטינוס, אבי הכנסייה בן המאה הרביעית, אינו רואה עצמו מסוגל לתת לה הגדרה מילולית־חיצונית, תבנית וסדורה; ועם זאת, מהות הזמן ברורה לו בתוך־תוכו ברירות גמורה, הוא נושא אותה כביכול בכל הווייתו הלא מדודה, הנפעמת, האי־רציונלית, הכאוטית.

ההגדרה־לא־הגדרה נודעת זו של הזמן פותחת פתח להבנת שני המישורים שעליהם מתקיים הזמן בשביל האדם: המישור החיצוני, הרציונלי והמדיד, שכרוך בו "הזיכרון הרצוני" – מושג של אנרי ברגסון ששימש להפליא את מרסל פרוסט ברומן "בעקבות הזמן האבוד", שהוא בבחינת הרחבה ופירוט כמו אין־סופי של הגדרת הזמן האוגוסטינית הנ"ל; ולעומתו, המישור הפנימי, החווייתי, האי־מאיסיותי, שכרוך בו "הזיכרון הלא־רצוני", שלו, כוכבו, מייחסים ברגסון ופרוסט תלמידו חיוניות ואותנטיות.

בין שני מיני הזמן הללו נעים חייו המתוקנים של היחיד. שימוש בתנועה הדיאלקטית שביניהם, ויותר מכך העדר גבול של אחד ממיני הזמן על חשבון התעצמותו של השני, הם פתח למחלות נפש, ואולי אפילו ההגדרה הבסיסית של מחלת נפש. אפשר לציין את שני מיני הזמן הללו באמצעות הקטבים שלהם: קוטב ה"קוסמוס", הסדר, לעומת קוטב ה"כאוס" – התוהו, אי־הסדר, ההפרעה. היחיד זקוק לשניהם.

לא פחות מזה נזקקת החברה לשניהם – לזמן החיצוני המוסדר ולזמן הפנימי המופרע, לקוסמוס ולכאוס. היא זקוקה להם מראשית התהוותה במקום שנתהוותה בעולם (אפריקה, מקובל לטעון), ונדמה שהיא תזדקק להם כל עוד היא במצבה המוכר לנו. רק מוטציה מוחלטת, שאיננו יכולים לשערה כלל, תפיג את הזיקות הזאת של היחיד ושל החברה לשתי המהויות המנוגדות, המתבטאות בשתי תחושות הזמן.

כדאי להרגיש זאת לנוכח הטענות המתרבות היום, ולפיהן מתמעט חלקו של הזמן הפנימי, האי־רציונלי, הפרוע, לנוכח המיכון הטכנולוגי המתעצם, העלול להפוך את התמורה כולה ל"קוסמוס" טוטלי, לסדר מוחלט. רעיון זה מהלך אימים על מי שיקרה לו התפישה ההומניסטית, הרואה את האדם כמטרה ולא ככלי, וממילא כיצור לא־מוגדר, ההוגג הנדיר את חוסר המוגדרות שלו, שכרוכה בו הבטחה לתמורות מתמידות וחידושים מפליאים.

אלה המוחרדים מפני האיום הזה בהתמעטות חלקו של הזמן הפנימי אצל האדם בחברה העכשווית, המסובכת יותר ויותר, מצביעים לעתים קרובות על ירידת קרנו של החג, ביחוד בחברה המערבית, כעל הדוגמה הטובה ביותר לצמצום ממד ה"כאוס" בחיי החברה. ואמנם קל להבחין שהחגים במערב – וזה כולל את ישראל, לפחות זו ה"רשמית", החילונית – חסרים כבר מזמן את הנופך הקרנבלי, ממד הכאוס המשתולל והמסוכן, הטבע החברתי של הזמן הפנימי, האי־רציונלי, העמוק.

הפיר זה כבר הבחינו חוקרי התרבות שלכל אורך תולדותיה, בכל החברות, שייך חלקו המובהק של הזמן הפנימי, של קוטב הכאוס, לעולמו של החג, ואילו ימי החול מסומנים בסימן הסדר הנדקשה פחות או יותר, הם שייכים לקוטב הקוסמוס.

שוב, לקוטב האחד אין קיום בלי הקוטב האחר, ויסודות של כל אחד מהם משתרבבים לפעמים למשנהו. בחולין יש יסודות כאוטיים, בחג – יסודות מלאכותיים, מדידים. אך הניגוד ביניהם הוא עקרוני כמו הניגוד בין שני מיני הזמן.

ואם, פרדוקסלית לכאורה, החג, בבחינת מסכת של אירועים חיצוניים, הוא דווקא ביטויו של "הזמן הפנימי", של הממד האי־רציונלי בנוסח ברגסון, כי אז אפשר למצוא בזה סימן לאמיתות התפישה הרואה את הזמן הפנימי הזה כמהותי יותר, ביולוגי־פיסיולוגי, מאשר "הזמן החיצוני", הכפוי מבחוץ. הזמן הפנימי כרוך בטבע, הזמן החיצוני – הקלנדרי, המדוד במכשירים – הוא תוצר התרבות המדכאת תמיד, המכוונת.

ואכן החגים – הזמנת הפנים – הם בבחינת הבאתו של הכאוס לתוך הקוסמוס. וממילא הם עצמם בבחינת זמנים המיוחדים במינם, זמני ביניים, שלעולם אין לדעת מה יוולדו. באנתרופולוגיה ובחקר הדת מכונה לפעמים הזמן היוצא־דופן של החג – הזמן שמחוץ לזמן, כביכול – בשם "הזמן הגדול".

חוקר הדתות והתרבויות מירצ'ה אליאדה הבחין בכל החגים במוטיב הקבוע של "רצון לחזור אל הכאוס שלפני הבריאה" (בפרק "התחדשות הזמן" בספרו הקלאסי "מיתוס החזרה הנצחית", 1949). ימי החג עצמו הם כביכול הימים שבהם נותר הזמן תלוי על בלימה, מוקע מחוץ למסלולו, וממילא צופן בתוכו את ההבטחה הקוסמית של הלא־מוגדר, של התפשטות הזמן הפנימי, החופשי, הפרוע, לתוך ההוויה.

מכאן אותה רשות ראשונית שניתנה, כביכול, לחג לשבור את כל המחסומים ולפרוק את כל מיני העול, להשיל עכבות הכרוכות בהפרה בסדר, בקוסמוס, בתרבות. ימי החג הם ימיו של הניסיון, המתחדש מדי שנה ומדי עונה, שעושה הטבע במטרה לכבוש לעצמו את מה שאיבד במאבקו עם התרבות. ואמנם כך: בימי החג, ימי המוות וההולדה מחדש של הזמן, מתמודדים כביכול שוב ושוב שני הכוחות ההורסים והמעצבים את החברה, הטבע והתרבות.

התרבות מנצחת, היא ניצחה כבר בעצם הקשר החברתי שהתאפשר אי־אז, והיא תמשיך לנצח עוד ועוד, עד שבדמינו אפשר להודות אם הניצחון לא הרחיק לכת. התרבות מנצחת, והדבר ניכר בכך שרשות ההרס הראשונית, שניתנה כביכול לחגים, מגיעה עד גבול מסוים בלבד, כרונולוגי או טופוגרפי. מותר להרוס רק פרק זמן מוגבל, או שמותר להרוס רק בתחום מוגבל. יתר על כן, החג, שבתחילתו לא סימן אלא פריקת עול כאוטית, נעשה הוא עצמו, בכל התרבויות, נושא של מגבלות ריטואליות.

וכך, מה שהיה פריקת עול רצונית, ספונטנית וטבעית, הפך למנהג, לטקס הנערך על פי שורה ארוכה של כללים מדוקדקים. כך "הטבע" – מהות החג – מוקפא ונעשה ל"תרבות", ומתבטל בפניה.

החג מסתיים, והניסיון לחזור לכאוס שלפני הבריאה מסתיים עמו. כישלונו של הניסיון הזה הוא ניצחון התרבות על הטבע, על הכאוס.

החוגגים מוצאים את עצמם – כמו ביום שלאחר "חלום ליל קיץ" – בתוך הקוסמוס, עם הכבוד וחוקיו. עוד שנה, עוד שנה, תעבור עד שיתחדש הניסיון, עד ששוב ישען הטבע להתגברות על התרבות, ויובס.

ודאי לא מקרה הוא שעמי התרבות – במובן הגבוה־משה, במקרה זה, של מושג התרבות – הקדומים ביותר והמנוסים ביותר, ודוגמת היהודים, הכירו בצורך "לאלף את החג", לשלבו שילוב מסודר בתוך ההוויה התרבותית והאישית. השילוב נעשה ביחידות הזמן הגדולות יותר והקטנות יותר, ובראש וראשונה בחג השבועי של השבת. השבת, היום שבו הסתיימה רשמית הבריאה, וממילא נמחקו הסימנים האחרונים של הכאוס, נעשתה לזמן הפנימי בחיים היהודיים.

כאן אולף הזמן הפנימי הסורר, אולף הכאוס, הוכנע כליל וביתר שאת, לשירותה של התרבות – כפי שקאליבן, המפלצת הטבעית ב"הסערה" של שקספיר (לא במקרה הקומדיות של שקספיר עולות על הדעת שוב ושוב: המאבק בין התרבות לטבע הוא הציר שעליו נעות כל הקומדיות הללו) הוכנע ושועבד לשירותו של קוסם התרבות, פרוספרו.

ביחס לשבת: יש איזה צדק אנתרופולוגי, אם אפשר לומר, בכך שהחג השבועי הזה, המסמן את זמנו הפנימי של היחיד (כמו יום הראשון הנוצרי ויום השישי המוסלמי) נעשה ברבות המאות לכושר של סדר מדכא, כפי שהוא היום. זה זמן רב שהשבת היא הכלי הרשמי של התרבות הדתית היהודית, וכלי עריץ שמעטים כמוהו. אפשר לומר שבכך מתנקם הטבע על אינוסו המרחיק יותר על המידה.

הציבור היהודי החילוני לוחם מלחמה מתמדת להשבת יסוד ה"טבע" – קרי הנופש, פריקת העול – לתוך הזמן שמלכתחילה היה צריך לבטא את הנופש הזה, ושהוכא קשות. מה שנכון ביחס לשבת נכון, במידות שונות, ליתר החגים.

ייתכן שהניסיון של אליאדה ושל חוקרי־תרבות אחרים, ביחוד הצרפתים – ז'והיו הזמויל, רוז'ה קאייוה ואחרים – להביא את כל החגים לכלל מוטיב־יסוד אחד הוא ניסיון רדוקציוני מדי, שלא יצלח בחשבון אחרון. אך נראה שהבחנת היסוד הבינארית – טבע מול תרבות, הנופש מול כפייה, חוק מול פריקת עול, זמן גדול מול זמן קטן – שהיא נקודת־המוצא של התיאוריה הזאת, היא אמנם תקפה, משום שהיא באמת יסודית, ביולוגית.

הפנים והחוץ, הזמן שבתוכך והזמן שמחוץ לך, הטבע שאתה נולד מתוכו והתרבות שאתה נולד לתוכה וחייב לבוא בעולה, לכפותה על עצמך, אלה הן הוויות מופשטות שבכלל זאת הן מוחשיות בשביל כל אדם. ימי החול וימי החג הם בבחינת הצגה חברתית פשוטה של הצמדים הללו, של קטבים הנפגשים בהווייתו של כל אדם.

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

עורך בני ציפר

בתיה גור

מרגע זה אהיה אדם שחמטי

פנתר במרתף, רומאן לבני הנעורים, מאת עמוס עוז, כתר, 1995, 155 עמודים

הציור הלשוני "פנתר במרתף" אינו רק ציור של כתות אפלים, צבועים בגווני שחור־ארגמן של שבט ראשוני, מלאי־הוד [illegible], שוחרים לטרף וכלואים – באופן מטאפורי, כמובן – מתחת לפני הקרקע של הוויה מהוגנת: לאנשים שהיו ילדים בני שתים עשרה (ורבע) בשנה האחרונה של השלטון הבריטי בפלשתינה היה "פנתר במרתף" סרט הרפתקאות רומנטי שבו "הענקה לטיירון פאואר יד חופשית להיבלע בערפל ולפשוט הוויות על פי שיקולו הבלעדי", מקור השראה לפחות כמו "שליחות קטלנית" 1, 2 ו־3. על הסרט הזה ישמעו קוראים עברים צעירים לראשונה מפי פרופי, המספר הגיבור של הספר הזה, ארבעים וחמש שנים אחרי שהיה הסרט אידיאל רוחני סנטימנטי לשלושה ילדים, חברים (יהודים) במחתרת הארגון "חופ" (הנקרא על שם ראשי התיבות של שלושת חבריו).

כמעט נקיים מנוסטלגיה. אם יש כאן התרפקות אוהבת על עבר אבוד, היא נובעת מעצם ההתבוננות של אדם מבוגר במה שהיה לו בילדותו. מאחורי התופעות הגלויות – [illegible] – של ויכוחים על חינוך בין הורים, של מאבק קיומי, אפיית עוגיות, מתחים בחבורת הילדים בבית־הספר, רוחשים חרדי השואה, הוויית הפליטים, שנאת־זאבים, הפטריוטיזם, העיסוק הכפייתי בעניין הבגידה, ואפילו הבילוי ממד. פליטים רבים גרים בשכונה (והזיכרון הראשי בספר הוא של החיים ארון לצרוס המתגורר בחדר כביסה על הגג, ומגדל תרנגולות) וההיררכיה החברתית של השנים ההן, מנוסחות כאן מבעד לעיניו של המבוגר הזוכר כיצד חש בילדו: "רוב התושבים לא נקראו פליטים ולא נקראו חלוצים וגם לא אזרחים כי אם 'היישוב המאורגן', וזה נמצא בערך באמצע, מתחת לחלוצים ומעל לפליטים ומול הבריטים והערבים והגר הפורשים. אבל איך אפשר היה להבחין? כמעט כולם, חלוצים ופליטים ופורשים, דיברו בריש רכה ובלמד רטובה, מלבד הספרדים שדיברו בריש רועמת ובחית ועין חריפות".

ספרו של עמוס עוז "פנתר במרתף" מקים מתנומתה המאובקת את השפה העברית. זהו אוצר שנוסף לקומץ של ספרים מקוריים מופלאים שנכתבו כאן לבני הנעורים, בלי הנחות לילדים שואפי ז'רגון עכשווי

גיבורו של הסרט, טיירון פאואר (גם בימים ההם זיהו את הדמות עם שמו של השחקן), הוא בן למבריחי יהלומים ואחר כך לבעל קרקס, ואולי גם לנער במרתף. פרופי, בנם היחיד של רוויזיוניסט נוקשה וספרני ושל אחות למחתרה המטפלת בלילות במבצעי־מחתרות ובמלטים מפני הבריטים, הוא ילד חכם, מתלבט, בודד וצמא־דעת. הוא קורא [illegible] סופרים ומשוררים, שפירושו תהיה בלתי־פוסקה, מענה ומרגשת, על הפער הלא ניתן לגישור בין הנגלה לסמוי.

ירושלים בקיץ האחרון של השלטון הבריטי, "עיר אבן מכותרת על פרדוקות הרים, לא ממש עיר כי אם שכונות מקוטעות שביניהן הפרידו שדות קוצים וסלעים", היא מרחב שבתוכו מכינים ילדים תצפיות אל תוך שטח מחנה הצבא הבריטי, והוזים איך יקחו בשבי את הנציב העליון הבריטי ויביאו אותו אל משפט הגג שלהם. עולם של המבוגרים בפלשתינה של הקיץ ההוא מלא בהאזנה לשידורי החדשות בקול ירושלים, ולשידורי המחתרת של קול ציון הלוחמת ולמדור לחיפוש קרובים. זהו עולם שבו קוראים ארבעה עיתונים ("וכשגמרו לקרוא התחלפו: 'דבר', 'המשקיף', 'הצופה', 'הארץ' עברו מיד ליד, ומפני שהחיים היו אז ארוכים הרבה יותר מאשר במצבנו, הכל עיתון היו רק ארבעה עמודים, היו החיים וקוראים בערב את מה שקראו כבר בבוקר") ובו עוד ישנה מכולת שכונתית (של האחים סינופסקי) ובה מבוגרים עומדים לידה בחבורות ומשווים "בין מה שכתוב ב'דבר' בעניין כוונו המוסרי לבין מה שאומר 'הארץ' בנוגע [illegible]". זהו עולם שבו מתכנסים לשתיית תה ועוגיות מאפה־בית בדירת־הדוד של פרופי, ובו הוא נותר לבדו בשעות שבהן הם עובדים, ואפילו "ילד מפתח" לא קוראים לו. זהו עולם שאופני הבילוי המשפחתיים בו, ערביו ולילותיו, נשלטים על ידי העוצר.

המרחב שבתוכו מתעצבת נפש הגיבור, פרופי, שבתוכו הוא מגבש את מושגי היסוד שלו (בין נאמנות לבגידה, בין רעב שאין לספקו להישגים ודמיונים לבין חוכמה ודעת, בין נשיות לגבריות, ואת זהותו העצמית), הוא מרחב אינטימי ומוכר. בתוך האינטימיות המגורה שלו גדלים ילדים ילדיים המסתובבים בחוויות אחרות. אחד ההישגים היפים כל כך של הספר הזה הוא ההוויה (אפשר ממש לגעת) שהדברים נהגים באינטונציה מפי בן־גוריון ומפיו של [illegible]) של צירופים לשוניים עתיקים מאוד ובריאה מחדש – לא באמת נוסטלגית – של עולם אבוד, קטן ומוגדר, שהטוב והרע בו אינם עמומים, עולם תמים עד גיחוך, כזה שלרגע מתבוננים בו – אם הם בכלל מתבוננים – היום בתימהון מנוכר: "את כל השכונות הכפריות הצרות המגדלים שנשקפו מתצפית הגג הירוקתי בעל פה... לכל עם היה אצלנו תואר קבוע, כמו שם ושם משפחה: אלביון הנכל וגרמניה הטמאה וסין הרחוקה ואמריקה העשירה, למטה, על שפת הים היתה תל אביב התוססת, הרחוק מאתנו, בני ליל, בעמקים, השתרעה ארץ ישראל העובדת. הערבים נקראו צמאי דם. לעולם כולו היו כמה שמות משפחה, לפי האווירה המצב הגאו, התופשי, הגדול, הצבעוני".

הדברים האלה, שעמוס עוז הפליא כל כך לתאר גם בציורותיו הקודמות האחרות לבני־הנעורים, בייחוד ב"סומכי" וב"[illegible] העצה הרעה",

בעולם הזה מתבונן היחיד הזה, נקרע בין הרצון עתיק־היומין להיות הוא עצמו, לבין המשאלה לרצות את סביבתו ולשאת חן בעיני ילדים והורים. בהוויה הספרטנית, הטוטלית הפוריטנית ההיא הוא מגלה את ניצני מיניותו, ואפילו מבצע (בטעות, רק בטעות, הוא חוזר ומבטיח) בגידה. אחותו הגדולה של [illegible] בנפש, בן חור, "ילד שועלי, חד, צהוב ורזה", ירדנה היא המכנה את פרופי "ילד קונכייה", שפירושו שמה שמייחד אותו מכל הילדים האחרים, היא מגלה אותו לבטים רבים, הוא "מעין צל־ידידה שבא לפעמים הרבה לפני ידידה". סביב מעשה ההצצה שלו בה ("בין שמלה לשמלה ומה שכמעט לא ראיתי חוץ אלי הרבה פעמים") הוא לומד באמת את הבושה, הדרתה של צמרמורת כזו שמעוררת חריקת הגיר על הלוח והטעם המיצצת סבון בין השיניים, "זה הטעם שטועם הבוגד בשעת הבגידה או קצת אחריה".

הסיפור על הילד פרופי ועל יחסיו עם סרג'נט סטיוון דנלופ, אנגלי ביישן ועדין מקמברידג' הדובר עברית מקראית ומוקסם משפת הקודש, הוא אחד מצירי העלילה של הספר: בעקבות פגישותיו השבועיות של הילד עם סרג'נט דנלופ ב"אוריינט פאלאס", למטרת שיעורים פרטיים בעברית ובאנגלית, נוגע פרופי ב"אויב", שעד כה היה מושג מופשט. במפגש המוחשי עם פגיעותו, עדינותו ודכדוכיותו של נציג השלטון [illegible] של אביו, הוא עומד מול פערים רבים מאוד בין המציאות המוצהרת לבין זו הסמויה, בין אמיתות מוסכמות ומסורות מקובלות, לבין משאלות הנפש של היחיד שסקרנותו וכיסופיו אל הזר מנחים את מעשיו.

כדי להצדיק לעצמו את משיכתו לסרג'נט דנלופ, כדי לסבר את אוזנו על הכישלון הגדול (הוא לא נמלט ברגע שבו הניח האנגלי את ידו על כתפו, למרות שבהולם יכול היה) מול גיבורי ילדותו (גיבורים המפורסמים בגרסת "מכת הבוקר" שבו מגיעים [illegible] מול שובביו השפלים), הוא בודה את עצמו: "מעכשיו אני מרגל. המרגל. סוכן חשאי מתחפש לילד שוחר השפה האנגלית. מרגע זה אהיה אדם שחמטי".

נדמה לפעמים שלא רק המשאלה לחזור ולמשש את עולם ילדותו, את מעייניהם המוצגות של השאלות הגדולות על מהותו של "אדם שחמטי" מפעילה את הסיפור. בין השאר – ואולי בעיקר – מקים הספר הזה מתנומתה המאובקת את השפה העברית. בפשטות אפשר לומר ש"פנתר במרתף" הוא אוצר שנוסף לקומץ (מצומצם כל כך) של ספרים מקוריים מופלאים שנכתבו כאן לבני הנעורים. לא זו בלבד שאין בו הנחות לילדים שואפי ז'רגון עכשווי, אלא שאחת מתהימות הגדולות והגרמונות שלו היא התנגיות עיבודו של עולם רוחני עשיר בזיקה לשפה ולספרים. הילד הזה, פרופי, בראשית לבטיו סביב מושגי־יסוד העתידים להעסיק אותו כל חייו, עסוק בטעימה ובגישוש המלים שבפירושן הוא מתלבט. אפשר תהייה שלו יכולים להזכיר לבני־נעורים הגדולים של דיאלוגים [illegible], ועל צירופים לשוניים שעיקרם קומוניקציה בנוסח אמריקאי, את יופיה והמשביה של השפה העברית, זו שמבוגרים בה מעשה יום ביומו תולים בה רמון קמצני.

שיימוס היני

מן הרפובליקה של המצפון

תידגם מאנגלית דוד וינפלד

כשנחתתי ברפובליקה של המצפון
היה כה שקט שנהום המנועים
יכלתי לשמוע את חרמשון הים הקטן, גבה מעל מסלול ההמראה

הפקיד הקשיש במשרד לעניני הגירה
הוציא ממעיל טוי בבית ארנק
והראה לי תצלום של סבי.

המוכסת בקשה ממני להצהיר
על מלות הרפוא והקמעות המסרתיים שלנו
כנגד האלם והסרת עין הרע.

סבלים – אין. מתרגמים – אין. מוניות – אין.
לבד היה עליך לשאת את משא עצמך וחיש מהר
נעלמו סמני זכויות היתר שלך הזוחלות בסתר.

הערפל נחשב שם לאות מבשר רע, הברק, לעמת זה,
מבשר את הטוב האוניברסלי ולעת סופה תולים ההורים
את ילדיהם המחתלים בין העצים.

המלח הוא להם היקר שבמחצבים. וקונכיה
מחזקת ליד האזן בשעת לידה או קבורה.
מי הים הם יסוד הדיו למיניו וחמרי הצבע כלם.

הסמל הקדוש להם – ספינה מסגננת.
מפרשה – אזן, תרנה – עט נטוי,
שלדתה – כעין פה, קורת התחתית – עין פקוחה.

בטכס השבעתם, על פרנסי הצבור
לנדור שישמרו את החק הבלתי־כתוב, אף לבכות –
אות כפרה על עזות המצח שבטענם קבלת המשרה –

וגם כעדות לאמונתם שמקור כל חי
במלח מן הדמעות שהזיל אלהי השמים
משחלם כי לבדידותו אין קץ.

שבתי מרפובליקה זו המסתפקת במועט
וזרועותי השתים הן מדת האורך היחידה, המוכסת
הרשתה לי לקחת את עצמי בלבד.

הפקיד הקשיש קם, התבונן בפני
ואמר שזוהי הכרה רשמית
היותי בעל אזרחות כפולה.

לפיכך בקשני כי בשובי הביתה
אראה עצמי כנציג הרפובליקה
ואדבר בשמה בלשוני שלי.

השגרירויות שלהם, אמר, מצויות בכל מקום
אבל הן פועלות כל אחת לעצמה
ולעולם אין משחררים שגריר מתפקידו.

מתוך "עששית העוזרד", 1987

דברים אחרים / יורם מלצר

כמה עשו הפועל?

כל חובב ספורט יודע, כי כאשר קבוצתו מנצחת הוא שומע ברדיו נוסח משפט מעין זה "מכבי תל־אביב ניצחה את..." השפה הרשמית זו, המוכתבת לקריינים, מתייחדת לקבוצות ספורט בלשון זכר יחיד. לפני כמה עשרות שנים זו היתה הנורמה, והיא נשמרת עד היום בכלי התקשורת השמרניים. בעיתונים משנות החמישים והשישים מוצאים כי גם קבוצות מהעולם הרחב נחשבות לשמות עצם ממין זכר, שמתייחסים אליהם בלשון יחיד. עם זאת, השפה החיה לא נותרה קפואה, וכיום רגיל למצוא שקבוצת ספורט היא שם עצם ביחידה נקבה. "הפועל חיפה גברה על יריבתה" הוא נוסח מקובל למדי בשידורים החיים וברוב העיתונים היומיים, גם אם קרייני החדשות ברדיו ובטלוויזיה ממשיכים להשתמש לצורך כך ביחיד זכר.

ברור שמינה של קבוצת ספורט אינו תלוי במין של שמה של העיר הכלול בשמה ואף לא בהשתייכותה הארגונית: "מכבי", "הפועל" או "בית"ר". שמות של ערים מתפקדים כצורות ממין נקבה, אך הצירוף "הפועל חיפה", למשל, בהחלט הפך את מינו לנקבה, לאחר שבמשך שנים היה זכר.

עניין מינן של קבוצות ספורט הוא בעייתי לא רק בעברית העכשווית. אפילו במדינה הנחשבת כיום לאולימפוס של הכדורגל, איטליה, יש אי־בהירות בדבר מינן של הקבוצות, אף־על־פי שסגנון המשחק הנהוג בה בהחלט נחשב "גברי". הנושא מסובך עד כדי כך, שהוא זכה לסעיף מיוחד באחד הקורסים התיאורטיים הטובים ביותר של השפה האיטלקית. הכותבים, שאספו מספר רב של דוגמאות מטקסטים איטלקיים עכשוויים, לא מצאו כלל אחד שיסביר כיצד קורה שקבוצת כדורגל מסוימת נחשבת לשם ממין זכר, ואילו אחרת לשם ממין נקבה. לעתים, שמה של העיר הוא הקובע את מין הקבוצה, במקרים אחרים זה שמה של הקבוצה, או הכינוי שהודבק לה אוהדיה. שיקולים לשוניים שונים, אם כן, משתתפים בתחום קטן ומורכב זה של השפה האיטלקית.

בעברית המצב אינו פשוט יותר. לא רק שקבוצות הספורט הוליפו את מינן במשך השנים מזכר לנקבה, אלא שבשפה המדוברת הן גם החליפו את מספרן מיחיד לרבים. רגיל מאוד לשמוע אוהד אומר משפט כגון: "בית"ר עוד לא הפסידו השנה". אין ספק שאין לעניין זה ולא כלום עם שם העצם בית"ר, או עם שמה של העיר, שאליה שייכת הקבוצה, באותם מקרים שבהם הוא מוזכר. אין זאת אלא שבשפה העברית החיה קיימת תופעה נוספת, שהצטרפה את מסלולה של תופעת שינוי המין של קבוצות הספורט. כוונתי, כמובן, לשימוש בלשון רבים בהתייחסות לקבוצות ולארגונים.

עורכי החדשות ברדיו מתאמצים להיחלץ מן המצור ומנסחים ידיעות כגון: "כוח של חטיבת גולני הרג כמה מחבלים..." או "חיילי חטיבת גולני הרגו כמה מחבלים..." ויש שלדעתם מתאים יותר: "חטיבת גולני כבשה..." (כי יהיה זה מגוחך לטעון שהחטיבה כולה הרגה כמה מחבלים). לעומתם, לדוברי העברית החיה אין כל בעיה. הם אומרים: "גולני הרגו כמה מחבלים". במשפטים כגון אלו ההתייחסות לשם העצם "גולני", בדיוק כמו ל"בית"ר", היא בלשון רבים.

דוברים רבים מתייחסים כך גם לארגונים מסוימים. מאזין שטילפן לרדיו אמר: "בזק אמרו שיבואו לבדוק למה הטלפון שלי לא עובד", ולא מזמן שמעתי את המשפט: "מס־הכנסה עיקלו לו את המכונית".

דומה, שאפשר לומר כי כל אימת שדובר רואה בקבוצה, גוף או ארגון את האנשים המרכיבים אותו הוא נוטה לדבר על אותו גוף בלשון רבים. בנוסף לכך, נראה כי ההתייחסות בלשון רבים לקבוצה או לארגון מבליטה יחס רגשי של הדובר, המזהה את הארגון עם האנשים הפועלים בו או מטעמו. כך הוא הדבר במשפטים כמו "הפועל הפסידו", "בזק אמרו" ו"מס הכנסה עיקלו", ובוודאי ב"גולני הרגו". העיקר בהם הוא שאנשים מסוימים עשו דבר־מה בשם הגוף שאליו הם שייכים, והדוברים מבליטים זאת על ידי כך שהם משתמשים בלשון רבים.

מהדוגמאות שהבאתי כאן, ניכר כי אין למינו או למספרו של שם העצם המדובר כל תפקיד בהכרעה אם ידובר עליו ביחיד או ברבים. אני מניח שיש מי שיטענו לאנלוגיות וינסו, למשל, לומר כי "גולני" אנלוגי ל"צנחנים", שהוא צורת רבים. מי שיטען כך יסתבך לא רק עם מגיני מורשות היחידות האחרות למיניהן, אלא גם עם הדוגמאות הנוגעות לבזק, למס־הכנסה ולקבוצות הספורט. מצד אחר, ייתכן שיהיו מי שייצמדו לתהליך המשמש בידי העורכים השמרניים ברדיו ובטלוויזיה, ויתעקשו כי בתשתית משפט כמו "בזק אמרו" יש משפט תיאורטי שצורתו "אנשי בזק אמרו", גם אם אינו מופיע במבטאים הלשוניים החיים. יתרה מכך, אם יש משפט תשתית כזה, יצטרכו הטוענים להחליט אם בתודעתו של הדובר האומר משפט כמו "הפועל ניצחו" יש משפט מסוג "שחקני הפועל ניצחו", או שמא "קבוצת הפועל ניצחה", או אולי הצורה הרשמית "הפועל ניצח". התוצאות בשטח הן, כמובן, הפקר.

יורם ברונובסקי

טרגדיה יהודית, טרגדיה צרפתית

Renee Poznanski, Etre juif en France pendant la seconde guerre mondiale, Hachette, 1994, 869pp.

ספרה גדול־המידות של ההיסטוריונית הישראלית רנה פוזננסקי "להיות יהודי בצרפת במשך מלחמת העולם השנייה" ראה אור בסדרה הותיקה "חיי יום־יום", של ההוצאה הצרפתית "אשט", שהרעיון שבבסיסה היה קשור בתמורות עומק בתפישת מדע ההיסטוריה, תמורות הקשורות ביזמות של היסטוריונים צרפתיים בעיקר.

הספרים בסדרה הזאת דנו לא עוד באירועים הפוליטיים הגדולים אלא בחיי היום־יום של הבריות בתקופות שונות ובמקומות שונים. כמה מספרי הסדרה הזאת הופיעו לפני שנות דור גם בתרגומים עבריים, ביניהם אחד מספריה הבולטים הראשונים: "חיי היום־יום ברומי העתיקה" מאת ז'רום קארקופינו. קארקופינו מוזכר כמה וכמה פעמים גם במחקרה של רנה פוזננסקי, אך לאו דווקא כאחד ההיסטוריונים הצרפתים הגדולים של רומי העתיקה, אלא כשר לענייני החינוך הלאומי והנוער בממשלת וישי, ומי שהיה אחראי לחלק מן התחיקה האנטי־יהודית של "המדינה הצרפתית", ששיתפה פעולה ביעילות כה רבה עם הנאצים.

גם ספרה של הפרופ' פוזננסקי ממשיך את המסורת של התמקדות בהיסטוריה "קטנה", היסטוריה של ההתרחשויות בשטח, בהקשרן הממשי, מעבר לפוליטיקה הגדולה. לא שההיסטוריונית יכולה היתה, כדבריה בפתח־הדבר לספרה, "למחוק את הפוליטיקה" במחקרה, זו הפוליטיקה של ממשלת פטן שהיתה שותפה ואף יוזמת במידה רבה של רדיפות היהודים בצרפת, והתעודות שלה קבעו את גורלם של כ־300 אלף היהודים שחיו בצרפת ערב מלחמת העולם השנייה.

בפרקי־ביניים מיוחד, בחלק החותם את הספר, דנה ההיסטוריונית בשאלה איך בכל זאת ניצלו 75 אחוזים מיהודי צרפת, ומגיעה למסקנה המרשיעה שהיה זה פרי המקרה בלבד.

פוזננסקי מתחילה בשרטוט קצר של מפת היהודים בצרפת, יהדות מגוונת עד כדי כך ש"הקהילה היהודית" לא היתה אלא פיקציה. ועם זאת יש בקהילה לא מגובשת ופזורה למדי, עם המרכז הגדול בפאריס, שבה חיו שני שלישים מכלל יהודי־צרפת, שתי קטגוריות ברורות: היהודים, או ה"איזראליטים" הצרפתים, צאצאיה של קהילה מושרשת, בת מאות רבות, שזכתה לאמנציפציה מהוללת, הראשונה באירופה, ב־21 בספטמבר 1791 – קהילה שהצטיינה, בין שאר האפיונים, בפטריוטיזם צרפתי נחרץ; ואילו הסוג השני היה "היהודי הזר", הבא זה מקרוב ממזרח אירופה, ומתגנה בכל קשיי האינטגרציה לתוך חברה מגובשת וקסנופובית במהותה. היהודי הזה הוא מושאה העיקרי של האנטישמיות הצרפתית המפותחת מכל הבחינות, השעונה על מסד תיאורטי עשיר יותר מזה של האנטישמיות הגרמנית.

כך שכאשר נדרש לגרמנים קומיסר צרפתי לענייני יהודים, הם יכלו לבחור באנטישמי "מקצועי" מכל הבחינות, הוא קסויה ואלה, הציר הלאומני לפרלמנט, שהתפרסם בנאום ההסתה האנטישמי נגד ליאון בלום, כשזה נבחר לראשות הממשלה ביוני 1936. קסויה ואלה יכול היה להתפאר, בצדק, לפני קצין הס"ס דאנקר, הממונה מטעם הגרמנים על ענייני היהודים, ש"הנני אנטישמי ותיק הרבה יותר ממך, אדוני". גם הקומיסר שבא אחרי קסויה ואלה האימתני, דארקייה, היה אנטישמי ותיק, שלא היה זקוק לגרמנים כדי להסית לרדיפת היהודים.

האופי הלוקאלי, הצרפתי לעילא, שקיבלו רדיפות היהודים בצרפת בתקופת הכיבוש הוא היסוד של המחקר החדש בתולדות יהודי צרפת בימי מלחמת העולם השנייה. אופי זה הועלם או הוסתר בהיסטוריוגרפיה במשך שנים רבות, והואר לראשונה על ידי היסטוריונים לא־צרפתים, פאקסטון האמריקאי, ולאחרונה פיליפ בורן השווייצרי בספרו "השעה הגרמנית". רנה פוזננסקי מצרפת תיעוד ומחקר מאסיבי לתמיכה בתיזה הזאת, העושה את המדינה הצרפתית רודפת יהודים ביוזמתה, בלי תלות ברדיפות הנאציות.

אמנם ההכרעות הגדולות נותרו הכרעות גרמניות. הקמת המחנות, תחילה באזור לה לואירה ואחר־כך מחנה דראנסי שנעשה הסמל בה"א הידיעה של רדיפת היהודים הצרפתית־גרמנית, ואף הצו המבריע של ענידת הטלאי הצהוב, היו מעשיהם של הגרמנים.

ענידת הטלאי הצהוב, פרט חיצוני לכאורה אך בעל משמעות מכרעת בתולדות יהודי צרפת במלחמת העולם השנייה, כפי שמראה המחקר הזה, נדחתה על ידי הגרמנים זמן ממושך עד שפורסם בצו מן ה־1 ביוני 1942. הדחייה נבעה, כותבת פוזננסקי, מתוך תקוותם של הגרמנים שהצרפתים עצמם, בראשות דארקייה דה פלפואה, שנכנס זה לא כבר לתפקידו ועודנו מלא להט, יטילו את הגזירה הזאת על כל יהודי צרפת.

פוזננסקי מתקדמת עקב בצד אגודל לאורך השנים השחורות, ועיונה הוא בהכרח גם היסטוריה של הפשעים הצרפתיים־הגרמניים נגד היהודים, אלה הפשעים ההולכים ומתעצמים בזדוניותם ובהיקפם, עד אירוע־השיא של "מצוד ולד'איב", כאשר במשך חמישה ימים שהחלו בארבע בבוקר ה־16 ביולי, נערך ברחובות פאריס ציד־היהודים הגדול ביותר של תקופת הכיבוש.

במצוד זה ניתנה ל־4500 שוטרים צרפתים המשימה לתפוס 27,361 "יהודים חסרי־מולדת". היהודים שניצודו הובאו לאיצטדיון של ספורט החורף – "ולד'איב" – שבעיבורי פאריס, ומשם נשלחו לדראנסי (וגם למחנות בלואירה), ומשם לאושוויץ. עשרת הימים הקודמים ל"ולד'איב" ראו מצודים גדולים גם מחוץ לפאריס, בערים קטנות כמו אוקסר ונייבר, ובגדולות יותר כמו בורדו. כך או כך, "המצוד של ולד'איב" נשאר סמלה של שנות־האימים ושל הרדיפות המאסיביות ביותר של היהודים בצרפת.

מובן שלא בכדי קבע לימים הנשיא לשעבר פרנסואה מיטראן את ה־16 ביולי כיום הזיכרון של השואה הצרפתית. אך מיטראן נרתע מפני ההודאה באחריותה של צרפת על הפשעים נגד היהודים. כדי שהודאה זו תבוא צריך היה להמתין לנשיא הנוכחי, ז'אק שיראק, ולהודאתו בנאום לרגל יום הזיכרון, ב־16 ביולי האחרון. זה היה כבר אחרי פרסום ספרה של רנה פוזננסקי, ולא מן הנמנע ששיראק, או עוזריו, הכינו את נאום־ההודאה מתוך מודעות לספרה, ובוודאי מתוך הכרה בעובדות המועלות במחקר הענק הזה.

נשיא צרפת ז'אק שיראק עומד לפני האנדרטה לזכר קרבנות השואה ב"ולד'איב"

בכן, רנה פוזננסקי רושמת בהכרח את קורות השנים השחורות, אך אולי חשוב מזה, היא עוקבת אחרי הימים השחורים, הלילות השחורים מהם, אלה הימים והלילות שהחלו בתמוז 1940 ולא נסתיימו כליל אפילו עם שחרורה של צרפת. היא עוקבת אחרי היום־יום היהודי בעזרת שפע של מקורות ישירים ומשניים, מקורות יהודיים בראש וראשונה.

יומן כזה שפוזננסקי נדרשת לו אולי לעתים הקרובות ביותר הוא יומנו של ז'אק ביאלינקי, עיתונאי יהודי בפאריס הכבושה. רנה פוזננסקי עצמה פירסמה בשנת 1992 מהדורה ביקורתית של ה"יומן 1940־1942" של ביאלינקי.

היא כותבת את תולדות החיים היהודיים בצרפת כולה, אך בהכרח עומדת פאריס במרכז, ולה מוקדשים הדפים הרבים והמפורטים ביותר. אך האזור ה"חופשי" מטופל גם הוא ביד הכרוניסטית היובשנית לכאורה, הרושמת מספרים ואף מצרפת טבלות ועקומות, ועם זאת בלי שאפילו רגע יחול לבטה, מעבר לסגנון היובשני, האירוני לפעמים, להט הכאב החי כיום כאילו לא חלפו חמישים שנים ויותר מאז ולד'איב ומאז דראנסי.

באותה יבשות אפקטיבית מאוד רושמת ההיסטוריונית גם את התגובות הצרפתיות, מאז פתיחת בית־הקפה ברחוב שאטודן שבו נתלתה לראשונה הכתובת "הכניסה לאיזראליטים אסורה" (תצלום הכניסה לקפה מעטר את עמוד השער של הספר), ועד התגובות ה"מוזרות" (במלת ההמעטה שהיא נוקטת) של הצרפתים על שיבת היהודים אחרי השחרור.

אך אז נדרשו היהודים שלא להכביר דברים על הרדיפות שלהם, "שהרי זה עלול לעורר אנטישמיות"... כמו בפולין שלאחר מלחמת העולם, המסורות החברתיות־פסיכולוגיות מקבילות, האנטישמיות הצרפתית (בדומה לזו הפולנית) גברה לזמן־מה דוקא בעקבות השואה.

פוזננסקי מתעדת את הקצנתה של האנטישמיות, את התעמולה שלוחת הרסן של העיתונות האנטישמית, שבה השתתפו כמה מגדולי האינטלקטואלים הצרפתים, אך אינה מתעלמת גם מן המחאות המעטות אך [illegible] האוכלוסייה הצרפתית על רדיפת היהודים, בעקבות גזירת הטלאי הצהוב, וגם, ובייחוד, אחרי המצודים הגדולים.

אז גם התעוררו אנשי הכנסייה למחות לפני ממשלת פטן על רדיפת היהודים, בייחוד שבמקרה היה הכינוס השנתי של הארכיבישופים בימי "ולד'איב", ומכתב מן הכינוס הזה, המוחה על "המעצרים ההמוניים של האיזראליטים", נישא בידי שליח אל המרשל פטן עצמו. היא מביאה בשלמות את מכתבו של סאלייז, הארכיבישוף של טולוז, הפונה אל "אחיו היקרים" ומוכיח להם שהיהודים "הם חלק מן המין האנושי, הם אחינו, האל לו לנוצרי לשכוח זאת".

כה נרחב וכה מקיף הוא מחקרה של רנה פוזננסקי עד שתוצאתו היא אנציקלופדיה של ההוויה היהודית בצרפת, בימי המלחמה ואף לפניה ואחריה. ההיסטוריונית אינה זונחת לעולם את ההקשר הרחב של ההוויה הזאת, ומבטה המקיף ממלא את התמונה הצרפתית כולה. כך מתגלות שתי הפנים של הטרגדיה, שתי פנים שהמחקר ההיסטורי עד כה נטה להפריד ביניהן.

בחתימת ספרה מזכירה פוזננסקי את תת־הכותרת של הספר מאת סרז' קלרספלד שעסק בפרשת ילדי אזייה שניצודו בידי קלאוס ברבי: "טרגדיה יהודית". היא מזכירה גם את הספר על מלחמת האזרחים הצרפתית הקטנה שהתחוללה לסבו ביהודים בקיץ 1944 "טרגדיה צרפתית" (מאת צווטאן טודורוב). בצרפה את שני הצדדים של אותו המטבע היא כותבת, לראשונה, את הטרגדיה היהודית־הצרפתית המלאה.